

**T.C
ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM ANA BİLİM DALI
EPÖ-YL-2007-0003**

İLKÖĞRETİM DÖRDÜNCÜ SINIF BİLGİSAYAR DERSİ PROGRAMININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Meltem ÇENGEL

DANIŞMAN: Prof. Dr. Adil TÜRKOĞLU

YÜKSEK LİSANS TEZİ

AYDIN, 2007

**T.C
ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM ANA BİLİM DALI
EPÖ-YL-2007-0003**

**İLKÖĞRETİM DÖRDÜNCÜ SINIF BİLGİSAYAR DERSİ
PROGRAMININ DEĞERLENDİRİLMESİ**

Meltem ÇENGEL

DANIŞMAN: Prof. Dr. Adil TÜRKÖĞLU

YÜKSEK LİSANS TEZİ

AYDIN, 2007

T.C.
ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE
AYDIN

Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretim Programı öğrencisi Meltem ÇENGEL tarafından hazırlanan “ İlköğretim Dördüncü Sınıf Bilgisayar Dersi Programının Değerlendirilmesi” başlıklı tez, 27.08.2007 tarihinde yapılan savunma sonucunda aşağıda isimleri bulunan jüri üyelerince kabul edilmiştir.

<u>Unvanı, Adı ve Soyadı</u> :	<u>Kurumu</u> :	<u>İmzası:</u>
(Başkan)Prof. Dr. Adil TÜRKOĞLU	A.D.Ü. Eğitim Fak.	
Doç. Dr. Ruhi SARP KAYA	A.D.Ü. Eğitim Fak.	
Yrd. Doç. Dr. Ruken AKAR VURAL	A.D.Ü. Eğitim Fak.	

Jüri üyeleri tarafından kabul edilen bu (Tezin Türü) tezi, Enstitü Yönetim Kurulununsayılı kararıyla (Tarih) tarihinde onaylanmıştır.

Unvanı, Adı Soyadı
Enstitü Müdürü

Bu tezde görsel, işitsel ve yazılı biçimde sunulan tüm bilgi ve sonuçların akademik ve etik kurallara uyularak tarafımdan elde edildiğini, tez içinde yer alan ancak bu çalışmaya özgü olmayan tüm sonuç ve bilgileri tezde kaynak göstererek belirttiğimi beyan ederim.

Meltem ÇENGEL

Meltem ÇENGEL

İLKÖĞRETİM DÖRDÜNCÜ SINIF BİLGİSAYAR DERSİ PROGRAMININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Bu araştırmanın temel amacı 2006-2007 eğitim-öğretim yılında ilköğretim 4. sınıf seçmeli bilgisayar dersi öğretim programını öğrenci, bilgisayar öğretmeni, sınıf öğretmeni ve yönetici görüşlerine göre değerlendirmektir.

Araştırmada nicel yöntemlerden anket, nitel yöntemlerden görüşme kullanılmıştır. Nicel örneklem için Aydın ili merkezinde 6 okul belirlenmiştir. Nitel veriler için, amaçlı örnekleme yolu ile her okuldan 6 öğrenci seçilmiştir. Bu okullardaki bilgisayar öğretmenleri, sınıf öğretmenleri ve okul yöneticileri ile görüşmeler yapılmıştır. Nicel verilerin analizi için frekans, yüzde dağılımı ve verilerin cinsiyete ve öğrencilerin devam ettikleri okulun sosyo-ekonomik düzeyine göre anlamlı olarak farklılaşp farklılaşmadığını hesaplamak üzere ki-kare testi yapılmıştır. Nitel veriler için görüşmeler, ses kayıt cihazı ile kaydedilmiş, bilgisayar ortamına aktarılmış, satır satır okuma tekniği ile içerik analizi yapılmıştır.

Sonuçlara genel olarak bakıldığında, bilgisayar öğretmeni görüşlerine göre, bilgisayar dersi hedefleri öğrenci düzeyine uygun değildir. Bilgisayar derslerinde oynatılacak oyunların nitelikleri belirlenmeli, bu ünite ile ilgili eğitsel oyunlar geliştirilmelidir. Programda, internetin araştırma amacıyla kullanımı ile ilgili konulara daha geniş yer verilmelidir. Görüşme sonuçlarına göre, içerik farklı sosyo-ekonomik düzeydeki okullarda farklı işlenmektedir. Bilgisayar dersi ile ilgili uygulamalara bakıldığında, bilgisayar dersinin düzenli olarak işlenmesi için özen gösterilmemesi, öğrencilere örtük olarak bilgisayar dersinin önemli bir ders olmadığı mesajını vermektedir. Öğrenme-öğretme süreçleri ile ilgili olarak, okulların bilgisayar laboratuvarlarının fiziksel alanı ve alt yapısı önemli etkenlerdir. Özellikle alt-sosyo ekonomik düzeydeki okullara bilgisayar laboratuvarlarının güncellenmesi için bakanlık ya da yerel yönetimler aracılığı ile destek verilmesi gerektiği söylenebilir. Bilgisayar ders kitapları ile ilgili öğretmenler arasında bir görüş birliği bulunmamaktadır. Araştırma bulgularına bakıldığında, bazı okullarda bilgisayar laboratuvarını kullanmamanın bir ceza aracı olarak kullanıldığı görülmektedir. Değerlendirme boyutu ile ilgili olarak, öğrencilerin ve bilgisayar öğretmenlerinin bilgisayar dersinin karnede

notunun olması yönünde bir beklentisi vardır. Bilgisayar öğretmenlerinin, bilgisayar başında uygulamalı sınav yapabilmeleri için gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Program Değerlendirme, Bilgisayar Dersi, İlköğretim Dördüncü Sınıf

Meltem ÇENGEL

**CURRICULUM EVALUATION OF ELEMENTARY SCHOOL FOURTH
GRADE COMPUTER AND INFORMATION TECHNOLOGIES COURSE**

ABSTRACT

The main purpose of this research is to evaluate elementary school fourth grade Computer and Information Technology Course according to students', computer teacher's, classroom teacher's and school administrator's vision.

In the research, survey is used for quantitative data while interview is used for qualitative data. 6 schools are selected for quantitative sample and 6 students are selected by sampling objectively for qualitative data. For quantitative data's analysis frequency and percentage are calculated and chi-square test is done in order to calculate whether data's undergo a significant change according to gender and schools' socio-economic degrees the student keep on. As for the qualitative data, after taking a permit, interviews are recorded by tape recorder, the interviews are transferred to the computer, and content analysis is done by line by line technique.

Looking at the overall results it is seen that according to computer teachers' opinion, the goals of the computer and information Technologies course are not adequate and it needs to be improved. The qualities of the games which would be used in the computer and information technologies course is to be determined, for this unit educational computer games should be developed. In the program, more attention should be given to such subjects as the use of internet for the purpose of research. According to interviews, content differs in the different socio-economic class' schools. Considering closely to the applications in the course, inadequate attention is given to the course, and this application signals a hidden message that computer and information technology is not an important course. As for the learning and teaching process, schools' computer laboratory's physical space and substructure are important factors. It may be suggested that by the help of the Education Ministry and municipal administration, support be given so that the laboratories especially in low socio-economic class school will be improved. There is no agreement between computer

teachers about course text books. According to the research results, the fact that students are forbidden to use the computer labs is seen as a punishment subject. in some schools. As for the assessment dimension, students and computer teachers have expectations that computer and technology course be a grade in the carnets. Necessary changes should be done so that computer teachers make the computer and technology course exam by performance rating.

KEYWORDS: Curriculum Evaluation, Computer and Technology Course, Elementary School Fourth Grade

ÖNSÖZ

Henüz sınırlı olan bilimsel deneyimlerim bana sadece bilimsel yöntem ya da bilimsel süreçler ile ilgili birikim sağlamakla kalmadı. Bilimin “birlikte daha iyisinin üretilbildiği” ve paylaşıldığı zaman anlamlı olacağı ile ilgili önemli farkındalıklar kazandırdı.

Bu nedenle, elinizde tuttuğunuz çalışma sadece benim çalışmam değil. Çalışmanın ortaya çıkmasında tecrübelerini, zaman ve enerjilerini bana ve çalışmama ayıran birçok insanın emeğinden söz etmemek haksızlık olur.

İlk olarak danışmanımın Prof. Dr. Adil Türkoğlu’na, sadece bilimsel desteği için değil, aynı zamanda bana tanıdığı özgürlükler, her zaman seçim yapabilmem için sağladığı ortam ve sadece bir danışman ya da bir “öğretmen” olmaktan öte, bana hayat felsefesi ile ilgili bakış açıları kazandıran, çıkmaz yolları bir an önce fark etmemi sağlayan bilge kişiliği ile yanımda olduğu için teşekkür etmek istiyorum.

Her zaman desteğini gördüğüm Prof. Dr. Müfit Gömleksiz olmasaydı da bu çalışma eksik kalırdı. Planlı, düzenli, sabırlı ve alçak gönüllü kişiliği ile bilim adamlığına ilişkin önemli rol modellerimden biri oldu. Beni her aşamada yüreklendirdiği, sabırla dinlediği ve desteğini sürekli hissettirdiği için teşekkürler.

Yrd.Doç.Dr. Ruken Akar Vural’a eleştirel bakış açısıyla ufuklarımı açtığı, en yoğun zamanlarında bile bana ve çalışmama ayıracak zamanı olduğu, enerjisi, azmi ve çalışma motivasyonu ile hep daha iyisini yapmak üzere bana örnek olduğu için teşekkür etmek istiyorum.

Arş.Gör. Serap Yılmaz’a çekinmeden her konuda fikrini sorabileceğim, desteğini alabileceğim, azimli ve eğlenceli bir yol arkadaşı olarak, gücümün bittiğini düşündüğüm anlarda destek olduğu için teşekkürler.

Ayrıca aldığım dersler sırasında birikimlerini benimle paylaşan, Prof. Dr. Asuman Seda Saracaloğlu’na, Doç.Dr. Ruhi Sarpkaya’ya, İngilizce özet konusunda yardımcı olan Günay Güreş’e ve Burcu Başak’a ve eğitim hayatım boyunca bana birikimlerine aktaran tüm öğretmenlerime teşekkür ederim.

Bu çalışma, bir noktada, dostlarımin ve ailemin zamanından çalarak ortaya çıktı. Nazlı Aksoy, Özlem Kırık, Gözde İçyüz, Filiz Gülmez, Seda Sarıkaya ve Pınar Başpınar’a destekleri ve sabırları için teşekkür etmek istiyorum.

Sevgili anne ve babama, sabır, anlayış ve destekleri ile kendimi dünyanın en şanslı çocuğu olarak görmeme neden oldukları için teşekkür ederim. Ve ablam ile

ağabeyim: İyi ki varsınız. Siz olmasanız dünyam daha renksiz ve eksik olurdu. Varlığınız ve her konudaki desteğiniz için teşekkürler.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
Türkçe Özet	i
İngilizce Özet	i
Önsöz	iii
İçindekiler.....	v
Ekler Listesi.....	x
Tablolar Listesi.....	xi
Şekiller Listesi.....	xiii
Kısaltmalar	xiv

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1.1 Problem.....	1
1.2 Araştırmanın Amacı	18
1.3 Araştırmanın Önemi	18
1.4 Sayıtlar.....	19
1.5 Sınırlılıklar	20
1.6 Tanımlar.....	20
1.7 Kısaltmalar	21

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Kuramsal Açıklamalar.....	22
2.1.1. Bilgisayarın Kısa Tarihçesi	22
2.1.2. İnternetin Kısa Tarihçesi.....	25
2.1.3. Bilgisayar Öğretimi ve Programlar.....	27

	Sayfa No
2.1.4. Eğitimde Program Geliştirme.....	37
2.1.5. Program Değerlendirme.....	39
2.1.6. Değerlendirme Türleri	40
2.1.6.1. Biçimlendirici ve Toplam Değerlendirme.....	40
2.1.6.2. Ürünün ve Sürecin Değerlendirilmesi.....	40
2.1.6.3. Tanılayıcı Değerlendirme.....	41
2.1.6.4. Yansıtıcı Değerlendirme.....	41
2.1.7. Değerlendirme Modelleri.....	42
2.1.7.1. Tyler Modeli	42
2.1.7.2. Metfessel-Michael Değerlendirme Modeli.....	42
2.1.7.3. Provus'un Farklar Modeli.....	43
2.1.7.4. Eisner'in Eğitsel Eleştiri Modeli.....	43
2.1.7.5. Stake Modeli	43
2.1.7.4. Stufflebeam'in Bağlam-Girdi-Süreç ve Ürün Modeli.....	44
2.1.7.5. Worthen ve Sanders Modeli	45
2.1.7.6. Araştırmada Kullanılan Program Değerlendirme Modeli	45
2.2. İlgili Araştırmalar.....	45

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli	48
3.2. Evren ve Örneklem.....	52
3.2.1. Nicel Veriler İçin Oluşturulan Örneklem	52
3.2.2. Nitel Veriler İçin Oluşturulan Çalışma Grupları.....	54
3.2.3. Araştırmaya Alınan Okulların Genel Özellikleri	56

Sayfa No

3.2.3.1. Alt Sosyo-Ekonomik Düzeydeki Okulların Bilgisayar	
Laboratuvarının Genel Özellikleri	56
3.2.3.2. Orta Sosyo-Ekonomik Düzeydeki Okulların Bilgisayar	
Laboratuvarının Genel Özellikleri.....	58
3.2.3.3. Üst Sosyo-Ekonomik Düzeydeki Okulların Bilgisayar	
Laboratuvarının Genel Özellikleri.....	60
3.3. Veri Toplama Araçları.....	62
3.3.1. Bilgisayar Dersini Değerlendirme Anketinin Geliştirilmesi.....	62
3.3.2. Görüşme Formları	63
3.3.2.1. Öğrenci Görüşme Formu	63
3.3.2.2. Bilgisayar Öğretmeni Görüşme Formu	64
3.3.2.3. Sınıf Öğretmeni Görüşme Formu.....	65
3.3.2.4. Yönetici Görüşme Formu	65
3.4. Verilerin Toplanması.....	66
3.5. Verilerin Çözümlemesi.....	66
3.5.1. Araştırmada Toplanan Nicel Verilerin Çözümlemesi	66
3.5.2. Araştırmada Toplanan Nitel Verilerin Çözümlemesi.....	67
3.5.3. Araştırmanın Nitel Boyutu İçin Yapılan Geçerlik ve Güvenirlilik	
Çalışmaları	67
3.5.4. Araştırmada Alınan Etik Önlemler.....	69

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM**BULGULAR**

4.1. İlköğretim Dördüncü Sınıf Bilgisayar Dersi ile İlgili Öğrenci	
Görüşlerine İlişkin Bulgular.....	71

Sayfa No

4.1.1. Bilgisayar Dersini Değerlendirme Anketi Sonucunda Elde Edilen Bulgular	71
4.1.2. İlköğretim Dördüncü Sınıf Öğrencileri İle Yapılan Görüşmeler Sonucunda Elde Edilen Bulgular	142
4.2. İlköğretim Dördüncü Sınıf Bilgisayar Dersi İle İlgili Bilgisayar Öğretmenlerinin Görüşlerine İlişkin Bulgular	154
4.3. İlköğretim Dördüncü Sınıf Bilgisayar Dersi İle İlgili Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine İlişkin Bulgular	165
4.4. İlköğretim Dördüncü Sınıf Bilgisayar Dersi İle İlgili Okul Yöneticilerinin Görüşlerine İlişkin Bulgular.....	167

BEŞİNCİ BÖLÜM**TARTIŞMA VE YORUM**

5.1. Hedefler ile İlgili Tartışma ve Yorum	172
5.2. İçerik ile İlgili Tartışma ve Yorum	178
5.3. Öğrenme-Öğretme Süreçleri ile İlgili Tartışma ve Yorum.....	179
5.4. Değerlendirme Süreçleri ile İlgili Tartışma ve Yorum.....	184

ALTINCI BÖLÜM**SONUÇ VE ÖNERİLER**

6.1. Sonuçlar	187
6.2. Öneriler.....	189
6.2.1. Uygulamaya Yönelik Öneriler	189
6.2.2. Diğer Araştırmacılara Yönelik Öneriler	190

	Sayfa No
KAYNAKÇA.....	191
EKLER	200
ÖZ GEÇMİŞ.....	220

EKLER LİSTESİ

	Sayfa No
EK-1: Araştırma İçin Valilik İzni	200
EK-2: Bilgisayar Dersini Değerlendirme Anketi	201
EK-3: Öğrenci Görüşme Soruları	209
EK-4: Bilgisayar Öğretmeni Görüşme Soruları	211
EK-5: Sınıf Öğretmeni Görüşme Soruları	214
EK-6: Yönetici Görüşme Soruları	215
EK-7: Kodlanmış Öğrenci Görüşme Formu Örneği.....	217

TABLOLAR LİSTESİ

	Sayfa No
Tablo 1.1: Bilgi toplumu endeksi	4
Tablo 1.2: Dünya kütüphanelerinin durumu	5
Tablo 1.3: Dünya arşivlerinin durumu.....	6
Tablo 3.1: Örnekleme oluşturan öğrencilerin cinsiyete, okulların sosyo-ekonomik düzeylerine, yaşa, anne ve baba eğitim düzeylerine göre dağılımı	53
Tablo 3.2: Nitel veriler için seçilen çalışma grubunun dağılımı	55
Tablo 4.1: Öğrencilerin bilgisayar dersi amaçlarına ilişkin görüşleri	71
Tablo 4.2: Öğrencilerin bilgisayar dersi öğrenme-öğretme süreçlerine ilişkin görüşleri.....	76
Tablo 4.3: Bilgisayar dersinin genellikle işlendiği yer	96
Tablo 4.4: Bilgisayar laboratuvarında bilgisayar kullanabilme durumu	97
Tablo 4.5: Bir bilgisayarı paylaşan öğrenci sayıları	97
Tablo 4.6: Öğrencilerin bilgisayar laboratuvarında bilgisayar kullanabilme zamanları	98
Tablo 4.7: Sınıfta birden fazla kişi bir bilgisayarı kullanıyorsa, eşit olarak kullanabilme durumları	98
Tablo 4.8: Bilgisayar laboratuvarında, bilgisayarda oyun oynama durumu	99
Tablo 4.9: Bilgisayar laboratuvarında oynanan oyunlar.....	100
Tablo 4.10: Öğrencilerin bilgisayar laboratuvarında interneti kullanma durumları	109
Tablo 4.11: Öğrencilerin bilgisayar laboratuvarında interneti kullanma amaçları..	110
Tablo 4.12: Öğrencilerin bilgisayar ders kitabının olma durumu	117
Tablo 4.13: Bilgisayar ders kitabı olan öğrencilerin bilgisayar ders kitabı ile ilgili görüşleri.....	118
Tablo 4.14: Öğrencilerin evde bilgisayarı olma durumu	119

Tablo 4.15: Öğrencilerin evlerinde ne kadar süredir bilgisayarı olduğuna ilişkin bulgular	120
Tablo 4.16: Evdeki bilgisayarın internet bağlantısı olma durumu	121
Tablo 4.17: Bilgisayar başında geçirilen süre	122
Tablo 4.18: Evlerinde bilgisayarı olan öğrencilerin, bilgisayarı kullanım amaçları.....	123
Tablo 4.19: Öğrencilerin internet kafeye gitme durumları	127
Tablo 4.20: Öğrencilerin internet kafeye gitme süreleri	128
Tablo 4.21: Bir ay içerisinde internet kafeye gidilen gün sayısı	129
Tablo 4.22: İnternet kafede ortalama geçirilen saat.....	129
Tablo 4.23: İnternet kafede bilgisayar kullanım amacı	130
Tablo 4.24: Bilgisayar dersinin dışındaki derslerin ödevlerin yapmak için bilgisayardan yararlanma durumu.....	134
Tablo 4.25: Bilgisayar dersinin dışındaki derslerin ödevlerini yaparken bilgisayar dersinden öğrendiklerinden yararlanma durumu	135
Tablo 4.26: Öğrencilerin bilgisayar dersinde sınav olma durumları	136
Tablo 4.27: Bilgisayar dersinin karnede notunun olmaması ilişkin öğrenci görüşleri.....	137
Tablo 4.28: Öğrencilerin karnelerinde bilgisayar notu olmasını isteme durumları.	140
Tablo 4.29: Öğrencilerin bilgisayar dersinde kullanılan değerlendirme yöntemleri ile ilgili görüşleri	140

ŞEKİLLER LİSTESİ

	Sayfa No
Şekil 3.1:Araştırmanın Deseni ve izlenen süreç.....	51
Şekil 3.2: Alt sosyo-ekonomik düzeydeki birinci okulun bilgisayar laboratuvarının genel görünümü.....	57
Şekil 3.3.: Alt sosyo-ekonomik düzeydeki ikinci okulun bilgisayar laboratuvarının genel görünümü.....	58
Şekil 3.4.: Orta sosyo-ekonomik düzeydeki birinci okulun bilgisayar laboratuvarının genel görünümü.....	59
Şekil 3.5.: Orta sosyo-ekonomik düzeydeki ikinci okulun bilgisayar laboratuvarının genel görünümü.....	60
Şekil 3.6.: Üst sosyo-ekonomik düzeydeki birinci okulun bilgisayar laboratuvarının genel görünümü.....	61
Şekil 3.7.: Üst sosyo-ekonomik düzeydeki ikinci okulun bilgisayar laboratuvarının genel görünümü.....	62

KISALTMALAR

BDDA: Bilgisayar Dersini Değerlendirme Anketi

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

BİT: Bilgi ve İletişim Teknolojileri

1. BÖLÜM: GİRİŞ

1. 1. Problem

İnsanlığın sosyo-ekonomik gelişme sürecinde tarım devrimi “birinci dalga”, sanayi devrimi “ikinci dalga”, bilgi toplumundaki gelişmeler ise “üçüncü dalga” olarak nitelendirilmektedir. Üçüncü dalga, ekonomik, sosyal, kültürel ve siyasal alanda yeni bir yaşam biçimini de beraberinde getirmektedir (Toffler, 1981; Çoban, 1996; Kondo ve Watanabe, 2003). Bu devrim ile oluşan bazı sanayi dalları ise, bilgisayar, elektronik, enformatik olarak gösterilmektedir (Toffler, 1992). Önceleri, ülkelerin gelişmişlik düzeyi, ürettiği çelik ve enerji miktarı ile ölçülmekteyken, günümüzde mikroelektrik, telekomünikasyon ve bilgisayar teknolojilerinin olanakları ile ölçülür hale gelmektedir (Şan, 2005). Toffler’e (1992) göre; ileri bir ekonomide emek “bir şeylerin” üzerinde çalışarak oluşmamakta, insanın insanla ve insanın bilgiyle olan çift yönlü etkileşimi sonucu oluşmaktadır.

Bilgiye erişim-teknoloji ve gelişmişlik düzeyi arasındaki ilişkiye vurgu yapan Romer (1993, Akt: Şan, 2005; David ve Foray, 2002) gelişmiş ve az gelişmiş ülkeler arasındaki maddi ve maddi olmayan farklardan söz etmektedir. Maddi farklar, fabrikalar, yollar ve yer üstü, yeraltı zenginlikleri açısından farkı açıklarken, maddi olmayan farklar, ekonomik değer olarak üretilen ve kullanılan bilgiye erişememekten kaynaklanmaktadır.

Geleneksel üretim faktörleri yani doğal kaynaklar; emek ve sermaye ortadan kalkmamakta ancak, ikinci plana düşmektedir. Söz konusu üretim faktörleri, bilgi sayesinde elde edilebilir kaynaklardır. Bilginin oluşumuna katkı verecek ve bilgiyi kullanacak olan ise insandır. Bu durum insana yapılacak yatırımları ön plana çıkarmaktadır (Göransson ve Söderberg, 2005; Aktan ve Vural, 2005).

Toplumun gereksinim duyduğu insan gücünü yetiştiren temel kurumlar ise, hiç kuşkusuz “eğitim kurumları”dır. Dolayısıyla bilgi oluşturabilecek insanı yetiştirme ve bireyleri, üretilen bilgiyi nasıl kullanacakları ile ilgili bilgilendirmede eğitim, birincil öneme sahiptir. Bilgi toplumu, bilgili nesillerin yetiştirilmesi, eğitimin yaygınlaştırılması ve eğitim seviyesinin yükseltilmesi ile sağlanacaktır (Yücel, 1997).

Bilginin üretim temelini, bilginin bir mal, bir üretim faktörü ve bir ticari etkileşim aracı olması oluşturmaktadır. Bilgi hem maldır, hem de kendisi bizzat üretime girer.

Bilgi ve bilgi taşıyan nesnelere, ekonomik bir değere ve çeşitli kullanım işlevlerine sahiptir. Üretim faktörü olarak bilgi, soyut olabileceği gibi uygulamaya yönelik de olabilir (Parasız, 1997).

Bilgi toplumu; yeni temel teknolojilerin gelişimiyle bilgi sektörünün, bilgi üretiminin, bilgi sermayesinin ve nitelikli insan faktörünün önem kazandığı, eğitimin sürekliliğinin ön plana çıktığı, iletişim teknolojileri, bilgi otoyolları, elektronik ticaret gibi yeni gelişmeler ile toplumu ekonomik, sosyal, kültürel ve siyasal açıdan sanayi toplumunun ötesine taşıyan bir gelişme aşaması olarak tanımlanabilir (Aktan ve Vural, 2005).

Bilginin toplumsal temelini, toplumsal bir ürün ve toplumsallaşma aracı olması oluşturur. Toplumda; din, ideoloji, kültür, değerler, normlar, kurallar, fikirler, deneyler, inançlar, hukuk, kararlar ve benzeri türlerde bilgi üretilmektedir. Bilgi, her bireyin, topluluğun ve toplumun konumlarına göre, birbiriyle etkileşmesi sonucu üretilir (Şan, 2005).

Bilgi çağının temel özelliği “bilgiye erişme” ve “bilgiyi kullanma”dır. Bilgi; metin, konuşma, ses, görüntü ve benzeri şekillerde depolanmaktadır. Bilginin depolanması, iletişimi ve saklanması, bilgisayar ve iletişim teknolojileri aracılığı ile yapılmaktadır (Yücel, 1997; Orhan ve Akkoyunlu, 2003).

Bilgisayar ve iletişim teknolojileri ile, fatura yatırmak, basını izlemek, elektronik postaları okumak gibi günlük işler yapılabildiği gibi, veri tabanlarına ulaşmak, farklı yerlerde bulunan iş arkadaşları ile iş birliği içinde çalışmak ve hatta farklı ülkelerdeki bilim adamları ile çeşitli konuları tartışmak, görüş alışverişinde bulunmak ve çeşitli sorunları çözmek olasıdır.

Karar verme süreçlerinde bilginin doğruluğu, bilgiye zamanında ulaşılması, yeterliliği, kullanılabilirliği ve ekonomikliğinin işletmeler için olduğu kadar devlet yönetiminde de önemli olması bilgisayar ve iletişim teknolojilerinin ön plana çıkmasına neden olmuştur (Yücel, 1997).

Sanayi toplumunun “bilişim” toplumuna dönüşmesi ile birlikte bilgi, neredeyse bir ticaret malı olarak görülmeye başlanmıştır. Bugün hızla değişmekte olan zengin ülkelerde, tüm gelir ve servet eşitsizliklerine rağmen, güç mücadelesi bilginin dağılımıyla ve bilgiye ulaşabilmekle ilgili olmaktadır (Burke, 2001; Toffler, 1992).

Toplumlardaki bilimsel nitelikli değişimlere bakılacak olursa, bilgi gerek miktar gerek ayrıntı yönünden hızla artmaktadır (Alkan, 2005). Bilgi ve İletişim Teknolojileri (BİT) alanında dünya çapında kaydedilen gelişmeler insanlık tarihinde hiç olmadığı kadar büyük bir ivme kazanmıştır. Bu durum, var olan bilginin hızla eskimesine neden olmakta ve hemen her sektörde (eğitim, sağlık, yönetim, vb.) sahip olunan bilginin güncelleştirilmesi önem kazanmaktadır (Taşçı ve diğerleri, 2004; Şan, 2005; Çoban, 1996).

Bilgi toplumu, bireylerin ve devletin teknolojik gelişmeler karşısında yeniden yapılanmasını, yeni bir dünya görüşünü, kültürünü ve yaşam felsefesini de beraberinde getirmektedir (Aktan ve Vural, 2005). Bu yaşam felsefesi, bilgi birikimi ve bilgi kaynaklarının hızla arttığına farkında olan, gereksinim duyduğu zaman güvenilir bilgi kaynaklarını araştırıp, bu kaynakları kullanabilen, bilgi teknolojileri okuryazarlığına ilişkin becerilere sahip, öğrenmeyi yaşam boyu devam eden bir süreç olarak algılayan birey profilini de beraberinde getirmektedir. Artık evlerde, radyodan, televizyondan sonra bilgisayarlar ve internet erişimi önemli hale gelmiştir.

Bilgi çağındaki patlama ile birlikte, bilgiye hızlı ulaşan ve yavaş erişen ülkelerden söz etmek mümkündür. Bilgiye hızlı ulaşan ülkeler gelişmiş, yavaş ulaşan ülkeler ise az gelişmiş ülkeler olarak nitelendirilmektedir (Şan, 2005).

Araştırma-geliştirmeye ayrılan bütçeleri itibari ile ülkeler sıralandığında, Amerika Birleşik Devletleri, Japonya, Almanya, İngiltere, İsviçre, Fransa ve İsveç gibi sanayileşmiş ülkelerin GSMH'nin %2'sinden fazlasını bu kaleme ayırdığı görülmektedir. İtalya, Norveç, Kanada, Avusturya gibi orta dereceli sanayileşmiş ülkelerde bu oran %1-2 arasında değişmektedir. OECD'e üye olan diğer ülkeler arasında bu oran %1'in altında seyretmektedir. Türkiye'nin araştırma geliştirmeye ayırdığı kaynak ise GSMH'nin % 0,79'udur (Türkiye İstatistik Kurumu Haber Bülteni, 2005).

Diğer bir örnek, bilgisayar alt yapısı, bilgi alt yapısı, internet alt yapısı ve toplumsal alt yapı ile ilgili değişkenlere göre ülkelerin enformasyon kapasitelerini ve zenginliklerini ölçmeyi amaçlayan Bilgi (Enformasyon) Toplumu Endeksi (Information

Society Index, ISI)¹ dir. ISI (2000) göstergeleri değerlendirildiğinde bazı ülkelerin, bilgi toplumunda hızla koşarken bazılarının büyük adımlarla ilerlediği; bir kısmının ise teknolojik alt yapı ve ekonomik, toplumsal ve politik değişimlerini gerçekleştirmeye çalıştığı; diğerlerinin de imkanlarının sınırlı olduğu gözlenmektedir (Şan, 2005).

Tablo 1.1: Bilgi toplumu endeksi

BT olma durumu (ISI Puanı)	Ülkeler (55 Ülke)
Hızla koşanlar (3500'ün üzerinde)	İsveç, Norveç, İsviçre, Birleşik Devletler, Danimarka, Hollanda, Birleşik Krallık, Finlandiya, Avustralya, Taiwan, Hong Kong, Japonya, Singapur, Kanada.
Büyük adımlarla ilerleyenler (3500-2000)	Almanya, Avusturya, Yeni Zelanda, Kore, Belçika, Fransa, İrlanda, İsrail, İtalya, İspanya, Yunanistan, Portekiz.
Eşiğinde olanlar (2000-1000)	Birleşik Arap Emirlikleri, Çek Cumhuriyeti, Macaristan, Malezya, Polonya, Arjantin, Şili, Panama, Bulgaristan, Güney Afrika, Türkiye , Romanya, Venezuela, Meksika, Kosta Rika, Brezilya.
İmkanları Sınırlı Olanlar (1000'e kadar)	Kolombiya, Rusya, Filipinler, Tayland, Suudi Arabistan, Peru, Ekvador, Ürdün, Mısır, Çin, Hindistan, Endonezya, Pakistan.

Kaynak: Information Society Index, 2002, akt: Şan, 2005.

ISI değişkenleri teknoloji ağırlıklıdır. Bu değişkenler arasında bilgi ile ilgili olarak sadece “kişi başına düşen gazete okunurluğu” değişkeni vardır. Oysa dünya bilgi durumu bağlamında anlamlı olan patent, standart, istatistik, kitap sayısı, kitap ticareti, yayın tercümelemleri değişkenleri de bilgi toplumu göstergeleri arasında yer almalıdır. Bu açıdan dünya kütüphaneleri ve arşivlerini de değerlendirmek gerekmektedir. (Şan,2005).

¹ Bilgisayar alt yapısı (kişiye, hane halkına, işgücüne düşen bilgisayar sayısı, eğitim amaçlı kullanılan bilgisayar sayısı, ağa bağlı bilgisayar sayısı, yazılım ve donanım harcamaları); enformasyon alt yapısı (kişi başına düşen kablo aboneliği, mobil telefon, faks, radyo ve tv sahipliği, telefon konuşma maliyeti, telefon hatları hata oranı, hane halkına düşen telefon sayısı); İnternet alt yapısı (işletmelerde, evlerde, eğitim faaliyetlerinde ve elektronik ticarete internet kullanımı) ve toplumsal yapı (insan hakları, gazete okunurluğu, basın özgürlüğü, okullara kayıt sayısı) (“Information Society Index” 2000)

Küresel boyutta kütüphane ve bilgi hizmetlerine bakıldığında, gelişmiş ülkelerde bilgi teknolojisinden daha çok yararlandırdığı dikkati çekmektedir. Gelişen ülkelerde, alt yapının geliştirilmesine ya yeni başlandırdığı ya da karar alma aşamasında bulunulduğu görülmektedir. Bazı ülkelerde mali sınırlılıklar ve teknolojik bilgi yetersizliği bulunurken bazılarının ise, pek çok alanda bilgi birikimine sahip olduğu, ancak teknolojiyi kullanamadığı gözlenmektedir (United Nations Educational, 1997, akt: Şan, 2005).

Tablo 1.2: Dünya kütüphanelerinin durumu

Ülkeler	Kütüphaneler
Kanada ve ABD	Bilgi (enformasyon) teknolojisinin yeniliklerine uyum sağlıyorlar.
Batı Avrupa	Uyum sağlama çabasındalar.
Doğu Asya ve Okyanusya	Gelişen ülkelerde; iyi kurulmuş hizmet alt yapısı var. Gelişen ülkelerde; alt yapı geliştirme karar aşamasındalar.
Arap Ülkeleri	Politika ve mevzuat eksiklikleri ve farkındalık sorunları var.
Latin Amerika, Karayipler	Bazı çalışmalar var.
Afrika	Özellikle bölgenin gelişmesi ve sağlık için kütüphane ve enformasyon hizmetlerine ihtiyaç var.
Doğu Avrupa ve Bağımsız Devletler Topluluğu	Ülkelere uygun enformasyon politikaları henüz oluşturulmamıştır.
Güney Asya	Bilgi birikimi var, ancak enformasyon araç ve tekniklerin kullanılması ihtiyacı var.

Kaynak: United Nations Educational, 1997, akt: Şan, 2005.

Arşivlerin durumuna bakıldığında; bazı ülkelerde birkaç yüzyıllık arşiv birikimi olduğu görülmektedir. Bazı ülkelerde ise arşivcilik 20. yüzyılda oluşmaya başlamıştır. Gelişen ülkelerde elektronik kaynakların korunması ve sınıflandırılması sorunu varken, bazı ülkelerde eşgüdüm ve politika eksikliği sorunu bulunmaktadır (Şan, 2005).

Tablo 1.3: Dünya arşivleri durumu

Ülkeler	Arşivler
Avrupa ve Kuzey Amerika	Elektronik kaynakların okunması ve sınıflanması sorunları var.
Asya	Ekonomik ve politika sorunları var. Uygun arşiv politikaları eksiklikleri var. Ancak bazı teknolojik uygulamalar da var.
Arap ülkeleri	Bazılarında kapsamlı çalışmalar var. Ancak, bilgisayar ve çoklu-ortam uygulamaları çok az.
Latin Amerika ve Karayipler	Ulusal arşivler ve kamu kurum arşivleri arasında eşgüdüm ve mevzuat yetersiz.
Afrika	Arşiv birikimi var; birkaç yüzyıllık veya II. Dünya Savaşından sonra oluşan arşivler var. Ancak teknolojik uygulamalar yok.

Kaynak: United Nations Educational,1997, Akt: Şan, 2005, 20.

Bilgi toplumu aşamasına ulaşmış birçok gelişmiş ülkede gelişmişlik düzeyinin sürekliliğinin korunması amacıyla giderek bilime, teknolojiye ve insana daha fazla yatırım yapılmaktadır (Aktan ve Vural, 2005: 38).

Bilgi toplumlarında başarı; bilgiye ulaşabilme ve onu işletebilme ve kullanabilme olarak algılanmaktadır (Şahinel, S.,2002). Bu gelişmeler ışığında “bilgi aktarımı” bir amaç olmaktan çıkarak bir yöntem sorunu haline gelmiştir (Şahinel,M.,2003). Öğretmen merkezli yaklaşımla, bireylerden bilgileri ezberlemelerini istemek ve bu ezberin “kalitesi”ne göre onları değerlendirmek bireylerin “başarılı” olarak algılanmaları için yeterli olmamaktadır (Akınoğlu, 2001). Bu bakış açısı, ülkemiz eğitim programlarına da yansımıştır. 2005-2006 eğitim-öğretim yılında uygulamaya geçen ilköğretim programları ile bireylerin ezberlemeleri yerine, öğrenme sürecinin parçası olmaları temel alınmıştır.

Artık bireyler yaşamlarının her anında daha fazla bilgiyle karşılaşmaktadır. Bu bilgileri derleme, kavrama, analiz etme ve değerlendirme becerisine sahip olmayan bireyleri gelecekte zor günler beklemektedir.

Sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçiş sürecinde, toplum, bireyi, her alanda, sorun çözerken araştırma yapmaya, çoklu bakış açısıyla bakmaya ve özgün çözüm

üretmeye zorlamaktadır (Koçoğlu, 2003). Değişen toplumda, farklı nitelikte insan gücüne gereksinim duyulmaktadır. Yetişmiş insan gücünün kalkınmadaki yeri ve önemi büyüktür. Her alanda nitelikli insan gücünün sağlanması ise eğitimin görevidir (Türkoğlu, 1988). Gelecekteki olası eğitim sistemlerinde bilgisayar teknolojisine hakim olmanın önemli bir avantaj sağlayacağı söylenebilir. Programlandırılmış bilgisayar destekli gibi kavramların gelecekteki eğitim sistemleri içindeki yerinden bahsedilmektedir (Sönmez, 1998).

Toplum hızlı bir değişim ve dönüşüm içindeyken, sosyal, ekonomik ve beşeri kurumlarla birlikte eğitim sisteminin de kendini yenilemesi kaçınılmazdır (Alkan, 2005). Eğitim sisteminden beklenen, bilgi becerileriyle donatılmış (bilgiye ulaşabilen, kullanabilen, iletebilen ve üretebilen), teknolojiyi kullanabilen ve kendi kendisine öğrenebilen (öğrenmeyi öğrenmiş) bireyler yetiştirmeleridir (Akkoyunlu ve Kurbanoğlu, 2003).

Bilgisayar ve eğitim teknolojileri ile ilgili beceriler, temel eğitimin ilk yıllarından itibaren uygun eğitim programlarıyla ve bireysel çabalarla geliştirilmelidir. Kelime-işlemciler, veri tabanları, iletişim yazılımları ve internet kaynakları gibi bilgi teknolojisi olanaklarının kullanımı temel eğitim programlarında öğretilmelidir (Akpınar, 2002).

Bilgisayarlar, eğitim sisteminde çeşitli amaçlarla kullanılmaktadır. Bilgisayarların öğrenme-öğretme süreçlerine girmesiyle birlikte, eğitim ortamlarında bazı değişikliklerin yapılması zorunlu hale gelmiştir. Örneğin, fiziksel ortamların yeniden düzenlenmesi, program içerikleri ve öğretim yöntemlerinin değiştirilmesi, öğretmenlerin bilgisayar okuryazarlığı ve bilgisayar destekli eğitim konularında eğitilmeleri gibi gereksinimler ortaya çıkmıştır (Akkoyunlu, 1998).

Bilgisayar okuryazarlığı sadece bilgi işleme sürecini bilme ve bu süreci anlamakla ilgili değildir. Tsai'e (2002, akt: Poynton, 2005) göre bilgisayar okuryazarlığı, tüm yurttaşların günlük hayatlarında bilgisayar teknolojisini kullanmaları için gerekli temel bilgi, beceri ve tutumlardır. Graff (1987, akt: Altun, 2005:94) ise bilgisayar okuryazarlığı ile ilgili olarak "bilgili birer yurttaş olmak veya iş piyasasında rekabet edebilmek için öğrencilerin bilgisayarlarla temel bir aşinalığı olması" gerektiğini ifade etmiştir.

Temel bilimsel ve teknolojik bilginin okuryazarlığı "sayısal çağ" kavramını açıklamakta kullanılan temel öğeler arasında sayılabilir. Temel bilimsel ve teknolojik

bilginin okuryazarlığı ise görsel ve işitsel bilginin okuryazarlığı, okuduğunu, internetten aldığını anlayabilme, etkileşimde bulunabilme, yerel kültürünü ve daha global çevreyi anlayabilme, bunun farkına varabilme ve bu dünyayla düşünce birliğine varabilme becerilerini içermektedir (url: <http://inet-tr.org.tr/inetconf7/oturumlar/okullari-internete-tasimak.doc>, erişim tarihi: 17.06.2007).

Keskinkılıç (2003), Türkiye eğitim sisteminin sayısal çağa hazırlanması için yapılması gereken işlemleri şöyle sıralamıştır:

1. Öğretmen ve öğrencilerin internete ve çoklu ortam kaynaklarına erişiminin sağlanması,
2. Öğretmenler, öğrenciler ve ebeveynler için destek hizmetleri, eğitimle ilgili kaynaklar ve e-öğrenim platformlarını sağlamak ve bu girişimlerin, Avrupa Birliği'nin öğrenim, eğitim, kültür ve Bilgi ve İletişim Teknolojileri programlarıyla desteklenmesi,
3. Öğretmenlere yönelik eğitim programlarının tekrar gözden geçirilmesi ve öğretmenlerin yeni teknolojileri kullanmaya hevesli olmalarının sağlanması. Avrupa Birliği'nin öğrenim, eğitim ve Bilgi ve İletişim Teknolojileri programları ile işbirliği içinde araştırma girişimlerinin koordine edilmesi,
4. Bilgi ve İletişim teknolojilerine dayalı yeni eğitim yöntemlerinin incelenerek eğitim programlarının yenilenmesinin sağlanması,
5. Öğrencilere sayısal okur-yazar olma şansının sağlanması. Avrupa Birliği'nin Bilgi ve İletişim Teknolojileri programları aracılığıyla pilot projelerin uygulanması ve bu konudaki çalışmaların koordine edilmesi.

Bu gelişmeler ışığında Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 1980 yılından bu yana, bilgisayarların eğitim ortamında kullanılması için çalışmalar sürdürülmektedir (METARGEM, 1991).

Bu çalışmalar 600 milyon dolarlık bir bütçenin, okullara bilgisayarın kurulması için ayrılması ile başlamıştır. 1984 yılında bilgisayar okullara girmiş, 1985-1997 yılları arasında da 2400 bilgisayar orta dereceli okullara dağıtılmıştır (Akkoyunlu ve Orhan, 2001).

1998 yılında Dünya Bankası ile Milli Eğitim Bakanlığı 80 milyon dolarlık bir anlaşma yapmış ve 81 ilde 2.451 ilköğretim okuluna bilgisayar sınıfları kurulmuştur. Bu sınıflarda görev yapmak üzere 2.200 öğretmen, üniversiteler yardımı ile yetiştirilmiştir. Bu öğretmenlerin kişi başına eğitim maliyeti 600 dolar olmuştur. Ayrıca bilgisayar destekli özel yazılımları geliştirmek üzere özel şirketlerle anlaşmalar imzalanmıştır (METARGEM, 1991).

World Links Projesi (World Links for Development Program) Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün en son projelerinden birisidir. Finansmanı Dünya Bankası tarafından sağlanan proje tabanlı öğrenmeye yönelik World Links Projesi kapsamında; dünyadaki öğretmen ve öğrencilerin eğitimle ilgili topluluklar kurmayı, böylece işbirliğe dayalı eğitim ortamı gerçekleştirmeyi ve proje üreten diğer ülke okullarıyla ortak projeler geliştirerek projelerini internet üzerinden yayınlamayı hedefleyen projeye 15 ülke dahildir. 1998 yılında 499 öğretmen ve 22 okul müdürüne projede daha etkin olabilmeleri için bilgisayar ve internet eğitimi, World Links Tanıtım eğitimi, Proje Tabanlı Öğrenme ve Proje Tasarım eğitimi, WEB Tasarım Projesi eğitimi verilmiştir. Yaklaşık 1.500 öğrenci proje faaliyetlerine katılmaktadır (<http://www.e-ticaret.gov.tr/Raporlar/nisan2002.htm>).

Ülkemizde de ortaöğretim kurumlarında görev yapan öğretmenler için düzenlenen ilk eğitim, bilgisayar kullanımı ve bilgisayarların öğretim programlarıyla kaynaştırılması konularıyla ilgilidir. 1985 yılında düzenlenen bu eğitime 225 öğretmen katılmıştır. Daha sonraki yıllarda bilgisayarın eğitimde kullanılmasını yaygınlaştırmak için MEB üniversitelerle işbirliğine giderek çeşitli okullardan öğretmenler için hizmet içi eğitim programları düzenlemiştir. Türkiye'de de birçok ülkede olduğu gibi piramit (cascade training) eğitim modeli benimsenmiştir. Bu modelde, eğitilen öğretmenlerin, diğer öğretmenleri eğitmesi esastır. Bu modelin en önemli öğeleri olan öğretmenler de formatör olarak isimlendirilmektedir. MEB, Hizmet İçi Daire Başkanlığı aracılığı ile 1991 yılından beri çeşitli üniversitelerde formatör öğretmen yetiştirme çalışmalarını sürdürmektedir (Orhan ve Akkoyunlu, 2003).

İlk projeler 1984 yıllarında gündeme gelmişse de, Bilgi ve İletişim Teknolojileri eğitim politikaları içinde yer alması 2003 yılında ortaya konan E-Türkiye çalışmaları ve "E-Dönüşüm Türkiye Projesi" ile olmuştur. Bu proje ile;

- Bilgi ve iletişim teknolojileri politikaları ve mevzuatının, öncelikle Avrupa Birliği müktesebatı çerçevesinde gözden geçirilerek yeniden düzenlenmesi, bu konuda e-Europe kapsamında aday ülkeler için öngörülen eylem planının ülkemize uyarlanması,

- Vatandaşın, bilgi ve iletişim teknolojileri yardımıyla, kamusal alandaki karar alma süreçlerine katılımını sağlayacak mekanizmaların geliştirilmesi,

- Kamu idaresinin, şeffaf ve hesap verebilir hale getirilmesine katkıda bulunulması,

- Kamu hizmetlerinin sunumunda, bilgi ve iletişim teknolojilerinden azami ölçüde yararlanılarak iyi yönetim ilkelerinin hayata geçirilmesine katkıda bulunulması,

- Bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanımının yaygınlaştırılması,

- Bilgi ve iletişim teknolojisi alanında kaynak israfını azaltmak amacıyla, kamunun mükerrerlik arz eden veya örtüşen ilgili yatırım projelerinin bütünleştirilmesi, izlenmesi, değerlendirilmesi ve yatırımcı kamu kuruluşları arasında gerekli koordinasyonun sağlanması

- Sektördeki özel sektör faaliyetlerine yukarıdaki ilkeler ışığında yol gösterilmesi

amaçlanmaktadır (Bilgi Toplumu Dairesi Sitesi, 01.06.07).

Bu amaçlar doğrultusunda; 2010 yılına kadar bütün ortaöğretim okullarının, 2015 yılına kadar da bütün ilköğretim okullarının internet bağlantısının sağlanması ile öğretmen ve öğrencilerin, bilgi ve iletişim teknolojilerini, derslerinde etkin biçimde kullanmalarının gerçekleştirilmesi hedeflenmektedir (Özgen, 2005).

MEB tarafından 1993 yılında bilgisayar laboratuvarı kurulması, işletilmesi ve bilgisayar ve bilgisayar koordinatör öğretmenlerinin görevleri ile ilgili bir yönerge hazırlanmıştır. Bu yönergenin içeriğinde; bakanlığa bağlı örgün ve yaygın eğitim kurumlarındaki bilgisayar laboratuvarlarının korunması ve özenle kullanılması, işletilmesi; formatör öğretmenler ile bilgisayar öğretmenlerinin yetiştirilmesi ve görevlerinin belirlenmesi konularına değinilmiştir (Tebliğler Dergisi, 1993: s.2378).

Yönergede bilgisayar dersliğinin yerinin seçiminde ve düzenlenmesinde dikkat edilmesi gereken öğeler şöyle belirtilmiştir (Madde 5):

1. Bilgisayar Dersliğinin büyüklüğü bir öğrenciye ortalama en az 1,5 m² yer düşecek şekilde hesaplanır.
2. Bilgisayar dersliği okul binasının kuzey yönünde nem oranı en az olan odalardan seçilir. Zorunlu olarak okulların güney yönüne seçilen derslik için güneş ışınlarının doğrudan doğruya bilgisayarların üzerine düşmemesini sağlayacak şekilde gerekli önlemler alınır.
3. Bir okulda birden fazla bilgisayar dersliği varsa bunlar Bilgisayar 1, Bilgisayar 2, olarak isimlendirilir.
4. Aydınlatma floresan lambalarla yapılır.

5. Bilgisayar Dersliğinin tabanı temizliği kolay toz ve gürültüyü önleyebilecek bir madde ile kaplanır.
6. Masa ve sandalyeler Bakanlıkça belirtilen standartlara uygun olur.
7. Metal, formika, plastik vb. malzemeden mamul beyaz renkli yazı tahtası ön duvara, öğrencilerin rahatça görebileceği şekilde yerleştirilir.
8. Bilgisayar Dersliği kullanma kılavuzu her öğrencinin görebileceği bir yere yerleştirilir.
9. Disket dolabı, öğrencilerin disketlerini ve diğer malzemelerini koyabilmeleri için dersliğin uygun bir yerine yerleştirilir.
10. Arıza Tablosu, dersliğin yerleşme planına göre düzenlenerek sınıfa uygun bir yere asılır.Bilgisayarda ortaya çıkacak her türlü arızalar küçük bir kağıda yazılarak bu tabloya iliştilir. Arıza giderildikten sonra kağıt tablodan çıkarılır.
11. En az 100cm 150cm boyutlarında olan ilan tahtası öğrencinin giriş çıkışlarında kolaylıkla görebileceği bir yere asılır.Bu tahtada bilgisayar destekli eğitim ve bilgisayar eğitimi ile ilgili yazılar asılır.
12. Ayrı çalışma odası olmayan okullarda dersliğin uygun bir yerine ders programları ve diğer malzemelerin konulacağı dolaplar yerleştirilir.
13. Dersliğin uygun bir yerinde veya öğretmen masasında sözlük, işletim sistemi kullanma kılavuzları, program kullanma kılavuzları, kitaplar vb. malzemenin konulacağı bir dolap veya raf bulundurulur.

Yönerge yetiştirilecek öğretmenlerin; bilgisayar derslerini okutacak öğretmenler, öğretmen olarak atanmalarına esas veya yardımcı branşları bilgisayar öğretmenliği olanlar arasından seçileceğini belirtmektedir. Ancak, ihtiyacın karşılanmaması durumunda halen bakanlık kadrolarında çalışan yüksek öğrenimli sınıf öğretmenleri orta okullarda ortaöğretim kurumlarında matematik, fizik, kimya, fen, biyoloji branş öğretmenleri ile örgün ve yaygın mesleki öğretim kurumlarındaki meslek dersleri öğretmenlerinden isteyenler arasından görevlendirme yapılacaktır (Madde 10).

Bu görevlendirmede;

1. Öğrenimleri sırasında bilgisayarla ilgili en az biri programlama dili olmak üzere üç ders almış olanlara

2. Bir programlama dili ile uygulama programları (kelime işlemci, veri tabanı, grafik, elektronik, tablo vb.) konusunda hizmet içi eğitim kursundan geçmiş olup bu kursu başarı ile tamamlamış olanlara
3. Resmi ve Özel Kurum ve Kuruluşlarca açılan en az bir programlama dili ve uygulama programları ile ilgili farklı kursları başarı ile bitirmiş olanlara öncelik verileceği belirtilmiştir.

Bu görevlendirmede,

- a) En az üç yıl bilgisayar dersini okutanlar,
- b) Mesleki kıdemi en az üç yıl olanlar,
- c) Orta derecede İngilizce bilenler,

arasından Bilgisayar Koordinatör Öğretmenliği için yapılacak sınavla hizmetiçi eğitim kursuna alınacakları belirtilmiştir. (Madde 11).

Bu yönergenin yayımlanmasında sonra müdürün önerisi ya da kendi isteğiyle başvuran öğretmenler arasından yukarıdaki koşulları yerine getiren ve sınavı başaranlar hizmetiçi eğitim kurslarına alınmışlar ve bu eğitimleri başarıyla tamamlayanlar, bilgisayar koordinatör öğretmeni olarak atanmışlardır (Orhan ve Akkoyunlu, 2003).

Yönergeye göre bilgisayar öğretmenlerinin görevleri;

1. Kanun tüzük ve yönetmeliklerde belirlenen görevlerinin dışında bilgisayar koordinatör öğretmenleri ve zümre öğretmenleri ile uyum içerisinde çalışmak dersleri dersin amaçları doğrultusunda ve ders dağıtım programlarında belirlenen saatlerde bilgisayar dersliğinde işlemek,
2. Dersliğin bakım ve temizliğinden sorumlu olmak,
3. Derslikte çıkabilecek ve kendisinin çözemediği teknik problemleri bilgisayar koordinatör öğretmenine anında duyurmak,
4. Zümre öğretmenler toplantısında alınan kararlara göre kendisine düşen görevleri yapmaktır.

Bilgisayar koordinatör öğretmenlerinin görevleri ise;

1. Görevli olduğu okulda bilgisayar eğitiminin ve bilgisayar destekli eğitimin verimli bir şekilde yürütülmesini sağlamak,

2. Bilgisayar laboratuvarını mesai saatleri içinde açık tutmak, gerektiğinde mesai saatleri dışında da öğrenci ve öğretmenlerin kullanmalarını sağlamak,
3. Her ay en az bir defa veya gerekli durumlarda bilgisayar öğretmenleri ile toplantı yapmak,
4. Görevli olduğu okulda öğretmenlere bilgisayar destekli eğitim konusunda kurs veya seminer düzenlemek,
5. Program müdür yardımcıları veya müdür başyardımcıları başkanlığında eğitim yazılımı bulunan derslerin öğretmenleri ile bir araya gelerek laboratuvar kullanım kılavuzu hazırlamak,
6. Bilgisayar laboratuvarının devamlı kullanılabilmesi için öğretimi yapılacak ders yazılımlarının sabit diske (Harddisk) yüklenmelerini sağlamak,
7. Bilgisayar laboratuvarının kullanılması sırasında ortaya çıkabilecek ve kendisinin çözüm getiremediği teknik sorunları okul müdürlüğü kanalı ile il milli eğitim müdürlüğüne bildirilmesini sağlamak,
8. Firmaların periyodik olarak yapması gereken bakım onarım işlerini takip etmek,
9. Her yarıyıl sonunda bilgisayar eğitimi ve bilgisayar destekli eğitim faaliyetleri ile ilgili her türlü problemi ve genel durumu hazır anket formları yoluyla rapor ederek genel müdürlüğe gönderilmesini sağlamaktır.

Yönergenin 13. maddesinde öğretmenlerin hizmet içi eğitim kurslarına seçilme koşulları;

- a) Görevli olduğu okulunda bilgisayar laboratuvarında bulunması,
- b) Bakanlıkça bilgisayar laboratuvarının kurulmasının planlandığı okullarda çalışır olması gerekir.” olarak belirtilmiştir.

Milli Eğitim Bakanlığı çeşitli hizmet içi eğitim kursları ile yetiştirdiği formatör öğretmenlerin deneyimlerinden daha fazla yararlanmayı amaçlamıştır. Dünya Bankası işbirliği ile düzenlenen bir proje kapsamında, o zamana değin çeşitli hizmet içi eğitimlerden geçmiş formatör öğretmenleri, “eğitici bilgisayar formatör öğretmen tekamül eğitimi” programlarına almıştır. Bu öğretmenleri, diğer formatör öğretmenlerin görevlerinden farklı bir görevle, çalıştıkları illerde diğer branş öğretmenlerini teknoloji kullanımı (teknoloji okuryazarlığı), materyal geliştirme, materyal kullanma, bilgisayar

destekli eğitim gibi çeşitli konularda eğitmekle görevlendirmeyi planlamaktadır (Orhan ve Akkoyunlu, 2003).

1998 yılı itibariyle de dört yıllık Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği Bölümü açılmıştır. Buradan mezun öğretmenler ilköğretim kurumlarında Bilgisayar derslerini yürütmektedir.

Ayrıca branş öğretmenlerinin Bilgi ve İletişim Teknolojileri alanında yetkinleşmesi için tüm eğitim fakültelerinde Bilgisayar ve Materyal Geliştirme dersleri zorunlu dersler olarak programda yer almaktadır. Öğretmenlerin %67'si bilgisayar okuyazarıdır ve bilgisayar destekli eğitim konularında hizmet içi eğitimden geçirilmişlerdir. Türkiye'deki okulların %17'si bilgisayarlıdır. Halen 5.860 okulda MEB olanağı ile sağlanmış olan 124.967 adet bilgisayar, 6.034 İnternete bağlı bilgisayar, 6.412 bilgisayar laboratuvarı vardır (url: <http://www.e-ticaret.gov.tr/Raporlar/nisan2002.htm>).

Milli Eğitim Bakanlığı'nda çağın gerektirdiği öğretmen profilini yakalamak için hizmet içi eğitim faaliyetlerine ve yeniliklere gidilirken, Milli Eğitim Bakanlığı'nda görev alacak öğretmenleri yetiştiren üniversitelerin programlarında da yenilikler yapılmıştır. 1998 yılında Eğitim Fakültelerinin yeniden yapılandırılması çerçevesinde, tüm öğretmenlik bölümlerinin programlarında, Bilgisayar, Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme gibi dersler zorunlu dersler olarak yer almıştır. Ayrıca, ilköğretim okullarına bilgisayar öğretmeni yetiştirmek üzere Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi bölümleri açılmıştır. Çeşitli üniversitelerin, eğitim fakültelerinde açılan bu bölümler ilk öğrencilerini 1998-1999 öğretim yılında almışlar ve ilk mezunlarını 2001-2002 öğretim yılında vermişlerdir. Bu bölümün temel amacı, ilköğretim kademesi bilgisayar öğretmeni yetiştirmektir (YÖK, 1998).

Milli Eğitimi Geliştirme Projesi kapsamında uygulamaya geçirilen adımlardan en önemli biri de "Milli Eğitim Bakanlığı Bütünleşik Yönetim Bilgi Sistemi" (MEBSİS)dir. MEBSİS'in hayata geçirilmesi 1987 yılında Personel Sistemi ile başlatılmıştır.

Bilgiye ilişkin hızlı değişim ülkelerin ve ülkemizin eğitim programlarına da yansımıştır. Bugün ilköğretimden itibaren okullarımızda bilgisayar kullanımına yönelik dersler verilmekte, herkesin bilgisayar sahibi olması teşvik edilmekte, Bilgisayar Destekli Eğitime Destek kampanyaları düzenlenmektedir (Bilgisayarlı Eğitime Destek Sitesi, 2007)

Orta öğretimde ise Bilgi ve İletişim Teknolojileri Dersi Mesleki ve Teknik Liselerde zorunlu, diğer liselerde seçmeli olarak uygulanmaktadır. Ancak Bilgisayar dersinin eğitim programlarımıza girmesi oldukça yenidir.

Orta dereceli okullarda lise seçmeli dersler grubunda yer alan “Bilim ve Teknoloji 1” dersinin öğretim programının kabulü Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı’nın 22.06.1992 tarih ve 183 sayılı kararı ile olmuştur. Bu programın amaçları:

1. Öğrencilerin bilimsel ve teknolojik gelişmeleri tanımalarını sağlayarak onlara günlük hayat içerisinde bir kontrol gücü kazandırmak.
2. Bilim ve teknoloji kültürü vererek bu alandaki alt yapıyı kuvvetlendirmek.
3. İktisadi, sosyal ve kültürel kalkınma ile bilim ve teknolojinin ilgisini kavratmak.
4. Araştırmacı ve gözlemci davranışlarla bilim ve teknolojik gelişmeleri izleme alışkanlığı kazandırmak.
5. Öğrencilere bilim ve teknolojik gelişmelere duyarlı davranışlar kazandırmak, onların üst eğitimleri ve seçenekleri meslekleri için bilinçli tercihler yapmalarını sağlamak.
6. Eğitimle gerçek hayat arasındaki bağları güçlendirmek.
7. Bilim ve teknoloji üreten kurum ve kuruluşları tanımak’tır

Milli Eğitim Bakanlığı içinde bilgi ve iletişim teknolojilerinin yaygınlaştırılması ile ilgili yapılanma ilköğretim eğitim programlarına yansımıştır. Ülkemizde 26.08.1998 tarih ve 2492 sayılı karar ile ilköğretim okulu seçmeli dersler listesine Bilgisayar dersi alınmıştır. Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı’nın 10.09.1997 tarih ve 143 sayılı Kararı ile kabul edilen ilköğretim okulu seçmeli derslerinin, 1998-1999 öğretim yılından itibaren uygulanması kararlaştırılmıştır. Bu karara göre ilköğretim programlarına 4. sınıftan itibaren 1-5 yıl süre ile haftada bir ya da iki saat olmak üzere seçmeli bilgisayar dersleri konulmuştur (Tebliğler Dergisi, 1998: s.2492).

Seçmeli dersler ile ilgili kararların bilinmesi, tüm program içinde, seçmeli derslere ne derecede önem verildiği ile ilgili bir gösterge olabilir. Seçmeli dersler ile ilgili olarak, Türkçe’nin doğru ve güzel konuşulması için, ihtiyaca göre, seçmeli derslere ayrılan sürenin tamamı veya bir kısmının Türkçe dersine ilave olarak alınabileceği, okutulan yabancı dil dersinin takviyesi amacıyla, seçmeli derslere ayrılan sürenin en fazla iki saatinin, Yabancı Dil dersine ilave olarak ayrılabilirdiği ve seçmeli dersler listesindeki derslerin bir veya iki saat olacağı, bunun öğretim yılı başında, okulun ve çevrenin şartları, öğrencilerin ilgi, istek ve ihtiyaçları ile velilerin de görüşleri dikkate alınarak okul yönetiminde belirleneceği (Tebliğler Dergisi, 1998: s.2492) belirtilmiştir.

Bilgisayar dersi programı ile ilgili genel açıklamalar incelendiğinde, öğrencilerin bilgisayar ile tanışıp, günlük hayatta ve öğrenme-öğretme sürecinde bilgisayar kullanabilir hale getirmek için amacı ile olabildiğince eğitimin her kademesinde, bilgisayar okur yazarlığının yaygınlaştırılmasının amaçlandığı görülmektedir (Tebliğler Dergisi, 1998: s.2492).

Bilgisayar dersinin konuları ayrı ayrı ve basamaklar halinde düzenlenmiştir. Örneğin bilgisayar 5 programı bilgisayar 1, 2, 3 ve 4'ü kapsamaktadır. Bilgisayar 2'yi almak için Bilgisayar 1'i alma ön koşulu yoktur. Bu nedenle öğrenci, Seçmeli Bilgisayar dersini herhangi bir sınıfta seçebilmektedir (Tebliğler Dergisi, 1998: s.2492).

14.07.2005 tarih ve 192 sayılı kararla kabul edilen ve Ağustos 2005 tarih ve 2575 sayılı Tebliğler Dergisinde yayınlanan ilköğretim okulları haftalık ders çizelgesine göre Bilgisayar ders saati haftada iki ders saatinden bir ders saatine düşürülmüştür. Aynı karar ile bilgisayar dersi birinci sınıftan itibaren seçilebilir hale gelmiştir (url: <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/pdf/2575.pdf>, erişim tarihi: 15.03.2007).

Aynı kararın açıklamalar bölümünde seçmeli dersler ile ilgili olarak şu açıklamalar yapılmaktadır:

Madde 2: Okutulacak seçmeli dersler, öğretim yılı başında okulun ve çevrenin şartları, öğrencilerin, ilgi, istek ve ihtiyaçları ile velilerin görüşleri de dikkate alınarak “Seçmeli Dersler” bölümünden öğretmenler kurulunca belirlenir.

Madde 3: Seçmeli derslere ait programın birbirine dayalı ve birbirini tamamlayıcı özellik taşıması nedeniyle sıralı olarak okutulması önerilir. (Örneğin; 7. sınıfta Halk Kültürü dersinin seçilebilmesi için, bu dersin 6. sınıfta okutulmuş olması gerekir.) Ancak; Bilgisayar, Satranç, Sanat Etkinlikleri, Spor Etkinlikleri, Tarım/Hayvancılık Uygulamaları dersleri uygulamaya dönük olması nedeniyle her yıl ardışık olarak seçilmesi şart değildir.

Madde 4: Okullar, öğrencilerin ihtiyaçlarını dikkate alarak seçmeli ders çeşidini Bakanlık onayı ile arttırabilirler. Bu durumda, talep sahiplerince hazırlanacak programın/programların Bakanlıkça onaylanması gerekir.

Madde 10: Seçmeli dersler ile Rehberlik/Sosyal Etkinlikler notla değerlendirilmez. Ancak öğrencinin hangi seçmeli dersi aldığı karne ve diğer resmi kayıtlarda belirtilir.

Aynı sayılı Tebliğler dersi ile Bilgi ve İletişim Teknolojisi Dersinde Talim ve Terbiye Kurulu'nun 15.11.2000 tarih ve 404 sayılı Kararı ile kabul edilen Lise Bilgisayar 1 dersi programı uygulanır denilmektedir (url: <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/pdf/2575.pdf>, erişim tarihi: 15.03.2007).

Talim ve Terbiye Kurulunun 28.08.2006 tarih ve 347 sayılı kararı ile ise “İlköğretim Seçmeli Bilgisayar (1.-8. Sınıflar) Dersi Öğretim Programı”nın 1, 2, 3. sınıflara ait bölümünün 2006-2007; 4, 5, 6, 7 ve 8.sınıflara ait bölümünün ise 2007-2008 Öğretim Yılından itibaren uygulanmaya başlanması kararlaştırılmış ve ilgili karar ile yeni programlar duyurulmuştur.

Aynı karar ile 26.08.1998 tarih ve 180 sayılı Karar ile kabul edilen “İlköğretim Seçmeli Bilgisayar (4-8. Sınıflar) Dersi Öğretim Programının, 2007-2008 Öğretim Yılından itibaren uygulamadan kaldırılması kararlaştırılmıştır.

Ders programlarının bireyin ve toplumun ihtiyaçlarına cevap verebilmesi için bilim ve teknoloji alanındaki gelişmeleri kapsayacak şekilde sürekli olarak geliştirilmesi gerekmektedir. Programların geliştirilmesi onların değerlendirilmesi ile mümkündür (Çıplak, 2002).

Doğan'a (1997) göre, program değerlendirme; öğretim sürecini ve öğretim kaynaklarını gözden geçirmek, karşılaşılan sorunları analiz etmek, öğrencilerin kazandıkları yeterlilikler ile çalışan bireylerin niteliklerini karşılaştırarak programı geliştirmek için yapılır.

Eğitim programlarını daha etkili hale getirebilecek bilimsel kararların alınabilmesi bu kararların dayanaklarının bilimsel çalışmalarla araştırılması ve uygulamaların değerlendirilmesine bağlıdır (Erden, 1998).

İlgili alan yazın incelendiğinde Seçmeli Bilgisayar dersi programının değerlendirilmesi ile ilgili çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir (Yılmaz ve Demirci, 2004; Akkoyunlu ve Orhan, 2001). Bu çalışmalara odaklanıldığında, ilköğretim birinci kademede yer alan seçmeli bilgisayar dersine ilişkin herhangi bir program değerlendirme çalışmasına rastlanmamıştır.

İlköğretim 2006-2007 eğitim-öğretim yılında, 1998 yılında kabul edilen Seçmeli Bilgisayar Dersi Programı son kez uygulanmaktadır. Dolayısıyla, program geliştirme çalışmalarına katkı sağlamak açısından, bu programın değerlendirilmesi önemlidir. Bu

sayede yeni programın, eski programda bulunan hangi aksaklıkları gidereceği, hangi noktalarda yeni önlemlere gerek duyulacağı ile ilgili fikir sahibi olunabilir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı 2006-2007 eğitim-öğretim yılında ilköğretim 4. sınıf seçmeli bilgisayar dersi öğretim programını öğrenci, bilgisayar öğretmeni, sınıf öğretmeni ve yönetici görüşlerine göre değerlendirmektir. Bu temel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1. *Öğrencilerin*, ilköğretim 4. sınıf bilgisayar dersi öğretim programının, amaç, içerik, öğrenme-öğretme süreçleri ve değerlendirme boyutlarına ilişkin görüşleri nelerdir?

2. *Bilgisayar öğretmenlerinin*, ilköğretim 4. sınıf bilgisayar dersi öğretim programının, amaç, içerik, öğrenme-öğretme süreçleri ve değerlendirme boyutlarına ilişkin görüşleri nelerdir?

3. *Sınıf öğretmenlerinin*, ilköğretim 4. sınıf bilgisayar dersi programını, amaç, içerik, öğrenme-öğretme süreçleri ve değerlendirme boyutlarına ilişkin görüşleri nelerdir?

4. *Okul yöneticilerinin*, ilköğretim 4. sınıf bilgisayar dersi öğretim programının, amaç, içerik, öğrenme-öğretme süreçleri ve değerlendirme boyutlarına ilişkin görüşleri nelerdir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Eğitim programlarını daha etkili hale getirebilecek bilimsel kararların alınabilmesi, bu kararların dayanaklarının yine bilimsel çalışmalarla araştırılması ve uygulamaların değerlendirilmesine bağlıdır (Erden, 1998).

2006-2007 eğitim-öğretim yılında, 1998 yılında uygulamaya konan Seçmeli Bilgisayar dersi son kez uygulanmaktadır. Bilgisayar dersi ile ilgili son yıllarda yapılan ders saatinin haftada bir saate inmesi, dersin karnede notunun olmaması gibi değişiklikler tartışma konusudur. Bilgisayar dersinin tutarlı olarak verilip verilmediği ile ilgili tartışmalar devam etmektedir (<http://www.bilgisayarogretmenleri.com>,

<http://www.ozmena.com/showthread.php?t=55152>). Yapılan değişikliklerin bilgisayar eğitimine nasıl yansıdığı ile ilgili kapsamlı araştırmalar bulunmamaktadır.

Bilgisayar dersi programı ile ilgili Türkiye’de yapılmış tek bir çalışmaya ulaşılmış (Yılmaz ve Demirci, 2004) ve bu çalışmanın ilköğretim ikinci kademe bilgisayar dersi programının değerlendirilmesine odaklandığı görülmüştür.

“İlkretim Dördüncü Sınıf Bilgisayar Dersi Programının Değerlendirilmesi” başlıklı çalışma ise farklı olarak, bilgisayar dersi programı, öğrencilerin, bilgisayar ğretmenlerinin, sınıf ğretmenlerinin ve okul yöneticilerinin görüşlerinin, nitel ve nicel yöntemlerle değerlendirildiği bir çalışma niteliğindedir. Birden çok yöntem ve birden çok kaynak kullanarak bütünsel, kapsamlı, çok boyutlu bir değerlendirme yapılmaya çalışılmıştır.

Program geliştirmenin sürecinin, bilimsel temellere dayanması için, eğitim programların bilimsel temellere dayalı olarak ve sürekli değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu anlamda, 2007-2008 eğitim-ğretim yılında yeni bilgisayar dersi programı uygulamaya konmadan 2006-2007 bilgisayar dersi programının değerlendirilmesi, yeni programın, eski programın hangi aksayan noktalarına çözüm olduğu ve hangi noktalarda yeni çözümler üretilmesi gerektiği ile ilgili bilgi verici olacağı düşünülmektedir.

Tüm bu gereksinimlerden yola çıkılarak, bu araştırma sonuçlarının, programların tasarlanması, geliştirilmesi, değerlendirilmesi ve düzeltilmesi görevini yürüten Talim ve Terbiye Kurulu’nun çalışmalarına veri oluşturması, bilgisayar ve ğretim alanında çalışan uygulayıcılara, sınıf öğretmenlerine ve okul yöneticilerine rehberlik yapması beklenmektedir.

1.5. Sayıtlar

1. Öğrenciler, Bilgisayar Dersini Değerlendirme Anketi (BDDA)’ndeki maddeleri içtenlikle yanıtlamışlardır.
2. Bilgisayar ğretmenleri, öğrenciler, sınıf öğretmenleri ve yöneticiler soruları içtenlikle yanıtlamışlardır.
3. Çeşitli kaynaklardan ve kurumlardan sağlanan bilgiler gerçeği yansıtmaktadır.

1.6. Sınırlılıklar

1. Araştırma 2006-2007 öğretim yılında Aydın ili merkez ilçelerindeki okullardan toplanan veriler ile sınırlıdır.
2. İlköğretim dördüncü sınıf bilgisayar dersi öğretim programının değerlendirilmesi ile ilgili bilgiler öğrencilere yönelik Bilgisayar Dersini Değerlendirme Anketi (BDDA), öğrenci görüşmeleri, bilgisayar öğretmeni görüşmeleri, sınıf öğretmeni görüşmeleri ve yönetici görüşmeleri ile sınırlıdır.

1.7. Tanımlar

Eğitim Programı: “Bir eğitim kurumunun, çocuklar, gençler ve yetişkinler için sağladığı, milli eğitim ve kurumunun amaçlarının gerçekleştirilmesine dönük tüm faaliyetleridir” (Varış, 1997: 18).

Öğretim Programı: “Eğitim programı içinde ağırlık taşıyan bu kesim, genellikle belli bilgi kategorilerinden oluşan, bir kısım okullarda beceri ve uygulamaya ağırlık tanıyan bilgi ve becerinin eğitim programının amaçları doğrultusunda ve planlı bir biçimde kazandırılmasına dönük kılavuzdur” (Varış, 1997:18).

Ders Programı: “Öğretim programlarında yer alan ‘bilgi kategorilerinin’ disiplinlerin ve faaliyet alanlarının, eğitim amaçları ile ilişkili olan kategorilerini ve değerlendirme esaslarını içeren eğitim öğretim programlarındaki esasları öğrenci davranışlarına dönüştüren kılavuzdur” (Varış, 1997: 18).

Bilgisayar: Bilgisayar, veri adı verilen özel hazırlanmış bilgi parçalarını elektronik olarak işleme koymak üzere tasarlanmış **Aritmetik İşlemciler** (Üs alma **, ^, çarpma *, bölme /, toplama +, çıkarma -, hazır fonksiyonlar) ve/veya **İlişkisel İşlemciler** (büyüktür >, küçüktür <, eşittir=, eşit değildir <>, büyüktür ya da eşittir >=, küçüktür ya da eşittir <=) veya **Mantıksal İşlemciler** (değilse NOT, ve AND, veya OR, yalnız veya XOR) yardımıyla verilen problemleri çözmeye yarayan, çok büyük miktarda **bilgi depolama** yoğunluğu (megabyte, gigabyte), **çok hızlı çalışma** ve **veri işleme** kapasitesi olan yanılmaz bir belleğe (hafıza) sahip elektronik devrelerden kurulu **Elektro-Mekanik** bir aygıttır (Kaçan, 1999).

Program Geliştirme: “Basılı kitapların kapsadığı amaç ve ilkelerin gerçekleşmesi için yararlanılan esasların, ilkelerin, etkinliklerin operasyonel anlamda gösterilen çabaların tümü program geliştirme kapsamına girmektedir” (Varış, 1997: 15).

Program Değerlendirme: “Gözlem ve çeşitli ölçme araçları ile eğitim programının etkililiği hakkında veri toplama, elde edilen verileri programın etkililiğinin işaretçileri olan ölçülerle karşılaştırıp yorumlama ve programın etkililiği hakkında karar verme süreci” (Erden, 1998: 44).

1.8. Kısaltmalar

BDDA: Bilgisayar Dersini Değerlendirme Anketi

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

BİT: Bilgi ve İletişim Teknolojileri

2. BÖLÜM: KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Kuramsal Açıklamalar

Bu bölümün kuramsal açıklamalar kısmında, bilgisayar ve internetin tarihçesi, bilgisayar öğretimi ve programlar, ilkokullarda bilgisayar öğretimi, eğitimde program geliştirme, program değerlendirme, program değerlendirme türleri, program değerlendirme modelleri ve araştırmada kullanılan model yer almaktadır. İlgili araştırmalar alt bölümünde ise, alanyazın taramaları sonucunda ulaşılan araştırmalar, yurtiçinde yapılan araştırmalar ve yurtdışında yapılan araştırmalar şeklinde iki başlık altında ele alınarak incelenmiştir.

2.1.1. Bilgisayarın Kısa Tarihçesi

Bilgisayar; kendine önceden yüklenmiş program gereğince çeşitli verileri uygun ortamlarda saklayan ve istenildiğinde geri getiren, çeşitli aritmetik ve mantıksal işlemler yapan; çok hızlı çalışan elektronik bir cihazdır (url: http://www.bilgisayarnedir.com/#_Toc89242787, erişim tarihi: 01.06.2007).

Başlangıçta bilgisayar sözcüğü hesaplama sürecini kolaylaştıran nesnelere verilen ortak bir addır. Bu ilk dönemin bilgisayar örnekleri arasında sayı boncuğu (abaküs) sayılabilir (Griffiths, 2001).

Ortaçağ sonundaki yeni bilimsel keşifler ışığında, Avrupalı mühendisler tarafından geliştirilen bir dizi makinesel hesaplama aygıtlarının ilki ise, Wilhelm Schickard'a (1623) aittir (url: http://www.ilx.com/index.php?option=com_content&task=view&id=55&Itemid=2, erişim tarihi: 10.03.2007).

Ancak, bu mekanik hesap makinelerinin programlanabilir (veya kurulabilir) özellikleri yoktur. Dolayısıyla hiç biri günümüz bilgisayar tanımına uymamaktadır. 1801 yılında Joseph Marie Jacquard'ın dokuma tezgâhları için ürettikleri delikli kartlarda ise ilk programlanabilme özellik görülmektedir. Bu alette delikli kartlar aracılığı ile dokunacak desen kontrol edilmektedir. Bu alet nümerik olarak kontrol edilebilen ilk makinedir. Yani bilgisayarların da atası sayılabilir (url:

<http://www.incefikir.com/index.asp?sayfa=25&id=572&ara=>, erişim tarihi: 10.03.2007).

1830 yılında İngiliz matematikçi Charles Babbage, bilgisayar tanımına en yakın otomatik hesaplayıcıların tasarımlarını ortaya koymuştur. Tamamen sayılar arasındaki farklardan yararlanarak geliştirilmiş matematiksel yöntemlerle otomatik olarak hesap yapılabilecek bu makineye bu nedenle “Farklar Motoru” adı verilmiştir. Daha sonra kraliyet ailesinin parasal desteğiyle çalışmalarını sürdüren Babbage, 1871’de ölümüne kadar ilk makinesinin çok daha gelişmiş bir modeli olan “Analitik Motor” (Çözümlemeli ve analitik makine) üzerinde çalıştı. İlk tam programlanabilir makinesel bilgisayarı kavramsallaştırıp tasarlanmıştır. Tamamlamaya ömrünün yetmediği bu tasarım, günümüzde desteklenen bir proje ile sürdürüldü ve tasarımın doğru olduğu anlaşılmıştır (Ayfer, 2006).

Charles Babbage’ın çalışmalarını inceleyen amatör matematikçi Ada Lovelace, Analitik Motor’un sayıları çarpıp bölmenin dışında, programlanabilir olması sayesinde müzik bestelemekte bile kullanılabileceğinden söz etmektedir (Ayfer, 2006).

Delikli kartların ilk büyük ölçekli kullanımı ise Herman Hollerith tarafından, 1890 yılında nüfus sayım sonuçlarının değerlendirilmesinde kullanılmak üzere tasarlanan hesap makinesidir. Bu makine, delikli kartlara işlenen sayım kayıtlarını birçok kez tarayabilecek ve böylece değişik parametrelere göre istatistikler yapabilecek nitelikte idi. Hollerith’in tasarladığı bu kodlama ve kayıt sistemi 1980 yıllarında gelişmiş bilgisayarlarda bile kullanılmakta idi. Hollerith’in o dönemde bağlı olduğu işletme ise sonraki yıllardaki küresel bilgisayar devine dönüşecek IBM’dir. 19. yüzyılın sonlarına varıldığında, gelecek yıllarda bilişim donanım ve kuramlarının gelişimine büyük katkıda bulunacak uygulamalar (teknolojiler) ortaya çıkmaya başlamıştır. Bunlardan bazıları; delikli kartlar, Bolole cebiri, boşluk tüpleri ve teletip aygıtlardır (Ayfer, 2006; url: <http://tr.wikipedia.org/wiki/Bilgisayar#Tarih.C3.A7e> , erişim tarihi: 11.03.2007).

20. yüzyılın ilk yarısında ise, birçok bilimsel gereksinim, gittikçe karmaşıklaşan örneksel (analog) bilgisayarlar ile giderilmiştir. Ancak günümüz bilgisayarlarının yanılmazlık düzeyinden hala uzaktırlar.

1930’lar ve 1940’lar boyunca bilgisayarın gelişimi devam etmiştir ve sayısal elektronik bilgisayarın ortaya çıkışı ancak elektronik devrelerin buluşundan (1937) sonra gerçekleşebilmiştir. Bu dönemin önemli çalışmaları arasında aşağıdakiler sayılabilir:

Konrad Zuse'nin "Z makineleri": Z3 (1941) ikili sayı tabanına dayalı işleyip, gerçel sayılar ile işlem yapabilen ilk makinedir. 1998 yılında Z3'ün Turing uyumlu olduğu ve böylece ilk bilgisayar unvanını edinmiştir.

Atanasoff-Berry Bilgisayarı (1941) boşluk tüplerine dayalı olup, ikili sayı tabanının yanı sıra, sığaç tabanlı bellek donanımına sahiptir.

İngiliz yapımı Colossus Bilgisayarı (1944), kısıtlı programlanabilirliğine (kurulabilirliğine) rağmen, binlerce tüp kullanımının yeterince güvenilir bir sonuç verebileceğini göstermiştir. 2. Dünya Savaşı'nda Alman silahlı kuvvetlerinin gizli iletişimlerini çözümlmek için kullanılmıştır.

Harvard Mark I (1944), kısıtlı kurulabilirliğe sahip bir bilgisayardır.

ABD Ordusu tarafından geliştirilen ENIAC (1946), onluk sayı tabanına dayalı olup ilk genel kullanım amaçlı elektronik bilgisayar unvanına sahiptir. ENIAC yaklaşık olarak 500,000 \$'lık bir bütçe ile tamamlanabilmiştir. 27 ton ağırlığında, 167 m²'lik alanı kaplayan bu dev bilgisayar, 150 kilowatt enerji tüketiyordu. Çağdaşları içinde en hızlı işlem yapan makine olmasına rağmen, saniyede sadece 5000 toplama / çıkarma işlemi yapabiliyordu (url: https://www.ceng.metu.edu.tr/~ahmet/Wiki/_media/ceng/bilgisayarkitabi/bilgisayar_ne_dir.doc?id=ceng%3Abilgisayarkitabi%3Abilgisayar_ve_yasam&cache=cache, erişim tarihi: 11.03.2007).

ENIAC'ın olumsuz yanlarını saptayan geliştiricileri, daha esnek ve zarif bir çözüm üzerinde çalışıp, artık saklı program mimarisi veya daha çok von Neumann mimarisi olarak tanınan tasarımı önerdiler. Bu tasarımdan ilk olarak John von Neumann (1945) yılında gerçekleştirdiği bir yayında söz etmesinden sonra, bu mimariye dayalı olarak geliştirilen bilgisayarlardan ilki İngiltere'de tamamlandı (SSEM). Aynı mimariye bir yıl sonra kavuşan ENIAC'a ise EDVAC adı verilmiştir.

Günümüz bilgisayarlarının nerdeyse tamamının bu mimariye uyumlu hale gelmesi ile bilgisayar sözcüğünün tanımı olarak da kullanılmaktadır. Dolayısı ile bu tanıma göre geçmişteki aygıtlar olarak da sayılmasalar da, tarihsel bağlamda yine de o biçimde anılmaktadırlar. Her ne kadar 1940'lardan uygulayımı köklü değişiklikler geçirmiş olsa da, çoğunluğu von Neumann mimarisine sadık kalmıştır.

Boşluk tüpüne dayalı bilgisayarlar 1950'ler boyunca kullanımda kaldıktan sonra, 1960'larda daha hızlı ve ucuz olan geçişçi (transistör) tabanlı bilgisayarlar yaygınlık kazandı. Transistörlere ait ilk patent Alman fizikçi Lilienfeld tarafından 1928 yılında alınmasına rağmen, ilk transistör 1947 yılında William Shockley, John Bardeen ve

Walter Brattain tarafından Bell Laboratuvarlarında üretilmiştir. Bir yarı iletken cihaz olan transistör, neredeyse bütün bilgisayarlarda, kolaylıkla yanabilen vakum tüplerinin yerini aldı. Yıllardan yana transistörlerin boyutu küçülmüştür. Transistörlerin boyutu küçüldükçe, hem daha zayıf akım, voltaj ve güçte çalıştılar, hem de bilgi yükleme kapasiteleri arttı. Boyuttaki küçülme, birimler arasındaki mesafenin küçülmesini ve dolayısıyla işlem hızının artmasını sağladı (url: https://www.ceng.metu.edu.tr/~ahmet/Wiki/media/ceng/bilgisayarkitabi/bilgisayar_ne_dir.doc?id=ceng%3Abilgisayarkitabi%3Abilgisayar_ve_yasam&cache=cache, erişim tarihi: 11.03.2007). Bu etkenlerin sonucunda bilgisayarların daha önce görülmemiş bir düzeyde toplu üretimine geçilmiştir. 1970'lere varıldığında tümleşik devre uygulamayı ve Intel 4004 gibi mikroişlemcilerin geliştirilmesi sayesinde bir kez daha büyük bir başarı ve güvenilirlik artışının yanı sıra, maliyet düşüşü de yaşanmıştır. 1980'lerde artık bilgisayarlar, çamaşır makinesi gibi günlük hayat kullanımındaki birçok makinesel aygıtın denetleyici donanımlarındaki yerlerini almaya başlamışlardır. Yine aynı dönemde kişisel bilgisayarlar yaygınlık kazanmaya başlamıştır. Son olarak 1990'larda İnternet'in gelişimi ile bilgisayarlar artık televizyon ve telefon gibi alışılmış birer aygıt haline gelmiştir (url: <http://tr.wikipedia.org/wiki/Bilgisayar#Tarih.C3.A7e>, erişim tarihi: 12.03.2007).

2.1.2. İnternetin Kısa Tarihçesi:

İnternetin kökenlerini 1962 yılında J.R.C.Licklider'in Massachusetts Teknoloji Enstitüsü'nde (MIT) tartışmaya açtığı “galaktik ağ” kavramında bulabiliriz. Licklider 1962 Ekim ayında Amerikan askeri araştırma projesi olan İleri Savunma Araştırma Projesi'nde (DARPA) bilgisayar araştırma bölümünün başına geçmiştir (Griffiths, 2001).

Bilgisayarın ilk kez birbiri ile “konuşması” MIT'de araştırmacı olarak çalışan Lawrence Roberts ile Thomas Merrill tarafından, 1965'de gerçekleştirilmiştir.

1966 yılında Roberts DARPA'da çalışmaya başlamış ve “ARPA net” isimli bir proje önerisi yapmıştır. ARPA'nın kuruluşunun iki temel amacı vardır. Birincisi, Amerika'nın farklı bölgelerinde çalışan askeri sözleşmeli bilgilerin kaynaklarını bir havuzda toplamaktır. İkincisi, kullandıkları pahalı ekipmanları paylaşmaktır. Bilim adamlarının akıllarına sonradan gelen bir düşünce ile elektronik posta, “e-mail” doğmuştur (Giddens, 2005: 465). ARPA net çerçevesinde ilk bağlantı 1969 yılında dört

merkezde yapılmıştır. Ana bilgisayarlar arası bağlantılar ile internetin ilk şekli ortaya çıktı. ARPA net'i oluşturan ilk dört merkez Los Angeles'teki Kaliforniya Üniversitesi (UCLA), Stanford Araştırma Enstitüsü (SRI), Utah Üniversitesi ve Santa Barbara'daki Kaliforniya Üniversitesi (UCSB)'dir.

Kısa süre içerisinde birçok merkezdeki bilgisayarlar ARPA net ağına bağlandı. 1971 yılında ağ protokolü (NCP-Network Control Program) ismi verilen bir protokol ile çalışmaya başlamıştır.

1972 yılında elektronik posta ilk defa ARPA net içinde kullanılmaya başlamıştır. NCP'den daha fazla olanaklar getiren bir protokol olan, 1 Ocak 1983 tarihinde İletişim Kontrol Protokolü (Transmission Control Protocol-internet protocol TCP/IP) adıyla ARPA net içinde kullanılmaya başlamıştır. TCP/IP bugün varolan internet ağının temel halkası olarak yerini almıştır (Griffiths, 2001).

1980 yıllarının ortasında Amerikan Savunma Bakanlığı'na bağlı, Amerikan askeri bilgisayar ağı, ARPA net'ten ayrıldı ve Military Net adı ile kendi ağını kurmuştur.

1980'lerdeki Pentagon'un interneti 500 bilgisayardan oluşmaktaydı. Bu bilgisayarlar askeri laboratuvarlar ve üniversitelerin bilgisayar bilimleri bölümlerinde bulunuyordu. Üniversitelerdeki bilim adamları, zamanla, sistemi anlamaya ve kendi amaçları için kullanmaya başlamışlardır. (Giddens, 2005:465).

1986 yılında Amerikan bilimsel araştırma kurumu "Ulusal Bilim Kuruluşu", ARPANET için ülke çapında beş büyük süper bilgisayar merkezi kurulmasını içeren kapsamlı bir öneri paketi sürdü. ARPANET Amerikan hükümetinin desteği ile NFSNET olarak düzenlendi. 1987 yılında yeniden düzenlediği internet yapılanması ile NFSNET yedi bölgesel nokta üzerinde 1,5 Mb/s hızındaki sistemi işleteceğini duyurdu (url: <http://www.bilgiportal.com/v1/idx/18/234/nternetBiliim-Szl/dokuman/nternet-Tarihi.html>, erişim tarihi: 12.03.2007). Böylece internet, çok farklı üniversite ve araştırma laboratuvarlarındaki 28.000 ana sistem bilgisayarını kapsayacak şekilde genişlemiştir (Giddens, 2005: 465).

NFSNET Merit olarak adlandırılan Michigan Eyaletindeki üniversitelerin organizasyonu ile NFS'nin yaptığı bir anlaşma doğrultusunda işletilmeye başlanılmıştır. NFSNET'in işletilmesine bir süre sonra Merit'in yanında dev bilgisayar firması IBM ve haberleşme firması MCI dahil oldu. NFSNET'in işletilmesine yönelik 1990 yılında oluşturulan bu birlik "İleri Ağ Hizmetleri" olarak adlandırılmıştır. İleri Ağ

Hizmetlerinin kuruluş süreci ABD’de 1990’lara kadar devlet desteğinde gelişen internet omurgasının özelleştirilmesi sürecinin de başlangıcı olmuştur (url: <http://www.bilgiportal.com/v1/idx/18/234/nternetBiliim-Szl/dokuman/nternet-Tarihi.html>, erişim tarihi: 12.03.2007).

1990 yılında NFSnet ile özel şirketlerin ortak işletmesi ile başlayan özelleştirme süreci, 1995 yılı mayıs ayında NFS’nin internet omurga işletmeciliğinden tamamen çekilmesi ile tamamlanmıştır. 1995 yılından itibaren ABD internet omurga işletimi tamamen özel işleticilerin eline geçmiştir. (url: <http://www.bilgiportal.com/v1/idx/18/234/nternetBiliim-Szl/dokuman/nternet-Tarihi.html>, erişim tarihi: 12.03.2007).

İnternet, birkaç yıl üniversitelerle sınırlı kalmıştır. Evde kullanılan bilgisayarların yaygınlaşması ile internet kullanımı üniversiteler dışında da yaygınlaşmaya başlamıştır. Evlerde internetin kullanılmaya başlanması ile birlikte bir patlama yaşanmış, 1988-1998 yılları arasında İngiltere’de bilgisayar olan hane sayısı oranı %18’den %34’e fırlamıştır. Çocuk olan hanelerde bu oran %49’dur. 1994’de şirketler, ağı baskın kullanıcıları olan üniversitelerin önüne geçmiştir (Giddens, 2005:466).

İnternetin en iyi bilinen bölümü dünya çapındaki ağ, World Wide Web’dir (www). Ağ, fiilen küresel bir multimedya kütüphanesidir. 1992’de İsviçre’de bir fizik laboratuvarında bir yazılım mühendisi tarafından icat edilmiş ve tüm dünyada yaygın hale gelen yazılım ise Illinois Üniversitesinde okuyan bir lisans öğrencisi tarafından yazılmıştır. Kullanıcılar ağda, bireylerin bilgi aramalarını, bireylerin bir siteye ya da web sayfasına girmelerini, daha sonra girmek üzere bu sayfaları işaretleyebilmelerini sağlayan yazılım programı olan bir internet tarayıcı (browser) yardımıyla dolaşmaktadır (Giddens, 2005: 466).

Kaç kişinin gerçekten internete bağlı olduğu bilinmemektedir, ancak yirmibirinci yüzyılın başında 100 milyondan fazla kişi internete erişim olanağına sahip olabilecektir. 1985’den beri, internetin her yıl %200 oranında arttığı tahmin edilmektedir. Bu gelişmeler önümüzdeki yıllarda hız kazanacak gibi görünmektedir (Giddens, 2005:467).

2.1.3. Bilgisayar Öğretimi ve Programlar

Milli Eğitim Bakanlığı’nın çalışmaları 1980 yılından beri, bilgisayarların eğitim ortamında kullanılması için sürdürülmektedir (METARGEM, 1991).

Bu çalışmalar 600 milyon dolarlık bir bütçenin, okullara bilgisayarın kurulması amacıyla ayrılması ile başlamıştır. Bilgisayarların okullara girmesi ise ancak, 1984 yılında gerçekleşmiştir. Üniversiteler ve Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) işbirliği ile, orta öğretimde bilgisayar eğitiminin esaslarını belirlemek amacıyla “Orta Öğretimde Bilgisayar Eğitimi İhtisas Komisyonu” oluşturulmuştur. Komisyonun önerileri de dikkate alınarak MEB tarafından bir pilot çalışma başlatılmış ve 1985-1997 yılları arasında 2400 bilgisayar, orta dereceli okullara dağıtılmıştır. 1985-1986 öğretim yılından itibaren 101 orta dereceli okula, bir tanesi öğretmene, 10 tanesi de öğrenciye olmak üzere toplam 1111 adet bilgisayar sağlanmıştır. Her okuldan 2 öğretmen hizmetiçi eğitime alınmıştır. Bu eğitimler 5 hafta sürmüştür. 2 saat teorik, 1 saat uygulamalı dersler, 1987-1988’den itibaren seçmeli dersler arasına alınmıştır (METARGEM, 1991).

1985-1986 öğretim yılından itibaren, Ticaret, Turizm-Otelcilik okullarında başlatılan diğer bir çalışmada 13 okula, her bir okula 10’ar adet olmak üzere, toplam 130 bilgisayar dağıtılmış, hizmet içi eğitim bütün okullara yaygınlaştırılmıştır. 3 saatlik bilgisayar dersi her okula konulmuştur. Okul koruma dernekleri, okulun bulunduğu çevredeki sanayi kuruluşları, ticarethaneler, turizm ve otelcilik işletmeleri okullara bilgisayar hediye etmeye başlamışlardır (METARGEM, 1991).

1988-1989 öğretim yılından itibaren Ticaret ve Teknik Eğitimle ilgili Orta dereceli okullarda “Endüstriyel Okullar Projesi” başlatılmıştır. Bu projenin finansmanı Dünya Bankası Kredisi ile sağlanmıştır. Proje çerçevesinde 805 bilgisayar kullanılmaya başlanmıştır. “Bilgisayar Donanımcılığı, Bakım ve Onarım” konuları yanında “Yazılım Kullanımı” konusuna da ağırlık verilmiş ve iki önemli yazılım paketi satın alınmıştır (METARGEM, 1991).

1989-1991 yıllarında MEB tarafından bilgisayarla ilgili olarak yapılan eğitim ve öğretim faaliyetlerini dört ana başlık altında toplamak mümkündür (METARGEM, 1991):

1. Bilgisayar Destekli Öğretim (Öncelik ve ağırlık sırasıyla, müfredat programları, yazılım, öğretmen eğitimi, donanım, bakım ve onarım)
2. Bilgisayar Programlama,
3. Bilgisayarların tanıtılması, hazır yazılımların kullanılması
4. Bilgisayar bakım ve onarım teknisyenliği

1989 yılında Milli Eğitim Bakanlığı özel firmaları okullarda bilgisayar destekli eğitim uygulamaları için davet etmiştir. Firmaların uyguladığı bilgisayar destekli eğitim

projesinde pilot uygulamalar için Türkiye genelinde çeşitli illerden 41 Anadolu Lisesi, 26 Anadolu Teknik ve Meslek Lisesi, 16 Anadolu Ticaret, Sekreterlik, Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi, 10 Öğretmen Lisesi ve 67 Genel Lise olmak üzere, toplam 160 okul seçilmiştir. Uygulamaya katılan yerli ve yabancı firmalara bu pilot okullardan bir veya birkaçını seçmesi teklif edilmiştir. Bununla beraber, uygulamalarını ilk veya ortaokullarda yapmak isteyen firmalar da, proje yetkilileri ile görüşerek, Bakanlığa bağlı okullardan seçimlerini yapmışlardır. 11'i yabancı 17'si yerli, toplam 28 firma kendilerince seçilen toplam 50 okulda uygulamaya katılmak için müracaatta bulunmuşlardır. Firmalardan birkaçı amaçlarının sadece bir yazılım gösterisini olduğu iki veya üç bilgisayardan daha fazlasını okullarda uzun süre tutamayacaklarını ileri sürerek uygulamaya başlamış ve iki, üç hafta içinde, programlarının gösterisi yaparak uygulamalarını bitirmişlerdir. Firmaların büyük çoğunluğu ise, uygulamalarına ikinci yarıyılın başında başlayıp, yarıyıl sonuna kadar devam etmişlerdir. Uygulamalara katılan bir kısım yerli firmalar yazılım hazırlama ve öğretmenlerin bilgisayar destekli eğitime hazırlanması konularında üniversiteler ile işbirliğine gitmiştir. Bazı yabancı firmalar ise seçtikleri pilot okullara giderek, o okullardaki bilgisayar destekli eğitimin uygulanacağı derslerin eğitim programlarını incelemiş, okul yöneticileri ve öğretmenler ile daha başarılı bir uygulama için görüşmeler yaparak, öğretmenlerin uygulamaya aktif katılımlarını sağlamışlardır (METARGEM, 1991).

Diğer yandan, bilgisayar destekli eğitimi sürekli başarılı kılmak amacıyla üniversiteler de bu projenin içine dâhil edilmişlerdir. Üniversitelere bağlı fakülte ve yüksekokullar, bölgelerinde bulunan okullardaki mevcut bilgisayarlar için yazılım üretimi ve bu yazılımların kullanımı konularında Milli Eğitim Bakanlığı ile işbirliğine hazır olduklarını bildirmişlerdir (METARGEM, 1991).

Bilgisayar Destekli Eğitim 1989-1990 Uygulamaları

1988-1989 yılında yapılan pilot proje uygulamaları, kademeli değerlendirmelere tabi tutulmuştur. Son değerlendirme, 5-6 Ağustos 1989 tarihinde İstanbul'da, Türk üniversitelerinde bilgisayar uzmanı olarak çalışan bilim adamlarının, eğitim uzmanlarının, uygulayıcıların ve M.E.B. yetkililerinin katıldığı Danışma Kurulu toplantısında yapılmıştır. Bu uygulama ve değerlendirmelerin amacı, konu ile ilgili bilimsel verilerin ışığında diğer ülkelerin deneyimlerinden de yararlanıp, Türk Milli Eğitim ve ilkeleri ile tutarlı bir strateji belirleyerek, ülke kaynaklarının en verimli bir şekilde kullanılmasını sağlamaktır. Bu amaçla yapılan değerlendirmeler sonunda,

uygulama stratejilerinin belirlendiği komisyon raporları hazırlanmıştır. Pilot Proje deneme uygulamalarına katılan yerli ve yabancı toplam 28 yazılım ve donanım firmasından uygun bulunan, 10 firma ile devam edilme kararı alınmıştır (METARGEM, 1991).

MEB tarafından başlatılan Pilot Proje'deki değerlendirme çalışmalarından sonra 9 firma ile anlaşma sağlanarak 58 okulda yapılan deneme uygulamaları için, yaklaşık 6 milyar TL. harcanmıştır (METARGEM, 1991).

Bu uygulamalar esnasında;

1. 18 okul için 378 bilgisayar satın alınmıştır.
2. 40 okul için daha önce alınan 800 bilgisayarın, geliştirilen ders yazılımları ile eğitim ve öğretimde etkinliği sağlanmıştır.
3. 37 derse ait toplam 2000 saatlik yazılım geliştirilmiştir.
4. 750 öğretmenin eğitimi tamamlanmıştır (METARGEM, 1991).

Ayrıca, A.B.D.'den Ticaret ve Kalkınma Programı çerçevesinde sağlanan hibe ile “Yeni Enformasyon Teknolojileri ve Bilgisayar Destekli Eğitim” konusunda MEB personelinden 10 uzman, eğitim amacıyla A.B.D.'ye gönderilmiştir (METARGEM, 1991).

Firmalar tarafından yürütülen bilgisayar destekli eğitim çalışmalarının izlenip, değerlendirilmesi Milli Eğitim Bakanlığı tarafından görevlendirilen “Yürütme Kurulu”na gerçekleştirilmiştir. Uygulama yapan firmaların bilgisayar destekli eğitim ile ilgili olarak uygulama yaptıkları 15 okul, kurul üyeleri tarafından ziyaret edilmiş, uygulamaların öğretmen ve öğrenciler üzerindeki etkileri ile yazılım ve donanımların yeterli ve yetersiz yönleri tespit edilmiştir. Kurul üyelerinin her biri ziyaret ettikleri okullarda karşılaştıkları olumlu ve olumsuz yönleri tartıştıktan sonra, aşağıda belirtilen eksikleri saptamıştır (Uşun, 2000).

Genel olarak;

- Bilgisayar yazılımları mevcut eğitim programlarına uygun olarak hazırlanmamıştır.
- “Öğretmenlerin BDE uygulamasına katılım etkili bir şekilde sağlanamamış, öğretmenler kendilerini bu işin içinde hissetmemişlerdir.
- Seçilen öğretmenlere yeterli eğitim verilememiştir.
- İlgili firmaların yeterli yazılım, donanım ve öğretmen katılımını temin etmemesinden dolayı öğrencilerin ilgisi çekilememiş ve donanım etkin bir şekilde kullanılamamıştır.
- Firmalar yeterli ilgi göstermemişlerdir. Pek çoğu makine getirip demo göstermekten öteye geçmemiştir. Uygulama yapmamaları uygulamanın başarısını olumsuz yönde etkilemiştir” (Uşun, 2000:221).

Firmalar tarafından uygulanan bilgisayar destekli eğitim faaliyetlerinde komisyon üyelerinin tespit ettiği olumlu hususlar şunlardır:

- “Bilgisayar destekli öğrenmenin öğrenme şevk ve heyecanını arttırdığı ve böyle bir yaklaşımın eğitimdeki etkinliği ve verimliliği arttırabileceği gözlenmiştir.
- Firmaların hiçbir maddi garanti olmaksızın okullardaki uygulamalarda yer almaları bilgisayar destekli eğitim konusunun tanınması ve yaygınlaşmasına önemli bir katkısı olmuştur.
- Öğretmenlere ve idarecilere bilgisayar destekli eğitim konusunda öğretilen bilgiler ve verilen eğitim bu konuda yapılabilecek hizmet-içi eğitim yükünü azaltmış, çekirdek bir kadronun oluşmasını sağlamıştır.
- Özellikle yetişkinlerde görülen bilgisayara yaklaşma çekingenlik kısmen giderilmiş, buna karşılık ilgi ve katılım sağlanmıştır.
- Bu somut uygulama çerçevesinde katılımcı firmaların bilgisayar destekli eğitim konusunda daha bilinçlenmesi ve kendi kapasitelerini görmeleri sağlanmış, başarılı uygulamalar için üniversiteler ve araştırma kurumları ile işbirliğine gitmenin yararlı olacağı anlaşılmıştır” (Uşun, 2000:222).

1990-1991 Uygulamaları

Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü’ne Bağlı Okullar

MEB bünyesindeki Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğüne bağlı 9 okulda bilgisayar programlama bölümü açılmıştır. Bu okullarda çeşitli marka ve tiplerde 690 adet bilgisayar bulunuyordu. Bilgisayar Programlama Tekniklerinin bir bilim olarak öğretilmesinin amaçlandığı bu okullarda en önemli problem öğretmen olmamasıydı. Bilgisayar bölümlerinde eğitim ve öğretim dışından gelen öğretmenler ve bünyedeki bilgisayar programlama kursu almış fen dersleri öğretmenleri ile sürdürülmekteydi. Bilgisayar destekli eğitimin, bilgisayar programlama öğretimdeki bu probleme kısmen çözüm getirmesi bekleniyordu (METARGEM, 1991).

Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğü’ne Bağlı Okullar

MEB Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğü’ne bağlı 5 okulda Bilgi-İşlem Bölümü açılmış olup, 263 okulda ise 3 saatlik bir bilgisayar dersi veriliyordu. Amaç, bilgisayarı bir büro makine gibi kullanıp, muhasebe, stok kontrol ve banka hesapları için hazırlanan profesyonel yazılımların kullanımını öğretmektir. Bu konuda eğitim ve öğretim veren 28 okulda 432 adet bilgisayar bulunmaktayken 1991 yılı içerisinde 62 okula 930 adet bilgisayar alınmıştır (METARGEM, 1991).

Ortaöğretim Genel Müdürlüğüne Bağlı Okullar

Orta öğretim genel müdürlüğüne bağlı 189 okulda, çeşitli marka ve tipte 1461 adet bilgisayar bulunmaktayken, 1990 yılı içinde 1 okulda 231 bilgisayar, 1991 yılı içinde 47 Genel Lise’ye 710 bilgisayar, 13 Fen Lisesi’ne 260 bilgisayar, 72 Anadolu

Lisesi'ne 1070 bilgisayar, 18 Anadolu Öğretmen Lisesi'ne 360 bilgisayar satın alınmıştır (METARGEM, 1991).

Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlüğüne Bağlı Okullar

Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü'ne bağlı okullarda verilen programlar genelde bilgisayarların montaj, bakım ve onarım konularını kapsamaktaydı. Teknik Eğitim Fakültelerinde bu bölüm yeni açıldığından, öğretmen sıkıntısı vardı. Elektrik-elektronik bölümü öğretmenleri ile eğitim ve öğretim devam ettirilmekteydi. 32 Teknik Lise'de uygulanmakta olan bu program ile bilgisayarların tanıtılması ve hazır yazılımların kullanılmasını amaçlayan 33 Teknik Lise'de çeşitli marka ve tipte toplam 1194 Bilgisayar bulunmaktaydı. 1991 yılı içinde bilgisayar destekli eğitim çerçevesinde 73 Teknik Eğitim ve Endüstri Meslek Lisesi'ne 1100 adet bilgisayar alınmıştır (METARGEM, 1991).

Din Eğitimi Genel Müdürlüğüne Bağlı Okullar

MEB ilk defa 1991 yılı içerisinde 30 İmam Hatip Lisesine 460 adet bilgisayar alımı yapmıştır (METARGEM, 1991).

Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğüne Bağlı Eğitim Merkezleri

Dünya Bankasınca desteklenen "Yaygın Eğitim Projesi"nde yaklaşık 450 adet bilgisayar satın alınmış olup, ayrıca "Bilgisayar Destekli Eğitim Projesi"nden de 1991 yılı içerisinde 20 Çıraklık ve Halk Eğitim Merkezi'ne 260 adet bilgisayar alınmıştır (METARGEM, 1991).

Bilgisayarların Tanıtılması ve Hazır Yazılımların Kullanılması

MEB Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğü'ne bağlı 5 okulda Bilgi-İşlem Bölümü açılmış olup, 250 okulda ise 3 saatlik bir bilgisayar dersi verilmiştir. Amaç, bilgisayarı bir büro makinesi gibi kullanıp, muhasebe, stok kontrol ve banka hesapları için hazırlanan profesyonel yazılımlarında kullanımını öğretmektir. Bu konuda eğitim ve öğretim veren 28 okulda 432 adet bilgisayar bulunuyordu (METARGEM, 1991).

Ayrıca Ortaöğretim Genel Müdürlüğü'ne bağlı 189 okulda, çeşitli marka ve tipte 1461 adet bilgisayar bulunmaktaydı. Bu bilgisayarlar da, isteğe bağlı olarak açılan, bilgisayarın tanıtılması ve hazır yazılımların kullanılmasını amaçlayan, bilgisayar dersinde kullanılmıştır (METARGEM, 1991).

Hizmetiçi Eğitim

“Bilgisayar Destekli Eğitimi Projesi”nin temel önceliklerinden birinin öğretmen eğitimi olduğu açıktı. MEB, bu ihtiyaçtan yola çıkarak 1985-1989 yılları arasında 37 hizmetiçi eğitim faaliyeti düzenlemiştir. 1990 yılında ise 11 faaliyet gerçekleştirilmiştir. Toplam 48 faaliyetten 43’ü bilgisayar okur yazarlığına ve programlama eğitimine yöneliktir. 4’ü bilgisayar destekli eğitim, 1’i ise bilgisayar bakım ve onarım kursudur. Böylece toplam 1941 öğretmene bu konuda hizmetiçi eğitim sağlanmıştır. Ayrıca 1990 yılı içinde hazırlık safhasındaki projelerle 300 öğretmenin daha yetiştirilmesi sağlanmıştır. 1991 yılında ise, 5300 öğretmenin eğitimi gerçekleştirilmiştir (METARGEM, 1991).

Dünya Bankası- Milli Eğitim Projesi Bilgisayar Uygulamaları Bilgisayar Destekli Eğitim

Bakanlık ile Dünya Bankası arasında Mart 1990’da imzalanan Milli Eğitim Projesinde de, Yeni Enformasyon ve İletişim Teknolojilerinin eğitim sistemine uygulanması en önemli amaçlardan birini teşkil etmektedir. Bu projenin bir diğer önemli özelliği de, konuya sadece araç-gereç yatırımı olarak değil, insan faktörünü ön plana tutarak yaklaşılmasıdır. Bu nedenle, “Milli Eğitim Projesi” çerçevesinde planlanan yurtiçi ve yurtdışı hizmet içi eğitim programlarının başarısının, yukarıda sayılan diğer programlarının başarısına da doğrudan katkıda bulunabileceği düşünülmüştür (METARGEM, 1991).

Bu projede ortaöğretimdeki 53 lisenin 2. sınıfında bilgisayar okuryazarlığı ve bilgisayar destekli eğitim hedeflenmiştir. Bu uygulamanın yeni ders kitabı ve diğer öğretim materyallerinin deneneceği 25 laboratuvar lisesi ve Türkiye’de yedi bölgenin her birinden başlatılması planlanmıştır. 28 lisenin seçim kriterleri şöyledir (METARGEM, 1991):

1. 7 Anadolu Lisesi ve 21 Genel Lise
2. 28 lisenin her biri bir öğretim vardiyasında 10. sınıfta en az 120 öğrenciye sahip olmalıdır.
3. Halen bilgisayar eğitim programına sahip liseler seçilmeyecektir.

Ön çalışma, bilgisayar laboratuvarlarının hazırlanması, donanımlarının satın alınması ve tesisi, öğretmenlerin eğitimi vs. tamamlandıktan sonra Türk Eğitim Sistemi’nde bilgisayarın gerçek rolü incelenip politika ve tavsiyeler ile önerilecek

uygulama planı hazırlanarak Bilgisayar Destekli Eğitim Projesi'nde gerekli çalışmaların yapılmasına karar verilmiştir (METARGEM, 1991).

Bilgisayar Destekli Eğitim Yönetimi

MEB'inca uygulanacak olan "Milli Eğitim Projesi" ile 73 ilin Milli Eğitim Müdürlükleri'ni Merkez'e irtibatlandırarak olan bir bilgisayar ağı kurulması da amaçlanmıştır. Toplam maliyeti 14 milyon A.B.D. olan bu proje ile;

Personel,

Teçhizat,

Altyapı imkanı,

Eğitim İstatistikleri,

İle ilgili bilgilerin anında transfer etmenin mümkün olabileceği düşünülmüştür.

Bu bilgileri sağlayacak sistemler;

PERSİS-Personel Enformasyon Sistemi,

DONATSİS-Teçhizat Enformasyon Sistemi,

STOKSİS-Altyapı Enformasyon Sistemi,

MEİSSİS- Eğitim İstatistikleri Enformasyon Sistemi

olarak isimlendirilmiştir. Bu alt yapı sistemlerin "Yönetim Enformasyon Sistemi"ni oluşturması ve stratejik planların bu sistemle iyileştirilmesi amaçlanmıştır (METARGEM, 1991).

1992-1999 Bilgisayar Eğitimi ve Bilgisayar Destekli Öğretim Uygulamaları

Yapılan envanter çalışmaları ile 1993 yılına kadar Türkiye'de ortaöğretim kurumlarının %11-12'sinde bilgisayar laboratuvarı bulunduğu tespit edilmiştir. Bu laboratuvarların büyük kısmı Bakanlık tarafından temin edilmiştir. Bununla birlikte okullar kaynaklarını zorlayarak bilgisayar alımlarına gitmekte ve okullardaki bilgisayarların kullanım zamanlarının %70'i bilgisayar eğitimine, %30'u bilgisayar destekli öğretime ayrılmaktadır. Öğretmenlere, bilgisayar kullanımı ve Basic programlama dilini öğretmek amacıyla, Bakanlıkça ilk kez 1985 yılında kurs düzenlenmiştir. 10-30 gün süreli kursların ikisi Bakanlıkça, ikisi de bilgisayar firmalarınınca düzenlenip, 100 okulda 225 öğretmen katılmıştır. 1985 yılından 1999 yılına kadar Eğitim Bakanlığı tarafından sürdürülmekte olan bilgisayarlara ilişkin kurs

ve seminerlerin sayı ve çeşitlerinin artması Bakanlığın konuyu gittikçe daha ciddi ve kapsamlı biçimde ele aldığıın göstergesi olarak kabul edilebilir (Uşun, 2000).

Bilgisayar destekli eğitim projeleri çerçevesinde yaklaşık 1000 okula bilgisayar laboratuvarı kurulmuştur. 8 yıllık kesintisiz eğitim çalışmaları kapsamında eğitim için kaynaklar yaratılması sırasında bilgisayar destekli eğitim projeleri tekrar gündeme gelmiştir. “Eğitimde Çağı Yakalamak 2000” adı verilen proje kapsamında içinde 1998 yılında 6200 ilköğretim okulunun bilgisayar destekli eğitime başlaması öngörülmüştür (Yazar, 1998).

Proje çerçevesinde her il ve ilçedeki en az iki ilköğretim okuluna bilgisayar laboratuvarı kurulması, öğrenci sayısı 1000’den fazla olan okullara ise ikişer bilgisayar laboratuvarı kurulması planlanmıştır. En önemli noktalardan birisi de bilgisayar destekli eğitim yazılımı geliştirilmesidir. Öncelikle Türkçe, Matematik, Fen Bilgisi, Yabancı Dil, Sosyal Bilgiler derslerine ait yazılımların kullanıma sunulması ve ayrıca Türkiye’de 70.000 okulun İnternete bağlanması için TNet projesinden yararlanılması düşünülmüştür (Uşun, 2000).

Bakanlık yazılımı ve donanımı iki farklı ihale ile yapmıştır. Bu projenin uygulamasına 1998-1999 öğretim yılında başlanacağını belirlenmiştir. 7 Temmuz 1999 yılında yapılan toplantıda amaç; ilk yazılım ihalesinde saptanan eksiklikleri yazılım şirketleri ile paylaşmak ve sonraki ihalelerde eksikliklerin azalmasını sağlamaktır. Ancak karşılık anlaşma sağlanamamıştır (Evren, 1999, akt: Uşun, 2000).

Bakanlık yetkilileri yazılımlara ilişkin eleştirileri; genel olarak eğitim programını destekleyecek, öğrenciyi etkin kılacak etkileşimli yazılımların olmadığı, ön hazırlık ve eski bilgileri tazeleme gibi konuların atlanarak sadece konu sunumlarının verildiği, öğrencilerin pedagojik gelişimlerinin göz ardı edildiği, CD’lerin yanı sıra ders için gerekli destekleyici materyallerin verilmediği, öğrencinin çok yönlü gelişimine uygun materyallerin entegre edilmediği, özellikle sayısal alanda bilimsel hata, işlem hatası, yanlış tanım ve kavramların sık görüldüğü, yazılımların esnek olmadığı, kavramların genellikle tek örnekle açıklandığı, öğrenciyeye pratik yapma şansının verilemediği, kullanılan dilin argo olabildiği gibi noktalarında toplanmaktadır (Evren, 1999’dan akt. Uşun, 2000).

MEB yetkililerince yazılımların Ekim ayı başında okullarda olmasının beklendiği, donanım ihalesinin teknik değerlendirilmesinin sürdürüldüğü ve sonuçlarının Ağustos 1999 gibi açıklanabileceği belirtilmiştir. Donanım ve yazılım ihalelerinin birbirine

paralel olarak yürütüldüğü, donanımlar okullara gitmeye başlandığında yazılımların da gideceği ve 1999-2000 yılının ilk yarısında okulların bilgisayar destekli eğitime geçeceği belirtilmiştir (Uşun, 2000).

Teknoloji destekli eğitim projesi başlatıldığında 1368 okulda 2159 bilgisayar laboratuvarında toplam 24311 bilgisayar bulunmaktaydı. Bu bilgisayarlardan yararlanan öğrenci sayısı 800.000 olarak tahmin edilmekteydi. Yürürlüğe giren proje her ilçeden en az iki okulu kapsayacak şekilde 2154 okula 2.828 bilgisayar laboratuvarı kurulmasını öngörmüştür. 100.000 öğretmeni kapsayan bir bilgisayar okuryazarlığı kursu açılması ve ayrıca kursun İnternet kullanımını da kapsaması amaçlanmaktadır.

MEB verilerine göre Türkiye’de 45.649 ilköğretim okulu olmak üzere 59.105 okul bulunmaktadır. Bunlardan 21.058’i şehirlerde, 38.047’si köylerde yer almaktadır. Balcı (1998) proje yalnız ilçeleri kapsadığı için, köylerde eğitim gören öğrencilerin (2.418.000) bilgisayarla tanışmak için yıllarca beklemek durumunda olduklarını belirtmiştir (Uşun, 2000).

Devlet Bakanlığı ve TÜBİTAK’daki Uygulamalar

Türkiye’de eğitimde bilgisayar kullanımı ve bilgisayar destekli eğitim konusunda Milli Eğitim Bakanlığı, Bilim ve Teknolojiden Sorumlu Devlet Bakanı ve TÜBİTAK tarafından ortak çalışmalar sürdürülmektedir. Devlet Bakanlığı düzeyinde kamu ve özel kuruluş temsilcilerinden oluşturulan “Bilgisayar Danışma Komitesi”, bilgisayar kullanımının yaygınlaştırılması çabalarında ortaya çıkan engellerin ve darboğazların giderilmesi amacıyla çalışmalar yapmaktadır. Komite bilgisayar ithalatında gümrük indirimine, yazılım faaliyetlerinin geliştirilmesi, bakım-onarım garantilerin Türkiye’de bilgisayar üretimine geçiş ile ilgili mevcut imkanlar gibi konularda incelemeler yapmak ve öneriler geliştirmek üzere alt komiteler oluşturulmuştur (Keser, 1988, akt: Uşun, 2000).

TÜBİTAK’ta bilgisayar destekli eğitim projesine gerek donanım, gerekse yazılım saptanması konusunda yapılan ve yapılması planlanan çalışmalar şunlardır:

Bilgisayar Destekli Eğitim projesinde, donanım edinilmesinden daha pahalı olan yazılımların geliştirilmesinde “TÜBİTAK Enformasyon Teknolojileri Merkezi”nde eğitim yazılımları üzerinde çalışmalar yapılmaktadır. İlk ve ortaöğretimde kullanılacak bilgisayar destekli eğitim programı sayısı 2550 olarak hesaplanmıştır. Her bir programın yazılabilmesi için 400 adam-saat gerektiği varsayılarak ihtiyaç duyulan programların

yazılabilmesi için 250 kişinin 2 yıl çalışması gerektiği hesaplanmıştır (Keser, 1988, akt: Uşun, 2000).

TÜBİTAK'ın bilgisayar destekli eğitim konusundaki amaçları şunlardır (Özçubukçu, 1987, akt: Uşun, 2000):

- Bilgisayar destekli eğitim konusunda gerekli donanım ve eğitim yazılımlarının üretimi veya ithal yoluyla edinilmesinde danışmanlık yapmak,
- Eğitime katkıda bulunan kuruluşlarla ortak projeler hazırlayıp, uygulamak,
- Yurtdışındaki kuruluşlarla işbirliği yapmak,
- Bilgisayar destekli eğitimin, eğitim teknolojisine paralel gelişmesini temin için gerekli araştırma ve hazırlıkları yapmak,
- Eğitim veren kuruluşlardaki eğitim metot ve modelleri üzerinde araştırmalar yapmak.

Genel olarak bakıldığında, bilgisayar öğretimi ve bilgisayar destekli eğitim konularında alt yapı eksikliğinin giderilmesi, öğretmen eğitimi, yazılım geliştirilmesi gibi konularda bakanlığın sistemli bir şekilde çalışmalarını sürdürdüğü göze çarpmaktadır. Yürütülen ortak projeler ile de yazılım ve alt yapı konularındaki eksikliklerin giderilmesi ile ilgili çalışmalar sürdürülmektedir.

2.1.4. Eğitimde Program Geliştirme

Eğitim programı kavramını incelediğimizde, alan yazında farklı tanımlar karşımıza çıkmaktadır. Varış (1997:18) eğitim programını “bir eğitim kurumunun çocuklar, gençler ve yetişkinler için sağladığı milli eğitimin ve kurumun amaçlarının gerçekleşmesine dönük tüm faaliyetler” olarak tanımlarken, Ertürk (1998: 95) eğitim programını “gerekli öğrenme yaşantıları düzeni” olarak tanımlamaktadır. Demirel (2004) ise eğitim programını; “öğrenene okulda ve okul dışında planlanmış etkinlikler yoluyla sağlanan öğrenme yaşantıları düzeneği” olarak tanımlamaktadır. Eğitim programı, öğrencilerin karşılaştıkları öğrenme durumları ve geçirdikleri yaşantıların tümünü içeren dinamik bir olgu olarak da tanımlanabilir (Fidan, 1985). Özçelik (1998) eğitim programını, öğrenme-öğretme sürecinde nelerin, niçin ve nasıl yer alacağını gösteren bir kılavuz, başka bir deyişle bu nitelikte bir proje planı olarak tanımlamıştır.

Eğitim programı, eğitim süreci boyunca, öğrenenlerin yaşadığı tüm deneyimler olarak da tanımlanabilir (Marsh ve Willis, 2007).

Eğitim programı kavramı, içinde öğretim programı ve ders programı kavramlarını barındırmaktadır. *Öğretim programı* eğitim programı içinde ağırlık taşımakta ve genellikle belli bilgi kategorilerinin bir sistem dahilinde düzenlenmesiyle oluşmaktadır. Bu program okullarda öğrenilmesi istenen ders konularını zaman ve süre öğeleri dikkate alınarak, eğitim kademelerine ve okul tipinin amaç ilkeleri doğrultusunda düzenlenmesiyle oluşmaktadır. Büyükkaragöz ve Çivi'ye (1997) göre ise, "öğretim programı; belli bir öğretim basamağındaki çeşitli sınıf ve derslerde okutulacak konuları, bunların amaçlarını, derslerin sınıflara dağılımını ve öğretim yöntemlerini gösteren kılavuzdur.

Ders programı ise, "öğretim programı içinde yer alan bilgi kategorilerinin, disiplinlerin ve faaliyet alanlarının eğitim amaçları ile ilişkili olan özel amaçlarını gerçekleştirmek için öğretim ilkelerini konuların alt kategorilerini ve değerlendirme esaslarını içeren ve eğitim-öğretim programlarındaki esasları öğrenci davranışına dönüştüren programdır". (Varış, 1997:14).

Program geliştirme en genel anlamıyla eğitim programlarının tasarlanması, uygulanması, değerlendirilmesi sonucu elde edilen bilimsel veriler doğrultusunda yeniden düzenlenmesi sürecidir (Çıplak, 2002). Eğitim, öğretim ve ders programları, toplumların değişen insangücü beklentilerini karşılayacak şekilde sürekli olarak geliştirilmelidir.

Tyler (1949) program geliştirmeyi, amaçların saptanması, öğrenme yaşantılarının seçilip düzenlenmesi ve öğrenme yaşantılarının etkililiği; amaçlara ne derecede ulaşıldığını ortaya koyacak şekilde değerlendirmeyi içine alan bir döngü olarak görmektedir.

Bir eğitim programı genel olarak amaçlar (hedefler), içerik, öğrenme-öğretme süreçleri ve değerlendirme öğelerinden oluşur (Varış, 1997; Ertürk, 1998; Demirel, 2004).

Eğitimde amaçlar, uzak amaçlar, genel amaçlar ve özel amaçlar oluşmaktadır (Ertürk, 1998).

Amaçların belli ölçütlerle kontrol edilmesi gerekir. Bu ölçütler kısaca şöyledir: (Ertürk, 1998; Sönmez:1994).

- Amaçlar, toplumsal ve kurumsal ihtiyaçlara cevap vermelidir.
- Amaçlar, bireyin ihtiyaçlarına cevap vermelidir.
- Amaçlar, belli bir programla gerçekleştirilebilecek şekilde gerçekçi olmalıdır.

- Amaçlar, davranışa dönüştürülebilecek nitelikte olmalıdır.
- Amaç cümlesinin sonunda “bilgisi, becerisi, gücü, yeteneği, oluş, ilgililik, hoşgörülülük” gibi sözcüklerden biri bulunmalıdır.
- Amaçlar, öğrenme özelliklerini belirtecek nitelikte yazılmalıdır.
- Amaç, genel ve aynı zamanda sınırlı olmalıdır. Yani bir amaç bir öğrenme ürününü kapsamalıdır.
- Amaçların hangi konu içeriğiyle ilgili olarak gerçekleştirileceği belirtilmelidir.
- Amaçlar birbirlerini destekler nitelikte olmalıdır. Bir ders için belirlenen amaçlar, kendi içinde mantıksal açıdan tutarlı olmalıdır.

Amaçlar belirlendikten sonra, öğrencileri istenilen amaçlara ulaştıracak eğitim durumları belirlenir. Eğitim durumları; ders konusunun içeriğini, ders konusuna uygun metot ve teknikleri, ders araç ve gereçlerini, ders içi ve ders dışı etkinlikleri, bu etkinliklerin gerçekleştirileceği derslik, atölye, laboratuvar, kütüphane gibi yerleri kapsamaktadır (Büyükkaragöz ve Çivi, 1997). Eğitim durumlarının düzenlenmesinde, yaşantılarda sürekliliğin ve yaşantılar arasında hem dikey hem de yatay ilişkilerin sağlanmasını gerektirir (Demirel ve Yağcı, 1999).

Sınama (ölçme) durumları öğrencilerin amaç davranışları kazanıp kazanmadığını, öğrenmediği, yanlış ya da güç öğrendiği noktaları saptamayı için düzenlenen çevredir (Büyükkaragöz ve Çivi, 1997).

2.1.5. Program Değerlendirme

Program değerlendirme; gözlem ve çeşitli ölçme araçları ile eğitim programlarının etkililiği hakkında veri toplama, elde edilen verilerin programın etkililiğinin işaretçileri olan ölçülerle karşılaştırıp yorumlama ve programın etkililiği hakkında karar verme sürecidir. Program değerlendirme, genelde programa dayalı eğitim kaynaklarını kabul etme, değiştirme ya da ortadan kaldırma kararının verilebileceği bilgileri içermektedir. Değerlendirme sonuçları program geliştirme uzmanlarına programa devam, gözden geçirme ya da yeni bir aşamaya geçme konusunda bilgi vermektedir (Demirel, 2004). Alanyazına bakıldığında, program değerlendirmenin farklı türleri olduğu görülmektedir.

2.1.6. Değerlendirme Türleri

Bu başlık altında değerlendirme türlerine değinilecektir.

2.1.6.1. Biçimlendirici ve Toplam Değerlendirme

Öğrencilerin bilişsel davranışlarını takip etmek, varsa öğrenme güçlüklerini ortaya çıkarmak ve gerekli önlemleri almak; öğretmenlerin öğretmen metotlarını nasıl uyguladıklarını ve programda amaçlara ulaşmak için nasıl bir yol izlendiğini belirlemek amacıyla yapılan değerlendirmeye biçimlendirici değerlendirme adı verilir (Demirel, 2004; Ertürk, 1998).

Biçimlendirici değerlendirmede, programın uygulanması sürecinde sistemli bilgiler toplanır. Elde edilen bilgiler değerlendirilerek programın düzeltilmesinde kullanılır. Bu sürece katılan değerlendirmeciler, eğitim süreci içinde önemli görülen bilgileri toplar ve bunlar içinde önemli olmayan bilgileri ayırt etmeye çalışırlar. Böylece programın düzeltilmesine katkıda bulunurlar (Popham, 1993).

Program bitiminde, öğrencilerin düzeyini belirlemek, programın etkililiği ve başarısı hakkında karar vermek için yapılan değerlendirmeye toplam değerlendirme adı verilir (Demirel, 2004; Ertürk, 1998).

Toplam değerlendirme aracılığı ile eğitim programının, öğretim programının, öğrencilere istenen davranışların kazandırılması bakımından yeterli olup olmadığı hakkında bir yargıya varılabilir (Tekin, 1996). Dönem ya da yılsonunda programın bütününe dönük olarak değerlendirme yapılır. Değerlendirme için verilerin toplanmasında sınavlar, başarı testleri, anketler, gözlem formları, tutum ölçekleri ve çeşitli raporlardan yararlanılabilir (Mersinligil, 2002).

Biçimlendirici değerlendirme program geliştirmede “nasıl öğretim” sorusu için karar sürecini kapsarken, toplam değerlendirme “ne kadar öğrenilmiştir” sorusuna cevap vermeye çalışır. Bu nedenle program değerlendirme sürecinde birbirini tamamlayıcı işlev görürler (Mersinligil, 2002).

2.1.6.2. Ürünün ve Sürecin Değerlendirilmesi

Ürün değerlendirme ile programın istenilen amaçlarına ulaşıp ulaşılamadığı ölçülmektedir. Demirel (2004) bu değerlendirmeyi, programın ürünü hakkında veri toplanarak beklenen ürünle gerçek ürünün karşılaştırılması olarak açıklamaktadır.

Ürün değerlendirme ile uygulanan programın devam edip etmeyeceği ya da nasıl bir değişiklik yapılması gerektiği hakkında bilgi verilmektedir.

Bu değerlendirme, programın öğrenciler üzerindeki etkisini ölçmek için bilgi sağlar. Ancak programla ilgili dönüt kısa vadeli sonuçlar sunar. Bu sonuçlar uzun vadeli çalışmaların ürünü değildir.

Bu tür değerlendirme, programın etkililiği hakkında yargıya varılmasını sağlayabilir, ancak dersin tek tek öğelerinin yeterliliğine ilişkin ayrıntılı bilgi sağlamaz. Ölçme sırasında elde edilen bazı verilerin programın etkililiği yanında çevredeki diğer etkenler ve program geliştirme sırasında düşünülmeyen bazı değişkenlerden kaynaklandığı düşünülebilir. Ancak, bu değerlendirmede, eğitim durumları hakkında bilgi toplama işi ihmal edilmiştir (Sönmez, 1994).

Ürün ve süreç değerlendirme arasındaki ayrım, toplam ve biçimlendirici değerlendirme arasındaki ayrıma benzer. Toplam değerlendirme ile ürüne bakılmaktadır, çünkü program hakkında karar verebilmek için onun amacına ne ölçüde ulaştığı önemlidir. Benzer şekilde biçimlendirici değerlendirme ile sürece bakılmaktadır, çünkü bu değerlendirme ile sadece amaçların ne ölçüde gerçekleştirdikleri değil, nasıl gerçekleştirildikleri ölçülmektedir. Öğrenme-öğretme sürecinde neyin, nasıl uygulandığı ve bunların iyileştirilmesi için neler yapılması gerektiği öne çıkmaktadır. Kısaca, “süreç nasıl biçimlendirilirse istenilen toplam ürün elde edilir” sorusunun yanıtını burada çapraz değerlendirme ile açıklanabilir (Mersinligil: 2002).

2.1.6.3. Tanılayıcı Değerlendirme

Öğrencilerin programa başlamadan önce ön koşul niteliğindeki bilişsel, duyuşsal ve devinişsel özelliklerini belirlemek için yapılan değerlendirmedir (Ertürk, 1998; Demirel, 2004). Genellikle bu tür değerlendirme dönem başlarında veya öğrenme güçlüğü hissedildiği zaman aralarda yapılır. Ölçme aracı olarak standart başarı testleri ya da öğretmenin hazırladığı testler kullanılır (Ertürk, 1998).

2.1.6.4. Yansıtıcı Değerlendirme

Yansıtıcı değerlendirme, taslak program denemeye konulmadan önce programın panoramik olarak tanımını yapmak üzere uygulanan bir değerlendirmedir. Bu

değerlendirmede değerlendirmecinin görevi karar mekanizmasındaki kişilere yardımcı olacak bilgileri toplamak ve uygulama sürecine rehberlik etmektir (Mersinligil, 2002).

Yansıtıcı değerlendirme, ölçme kaygısı olmaksızın, daha çok betimlemek ve yorum getirmek amacıyla yapılır. Bu anlamda “öznel” bir değerlendirme şeklidir (Turgut, 1983).

2.1.7. Değerlendirme Modelleri

2.1.7.1. Tyler Modeli

Tyler’ın değerlendirme modeli program geliştirme modeline göre düzenlenmiş olup, ürüne dayalı değerlendirme yaklaşımına dayanır. Tyler’a göre bir programın üç temel ögesi vardır. Bunlar amaçlar (hedefler), öğrenme yaşantıları ve değerlendirmedir (Erden, 1998; Demirel, 2004).

Tyler’ın modelinde amaçlar çok önemli bir yer tutar. Tyler, genel amaçları belirlemek için toplumun, bireyin ve konu alanının incelenmesi gerektiğini savunur.

Eğitim kurumlarında çocuğa, toplumla uyum içinde yaşaması ve toplumun onun için yarattığı fırsatlardan yararlanabilmesi için gerekli temel davranışların kazandırılması gerekmektedir. Bu davranışların belirlenmesi için de toplumun incelenmesi önem taşımaktadır (Erden, 1998).

Program tasarısı hazırlanırken programda hangi konu alanlarına yer verileceği ve bu konu alanları ile ilgili hangi bilgilerin daha önemli olduğu, bilgilerin hangi derinlik ve genişlikte verileceği çok iyi analiz edilmelidir (Erden, 1998).

2.1.7.2. Metfessel-Michael Değerlendirme Modeli

Bu değerlendirme modelinin sekiz basamağı vardır. Bunlar,

- Değerlendirmenin tüm toplum üyelerini içermesi,
- Uzak amaçlara bağlı özel amaçlar oluşturmak,
- Özel amaçları ifade edilebilir ve uygulanabilir hale çevirmek,
- Ölçüm araçları geliştirmek,
- Ölçülen verileri analiz etmek,

- Analiz edilmiş verileri yorumlamak,
- Değişiklik yapılmış amaç ya da davranışlar veya program değişikliği için öneriler oluşturmaktır. (Popham, 1993).

Metfessel ve Michael'in bu değerlendirme modeli ile yaptığı en büyük katkı, eğitimcilerin değerlendirme verilerini elde etmek için kullanacakları alternatif ölçütler geliştirmek olmuştur (Akar, 2001).

2.1.7.3. Provus'un Farklar Modeli

Bu model sistem yönetimi kuramına dayalı değerlendirmeyi beş evreye ve dört bileşene ayırır (Ornstein, 1988; akt: Demirel, 2004). Bu dört bileşen; program standartlarını belirleme, program edimini (performans) belirleme, edim ile standartları karşılaştırma, edim ile standartlar arasında bir farklılığın olup olmadığını belirlemedir.

Provus'un modelindeki beş evre ise tasarım, oluşturma, süreçler, ürün-sonuç ve değerlendirmedir (Demirel, 2004).

2.1.7.4. Eisner'in Eğitsel Eleştiri Modeli

Bu model niteliksel değerlendirmeye önem vermektedir. Eğitsel eleştiri modeli betimleme, yorumlama ve değerlendirme aşamalarından oluşmaktadır.”(Çıplak: 2002:18).

Betimlemede, uygulanan program sonucunda okulda meydana gelen değişiklikler, bu değişikliklerin öğretmen ve öğrencileri etkileme dereceleri ile değişikliklere karşı öğretmen ve öğrencilerin tepkileri belirlenir. Yorumlamada program sonucunda meydana gelen olaylar göz önüne alınarak bu olayların bazı olası sonuçları tahmin edilir ve yorumlanır. Değerlendirme aşamasında ise diğer iki aşama göz önünde bulundurularak uygulanan programın gerekli olan düzeltme ve değişiklikler yapılması sağlanır (Demirel, 2004).

2.1.7.5. Stake Modeli

Eğitimcilerin, program değerlendirme sırasında sezgisel ve görelî yargıları bir kenara bırakarak, objektif ve düzenli değerlendirmeleri temel almaları gerektiğini

belirtmiştir (Akar, 2001). Stake, değerlendirmeye dayalı bilgilerin üç boyutta düzenlenebileceğini ifade etmiştir:

Girdi: Girdiler (öğrenme-öğretme süreci öncesi var olanlar) çıktıyı etkiler.

Süreç: Etkileşim söz konusudur (öğretmen-öğrenci, öğrenci-öğrenci, öğrenci-kaynak kişi). Sınıf ortamı, zaman kullanımı, boş zaman düzenlemeleri iletişim ve süreçteki kişilerin karşılıklı etkileşim içinde olmaları değerlendirmede dikkate alınır.

Çıktı (ürün): Akademik başarı, tutum ve beceri düzeyinde değerlendirme söz konusudur (Demirel, 2004).

2.1.7.6. Stufflebeam'ın Çevre, Girdi, Süreç ve Ürünü Değerlendirme Modeli

Stufflebeam'a göre değerlendirme, farklı karar alternatifleri için tasvir etme, bilgi edinme ve sağlama sürecidir (Popham, 1993). Değerlendirmenin amacı program hakkında karar verme yetkisine sahip olan kişilere bilgi vermektir. Program geliştirme sürecinde yetkililerin programla ilgili dört alanda karar vermesi gerekir (Demirel, 2004):

- i-Planlama ile ilgili kararlar,
- ii-Yapılaşırma ile ilgili kararlar,
- iii-Uygulama ile ilgili kararlar,
- iv-Yeniden düzenleme ile ilgili kararlar.

Bu kararlara dayanak olacak bilgilerin toplanması için, içeriğin, girdinin, sürecin ve ürünün değerlendirilmesi gerekmektedir (Demirel, 2004).

Akar (2001) ise içerik değerlendirmesinin, değerlendirmenin en temel çeşidi olduğu ve işlevinin karşılaşılan problemleri ve beklenmedik ihtiyaçları belirlemede oldukça işlevsel olduğunu vurgulamaktadır.

2.1.7.7. Worthen ve Sanders Modeli

Bu değerlendirme modeli, okul dışında gelen uzmanlar tarafından programın etkililiğini saptamak için kullanılır. Amaç, kurumun veya okulun akreditasyonuna karar vermektedir. Bunun için uzmanlar, okulun her türlü olanaklarını, kayıtlarını ve belgelerini inceler. Okulun alt yapısı ve personelin yeterliliği ile ilgili birçok konuda

raporlar hazırlanır. Bu raporlar uzman gözlemlerine dayanır (Brown, 1989; akt: Mersinligil: 2002).

2.1.8. Araştırmada Kullanılan Program Değerlendirme Modeli

Bu araştırmada tek bir program geliştirme modeli kullanılmamıştır. Araştırmanın amacına bağlı olarak birden fazla model ve yaklaşımın özelliklerinden yararlanılmıştır.

Erden (1998)'e göre eğitim programlarının hazırlanması ve değerlendirilmesi bir sistem yaklaşımını gerektirir. Bu nedenle araştırma problemleri sistemin değerlendirilmesine yönelik olarak belirlenmektedir.

Bir eğitim programının mükemmel olması için bütün öğrencilerin, programın amaçlarının tümüne ulaşması gerekir. Oysa uygulamada bunu sağlamak oldukça zordur. Bu nedenle programın sadece etkililiğinin değerlendirilmesi yeterli değildir. Programdaki olası aksakları ve eksiklikleri belirlemek amacıyla tüm öğeler ve öğeler arası ilişkilerin analiz edilmesi gerekir (Erden, 1998).

Araştırmada, Provus'un farklar yaklaşımından edim ile standartlar arasında bir farklılığın olup olmadığını belirlemede, Eisner'in eğitsel eleştiri modelinden program sonucunda meydana gelen olayların göz önüne alınarak bazı olası sonuçların tahmin edilmesi ve yorumlanmasında yararlanılmıştır. Program geliştirme sürecinde bilgi toplanacak alanların belirlenmesi ile ilgili olarak Stufflebeam'in Çevre, Girdi, Süreç ve Ürünü Değerlendirme modeli temel alınmıştır. Bilgisayar laboratuvarlarının ve okulun alt yapısı ile ilgili olarak ise Worthen ve Sanders'in modelinden yararlanılmıştır.

2.2. İlgili Araştırmalar

İlgili alan yazın tarandığında, Türkiye'de ve Dünya'da, bilgisayara yönelik tutum, kaygı, algı (Namlu, 1998; Usluel ve Aşkar, 2003; Namlu ve Ceyhan, 2003; Aşkar ve Usluel, 2002; Umay, 2004; Divaris, Polychronopoulou ve Mattheos, 2007; Beckers, Wicherts ve Schmidt, 2007; Norris, Pauli ve Bray, 2007), öz-yeterlik (Akkoyunlu, Orhan ve Umay, 2005), bilgi okuryazarlığı (Akkoyunlu ve Kurbanoglu, 2003; Kellner, 2002; Akkoyunlu, 1996; Kurbanoglu ve Akkoyunlu, 2002), internet ve bilgisayar oyunları (Akkoyunlu ve Orhan, 2004; Akkoyunlu, 2002), bilgisayar destekli eğitim (Kula ve Erdem, 2005) gibi konularla ilgili birçok araştırma olmasına karşın, bilgisayar öğretimi ve bilgisayar dersi öğretim programı ile ilgili çalışmaların sınırlı

olduğu görülmektedir. İlköğretim birinci kademe eğitim programlarına giren bilgisayar dersinin değerlendirilmesine ilişkin herhangi bir çalışmaya ulaşılamamıştır. İlgili alan yazın araştırmasında; Yılmaz ve Demirci (2004) tarafından yapılmış, ilköğretim ikinci kademe seçmeli bilgisayar dersi eğitim programının incelenerek sınıf seviyelerine göre konuların dağılımlarına göre gerekli ve gereksiz ünitelerin saptanması ile ilgili bir araştırma bulunmuştur. Bu araştırmaya göre; 6. sınıf seçmeli bilgisayar dersi programından “veri tabanı kullanımı” konusu çıkarılıp yerine, “hareketli video, film ve ses programları” konusu, 7. sınıf eğitim programından “fare kullanımı”, “fare kullanarak resim çizme”, “oyunlar oynama”, “veri tabanı kullanımı” konularının çıkarılıp yerine “virüs koruma programları”, “internet kullanımı ve e-mail işlemleri”, “hareketli video, film ve ses programların” konusunun, 8. sınıflar için “bilgisayar kullanımında güvenlik önlemleri”, “fare kullanımı”, “oyunlar oynama”, “fare kullanarak resim çizme”, “canlandırılan olayı açıklama” ve “ses ve ses aletlerini ayırt etme” konularını çıkarılıp yerine “hareketli video, film ve ses programları” ile “internet kullanımı ve e-mail işlemleri” konularının konmasının daha uygun olacağı belirtilmektedir. Yapılan araştırmada, ilköğretim 6.,7. ve 8. sınıf bilgisayar dersi eğitim programlarında bulunan “oyunlar oynama”, “resim ve şekilleri uygun yerlere yerleştirip olay canlandırma”, “canlandırılan olayı açıklama” ve “ses ve ses aletlerini ayırt etme” konuları öğrenciler tarafından gereksiz olarak nitelendirilmektedir. Öğrencilerin beklenti ve isteklerine göre, bilgisayar ders saatlerinin artırılması, “bilgisayar alırken dikkat edilmesi gerekenler” ve “Windows ve program kurulumu” konularının da dikkate alınmasıdır.

Türkiye’de ilköğretimde bilgisayar kullanımı ile ilgili diğer bir çalışma Akkoyunlu ve Orhan (2001) tarafından yapılmıştır. Çalışmada, ilköğretimde bilgisayar kullanımı ile ilgili tarihsel süreç, eğitim teknolojileri ile ilgili yeni politikalar ve öğretmen eğitimi programlarına değinilmiştir.

Özgen (2005) tarafından yapılan çalışmada ise, “Avrupa Birliği’ne Üye 15 Ülke ve Türkiye’de İlköğretim Birinci Kademe Bilgisayar Ders Programlarının Karşılaştırılması ve Türkiye’deki Durumun Değerlendirilmesi” araştırılmıştır. İlgili araştırmada bilgisayar dersi açısından, ilgili ülkeler arasında genel bir karşılaştırma sunulmuştur. Ülkelerin eğitim teknolojileri ile ilgili genel politikaları, eğitim teknolojileri dersine giren öğretmenlerin yetiştirilme süreçleri, dersin zorunlu ya da seçmeli olma durumu, haftalık ders saati içindeki dağılımı gibi konulara değinilmiş,

eğitim teknolojileri dersinde farklı ÷lkelerdeki öğrencilerin hangi konuları işledikleri ile ilgili ayrıntılı bir açıklamaya gidilmemiştir.

Keser ve Bayır'ın (2006) çalışmasında “Avrupa Birliği'ne Üye ve Aday ÷lkeler ile Türkiye'de Bilgi ve İletişim Teknolojileri Alanında Öğretmen Yetiştirme” konusu temel alınmış, herhangi bir program karşılaştırması yapılmamıştır.

Yurtdışında bilgi teknolojilerinin kullanımı incelendiğinde, birçok ÷lkede, bu kavramın tüm dersler ile disiplinlerarası biçimde öğretilmesi öncelikler arasındadır (Özgen, 2005). Dolayısıyla yurtdışında yapılan çalışmalar ile farklı toplumsal dinamikleri, eğitim politikaları olan ve bilgisayar dersine ilişkin farklı yaklaşımları benimseyen Türkiye'deki bilgisayar ders programını değerlendirme açısından, ortak ölçütlere dayalı bir karşılaştırma kaynağı oluşturulamayacağı söylenebilir.

3. BÖLÜM: YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, çalışma grupları, veri toplama yöntemi, veri toplama araçları ve geliştirilmesi, araştırmacının rolü, verilerin toplanması, verilerin analizi, geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

3.1. Araştırma Modeli

Bu araştırma, genel olarak, ilköğretim 4. sınıf Bilgisayar dersi programının değerlendirilmesini amaçlamaktadır. İlişkisel tarama modelinde olan araştırmada ilgili gruplar (öğrenci, bilgisayar öğretmeni, sınıf öğretmeni ve yöneticiler) *bütüncül* olarak ele alınmaktadır. “İlişkisel tarama modelleri; iki veya daha fazla değişken arasında birlikte değişim varlığı ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelleridir.” (Karasar, 2005:81).

Çalışma bir yönüyle niceliksel iken bir yönüyle de programın derinlemesine incelenmesine yönelik olarak niteliksel şekilde yapılandırılmıştır.

Travers’e (2004) göre, niceliksel araştırmalar belirli değişkenler arasındaki ilişkileri ortaya koymayı amaçlamaktadır. Niceliksel araştırmalar makro süreçler ve fenomenler üzerinde yoğunlaşmaktadır. Yerel veya mikro araştırmaların toplumun sadece belirli bir kesimine ilişkin veri sunduğu görüşünden hareket etmektedirler.

Niteliksel araştırmalar ise merkeze, sayıları almaktan çok öznelere ve sosyal eylemleri almayı anlamlı bulmaktadır (Travers, 2004). Yıldırım ve Şimşek (2005:19) nitel araştırmayı “gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma” olarak tanımlamaktadır.

Eğitim alanında nicel araştırma yöntemlerinin güçlü yanı, araştırma sonuçlarının gerçekleri oldukça hatasız bir şekilde ortaya koyması ve araştırma yöntemi ile sonuçlarının genellenebilmesidir (Hara, 1995).

Diğer bazı araştırmacılar ise, bu tür felsefi tartışmaların bilimsel süreçlere farklı bakış açıları sağlamaları ile birlikte, niteliksel ve niceliksel araştırmaların birlikte kullanılabileceğini ifade etmektedirler. Çünkü sosyal dünya, hem niteliksel hem de niceliksel bakış açısını barındırmaktadır (Silvermann, 1993). Üçgenleme olarak da ifade edilen, araştırmalarda çoklu yöntemlerin kullanılması, farklı yöntemlerin güçlü

yanlarından yararlanma olanağı sağlaması bakımından avantajlıdır (Cohen ve Manion, 1998).

Genel olarak araştırmalarda birden çok yöntemin kullanılması yöntem üçgenlemesi, birden çok veri kaynağı kullanılması veri üçgenlemesi, birden çok araştırmacı kullanılması ise araştırmacı üçgenlemesi olarak ifade edilmektedir. Genel olarak iki tür yöntem üçgenlemesinden söz edilmektedir. Bunlardan biri farklı durumlarda aynı yöntemin kullanılması, diğeri ise aynı durum ile ilgili farklı yöntemlerin kullanılması ile oluşmaktadır (Cohen ve Manion, 1998). Araştırmada, niceliksel veri toplama tekniklerinden anket, niteliksel veri toplama tekniklerinden ise görüşme kullanılmıştır. Niceliksel veriler için ilköğretim dördüncü sınıf öğrencileri; niteliksel veriler için ilköğretim dördüncü sınıf öğrencileri, bilgisayar öğretmenleri, ilköğretim dördüncü sınıf, sınıf öğretmenleri, ilköğretim okulu yöneticileri veri kaynağı olarak kullanılmıştır. Niteliksel veriler iki araştırmacı tarafından, birbirinden bağımsız olarak kodlanmıştır.

Yazışma yoluyla veri toplama tekniklerinden olan anketler “belli bir amaç ya da plana göre düzenlenmiş “soru listesi”dir” (Yıldırım, 1966:91, akt: Karasar, 2005: 176). Anketler, eğitim araştırmalarında yaygın olarak kullanılan tekniklerdendir. Geniş kitlelere ulaşabilme ve verileri standardize edebilme olanakları anketlerin avantajları arasındadır (Cohen ve Manion, 1998; Karasar, 2005).

Sözlü iletişim yoluyla veri toplama tekniğı olan görüşme ise, bireylerin çeşitli konulardaki bilgi, düşünce, tutum ve davranışları ile bunların olası nedenlerinin öğrenilmesinde en kestirme yol olarak kullanılmaktadır (Karasar, 2005). Görüşmelerin araştırma amacıyla kullanılmasında, belirli bir odak belirlenmesi önemlidir (Cohen ve Manion, 1998).

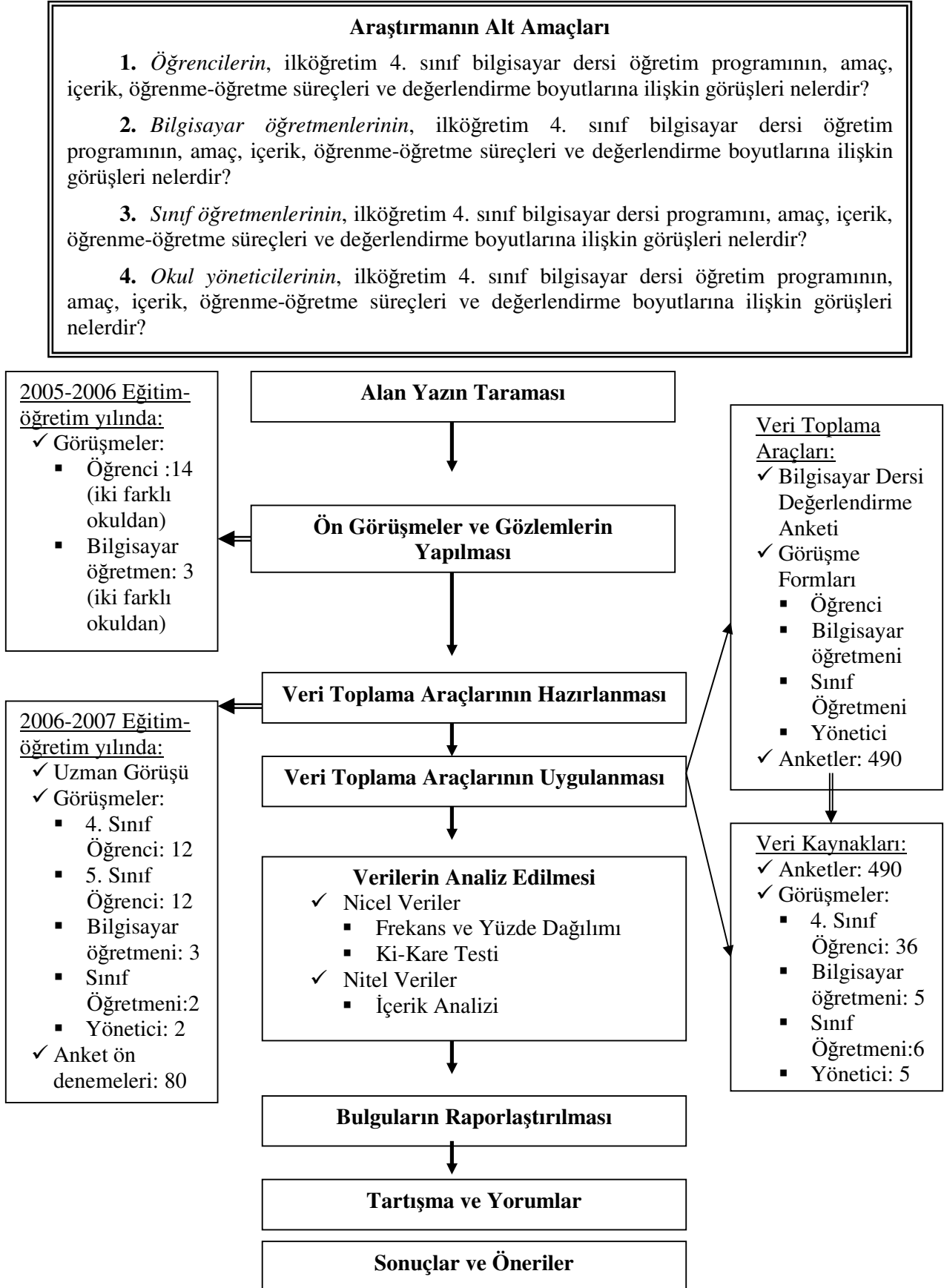
Görüşmenin diğeri tekniklere göre en önemli avantajı derinlemesine bilgi sağlama olanağının olmasıdır. Görüşme tekniğinin dezavantajı ise diğeri tekniklere göre daha öznel bir teknik olmasıdır (Cohen ve Manion, 1998). Araştırmada, bu sınırlılık niceliksel veri toplama tekniklerinden de yararlanılarak giderilmeye çalışılmıştır.

İlgili alanyazın incelendiğinde program değerlendirme ile ilgili birçok araştırmada niceliksel yöntemlerin kullanıldığı söylenebilir (Ryan, Melby ve Mitchell, 2007; Chang, Yang ve Chan, 2002; Tornolo, Caron, Perz, Fultz ve Aron, 2005; Bailey ve Deen,2002). Ancak çalışmalarda hem niteliksel hem niceliksel yöntemlerin kullanılmasının (Mogaldo, 2001; Dalton, Bull, Taylor, Galbraith, Marriott ve Howart, 2007) farklı bakış açılarıyla ilgili derinlemesine bilgi sağladığı düşünülmektedir.

Schostak (2002, akt: Sarı, 2007), üçgenlemenin geçerliği, doğruluğu, genellenebilirliği ve objektifliği arttırmakla birlikte bunları sağlamak için sihirli bir yol olmadığını belirtmektedir. Ancak yine de bir yöntemin sınırlılıklarının, diğer yöntemin yararlılıklarıyla kapatılması açısından büyük yararlar sağlayabileceğini ve birçok araştırmacının konularıyla ilgili daha büyük ve ayrıntılı bir resme ulaşmak için nitel ve nicel yöntemlerin kombinasyonlarını kullandıklarını belirtmiştir.

Bu nedenlerle bu araştırmada nicel verilerle, geniş kitlelerden objektif ve genellenebilir bilgilere, nitel verilerle de küçük gruplardan ayrıntılı ve derinlemesine bilgilere ulaşılması hedeflenmiştir.

Şekil 3.1’de araştırmanın temel amaçları ve bunların gerçekleştirilmesinde izlenen veri toplama süreci ana hatlarıyla gösterilmiştir.

Şekil 3.1. Araştırmanın deseni ve izlenen süreç

3.2. Evren ve Örneklem:

Araştırma evrenini (nicel veriler için), Aydın İli merkezinde ilköğretim okullarında 4. sınıfta bilgisayar dersi seçen tüm okullar oluşturmaktadır. Araştırmada nitel ve nicel veri toplama yöntemleri birlikte kullanıldığından, örneklem seçimi de iki aşamada yapılmıştır.

3.2.1 Nicel Veriler İçin Oluşturulan Örneklem:

2005-2006 eğitim öğretim yılında, bilgisayar dersi programı ile ilgili Aydın merkez okullarında çeşitli ön görüşmeler yapılmıştır. Bu görüşmeler sırasında, sözleşmeli bilgisayar öğretmeni olarak çalışan öğretmenlere göre, kadrolu bilgisayar öğretmenlerinin program hakkında daha çok bilgi sahibi oldukları gözlenmiştir. Bu nedenle araştırmada, kadrolu bilgisayar öğretmeni olan, 4. sınıflar temel alınmıştır.

İlk aşamada Aydın İl Milli Eğitim Müdürlüğü ile görüşülerek, ilköğretim 4. sınıflarda bilgisayar dersini seçen okulların bilgisine ulaşılmaya çalışılmıştır. Bu bilginin İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne gitmediğinin saptanması üzerine, bünyesinde kadrolu bilgisayar öğretmeni olan okulların listesi alınmıştır. Bu okullarla yapılan görüşmeler sonucunda, iki öğretmenin 2006-2007 eğitim-öğretim yılı birinci döneminde tayin istedikleri, bünyesinde kadrolu bilgisayar öğretmeni olan okullardan iki tanesinde ise okuldaki şube sayısının çok olmasından dolayı, dördüncü sınıflarında bilgisayar dersi olmadığı saptanmıştır. Sonuç olarak Aydın ili merkezinde 4 devlet okulunda, ilköğretim 4. sınıflarda bilgisayar dersinin seçildiği tespit edilmiştir. Bu okullar Aydın İl Milli Eğitim Müdürlüğünden alınan bilgiler doğrultusunda orta ve alt sosyo-ekonomik düzeylere göre sınıflandırılmış, Aydın ilinde bulunan özel okullardan iki tanesi de üst sosyo-ekonomik düzeydeki okulları oluşturmuştur.

Örneklem seçiminde, sosyo-demografik düzey ve devlet okulu, özel okul olma özellikleri dikkate alınarak, maksimum çeşitlilik dikkate alınmıştır.

Öğrencilerin cinsiyete, yaşa, okullara, anne eğitim düzeyi ve baba eğitim düzeyine göre dağılımları Tablo 3.1'de gösterilmiştir.

Tablo 3.1. Örneklemi oluşturan öğrencilerin cinsiyete, okulların sosyo-ekonomik düzeylerine, yaşa, anne ve baba eğitim düzeylerine göre dağılımı

		N	%
Cinsiyet	Kız	253	51,6
	Erkek	237	48,4
	TOPLAM	490	100,0
Okulların Sosyo-Ekonomik Düzeyi (SED)	Alt	133	27,1
	Orta	276	56,3
	Üst	81	16,5
	TOPLAM	490	100,0
Yaş	9	12	2,4
	10	368	75,1
	11	93	19,0
	12	3	0,6
	TOPLAM	476	97,1
Anne Eğitim Düzeyi	Okumaz-Yazmaz	19	3,9
	Okur-Yazar	15	3,1
	İlkokul Mezunu	179	36,5
	Orta Okul Mezunu	65	13,3
	Lise Mezunu	105	21,4
	Üniversite Mezunu	87	17,8
	Yüksek/Doktora Mezunu	20	4,1
	TOPLAM	490	100,0
Baba Eğitim Düzeyi	Okumaz-Yazmaz	12	2,4
	Okur-Yazar	13	2,7
	İlkokul Mezunu	104	21,2
	Orta Okul Mezunu	76	15,5
	Lise Mezunu	115	23,5
	Üniversite Mezunu	142	29,0
	Yüksek/Doktora Mezunu	25	5,1
	TOPLAM	3	0,6

Tablo 3.1’de görüldüğü gibi, araştırma kapsamında nicel verilerin toplandığı öğrenci grubunun %51,6’sı (n=253) kız, %48,4’ü (n=237) erkek öğrencilerden oluşmaktadır. Öğrencilerin %27,1’i (n=133) alt, %56,3’ü (n=276) orta, %16,5’i (n=81) üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam etmektedir. Öğrencilerin yaşlara göre dağılımı incelendiğinde, %2,4’ünün (n=12) 9 yaşında, %75,1’inin (n=368) 10 yaşında, %19,0’ının (n=93) 11 yaşında, %0,6’sının (n=3) 12 yaşında olduğu görülmektedir. Anne eğitim düzeyi açısından öğrenciler incelendiğinde, öğrencilerin annelerinin

%3,9'unun (n=19) okuma yazma bilmediği, %3,1'inin (n=15) okur yazar olduğu, %36,5'inin (n=179) ilkokul mezunu olduğu, %13,3'ünün (n=65) orta okul mezunu olduğu, %21,4'ünün (n=105) lise mezunu olduğu, %17,8'inin (n=87) üniversite mezunu olduğu ve %4,1'inin (n=20) yüksek lisans / doktora mezunu olduğu görülmektedir. Baba eğitim düzeyi açısından öğrenciler incelendiğinde, öğrencilerin babalarının %2,4'ünün (n=12) okuma yazma bilmediği, %2,7'sinin (n=13) okur yazar olduğu, %21,2'sinin (n=104) ilkokul mezunu olduğu, %15,5'inin (n=76) orta okul mezunu olduğu, %23,5'inin (n=115) lise mezunu olduğu, %29,0'ının (n=142) üniversite mezunu olduğu ve %5,1'inin (n=25) yüksek lisans / doktora mezunu olduğu görülmektedir.

3.2.2. Nitel Veriler İçin Oluşturulan Çalışma Grupları

Çalışma Grubu-1: Araştırmada olasılık temelli olmayan örnekleme türlerinden amaçlı örnekleme yöntemleri izlenmiştir.

Amaçlı örnekleme yöntemleri, zengin bilgiye sahip olduğu düşünülen durumların derinlemesine çalışılmasına olanak vermekte, olgu ve olayların keşfedilmesinde ve açıklanmasında yararlı olmaktadır (Patton, 1990, akt: Sadık, 2006). Başlıca amaçlı örnekleme yöntemleri şu şekilde sıralanabilir: aşırı veya aykırı durum örnekleme, maksimum çeşitlilik örnekleme, benzeşik örnekleme, tipik durum örnekleme, kritik durum örnekleme, kartopu veya zincir örnekleme, ölçüt örnekleme, doğrulayıcı veya yanlışlayıcı örnekleme ve kolay ulaşılabilir durum örnekleme (Patton, 1987, akt: Yıldırım ve Şimşek, 2005).

Araştırmada amaçlı örnekleme türlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme kullanılmıştır. Bu tür örneklemede amaç görel olarak küçük bir örneklem oluşturmak ve bu örneklemede çalışan probleme taraf olabilecek bireylerin çeşitliliğini maksimum derecede yansıtmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2005).

Patton'a göre (1987, akt: Yıldırım ve Şimşek, 2005) maksimum çeşitlilik gösteren küçük bir örneklem oluşturmanın iki önemli yararı vardır. Bunlardan ilki, örnekleme dahil her durumun kendine özgü boyutlarının ayrıntılı bir biçimde tanımlanması; ikincisi, büyük ölçüde farklı özellik gösteren durumlar arasında ortaya çıkabilecek ortak temalar ve bunların değerinin ortaya çıkarılmasıdır.

Araştırmanın nicel örneklemini oluşturan her okulun rasgele seçilen bir şubesinden üst, orta ve alt başarı grubundan bir kız, bir erkek olmak 6 öğrenci, toplamda ise 36 öğrenci ile görüşme yapılmıştır. Nitel veriler için seçilen örneklemin dağılımı Tablo 3.2'de verilmiştir.

Tablo 3.2. Nitel veriler için seçilen çalışma grubunun dağılımı

Okulların Sosyo-Ekonomik Düzeyleri	Öğrencilerin Başarı Seviyeleri	Kız	Erkek	Toplam
Alt SED'deki 1. Okul	Alt Başarı Düzeyi	1	1	2
	Orta Başarı Düzeyi	1	1	2
	Üst Başarı Düzeyi	1	1	2
	Toplam	3	3	6
Alt SED'deki 2. Okul	Alt Başarı Düzeyi	1	1	2
	Orta Başarı Düzeyi	1	1	2
	Üst Başarı Düzeyi	1	1	2
	Toplam	3	3	6
Orta SED'deki 1. Okul	Alt Başarı Düzeyi	1	1	2
	Orta Başarı Düzeyi	1	1	2
	Üst Başarı Düzeyi	1	1	2
	Toplam	3	3	6
Orta SED'deki 2. Okul	Alt Başarı Düzeyi	1	1	2
	Orta Başarı Düzeyi	1	1	2
	Üst Başarı Düzeyi	1	1	2
	Toplam	3	3	6
Üst SED'deki 1. Okul	Alt Başarı Düzeyi	1	1	2
	Orta Başarı Düzeyi	1	1	2
	Üst Başarı Düzeyi	1	1	2
	Toplam	3	3	6
Üst SED'deki 2. Okul	Alt Başarı Düzeyi	1	1	2
	Orta Başarı Düzeyi	1	1	2
	Üst Başarı Düzeyi	1	1	2
	Toplam	3	3	6
GENEL TOPLAM		18	18	36

Öğrencilerin başarı seviyelerinin belirlenmesinde, 2006-2007 Güz Yarıyılı karne notlarından faydalanılmıştır. İlgili okulun, seçilen şubesine devam eden tüm öğrencilerin karne notlarının aritmetik ortalaması alınmış, oluşan listeye göre öğrenciler, araştırmacı tarafından seçilmiştir.

Görüşme yapılan öğrencilerden 1 tanesi 9, 32 tanesi 10, 4 tanesi 11 yaşındadır.

Çalışma Grubu-2: Araştırmanın ikinci önemli çalışma grubunu belirlenen ilköğretim okullarının bilgisayar öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmada bilgisayar öğretmenlerinden örneklem alma yoluna gidilmemiştir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki

iki okula da aynı bilgisayar öğretmeninin girmesinden dolayı, toplam beş bilgisayar öğretmeni ile görüşmeler yapılmıştır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerden biri dokuz yıldır, ikisi üç yıldır bilgisayar öğretmenliği yapmakta iken iki öğretmen 2006-2007 eğitim-öğretim yılı güz yarıyılında göreve başlamıştır. Dokuz yıldır bilgisayar öğretmenliği yapan ve 2006-2007 eğitim-öğretim yılında göreve başlayan öğretmenlerden biri meslek yüksek okulu bilgisayar programcılığı bölümünden mezunken, diğer bilgisayar öğretmenleri eğitim fakültesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği Bölümü mezunudur.

Çalışma Grubu-3: Araştırmanın üçüncü çalışma grubunu belirlenen şubelerin sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmada sınıf öğretmenlerinden örneklem alma yoluna gidilmemiştir. Toplam altı sınıf öğretmeni ile görüşmeler yapılmıştır.

Araştırmaya alınan sınıf öğretmenlerinin hepsinin 20 yılın üzerinde mesleki deneyimi vardır ve çeşitli üniversitelerin sınıf öğretmenliği bölümlerinden mezunlardır. Sınıf öğretmenlerinin ikisi erkek iken, dört tanesi kadındır.

Çalışma Grubu-4: Araştırmanın dördüncü çalışma grubunu belirlenen okullardan beş yönetici oluşturmaktadır. Okullardan birinin yöneticileri görüşmeye istekli olmadıkları için çalışmaya dahil edilmemişlerdir. Toplam beş yönetici ile de görüşmeler yapılmıştır.

Görüşmeye katılan yöneticilerin hepsi 40 yaşının üzerindedir. Görüşmecilerin okul yöneticiliği yapma süreleri 2 yıl ile 17 yıl arasında değişmektedir ve hepsi erkektir. Yöneticilerden ikisi sınıf öğretmenliği mezunu iken, biri teknoloji tasarım öğretmeni, bir yönetici de beden eğitimi öğretmenliği, bir öğretmen de din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmenliği mezunudur.

3.2.3. Araştırmaya Alınan Okulların Genel Özellikleri

Bu bölümde, araştırmaya alınan okulların genel özelliklerine değinilmiş ve bilgisayar laboratuvarlarının krokilerine yer verilmiştir.

3.2.3.1. Alt Sosyo-Ekonomik Düzeydeki Okulların Bilgisayar Laboratuvarının Genel Özellikleri

Alt sosyo-ekonomik düzey okullardan birinin bilgisayar laboratuvarı 2000 yılında Dünya Bankası Projesi ile kurulmuştur. Dünya Bankası projesi ile kurulan tüm

laboratuvarlarda 20 bilgisayar + 1 ana bilgisayar şeklinde alt yapı hazırlıkları tamamlanırken, ilgili okulda 10 bilgisayar + 1 ana bilgisayar şeklinde laboratuvar kurulmuştur.

50 m²'lik alan üzerinde kurulan bilgisayar laboratuvarındaki bilgisayarlar Pentium II işlemcili, 32 MB RAM, 4 GB sabit disk, AGP ekran kartı ve ESS ses kartı özelliklerine sahiptir.

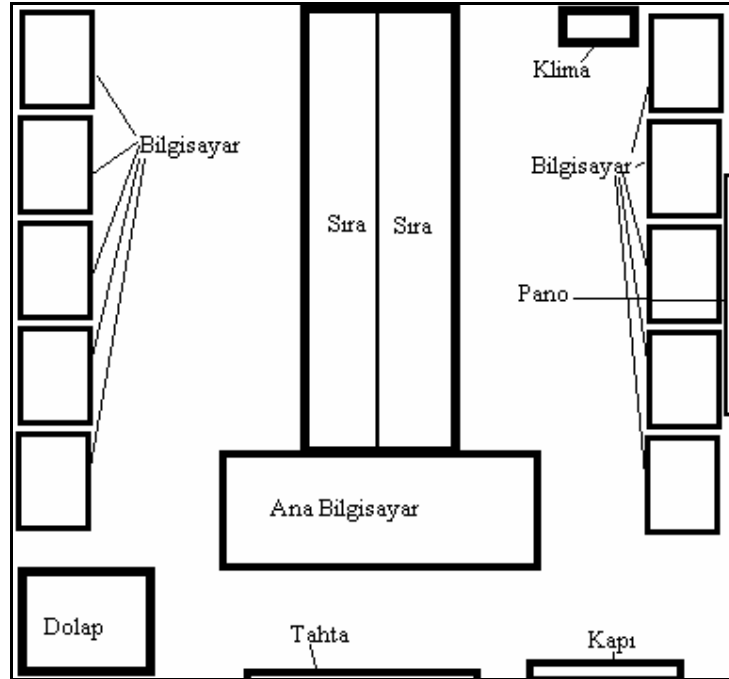
Okulda formatör öğretmen bulunmasından da yararlanılarak, ders dışı zamanlarda 1 YTL karşılığında laboratuvar öğrencilere ve çevre halkının kullanımına açılmaktadır.

Intel'in öğrencilere yönelik bilgisayar kursları 8 defa açılmış ve okul formatör öğretmeni tarafından yürütülmüştür. Bu kurslara 4., 5., 6., 7. ve 8. sınıf öğrencileri katılabiştir.

Okulda 4., 5., 6., 7. ve 8. sınıflarda seçmeli olarak bilgisayar dersi seçilirken, 1., 2. ve 3. sınıflarda başka bir seçmeli ders seçilmiştir.

İlgili okulun bilgisayar laboratuvarının krokisi Şekil 3.2'de gösterilmiştir.

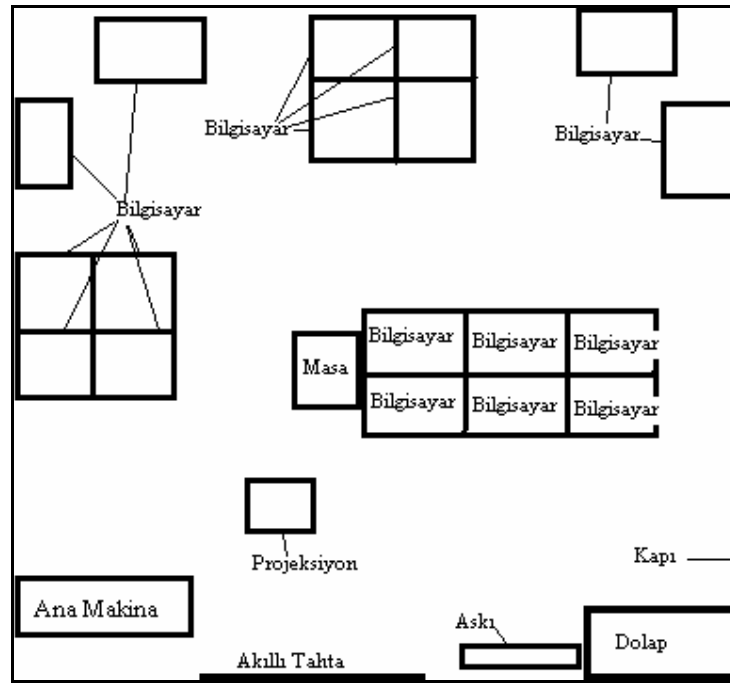
Şekil 3.2. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki birinci okulun bilgisayar laboratuvarının genel görünümü

Alt sosyo-ekonomik düzeydeki diğer okulun bilgisayar laboratuvarı 2006-2007 eğitim-öğretim yılında faaliyete geçmiştir. 35 m²'lik laboratuvar Dünya Bankası Projesi desteği ile kurulmuştur.

Laboratuvardaki bilgisayarlar 80 GB sabit disk, Intel Celeron 3.33 Ghz işlemcili, 512 MB RAM ve DVD sürücü özellikleri sahiptir. Laboratuvarın genel görünümü Şekil 3.3'de gösterilmiştir.

Şekil 3.3. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki ikinci okulun bilgisayar laboratuvarının genel görünümü

3.2.3.2. Orta Sosyo-Ekonomik Düzeydeki Okulların Bilgisayar Laboratuvarının Genel Özellikleri

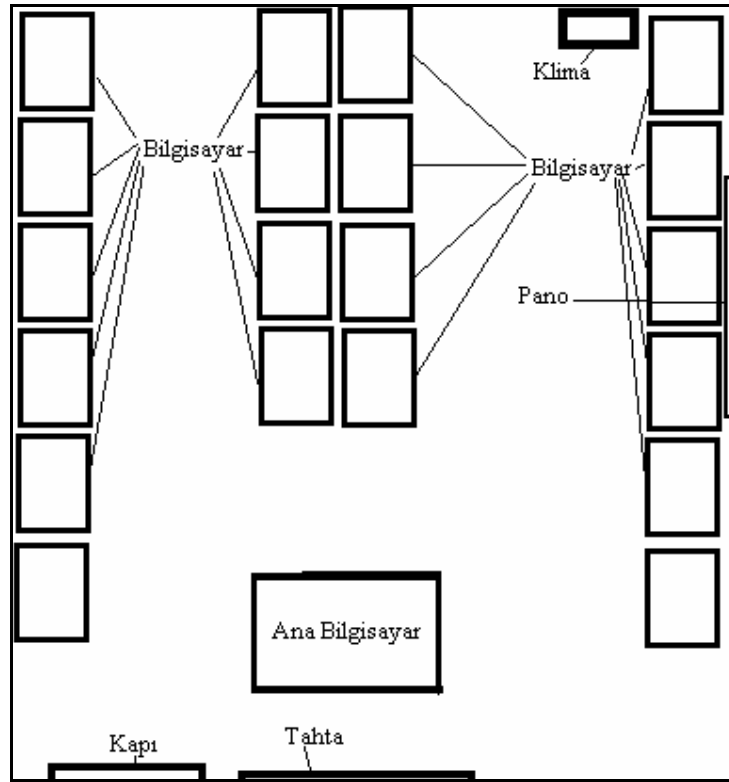
Orta sosyo-ekonomik düzeydeki birinci okulun bilgisayar laboratuvarı 1998 yılında Dünya Bankası Projesi yardımıyla kurulmuştur. 20 bilgisayar ve 1 ana makine, televizyon ve video olarak kurulan bilgisayar laboratuvarı okulun ve öğrencilerin gereksinimlerini karşılamamaya başlayınca, okul aile birliğinin yardımlarıyla bilgisayar laboratuvarı yenilenmiş, eski bilgisayarlar okul kütüphanesine bağışlanmıştır. Kütüphane 49 m² fiziksel alana sahiptir.

Bilgisayarlar, 80 Gbyte sabit disk, NVIDIA Geforce 6200 ekran kartı, 256 MB Ram özelliklerine sahiptir. Laboratuvarda, kablolu ve kablosuz internet erişimi vardır.

Bilgisayar laboratuvarının duvarlarında çeşitli duyurular asılmıştır. Bu duyurularda “Ders bitiminde taburelerinizi düzeltiniz (2 adet)”, “Laboratuvara yiyecek ve içeceklerle girmeyiniz (2 adet)”, “Ders içerisinde MSN yasak. Bu kurala uymayanlar disipline verilecektir (3 adet)” ifadeleri bulunmaktadır.

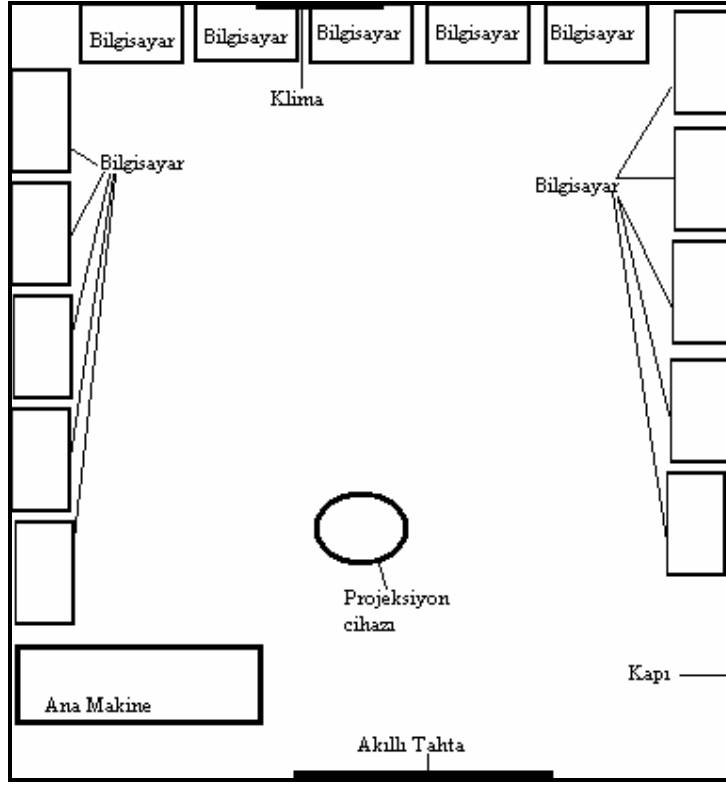
Laboratuvarın genel görünümü Şekil 3.4’de belirtilmiştir:

Şekil 3.4. Orta sosyo-ekonomik düzeydeki birinci okulun bilgisayar laboratuvarının genel görünümü

Orta sosyo-ekonomik düzeydeki diğer okulun bilgisayar laboratuvarının genel özellikleri şöyledir: Laboratuvar 2006 yılında, 2 adet bilgisayar laboratuvarı kurulmuştur. İki laboratuvarında 40 m²'dir. Bilgisayarlarında Celeron 3.3 Ghz işlemci, on board ekran ve ses kartı vardır. Her bilgisayarın mikrofonu ve kulaklığı, DVD yazıcısı, 80 Gbyte sabit disk ve disket sürücüsü vardır. Sınıflarda akıllı tahta ve projeksiyon cihazı bulunmaktadır. Laboratuvarında 15 öğrenci bilgisayarı ve 1 ana makine bulunmaktadır. laboratuvarında sınıf yönetimini kolaylaştırmak açısından “Netup School” programı kullanılmaktadır. 2., 3., 4., 5., 6., 7. ve 8. sınıflarda bilgisayar dersi vardır. Bilgisayar derslerinin yapıldığı bilgisayar laboratuvarının görünümü Şekil 3.5’deki gibidir.

Şekil 3.5. Orta sosyo-ekonomik düzeydeki ikinci okulun bilgisayar laboratuvarının genel görünümü

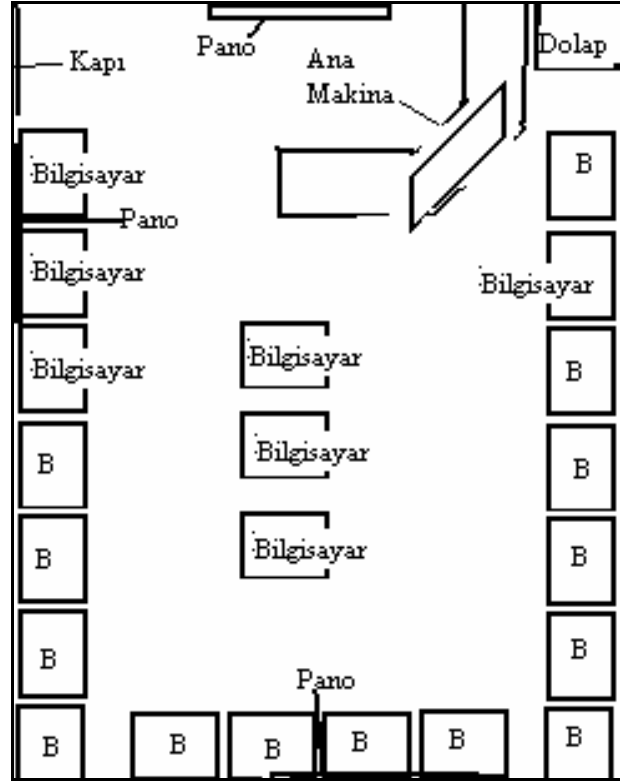

3.2.3.3. Üst Sosyo-Ekonomik Düzeydeki Okulların Bilgisayar Laboratuvarının Genel Özellikleri

Üst sosyo-ekonomik düzeydeki birinci okulun bilgisayar laboratuvarındaki, bilgisayarlar 80 Gbyte sabit diske sahip, 256 Mbyte RAM özelliklerine sahiptir. Duvarlarda renkli öğrenci resimleri bulunmaktadır. Ayrıca laboratuvarında üç duvarında “MSN Messengr Chat Açmak Yasaktır” ifadesi bulunmaktadır. Kapının yan tarafında bulunan panoda, bilgisayar parçaları (işlemci, sabit disk vb.) sergilenmektedir.

Bilgisayar laboratuvarının genel görünümü Şekil 3.4’de belirtilmiştir:

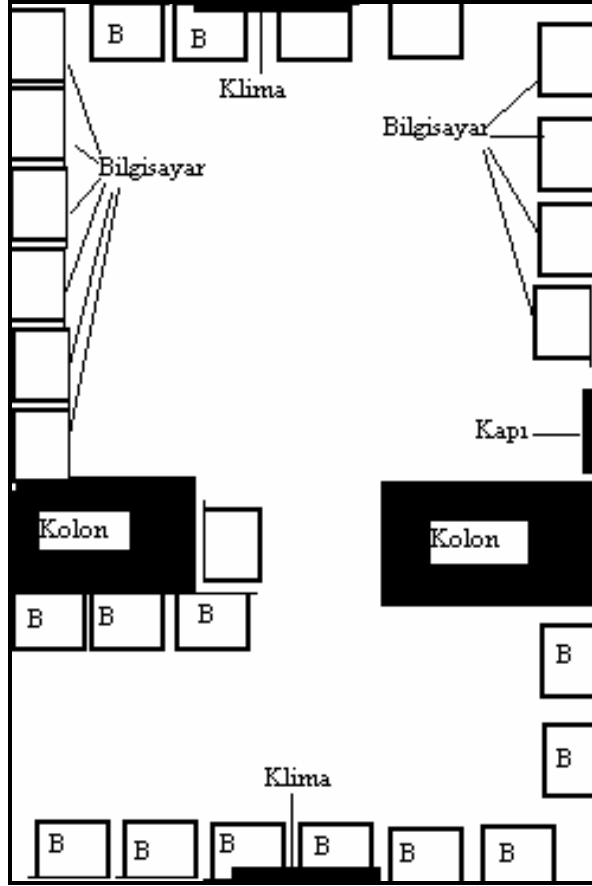
Şekil 3.6. Üst sosyo-ekonomik düzeydeki birinci okulun bilgisayar laboratuvarının genel görünümü

Üst sosyo-ekonomik düzeydeki ikinci okul bilgisayar laboratuvarındaki bilgisayarlarda 80 Gbyte sabit disk, 256 Megabyte RAM, Pentium IV işlemci bulunmaktadır. Bilgisayar laboratuvarının toplam alanı 39 m²'dir. Bilgisayar laboratuvarının iki duvarında, "Bilgisayar karşısında nasıl oturmalıyız?" ve "Kasa Bağlantı Noktaları"nın içeren resimler bulunmaktadır. Bir duvardaki panoda, bilgisayar ile ilgili güncel haberler asılmıştır. Laboratuvarın her duvarına bilgisayar laboratuvarında uyulması gereken kurallar ile ilgili çıktılar asılmıştır.

Bilgisayar laboratuvarının genel görünümü Şekil 3.7'de görüldüğü gibidir:

Şekil 3.7. Üst sosyo-ekonomik düzeydeki ikinci okulun bilgisayar laboratuvarının genel görünümü

3.3. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada veriler, araştırma kapsamında geliştirilen “Bilgisayar Dersini Değerlendirme Anketi”, öğrenci, bilgisayar öğretmeni, sınıf öğretmeni, yönetici görüşme formları aracılığı ile toplanmıştır.

3.3.1. Bilgisayar Dersini Değerlendirme Anketinin Geliştirilmesi

Bilgisayar Dersini Değerlendirme Anketinin geliştirilmesi sürecinde 2005-2006 eğitim-öğretim yılında iki farklı okuldan toplam 14 dördüncü sınıf öğrencisi ile ve 3 bilgisayar öğretmeni ile yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. 2006-2007 eğitim-öğretim yılında 2005-2006 uygulamalarında ele alınan okullardan farklı, iki okulda 12 dördüncü sınıf öğrencisi, 12 beşinci sınıf öğrencisi ile ön görüşme gerçekleştirilmiştir.

Görüşmeler sonunda, bilgisayar dersini değerlendirme anketi ön formu oluşturulmuştur. Oluşturan ön formlar, Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi

Eğitim Bilimleri B6lümü 6đretim 6yeleri ve Ankara 6niversitesi Eğitim Fak6ltesi Bilgisayar ve 6đretim Teknolojileri B6lümü'nden bir 6đretim 6yesinin uzman g6r6ş6ne sunulmuştur. Yapılan eleştireler doğrultusunda, anket yeniden d6zenlenmişt ve iki farklı okuldan, toplam 80 6đrenci 6zerinde, araştırmacı tarafından 6n deneme uygulamaları y6r6t6lm6şt6r. 6n denemeler sırasında 6đrencilerden gelen sorular ve anlaştılmayan yerler not edilmişt6r. 6n deneme sonunda 6đrenciler tarafından doldurulan anketler tek tek g6zden ge6irilmişt6r. Bu iştlemeler sonrasında 6đrenciler i6in yeterince a6ık olmayan maddeler yeniden ele alınmışt ve d6zenlemişt6r. Bu iştlem sonrasında, formun son bi6imini yeniden uzman g6r6ş6ne sunulmuşt ve gerekli d6zeltmeler yapılmışt6r.

3.3.2. G6r6şme Formları

Araştırmada anketlerin yanı sıra 6đrenci, bilgisayar 6đretmeni, sınıf 6đretmeni ve okul y6neticileri ile de g6r6şerek ilköğretim d6rd6nc6 sınıf bilgisayar dersine iliştkin olarak 6đrencilerin g6r6şleri belirlenmeye 6alıştılmışt6r. Bu g6r6şmelerde 6đrenci, bilgisayar 6đretmeni, sınıf 6đretmeni ve okul y6neticileri i6in birbirine paralel olacak şekilde hazırlanan yarı yapılandırılmışt g6r6şme formları kullanılmışt6r.

3.3.2.1. 6đrenci G6r6şme Formu

Araştırma kapsamında alt sosyo-ekonomik d6zey okuldan 12, orta sosyo-ekonomik d6zey okuldan 12 ve 6st sosyo-ekonomik d6zey okuldan 12 6đrenci ile araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmışt g6r6şme formu (EK1) kullanılarak g6r6şmeler yapılmışt6r.

6đrenci g6r6şme formunda, 6đrencilerin kiştisel bilgilerini i6eren soruların yanı sıra, 6đrencilerin bilgisayar ile ilgili ilk deneyimleri, bilgisayarda yapmayı sevdikleri şeyler, bilgisayar dersinin hedefleri, i6eriği, 6đrenme-6đretme s6re6leri ve değerlendirme boyutları ile ilgili sorular bulunmaktadır. 6đrenci anketi ve g6r6şme soruları, birbirine paralel olacak şekilde hazırlanmışt ve g6r6şme sorularında, ankette belirtilemeyen a6ık u6lu sorulara yer verilmişt6r.

G6r6şme sorularının geliştirelmesi s6recinde 2005-2006 eğitim-6đretim yılında iki farklı okuldan toplam 14, d6rd6nc6 sınıf 6đrencisi ile ve 3 bilgisayar 6đretmeni ile yarı yapılandırılmışt g6r6şmeler yapılmışt6r. Bu g6r6şmelere dayalı olarak hazırlanan denemelik g6r6şme formları, Adnan Menderes 6niversitesi Eğitim Fak6ltesi Eğitim Bilimleri 6đretim elemanlarına inceletilip uzman g6r6şleri alındıktan sonra 2006-2007 eğitim-6đretim yılında 2005-2006 uygulamalarında ele alınan okullardan farklı, iki

okulda 12 dördüncü sınıf öğrencisi, 12 beşinci sınıf öğrencisine uygulanmıştır. Bu çalışma sonunda gereken düzeltmeler yapıldıktan sonra görüşme formlarına son şekli verilmiştir. Yarı yapılandırılmış formda yer alan bu görüşmeler sırasında gerekli görüldükçe ek sorular da yöneltilmiştir.

Yaklaşık 15-30 dakika süren ve okulda boş bulunan sınıflarda, rehberlik odasında ya da müdür yardımcısının odasında gerçekleştirilen öğrenci görüşmelerinin hepsi, öğrencilerden izin alınarak ses kayıt cihazı ile kaydedilmiştir. Toplanan veriler bilgisayar ortamına aktarıldıktan sonra toplam 69 sayfalık ham veri elde edilmiştir.

3.3.2.2. Bilgisayar Öğretmeni Görüşme Formu

Araştırma kapsamında çalışma grubuna alınan altı okulun bilgisayar öğretmeni ile araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formları (EK4) kullanılarak görüşmeler yapılmıştır. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki iki okula aynı bilgisayar öğretmenin ders vermesinden dolayı toplam beş bilgisayar öğretmeni ile görüşme yapılmıştır.

Öğretmen görüşme formlarında öğretmenlerin kişisel bilgilerini içeren soruların yanında, ilköğretim dördüncü sınıf bilgisayar dersi programının amaçları, öğrenme-öğretme süreçleri, içerik ve değerlendirme boyutları ile sorular bulunmaktadır.

Ön görüşme sorularının hazırlanması sürecinde 2005-2006 öğretim yılında 3 bilgisayar öğretmeni ile yarı yapılandırılmış görüşme yapılmıştır. Ön görüşme sonrasında hazırlanan denemelik görüşme formları, Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü'nde görev yapan öğretim elemanlarına inceletilip görüşler alındıktan sonra, 2005-2006 öğretim yılında görüşme yapılan okullardan farklı iki okulda görev yapan ve bilgisayar derslerine giren toplam 3 öğretmen ile ön görüşme yapılmış ve görüşme formlarına son hali verilmiştir. Yarı yapılandırılmış formda yer alan soruların yanı sıra, görüşmeler sırasında gerekli görüldükçe ek sorular da yöneltilmiştir.

Yaklaşık 30 dakika süren görüşmelerin en uzununu 35 dakika, en kısası 30 dakika içinde tamamlanmıştır. Öğretmenler ile belirlenen boş ders saatlerinde, bilgisayar laboratuvarında ya da öğretmenler odasında gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerinde hepsinde izin alınarak ses kayıt cihazı kullanılmıştır. Toplanan veriler bilgisayar ortamına aktarıldıktan sonra, bilgisayar öğretmenleri için toplam 43 sayfa ham veri elde edilmiştir.

3.3.2.3. Sınıf Öğretmeni Görüşme Formu

Araştırmada örnekleme alınan altı okulun sınıf öğretmenleri ile yarı yapılandırılmış görüşme formu (EK5) kullanılarak görüşmeler yapılmıştır.

Sınıf öğretmenleri görüşme formunda kişisel bilgilerin yanında, sınıf öğretmenlerinin günlük yaşamlarında bilgisayarı ne zamandır, ne ölçüde, ne amaçlarla kullandıkları, bilgisayara ilişkin aldığı eğitimler, öğrencilerin aldığı bilgisayar dersi ile ilgili beklentileri, öğrenme-öğretme süreçlerinde bilgisayarı ne amaçlarla, nasıl kullandığı ile ilgili sorular sorulmuştur.

Hazırlanan denemelik görüşme formları, Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü'nde görev yapan öğretim elemanlarına inceletilip uzman görüşleri alındıktan sonra, iki farklı okulda görev yapan iki sınıf öğretmeni ile ön görüşmeler yapılmıştır. Ön görüşmeler sonrasında gereken düzeltmeler yapıldıktan sonra görüşme formlarına son şekli verilmiştir. Yarı yapılandırılmış formda yer alan bu soruların yanı sıra, görüşmeler sırasında gerekli görüldükçe açılımlı sorular (sonda sorular) ve ek sorular da yöneltilmiştir.

Sınıf öğretmenleri ile yapılan en uzun görüşme 13 dakika sürerken, en kısa görüşme 4 dakikada tamamlanmıştır. Görüşmelerin hepsinde izin alınarak ses kayıt cihazı kullanılmıştır. Toplam veriler bilgisayar ortamına aktarıldıktan sonra sınıf öğretmenleri görüşmelerinden toplam 13 sayfa ham veri elde edilmiştir.

3.3.2.3. Yönetici Görüşme Formu

Araştırmada örnekleme alınan beş okulun birer yönetici ile yarı yapılandırılmış görüşme formu (EK6) kullanılarak görüşmeler yapılmıştır

Okul yönetici görüşme formlarında kişisel bilgilerin yanında, okul yöneticilerinin günlük yaşamlarında bilgisayarı ne zamandır, ne ölçüde, ne amaçlarla kullandıkları, bilgisayara ilişkin aldığı eğitimler, öğrencilerin aldığı bilgisayar dersi ile ilgili beklentileri, okullarında bilgisayar laboratuvarı ve dersi olmasını nasıl değerlendirdikleri ve bu süreçte okul yönetimine yansıyan deneyimleri ile ilgili sorular sorulmuştur.

Yöneticiler ile yapılan en uzun görüşme 25 dakika, en kısa görüşme ise 18 dakika sürmüştür. Görüşmelerin hepsinde izin alınarak ses kayıt cihazı kullanılmıştır. Toplam veriler bilgisayar ortamına aktarıldıktan sonra sınıf öğretmenleri görüşmelerinden toplam 27 sayfa ham veri elde edilmiştir.

3.4. Verilerin Toplanması

Bu araştırmada birden çok veri toplama süreci izlenmiştir. Bu süreçler aşağıda adım adım gösterilmiştir.

1. Alt-orta-st sosyo ekonomik düzeyden oranlı olarak belirlenen ve uygulama için yasal izin alınan ilköğretim okullarındaki 4. sınıf ğrencilerine ‘‘Bilgisayar Dersini Değerlendirme Anketi’’ uygulanmış ve araştırmanın nicel verileri bu yolla elde edilmiştir.

2. Anket uygulanan 4. sınıf şubelerinden biri seçkisiz yolla belirlenmiş ve ilgili sınıftaki tüm öğrencilerin göz yarı yılındaki tüm derslere ilişkin karne notları sınıf öğretmenlerinden edinilmiştir.

3. Öğrencilerin tüm derslere ilişkin karne notlarının Microsoft Excel programında ortalaması alınmış, listedeki öğrenciler başarı düzeylerine göre sıralanmıştır. Oluşturulan listeden, st başarı düzeyinden bir kız, bir erkek, orta başarı düzeyinden bir kız, bir erkek ve alt başarı düzeyinden bir kız, bir erkek ğrenci görüşmeler için seçilmiştir.

4. Belirlenen ve görüşmeyi kabul eden öğrencilerle boş sınıflarda, müdür yardımcılarının odasında ya da rehberlik odasında görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bilgisayar ğretmenleri ile yapılan görüşmeler, öğretmenin boş bir ders saatinde, bilgisayar laboratuvarında ya da öğretmenler odasında gerçekleştirilmiştir. Sınıf ğretmenleri ile yapılan görüşmeler, öğretmenin boş bir ders saatinde, bahçede, boş bir sınıfta ya da bilgisayar laboratuvarında gerçekleştirilmiştir. Okul yöneticilerinden ilköğretim kademesi ile ya da bilgisayar laboratuvarı ile ilgilenen ayrı bir okul yöneticisi var ise görüşme için tercih edilmiştir. Okul yöneticileri ile yapılan görüşmeler, bahçede ya da yöneticilerin kendi odalarında gerçekleştirilmiştir. Öğrenci görüşmeleri yaklaşık 15-30 dakika, bilgisayar ğretmeni görüşmeleri 30 dakika, sınıf ğretmeni görüşmeleri 10 dakika ve okul yöneticisi görüşmeleri 20 dakika srmştir.

3.5. Verilerin zmlenmesi

3.5.1. Araştırmada Toplanan Nicel Verilerin zmlenmesi

Araştırmada elde edilen nicel verilerin zmlenmesinde SPSS Windows 11,5 paket programı kullanılmıştır.

Elde edilen veriler için frekans ve yüzde dağılımı hesaplanmış, maddelere verilen yanıtların öğrencilerin devam ettikleri okulların sosyo-ekonomik düzeylerine ya da öğrencilerin cinsiyetlerine göre anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için parametrik olmayan testlerden (kay-kare) yararlanılmıştır.

3.5.2. Araştırmada Toplanan Nitel Verilerin Çözümlemesi

Araştırmada görüşmelerle elde edilen nitel verilerin analizinde nitel veri analizi yöntemlerinden olan içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizi, toplanan verilerin derinlemesine analiz edilmesini gerektirir ve önceden belirgin olmayan temaların ve boyutların ortaya çıkarılmasına olanak tanır (Yıldırım ve Şimşek, 2005).

İçerik analizi için veriler aynen bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Öğrencilerden 69, bilgisayar öğretmenlerinden 43, sınıf öğretmenlerinden 13 ve okul yöneticilerinden 27 sayfa olmak üzere toplam 152 sayfalık ham veri elde edilmiştir. Daha sonra bu veri metinleri, yarı yapılandırılmış görüşme formlarında yer alan sorular doğrultusunda gruplandırılmıştır. Gruplandırılmış bu metinler üzerinde içerik analizleri yapılmıştır.

Elde edilen verilerin raporlaştırılmasında, öğrenciler için Ögr₁, Ögr₂, ...; bilgisayar öğretmenleri için BÖ₁, BÖ₂,...; sınıf öğretmenleri için SÖ₁, SÖ₂,...; okul yöneticileri için Y₁, Y₂,... şeklinde kodlar kullanılarak ham veri metinlerinde alıntılarının kısımlarının bulunduğu sayfa numaralarıyla birlikte alıntılarının sonuna eklenmiştir (örneğin Ögr₁, s.33 gibi).

3.5.3. Araştırmanın Nitel Boyutu İçin Yapılan Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları

Aşağıda bu çalışmanın nitel boyutu için geçerlik ve güvenirlikle ilgili olarak yapılan çalışmalar açıklanmıştır.

Araştırmada geçerlik ve güvenirliği artırmak için birden fazla veri toplama yöntemi kullanılması ve toplanan verilerin birbirini destekleyici ve teyit edici biçimde sunulması olarak tanımlanan veri çeşitlemesi yöntemleri kullanılmıştır. Araştırmada veri toplama yöntemi olarak anket ve görüşme, veri kaynağı olarak ilköğretim 4. sınıf öğrencileri, bilgisayar dersi öğretmeni, sınıf öğretmeni ve okul yöneticileri kullanılmıştır. Verilerin analizinde bu farklı yöntem ve tekniklerden ulaşılan bilgilerin birbiriyle ilişkisi ve tutarlılığı incelenmiştir.

LeCompte ve Goetz (1982) nitel araştırmada güvenirliği artırmak için toplanan verilerin öncelikle betimsel bir yaklaşımla doğrudan sunulmasını, araştırmacının gözlem, görüşme ve dokümanlar yoluyla elde ettiği verileri herhangi bir yorum

katmadan okuyucuya sunmasını ve yorumlarını daha sonraya bırakmasını önermektedir (Akt, Yıldırım ve Şimşek, 2005). Bu araştırmada bulguların sunulmasında gözlem ve görüşmelerden elde edilen bilgiler, herhangi bir yoruma yer vermeden ayrı başlıklar halinde, sık sık doğrudan alıntılara yer verilerek sunulmuştur, daha sonra tartışma kısmında bütüncül olarak ele alınıp tartışılmıştır.

LeCompte ve Goetz'in (1982) güvenilirliği arttırmak için yaptıkları diğer öneri ise, verilerin analizinde bir başka araştırmacıdan yardım alma ve ulaşılan sonuçları teyit etmedir (akt, Yıldırım ve Şimşek, 2005). Görüşme formalarının analizinde nitel araştırma deneyimine sahiptir. İki araştırmacı da görüşme metinlerini ayrı ayrı kodlamış, daha sonra analizler arasındaki tutarlılığı incelemek üzere bir araya gelinmiştir. Farklı kategoriler altında ele alınan durumlar tartışılmış ve uzlaşmaya ulaşılmaya çalışılmıştır. Bu çalışmalar sonucunda iki kodlayıcı arasındaki öğrenci görüşmelerindeki uyum oranı .93, bilgisayar öğretmeni görüşmelerindeki uyum oranı .95, sınıf öğretmeni görüşmelerindeki uyum oranı .94 ve okul yöneticisi görüşmelerindeki uyum oranı .96 olarak hesaplanmıştır. Kodlayıcılar arasındaki kabul edilebilir minimum uyum oranının .80 olduğu göz önünde bulundurularak (Lombard, Snyder-Duch ve Brachen, 2005), kodlayıcılar arasındaki güvenilirlik yeterli bulunmuştur. Ayrıca araştırmacının iki ayrı zamanda yaptığı kodlamaların tutarlılığı da incelenmiştir.

Çalışmanın geçerlik ve güvenilirliğini artırıcı bir önlem olarak, bu araştırmanın raporlaştırılmasında, bireylerin nasıl belirlendiği, veri toplama araçları, verilen nasıl analiz edildiği, sonuçlara nasıl ulaşıldığı vb. konularla ilgili ayrıntılı açıklamalar yer verilmiştir.

Araştırmacı, nitel araştırmaların raporlaştırılması aşamasında, bulgularla ilgili olarak, görüşmelerden birebir alıntılar yaparak, güvenilirliği arttırmaya çalışmıştır.

Kodların ve temaların oluşturulması sürecinin açık olarak ifade edilebilmesi için, örnek olarak seçilmiş bir öğrenci kodlanmış olarak eklerde verilmiştir (EK7).

Dış güvenilirliği artırıcı bir önlem olarak araştırmacının rolünden de söz etmek önemlidir. LeCompte ve Goetz (1982, akt, Yıldırım ve Şimşek, 2005) nitel araştırmalarda dış güvenirlığın sağlanmasına yönelik olarak araştırmacının öncelikle araştırma sürecindeki kendi konumunu (katılımcı gözlemci, çalışılan durumla ilgili ön deneyimler gibi) açık hale getirmesi gerektiğini belirtmektedir.

Araştırmacı gerek lisans öğrenimini gördüğü alan açısından (Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği) gerekse bir yıllık öğretmenlik deneyimine dayalı olarak ilköğretim dördüncü sınıf bilgisayar dersi programı ile ilgili bilgi sahibidir.

Ancak bilgisayar dersi programlarının uygulanmasında, okullarında fiziksel koşullarından, öğrencilerin bilgisayara ilişkin ilk deneyimlerine, evlerinde bilgisayar olup olmamasına, öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin bilgisayar ve bilgisayar dersine bakışına kadar pek çok faktörün etkili olabileceğinin farkındadır.

Araştırmacı görüşmelere başlamadan önce, ilgili sınıflara girmiş, araştırmasının amacından bahsetmiş ve bazı öğrencilerle görüşmeler yapacağını söylemiştir. Görüşmeler sırasında öğrenciler araştırmacıya “öğretmenim”, öğretmenler ve okul yöneticileri ise “hoca hanım” şeklinde hitap etmişlerdir.

Araştırmacı veri toplama sürecinde mümkün olduğunca tarafsız davranmaya çalışmıştır.

3.5.4. Araştırmada Alınan Etik Önlemler

Bugdan ve Biklen (1998, akt: Gündoğdu, 2004), insanı konu alan araştırmalarda iki geleneksel etik uygulaması olduğunu belirtmektedir. Bunların birincisi, bireylerin araştırmaya gönüllü olarak katılması, araştırmanın niteliğini ve karşılaşılabilecekleri tehlike ve zorlukları bilmeleri, diğeri ise bireylerin elde edecekleri kazanımlardan daha büyük risklerle karşılaşmamalarıdır.

Bu araştırmada etik açıdan bu iki uygulamaya da dikkat edilmeye çalışılmıştır. Öncelikle görüşme yapılacak okullar için Aydın İl Milli Eğitim Müdürlüğü’nden resmi izinler alınmıştır. Daha sonra okul yöneticileri ile görüşülerek araştırma için izin alınmıştır. Öğrenci görüşmelerinde, öğrenci isimleri belirlendikten sonra, belirlenen öğrenciye çalışmanın amacı ile ilgili bilgi verilmiş, katılmak isteyip istemediği sorulmuştur, istememesi durumunda örnekleme yöntemi için uygun başka öğrenci belirlenmiştir. Görüşme yapılan öğrenci, bilgisayar öğretmeni, sınıf öğretmeni ve yöneticiler belirlenirken gönüllülük esas alınmıştır. Görüşmelerin hepsinde, görüşülen kişinin izni alınarak ses kayıt cihazı kullanılmıştır. Görüşmeciye istediği zaman görüşmeye son verebileceği veya ses kayıt cihazını kapattırabileceği belirtilmiştir. Araştırma raporunun sunulmasında ne okulların ne de araştırmaya katılan bireylerin isimleri hiçbir şekilde açıklanmamış ve öğrenciler için Öğrn₁, Öğrn₂, ...; bilgisayar öğretmenleri için BÖ₁, BÖ₂,...; sınıf öğretmenleri için SÖ₁, SÖ₂,... ve yöneticiler Y₁, Y₂,... şeklinde kodlar kullanılmıştır.

Araştırma süreci boyunca izin alınmadan, öğrencilerin, öğretmenlerin, yöneticilerinin ve okul ortamının fotoğraf ve video kayıtları alınmamış ve kullanılmamıştır.

4. BÖLÜM: BULGULAR

Bu araştırmanın temel amacı, Aydın ili merkezinde ilköğretim dördüncü sınıf bilgisayar dersi programının öğrenci, bilgisayar öğretmeni, sınıf öğretmeni ve yönetici görüşlerine göre değerlendirilmesidir. Bu amaç doğrultusunda, alt, orta ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki 6 ilköğretim okulunda öğrenim gören 490 öğrenciye “Bilgisayar Dersini Değerlendirme Anketi” uygulanmıştır. Daha sonra her okuldan, alt, orta ve üst başarı düzeyinde 6 olmak üzere, toplam 36 öğrenci, bu öğrencilerin bilgisayar öğretmeni, sınıf öğretmeni ve okul yöneticilerinden biri ile görüşülmüştür. Bu çalışmadan elde edilen verilerin analizi sonucunda ulaşılan bulgular da buna paralel olarak dört bölümde sunulmuştur. Birinci bölümde ilköğretim dördüncü sınıf bilgisayar dersi ile ilgili öğrenci görüşlerine ilişkin bulgular, ikinci bölümde bilgisayar öğretmenlerinin görüşlerine ilişkin bulgular, üçüncü bölümde sınıf öğretmenlerinin görüşlerine ilişkin bulgular, dördüncü bölümde okul yöneticilerinin görüşlerine ilişkin bulgular sunulmuştur.

4.1. İlköğretim Dördüncü Sınıf Bilgisayar Dersi ile İlgili Öğrenci Görüşlerine İlişkin Bulgular

İlköğretim dördüncü sınıf bilgisayar dersi ile ilgili öğrenci görüşlerine ilişkin bulgular anketler aracılığı ile elde edilen bulgular ve görüşmeler sonucunda elde edilen bulgular olarak iki alt başlıkta toplanmıştır.

4.1.1. Bilgisayar Dersini Değerlendirme Anketi Sonucunda Elde Edilen Bulgular

Öğrencilerin bilgisayar dersi amaçlarına ilişkin sorulara verdikleri yanıtların, okullarının sosyo-ekonomik düzeylerine göre frekans ve yüzde dağılımları Tablo 4.1’de görülmektedir.

Tablo 4.1: Öğrencilerin bilgisayar dersi amaçlarına ilişkin görüşleri

			Evet		Kısmen		Hayır		Toplam		X ²
			n	%	n	%	n	%	n	%	
1. Bilgisayar dersinde öğrendiğim bilgiler benim için önemlidir.	Okullar	Alt	130	97,7	3	2,3	0	0	133	100,0	Hesapla namadı*
		Orta	265	96,4	10	3,6	0	0	275	100,0	
		Üst	78	96,3	3	3,7	0	0	81	100,0	
	Cinsiyet	Kız	245	97,2	7	2,8	0	0	252	100,0	Hesapla namadı*
		Erkek	228	96,2	9	3,8	0	0	237	100,0	
		Toplam	473	96,7	16	3,3	0	0	489	100,0	

			Evet		Kısmen		Hayır		Toplam		X ²
			n	%	n	%	n	%	n	%	
2. Bilgisayar dersine isteyerek giriyorum.	Okullar	Alt	123	92,5	1	0,8	9	6,8	133	100,0	Hesapla namadı*
		Orta	258	93,5	11	4,0	7	2,5	276	100,0	
		Üst	80	98,8	1	1,2	0	0	81	100,0	
	Cinsiyet	Kız	239	94,5	8	3,2	6	2,4	253	100,0	1,79
		Erkek	222	93,7	5	2,1	10	4,2	237	100,0	
		Toplam	461	94,1	13	2,7	16	3,3	490	100,0	
3. Bilgisayar dersindeki konuları anlayabiliyorum.	Okullar	Alt	104	78,2	28	21,1	1	0,8	133	100,0	Hesapla namadı*
		Orta	224	81,5	50	18,2	1	0,4	275	100,0	
		Üst	79	97,5	2	2,5	0	0	81	100,0	
	Cinsiyet	Kız	203	80,6	49	19,4	0	0	252	100,0	Hesapla namadı*
		Erkek	204	86,1	31	13,1	2	0,8	237	100,0	
		Toplam	407	83,2	80	16,4	2	0,4	489	100,0	
4. Bilgisayar dersindeki etkinlikleri zorlanmadan yapabiliyorum.	Okullar	Alt	76	57,1	54	40,6	3	2,3	133	100,0	Hesapla namadı*
		Orta	201	73,1	65	23,6	9	3,3	275	100,0	
		Üst	67	82,7	14	17,3	0	0	81	100,0	
	Cinsiyet	Kız	173	68,7	75	29,8	4	1,6	252	100,0	3,06
		Erkek	171	72,2	58	24,5	8	3,4	237	100,0	
		Toplam	344	70,3	133	27,2	12	2,5	489	100,0	
5. Bilgisayar dersi konuları ilgimi çekmektedir.	Okullar	Alt	104	79,4	21	16,0	6	4,6	131	100,0	10,12**
		Orta	232	84,4	27	9,8	16	5,8	275	100,0	
		Üst	64	81,0	15	19,0	0	0	79	100,0	
	Cinsiyet	Kız	202	80,8	39	15,6	9	3,6	250	100,0	3,87
		Erkek	198	84,3	24	10,2	13	5,5	235	100,0	
		Toplam	400	82,5	63	13,0	22	4,5	485	100,0	
6. Bilgisayar dersi fareyi kullanabilme becerimi geliştirmektedir.	Okullar	Alt	119	90,2	11	8,3	2	1,5	132	100,0	Hesapla- namadı*
		Orta	230	84,2	28	10,3	15	5,5	273	100,0	
		Üst	75	92,6	2	2,5	4	4,9	81	100,0	
	Cinsiyet	Kız	222	88,1	21	8,3	9	3,6	252	100,0	0,73
		Erkek	202	86,3	20	8,5	12	5,1	234	100,0	
		Toplam	424	87,2	41	8,4	21	4,3	486	100,0	
7. Bilgisayar dersinde yer alan etkinlikler bilgisayarda oyun oynama becerimi geliştirmektedir.	Okullar	Alt	84	63,2	38	28,6	11	8,3	133	100,0	12,84**
		Orta	191	69,2	48	17,4	37	13,4	276	100,0	
		Üst	64	79,0	10	12,3	7	8,6	81	100,0	
	Cinsiyet	Kız	163	64,4	66	26,1	24	9,5	253	100,0	14,38**
		Erkek	176	74,3	30	12,7	31	13,1	237	100,0	
		Toplam	339	69,2	96	19,6	55	11,2	490	100,0	
8. Bilgisayar dersinde yer alan etkinlikler klavyeyi kullanma becerimi geliştirmektedir.	Okullar	Alt	85	64,4	41	31,1	6	4,5	132	100,0	29,30*
		Orta	233	84,7	36	13,1	6	2,2	275	100,0	
		Üst	73	90,1	7	8,6	1	1,2	81	100,0	
	Cinsiyet	Kız	197	78,2	50	19,8	5	2,0	252	100,0	3,24
		Erkek	194	82,2	34	14,4	8	3,4	236	100,0	
		Toplam	391	80,1	84	17,2	13	2,7	488	100,0	

* Parametrik olmayan testlerde, beklenen değeri, 5'ten küçük olan hücre sayısı toplam gözeneğin sayısının %20'sini aşmaktadır. Bu nedenle anlamlılık testine ilişkin sonuçlar yorumlanmamıştır.

** p<.05

Tablo 4.1'e göre, "Bilgisayar dersinde öğrendiğim bilgiler benim için önemlidir" maddesine öğrencilerden %96,7'si (n=473) "Evet" derken, %3,3'ü (n=16) "Kısmen"

yanıtını vermiştir. “Hayır” yanıtını veren öğrenci olmamıştır. Yapılan parametrik olmayan testlerde, öğrencilerin devam ettikleri okulların sosyo-ekonomik düzeyine veya öğrencilerin cinsiyetine göre anlamlı fark olup olmadığı yorumlanmamıştır.

Öğrencilerin %94,1’i (n=461) bilgisayar dersine isteyerek girdiğini ifade ederken, %2,7’si (n=13) bilgisayar dersine kısmen isteyerek girdiklerini, %3,3’ü (n=16) bilgisayar dersine isteyerek girmediklerini belirtmişlerdir. Parametrik olmayan testlerde, öğrencilerin devam ettikleri okulların sosyo-ekonomik düzeyine göre anlamlı bir fark olup olmadığı hesaplanamamıştır. Bu maddeye verilen yanıtlar öğrencilerin cinsiyetine göre anlamlı olarak farklılaşmamaktadır.

Öğrencilerin %83,2’lik kesimi (n=407) bilgisayar dersindeki konuları anlayabildiğini, %16,4’lük kesimi (n=80) bilgisayar dersindeki konuları kısmen anlayabildiğini, %0,4’lük kesimi (n=2) ise bilgisayar dersindeki konuları anlayamadığını ifade etmiştir. Bu maddenin öğrencilerin devam ettikleri okulların sosyo-ekonomik düzeylerine veya öğrencilerin cinsiyetine göre anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığı yorumlanmamıştır.

“Bilgisayar dersindeki etkinlikleri zorlanmadan yapabiliyorum” maddesine öğrencilerin %70,3’ü (n=344) “Evet” derken, %27,2’si (n=133) “Kısmen”, %2,5’i (n=12) “Hayır” yanıtını vermiştir. Bilgisayar dersindeki etkinlikleri zorlanmadan yapabiliyorum maddesine verilen yanıtların, öğrencilerin devam ettikleri okulların sosyo-ekonomik düzeylerine göre anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığı yorumlanmamıştır. Yapılan ki-kare testi sonunda bu maddeye verilen yanıtların cinsiyet değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşmadığı görülmüştür.

Öğrencilerin %82,5’i (n=400) bilgisayar dersi konularının ilgisini çektiğini ifade ederken, %13,0’i (n=63) bilgisayar dersi konularının kısmen ilgisini çektiğini, %4,5’i (n=22) bilgisayar dersi konularının ilgisini çekmediğini ifade etmiştir. Yapılan parametrik olmayan testlerde, bu maddeye verilen yanıtların, öğrencilerin devam ettikleri okulların sosyo-ekonomik düzeylerine göre anlamlı olarak farklılaştığı [$X^2_{(4)}=10,12$, $p<.05$], cinsiyete göre ise anlamlı olarak farklılaşmadığı saptanmıştır. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %79,4’ü (n=104), orta sosyo-ekonomik düzey okula devam eden öğrencilerin %84,4’ü (n=232), üst sosyo-ekonomik düzey okula devam eden öğrencilerin %81,0’ı (n=64) bilgisayar dersi konularının ilgisini çektiğini belirtmiştir. Alt sosyo-ekonomik düzey okula devam eden öğrencilerin %16,0’sı (n=21), orta sosyo-ekonomik düzey okula devam eden öğrencilerin %9,8’i (n=27), üst sosyo-ekonomi düzey okula devam eden öğrencilerin %19,0’ı (n=15)

bilgisayar dersi konularının kısmen ilgilerini çektiğini ifade etmiştir. Alt sosyo-ekonomik düzey okula devam öğrencilerin %4,6'sı (n=6), orta sosyo-ekonomik düzey okula devam eden öğrencilerin %5,8'i (n=16), üst sosyo-ekonomik düzey okula devam eden öğrencilerin %0'ı (n=0) bilgisayar dersi konularının ilgilerini çekmediğini belirtmiştir.

“Bilgisayar dersi fareyi kullanabilme becerimi geliştirmektedir” maddesine öğrencilerin %87,2'si (n=424) “Evet” derken, %8,4'ü (n=41) “Kısmen”, %4,3'ü (n=21) “Hayır” yanıtını vermiştir. Yapılan parametrik olmayan testlerde, bu maddeye verilen yanıtların, öğrencilerin cinsiyetleri göre farklılaşmadığı saptanmış, ancak öğrencilerin devam ettikleri okulların sosyo-ekonomik düzeylerine göre anlamlı olarak farklılaşp farklılaşmadığı yorumlanmamıştır.

Öğrencilerin %69,2'si (n=339) bilgisayar dersinde yer alan etkinliklerin oyun oynama becerilerini geliştirdiğini ifade ederken, %19,6'sı (n=96) bilgisayar dersinde yer alan etkinliklerin oyun oynama becerilerini kısmen geliştirdiğini, %11,2'si (n=55) ise bilgisayar dersinde yer alan etkinliklerin oyun oynama becerilerini geliştirmedeğini ifade etmiştir. Bu maddeye verilen yanıtlar, öğrencilerin devam ettikleri okulların sosyo-ekonomik düzeylerine [$X^2_{(4)}=12,84$, $p<.05$] ve öğrencilerin cinsiyetlerine göre [$X^2_{(2)}=14,38$, $p<.05$] anlamlı olarak farklılaşmaktadır. Alt sosyo-ekonomik okula devam eden öğrencilerin %63,2'si (n=84), orta sosyo-ekonomik okula devam öğrencilerin %69,2'si (n=191), üst sosyo-ekonomik okula devam eden öğrencilerin %79,0'ı (n=64) bilgisayar dersinde yer alan etkinliklerin bilgisayarda oyun oynama becerilerini geliştirdiğini belirtmiştir. Alt sosyo-ekonomik düzey okula devam öğrencilerin %28,6'sı (n=38), orta sosyo-ekonomik düzey okula devam öğrencilerin %17,4'ü (n=48), üst sosyo-ekonomik düzey okula devam eden öğrencilerin %12,3'ü (n=10) bilgisayar dersinde yer alan etkinliklerin bilgisayarda oyun oynama becerilerini kısmen geliştirdiğini; alt sosyo-ekonomik düzey okula devam eden öğrencilerin %8,3'ü (n=11), orta sosyo-ekonomik düzey okula devam eden öğrencilerin %13,4'ü (n=37), üst sosyo-ekonomik düzey okula devam eden öğrencilerin %8,6'sı (n=7) ise bilgisayar dersinde yer alan etkinlerin oyun oynama becerilerini geliştirmedeğini ifade etmiştir. Bu maddeye verilen yanıtlar cinsiyet açısından incelendiğinde; kızların %64,4'ü (n=163), erkeklerin ise %74,3'ü (n=176) bilgisayar dersinde yer alan etkinlerin oyun oynama becerilerini geliştirdiğini ifade etmiştir. Kızların %26,1'i (n=66), erkeklerin %12,7'si (n=30) bilgisayar dersinde yer alan etkinliklerin bilgisayarda oyun oynama becerilerini kısmen geliştirdiğini; kızların %9,5'i (n=24), erkeklerin %13,1'i (n=31) ise bilgisayar

dersinde yer alan etkinliklerin bilgisayarda oyun oynama becerilerini geliştirmedini belirtmişlerdir.

Öğrencilerin %80,1'i (n=391) bilgisayar dersinde yer alan etkinliklerin klavyeyi kullanma becerilerini geliştirdiğini ifade ederken, %17,2'si (n=84) bilgisayar dersinde yer alan etkinlerin klavyeyi kullanma becerilerini kısmen geliştirdiğini, %2,7'si (n=13) ise bilgisayar dersinde yer alan etkinlerin klavyeyi kullanma becerilerini geliştirmedini ifade etmiştir. Yapılan parametrik olmayan testlerde, bu maddeye verilen yanıtların öğrencilerin cinsiyetlerine göre anlamlı olarak farklılaşmadığı saptanırken, öğrencilerin devam ettikleri okulların sosyo-ekonomik düzeylerine göre anlamlı olarak farklılaştığı görülmektedir [$X^2_{(4)}=29,30$, $p<.05$]. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %64,4'ü (n=85), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %84,7'si (n=233) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %90,1'i (n=73) bilgisayar dersinde yer alan etkinliklerin klavyeyi kullanma becerileri geliştirdiğini belirtmiştir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %31,1'i (n=41), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %13,1'i (n=36) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %8,6'sı (n=7) bilgisayar dersinde yer alan etkinliklerin klavyeyi kullanma becerilerini kısmen geliştirdiğini ifade etmiştir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %4,5'i (n=6), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %2,2'si (n=6) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %1,2'si (n=1) bilgisayar dersinde yer alan etkinliklerin klavyeyi kullanma becerilerini geliştirmedini belirtmiştir.

Öğrencilerin bilgisayar dersi öğrenme-öğretme süreçlerine ilişkin sorulara verdikleri yanıtların, okullarının sosyo-ekonomik düzeylerine göre frekans ve yüzde dağılımları Tablo 4.2'de görülmektedir.

Tablo 4.2: Öğrencilerin bilgisayar dersi öğrenme-öğretme süreçlerine ilişkin görüşleri

			Evet		Kısmen		Hayır		Toplam		X ²
			s	%	s	%	s	%	s	%	
9. Bilgisayar dersinde öğretmenimiz soru sorar, biz cevap veririz.	Okullar	Alt	111	84,1	16	12,1	5	3,8	132	100,0	77,24**
		Orta	225	81,8	44	16,0	6	2,2	275	100,0	
		Üst	32	39,5	33	40,7	16	19,8	81	100,0	
	Cinsiyet	Kız	187	74,5	46	18,3	18	7,2	251	100,0	2,70
		Erkek	181	76,4	47	19,8	9	3,8	237	100,0	
		Toplam	368	75,4	93	19,1	27	5,5	488	100,0	
10. Bilgisayar dersinde öğretmenimiz bize konuları anlatır.	Okullar	Alt	116	87,2	12	9,0	5	3,8	133	100,0	36,69**
		Orta	255	93,1	18	6,6	1	0,4	274	100,0	
		Üst	56	69,1	18	22,2	7	8,6	81	100,0	
	Cinsiyet	Kız	222	88,4	25	10,0	4	1,6	251	100,0	2,28
		Erkek	205	86,5	23	9,7	9	3,8	237	100,0	
		Toplam	427	87,5	48	9,8	13	2,7	488	100,0	
11. Bilgisayar dersinde öğretmenimiz gösterir, biz onun yaptıklarını yapmaya çalışırız.	Okullar	Alt	122	92,4	7	5,3	3	2,3	132	100,0	26,86**
		Orta	231	83,7	33	12,0	12	4,3	276	100,0	
		Üst	56	70,0	11	13,8	13	16,3	80	100,0	
	Cinsiyet	Kız	207	81,8	27	10,7	19	7,5	253	100,0	3,14
		Erkek	202	86,0	24	10,2	9	3,8	235	100,0	
		Toplam	409	83,8	51	10,5	28	5,7	488	100,0	
12. Bilgisayar dersinde sınıfta tekrar yaparak öğreniriz.	Okullar	Alt	80	60,6	30	22,7	22	16,7	132	100,0	24,45**
		Orta	162	59,1	65	23,7	47	17,2	274	100,0	
		Üst	28	35,0	20	25,0	32	40,0	80	100,0	
	Cinsiyet	Kız	137	54,4	66	26,2	49	19,4	252	100,0	1,99
		Erkek	133	56,8	49	20,9	52	22,2	234	100,0	
		Toplam	270	55,6	115	23,7	101	20,8	486	100,0	
13. Bilgisayar dersinde öğretmenimiz okur, biz yazarız.	Okullar	Alt	52	40,3	43	33,3	34	26,4	129	100,0	72,07**
		Orta	128	46,5	69	25,1	78	28,4	275	100,0	
		Üst	10	12,5	9	11,3	61	76,3	80	100,0	
	Cinsiyet	Kız	73	29,3	80	32,1	96	38,6	249	100,0	24,46**
		Erkek	117	49,8	41	17,4	77	32,8	235	100,0	
		Toplam	190	39,3	121	25,0	173	35,7	484	100,0	
14. Bilgisayar dersinde kendi kendime çalışma yaparım.	Okullar	Alt	30	22,6	55	41,4	48	36,1	133	100,0	26,92**
		Orta	98	35,9	76	27,8	99	36,3	273	100,0	
		Üst	45	55,6	18	22,2	18	22,2	81	100,0	
	Cinsiyet	Kız	81	32,4	77	30,8	92	36,8	250	100,0	2,71
		Erkek	92	38,8	72	30,4	73	30,8	237	100,0	
		Toplam	173	35,5	149	30,6	165	33,9	487	100,0	
15. Bilgisayar dersinde ikili çalışma yaparız.	Okullar	Alt	68	52,3	23	17,7	39	30,0	130	100,0	40,51**
		Orta	150	55,1	57	21,0	65	23,9	272	100,0	
		Üst	13	16,3	27	33,8	40	50,0	80	100,0	
	Cinsiyet	Kız	115	46,2	57	22,9	77	30,9	249	100,0	0,62
		Erkek	116	49,8	50	21,5	67	28,8	233	100,0	
		Toplam	231	47,9	107	22,2	144	29,9	482	100,0	

Tablo 4.2'nin Devamı

			Evet		Kısmen		Hayır		Toplam		X ²
			s	%	s	%	s	%	s	%	
16. Bilgisayar dersinde grup çalışması yaparız.	Okullar	Alt	58	44,3	24	18,3	49	37,4	131	100,0	35,56**
		Orta	157	57,9	43	15,9	71	26,2	271	100,0	
		Üst	18	22,2	17	21,0	46	56,8	81	100,0	
	Cinsiyet	Kız	113	45,6	42	16,9	93	37,5	248	100,0	2,27
		Erkek	120	51,1	42	17,9	73	31,1	235	100,0	
		Toplam	233	48,2	84	17,4	166	34,4	483	100,0	
17. Bilgisayar öğretmenimin dersi işleme yolunu seviyorum.	Okullar	Alt	115	87,8	13	9,9	3	2,3	131	100,0	Hesaplanamadı*
		Orta	249	90,9	18	6,6	7	2,6	274	100,0	
		Üst	76	93,8	3	3,7	2	2,5	81	100,0	
	Cinsiyet	Kız	232	92,8	15	6,0	3	1,2	250	100,0	4,38
		Erkek	208	88,1	19	8,1	9	3,8	236	100,0	
		Toplam	440	90,5	34	7,0	12	2,5	486	100,0	
18. Bilgisayar öğretmenimin bilgisayar ile ilgili açıklamaları net ve anlaşılırdır.	Okullar	Alt	109	82,6	18	13,6	5	3,8	132	100,0	12,19*
		Orta	250	90,9	22	8,0	3	1,1	275	100,0	
		Üst	76	96,2	2	2,5	1	1,3	79	100,0	
	Cinsiyet	Kız	228	91,2	21	8,4	1	0,4	250	100,0	6,06
		Erkek	207	87,7	21	8,9	8	3,4	236	100,0	
		Toplam	435	89,5	42	8,6	9	1,9	486	100,0	
19. Bilgisayar dersindeki örnekleri anlayabiliyorum.	Okullar	Alt	101	77,7	27	20,8	2	1,5	130	100,0	Hesaplanamadı*
		Orta	228	83,2	42	15,3	4	1,5	274	100,0	
		Üst	72	88,9	9	11,1	0	0,0	81	100,0	
	Cinsiyet	Kız	204	81,3	46	18,3	1	0,4	251	100,0	4,71
		Erkek	197	84,2	32	13,7	5	2,1	234	100,0	
		Toplam	401	82,7	78	16,1	6	1,2	485	100,0	
20. Bilgisayar kullanırken öğretmenimiz bizim hızımıza uygun ders işler.	Okullar	Alt	100	75,2	23	17,3	10	7,5	133	100,0	6,75
		Orta	223	81,1	40	14,5	12	4,4	275	100,0	
		Üst	65	81,3	7	8,8	8	10,0	80	100,0	
	Cinsiyet	Kız	204	81,0	33	13,1	15	6,0	252	100,0	0,73
		Erkek	184	78,0	37	15,7	15	6,4	236	100,0	
		Toplam	388	79,5	70	14,3	30	6,1	488	100,0	
21. Bilgisayar dersinde önce basit konuları, sonra zor konuları işliyoruz.	Okullar	Alt	89	66,9	36	27,1	8	6,0	133	100,0	17,31**
		Orta	207	75,8	40	14,7	26	9,5	273	100,0	
		Üst	51	63,0	15	18,5	15	18,5	81	100,0	
	Cinsiyet	Kız	177	70,2	50	19,8	25	9,9	252	100,0	0,45
		Erkek	170	72,3	41	17,4	24	10,2	235	100,0	
		Toplam	347	71,3	91	18,7	49	10,1	487	100,0	
22. Bilgisayar laboratuvarında yapılan etkinlikler bilgisayarı daha iyi kullanmama yardımcı olur.	Okullar	Alt	114	85,7	15	11,3	4	3,0	133	100,0	Hesaplanamadı*
		Orta	253	91,7	16	5,8	7	2,5	276	100,0	
		Üst	71	87,7	8	9,9	2	2,5	81	100,0	
	Cinsiyet	Kız	228	90,1	17	6,7	8	3,2	253	100,0	1,55
		Erkek	210	88,6	22	9,3	5	2,1	237	100,0	
		Toplam	438	89,4	39	8,0	13	2,7	490	100,0	

Tablo 4.2.'nin Devamı

			Evet		Kısmen		Hayır		Toplam		X ²
			s	%	s	%	s	%	s	%	
23. Bilgisayar laboratuvarının ortamı dersi dinleyecek kadar sessizdir.	Okullar	Alt	58	43,9	55	41,7	19	14,4	132	100,0	19,68*
		Orta	183	66,3	70	25,4	23	8,3	276	100,0	
		Üst	43	53,1	30	37,0	8	9,9	81	100,0	
	Cinsiyet	Kız	138	54,8	86	34,1	28	11,1	252	100,0	2,35
		Erkek	146	61,6	69	29,1	22	9,3	237	100,0	
		Toplam	284	58,1	155	31,7	50	10,2	489	100,0	
35. Haftada bir saat bilgisayar dersi, derste anlatılanları öğrenmek için yeterlidir.	Okullar	Alt	85	64,4	28	21,2	19	14,4	132	100,0	29,36*
		Orta	128	46,5	65	23,6	82	29,8	275	100,0	
		Üst	25	30,9	20	24,7	36	44,4	81	100,0	
	Cinsiyet	Kız	108	42,9	70	27,8	74	29,4	252	100,0	8,85*
		Erkek	130	55,1	43	18,2	63	26,7	236	100,0	
		Toplam	238	48,8	113	23,2	137	28,1	488	100,0	
36. Bilgisayar öğretmenimiz bize sınıfta arkadaşça davranır.	Okullar	Alt	114	85,7	16	12,0	3	2,3	133	100,0	Hesapla namadı*
		Orta	230	83,6	37	13,5	8	2,9	275	100,0	
		Üst	71	87,7	9	11,1	1	1,2	81	100,0	
	Cinsiyet	Kız	222	87,7	28	11,1	3	1,2	253	100,0	5,02
		Erkek	193	81,8	34	14,4	9	3,8	236	100,0	
		Toplam	415	84,9	62	12,7	12	2,5	489	100,0	
37. Bilgisayar öğretmenimiz sınıfta dolaşarak, kimlerin yapamadığını kontrol eder.	Okullar	Alt	103	77,4	26	19,5	4	3,0	133	100,0	6,03
		Orta	213	77,5	43	15,6	19	6,9	275	100,0	
		Üst	56	69,1	20	24,7	5	6,2	81	100,0	
	Cinsiyet	Kız	195	77,1	45	17,8	13	5,1	253	100,0	4,35
		Erkek	177	75,0	44	18,6	15	6,4	236	100,0	
		Toplam	372	76,1	89	18,2	28	5,7	489	100,0	
38. Bilgisayar dersinde zorlandığımız yerlerde bilgisayar öğretmenimizden yardım isteyebiliriz.	Okullar	Alt	118	88,7	11	8,3	4	3,0	133	100,0	Hesapla namadı*
		Orta	260	94,5	12	4,4	3	1,1	275	100,0	
		Üst	78	96,3	3	3,7	0	0,0	81	100,0	
	Cinsiyet	Kız	238	94,1	13	5,1	2	0,8	253	100,0	1,57
		Erkek	218	92,4	13	5,5	5	2,1	236	100,0	
		Toplam	456	93,3	26	5,3	7	1,4	489	100,0	
39. Bilgisayar öğretmenimiz “güzel”, “aferrin” gibi sözcüklerle bizi cesaretlendirir.	Okullar	Alt	109	82,0	18	13,5	6	4,5	133	100,0	Hesapla namadı*
		Orta	234	85,1	31	11,3	10	3,6	275	100,0	
		Üst	73	90,1	4	4,9	4	4,9	81	100,0	
	Cinsiyet	Kız	217	85,8	27	10,7	9	3,6	253	100,0	0,40
		Erkek	199	84,3	26	11,0	11	4,7	236	100,0	
		Toplam	416	85,1	53	10,8	20	4,1	489	100,0	
40. Bilgisayar öğretmenimiz sınıf dışında da bize yardımcı olur.	Okullar	Alt	67	50,8	45	34,1	20	15,2	132	100,0	10,25**
		Orta	154	56,0	64	23,3	57	20,7	275	100,0	
		Üst	54	66,7	16	19,8	11	13,6	81	100,0	
	Cinsiyet	Kız	135	53,6	70	27,8	47	18,7	252	100,0	1,77
		Erkek	140	59,3	55	23,3	41	17,4	236	100,0	
		Toplam	275	56,4	125	25,6	88	18,0	488	100,0	

Tablo 4.2.'nin Devamı

			Evet		Kısmen		Hayır		Toplam		X ²
			s	%	s	%	s	%	s	%	
41. Bilgisayar dersine girmeden önce hazırlık yapmam (internet taraması, ders kitabı okuma, hazırlık soruları vb.) gerekir.	Okullar	Alt	44	33,3	44	33,3	44	33,3	132	100,0	21,09**
		Orta	147	54,9	46	17,2	75	28,0	268	100,0	
		Üst	33	40,7	20	24,7	28	34,6	81	100,0	
	Cinsiyet	Kız	104	41,9	63	25,4	81	32,7	248	100,0	4,53
		Erkek	120	51,5	47	20,2	66	28,3	233	100,0	
		Toplam	224	46,6	110	22,9	147	30,6	481	100,0	
42. Bilgisayar öğretmenimiz dersin amacını bize dersin başında söyler.	Okullar	Alt	105	79,5	15	11,4	12	9,1	132	100,0	10,10**
		Orta	215	78,8	39	14,3	19	7,0	273	100,0	
		Üst	52	64,2	16	19,8	13	16,0	81	100,0	
	Cinsiyet	Kız	186	74,4	42	16,8	22	8,8	250	100,0	2,39
		Erkek	186	78,8	28	11,9	22	9,3	236	100,0	
		Toplam	372	76,5	70	14,4	44	9,1	486	100,0	
43. Bilgisayar öğretmenimiz o gün öğrendiğimiz konunun ne işimize yarayacağını söyler.	Okullar	Alt	97	73,5	29	22,0	6	4,5	132	100,0	4,39
		Orta	206	75,2	50	18,2	18	6,6	274	100,0	
		Üst	55	67,9	17	21,0	9	11,1	81	100,0	
	Cinsiyet	Kız	189	75,3	46	18,3	16	6,4	251	100,0	0,85
		Erkek	169	71,6	50	21,2	17	7,2	236	100,0	
		Toplam	358	73,5	96	19,7	33	6,8	487	100,0	
44. Bilgisayar dersinde bir önceki bilgisayar dersi ile bağlantı kurulur.	Okullar	Alt	64	48,9	49	37,4	18	13,7	131	100,0	17,38**
		Orta	191	69,7	58	21,2	25	9,1	274	100,0	
		Üst	48	59,3	22	27,2	11	13,6	81	100,0	
	Cinsiyet	Kız	155	61,5	71	28,2	26	10,3	252	100,0	0,88
		Erkek	148	63,2	58	24,8	28	12,0	234	100,0	
		Toplam	303	62,3	129	26,5	54	11,1	486	100,0	
45. Bilgisayar dersinde bizim uygulama yapmamız için yeterince zaman kalır.	Okullar	Alt	67	50,4	50	37,6	16	12,0	133	100,0	19,40**
		Orta	160	59,0	74	27,3	37	13,7	271	100,0	
		Üst	63	77,8	16	19,8	2	2,5	81	100,0	
	Cinsiyet	Kız	146	58,4	87	34,8	17	6,8	250	100,0	15,84*
		Erkek	144	61,3	53	22,6	38	16,2	235	100,0	
		Toplam	290	59,8	140	28,9	55	11,3	485	100,0	
46. Bilgisayar dersinde uygulama yaparken bilgisayar öğretmenimiz bize yardım eder.	Okullar	Alt	110	82,7	19	14,3	4	3,0	133	100,0	Hesapla namadı*
		Orta	229	83,3	39	14,2	7	2,5	275	100,0	
		Üst	74	92,5	5	6,3	1	1,3	80	100,0	
	Cinsiyet	Kız	210	83,3	38	15,1	4	1,6	252	100,0	3,61
		Erkek	203	86,0	25	10,6	8	3,4	236	100,0	
		Toplam	413	84,6	63	12,9	12	2,5	488	100,0	
47. Bilgisayar öğretmenimiz, sınıfta bilgisayar ile ilgili hatalarımızı düzeltir.	Okullar	Alt	105	78,9	16	12,0	12	9,0	133	100,0	3,74
		Orta	229	83,6	33	12,0	12	4,4	274	100,0	
		Üst	67	83,8	8	10,0	5	6,3	80	100,0	
	Cinsiyet	Kız	211	83,7	29	11,5	12	4,8	252	100,0	1,38
		Erkek	190	80,9	28	11,9	17	7,2	235	100,0	
		Toplam	401	82,3	57	11,7	29	6,0	487	100,0	

Tablo 4.2.'nin Devamı

			Evet		Kısmen		Hayır		Toplam		X ²
			s	%	s	%	s	%	s	%	
48. Bilgisayar öğretmenimiz dersin sonunda, bir sonraki derste ne işleyeceğimizi söyler.	Okullar	Alt	48	36,6	41	31,3	42	32,1	131	100,0	30,58**
		Orta	138	50,5	77	28,2	58	21,2	273	100,0	
		Üst	21	25,9	19	23,5	41	50,6	81	100,0	
	Cinsiyet	Kız	94	37,3	85	33,7	73	29,0	252	100,0	9,14*
		Erkek	113	48,5	52	22,3	68	29,2	233	100,0	
		Toplam	207	42,7	137	28,2	141	29,1	485	100,0	
49. Bilgisayar öğretmenimiz dersin sonunda bir sonraki derse hazırlanarak gelmek için neler yapmamız gerektiğini söyler.	Okullar	Alt	55	41,7	37	28,0	40	30,3	132	100,0	46,46**
		Orta	177	64,8	56	20,5	40	14,7	273	100,0	
		Üst	27	33,3	17	21,0	37	45,7	81	100,0	
	Cinsiyet	Kız	129	51,4	55	21,9	67	26,7	251	100,0	1,94
		Erkek	130	55,3	55	23,4	50	21,3	235	100,0	
		Toplam	259	53,3	110	22,6	117	24,1	486	100,0	
50. Bilgisayar öğretmenimiz bize çeşitli ev ödevleri verir.	Okullar	Alt	34	25,6	27	20,3	72	54,1	133	100,0	76,76**
		Orta	154	56,8	63	23,2	54	19,9	271	100,0	
		Üst	15	18,5	19	23,5	47	58,0	81	100,0	
	Cinsiyet	Kız	89	35,6	62	24,8	99	39,6	250	100,0	8,30*
		Erkek	114	48,5	47	20,0	74	31,5	235	100,0	
		Toplam	203	41,9	109	22,5	173	35,7	485	100,0	
51. Bilgisayar öğretmenimiz verdiği ev ödevlerini kontrol eder.	Okullar	Alt	48	36,6	24	18,3	59	45,0	131	100,0	62,46**
		Orta	178	65,2	43	15,8	52	19,0	273	100,0	
		Üst	23	28,4	11	13,6	47	58,0	81	100,0	
	Cinsiyet	Kız	123	49,4	37	14,9	89	35,7	249	100,0	2,42
		Erkek	126	53,4	41	17,4	69	29,2	236	100,0	
		Toplam	249	51,3	78	16,1	158	32,6	485	100,0	
52. Bilgisayar öğretmenimiz derste tahtayı kullanır.	Okullar	Alt	88	67,7	30	23,1	12	9,2	130	100,0	168,01**
		Orta	161	58,8	73	26,6	40	14,6	274	100,0	
		Üst	11	13,8	5	6,3	64	80,0	80	100,0	
	Cinsiyet	Kız	130	51,6	64	25,4	58	23,0	252	100,0	2,88
		Erkek	130	56,0	44	19,0	58	25,0	232	100,0	
		Toplam	260	53,7	108	22,3	116	24,0	484	100,0	
53. Bilgisayar öğretmenimiz derste projeksiyon cihazı kullanır.	Okullar	Alt	72	55,8	34	26,4	23	17,8	129	100,0	130,68**
		Orta	169	61,9	53	19,4	51	18,7	273	100,0	
		Üst	7	8,6	9	11,1	65	80,2	81	100,0	
	Cinsiyet	Kız	114	45,8	55	22,1	80	32,1	249	100,0	6,36*
		Erkek	134	57,3	41	17,5	59	25,2	234	100,0	
		Toplam	248	51,3	96	19,9	139	28,8	483	100,0	
54. Bilgisayar öğretmenimiz derste tepegöz kullanır.	Okullar	Alt	26	19,7	24	18,2	82	62,1	132	100,0	29,22**
		Orta	76	27,9	34	12,5	162	59,6	272	100,0	
		Üst	6	7,4	3	3,7	72	88,9	81	100,0	
	Cinsiyet	Kız	36	14,3	33	13,1	183	72,6	252	100,0	19,60*
		Erkek	72	30,9	28	12,0	133	57,1	233	100,0	
		Toplam	108	22,3	61	12,6	316	65,2	485	100,0	

Tablo 4.2'nin Devamı

			Evet		Kısmen		Hayır		Toplam		X ²
			s	%	s	%	s	%	s	%	
55. Bilgisayar dersleri dışında bilgisayar laboratuvarını kullanabiliyorum.	Okullar	Alt	33	25,0	30	22,7	69	52,3	132	100,0	38,60*
		Orta	150	54,5	48	17,5	77	28,0	275	100,0	
		Üst	36	45,0	23	28,8	21	26,3	80	100,0	
	Cinsiyet	Kız	101	40,1	57	22,6	94	37,3	252	100,0	5,04
		Erkek	118	50,2	44	18,7	73	31,1	235	100,0	
		Toplam	219	45,0	101	20,7	167	34,3	487	100,0	

* Parametrik olmayan testlerde, beklenen değeri, 5'ten küçük olan hücre sayısı toplam gözenek sayısının %20'sini aşmaktadır. Bu nedenle anlamlılık testine ilişkin sonuçlar yorumlanmamıştır.

** p< .05

Tablo 4.2 incelendiğinde “bilgisayar dersinde öğretmenimiz soru sorar, biz cevap veririz” maddesine öğrencilerin %75,4'ünün (n=368) “Evet”, %19,1'inin (n=93) “Kısmen”, %5,5'inin (n=27) ise “Hayır” yanıtını verdiği görülmektedir. Bu maddeye verilen yanıtlar öğrencilerin cinsiyetlerine göre anlamlı olarak farklılaşmazken, öğrencilerin devam ettikleri okulların sosyo-ekonomik düzeylerine göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır [$X^2_{(4)}=77,24$, p<.05]. Bu maddeye alt sosyo-ekonomik düzey okullara devam eden öğrencilerin %84,1'i (n=111), orta sosyo-ekonomik düzey okullara devam eden öğrencilerin %81,8'i (n=225), üst sosyo-ekonomik düzey okullara devam eden öğrencilerin %39,5'i (n=32) “Evet” yanıtını vermişlerdir. Aynı maddeye, alt sosyo-ekonomik düzey okullara devam eden öğrencilerin %12,1'i (n=16), orta sosyo-ekonomik düzey okullara devam eden öğrencilerin %16,0'ı (n=44), üst sosyo-ekonomik düzey okullara devam eden öğrencilerin %40,7'si (n=33) “Kısmen” yanıtını vermişlerdir. “Bilgisayar dersinde öğretmeniz sorar, biz cevap veririz” maddesinde alt sosyo-ekonomik düzey okullara devam eden öğrencilerin %3,8'i (n=5), orta sosyo-ekonomik düzey okullara devam eden öğrencilerin %2,2'si (n=6), üst sosyo-ekonomik düzey okullara devam eden öğrencilerin %19,8'i (n=16) “Hayır” yanıtını vermişlerdir.

“Bilgisayar dersinde öğretmenimiz bize konuları anlatır” maddesine öğrencilerin %87,5'i (n=427) “Evet” yanıtını verirken, %9,8'i (n=48) “Kısmen”, %2,7'si (n=13) “Hayır” yanıtını vermişlerdir. Bu maddeye verilen yanıtlar cinsiyete göre anlamlı olarak farklılaşmazken, öğrencilerin devam ettikleri okulların sosyo-ekonomik düzeylerine göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır [$X^2_{(4)}=36,69$, p<.05]. Bu maddeye alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %87,2'si (n=116), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %93,1'i (n=255) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %69,1'i (n=56) “Evet” yanıtını vermiştir. “Bilgisayar dersinde öğretmenimiz bize konuları anlatır” maddesine

alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %9,0'ı (n=12), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %6,6'sı (n=18) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %22,2'si (n=18) “Kısmen” yanıtını vermiştir. İlgili maddeye alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %1,6'sı (n=4), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %3,8'i (n=9) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %2,7'si (n=13) “Hayır” yanıtını vermiştir.

“Bilgisayar dersinde öğretmenimiz gösterir, biz onun yaptıklarını yapmaya çalışırız” maddesine öğrencilerin %83,8'i (n=409) “Evet” yanıtını verirken, %10,5'i (n=51) “Kısmen”, %5,7'si (n=28) “Hayır” yanıtını vermişlerdir. Yapılan ki-kare testi sonunda farklı sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam öğrencilerin “bilgisayar dersinde öğretmenimiz gösterir, biz onun yaptıklarını yapmaya çalışırız” maddesine ilişkin görüşlerinin anlamlı olarak farklılaştığı görülmektedir [$X^2_{(4)}=26,86$, $p<.05$]. Bu maddeye verilen yanıtların öğrencilerin cinsiyetlerine göre anlamlı olarak farklılaşmadığı saptanmıştır. Tablo 4.2 incelendiğinde, bu maddeye, alt sosyo-ekonomik düzey okullara devam öğrencilerden %92,4'ü (n=122), orta sosyo-ekonomik düzey okullara devam eden öğrencilerin %83,7'si (n=231), üst sosyo-ekonomik düzey okullara devam öğrencilerin %70,0'i (n=56) “Evet” yanıtını vermiştir. Alt sosyo-ekonomik düzey okullara devam eden öğrencilerin %5,3'ü (n=7), orta sosyo-ekonomik düzey okullara devam eden öğrencilerin %12,0'u (n=33), üst sosyo-ekonomik düzey okullara devam eden öğrencilerin %13,8'i (n=11) “bilgisayar dersinde öğretmenimiz gösterir, biz onun gösterdiklerini yapmaya çalışırız” maddesine “Kısmen” yanıtını vermişlerdir. “Bilgisayar dersinde öğretmenimiz gösterir, biz onun yaptıklarını yapmaya çalışırız” maddesine alt sosyo-ekonomik düzey okullara devam eden öğrencilerin %2,3'ü (n=3), orta sosyo-ekonomik düzey okullara devam öğrencilerin %4,3'ü (n=12), üst sosyo-ekonomik düzey okullara devam eden öğrencilerin %16,3'ü (n=13) “Hayır” yanıtını vermiştir.

Tablo 4.2 incelendiğinde “Bilgisayar dersinde sınıfta tekrar yaparak öğreniriz” maddesine öğrencilerin %55,6'sı (n=273) “Evet”, %23,7'si (n=115) “Kısmen”, %20,8'i (n=101) “Hayır” yanıtını vermiştir. Öğrencilerin devam ettikleri okulun sosyo-ekonomik düzeyine göre “bilgisayar dersinde sınıfta tekrar yaparak öğreniriz” maddesine verdikleri yanıtlar arasında anlamlı bir fark bulunmuştur [$X^2_{(4)}=24,45$, $p<.05$]. Bu maddeye verilen yanıtlar cinsiyete göre anlamlı olarak farklılaşmamaktadır. İlgili maddeye alt sosyo-ekonomik düzeydeki okula devam eden öğrencilerin %60,6'sı

(n=80), orta sosyo-ekonomik düzey okula devam eden öğrencilerin %59,1'i (n=162), üst sosyo-ekonomik düzey okula devam eden öğrencilerin %35,0'ı (n=28) "Evet" yanıtını vermiştir. Alt sosyo-ekonomik düzey okula devam eden öğrencilerin %22,7'si (n=30), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okula devam eden öğrencilerin %23,7'si (n=65), üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %25,0'ı (n=20) bilgisayar dersinde tekrar yaparak öğreniriz maddesine "Kısmen" yanıtını vermişlerdir. Aynı maddeye alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %16,7'si (n=22), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %17,2'si (n=47), üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam öğrencilerin %40,0'ı (n=32) "Hayır" yanıtını vermişlerdir.

"Bilgisayar dersinde öğretmenimiz okur, biz yazarız" maddesine öğrencilerin %39,3'ü (n=190) "Evet" yanıtını verirken, %25,0'ı (n=121) "Kısmen", %35,7'si (n=173) "Hayır" yanıtını vermiştir. Bu maddeye verilen yanıtlar, öğrencilerin devam ettikleri okulların sosyo-ekonomik düzeylerine [$X^2_{(4)}=72,07$, $p<.05$] ve öğrencilerin cinsiyetlerine [$X^2_{(2)}=24,46$, $p<.05$] göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okula devam eden öğrencilerin %40,3'ü (n=52), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okula devam eden öğrencilerin %46,5'i (n=128), üst sosyo-ekonomik düzeydeki okula devam eden öğrencilerin %12,5'i (n=10) ilgili maddeye "Evet" yanıtını vermişlerdir. Aynı maddeye, alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %33,3'ü (n=43), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %25,1'i (n=69), üst sosyo-ekonomik düzey okullara devam öğrencilerin %11,3'ü (n=9) "Kısmen" yanıtını vermiştir. "Bilgisayar dersinde öğretmenimiz okur, biz yazarız maddesine" alt sosyo-ekonomik düzey okullara devam eden öğrencilerin %26,4'ü (n=34), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %28,4'ü (n=78), üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %76,3'ü (n=61) "Hayır" yanıtını vermiştir. Bu maddeye verilen yanıtlar cinsiyet açısından incelendiğinde, kızların %29,3'ü (n=73), erkeklerin %49,8'i (n=117) "Evet"; kızların %32,1'i, (n=80), erkeklerin %17,4'ü (n=41) "Kısmen"; kızların %38,6'sı (n=96), erkeklerin %32,8'i "Hayır" yanıtını vermiştir.

Tablo 4.2 incelendiğinde "Bilgisayar dersinde kendi kendime çalışma yaparım" maddesine öğrencilerin %35,5'i (n=173) "Evet", %30,6'sı (n=149) "Kısmen", %33,9'u (n=165) "Hayır" yanıtını vermiştir. Bu maddeye verilen yanıtlar öğrencilerin cinsiyetine göre anlamlı olarak farklılaşmazken, öğrencilerin devam ettikleri okulun sosyo-ekonomik düzeyleri açısından anlamlı olarak farklılaşmaktadır [$X^2_{(4)}=26,92$, $p<.05$].

Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okula devam eden öğrencilerin %22,6'sı (n=30), orta sosyo-ekonomik düzey okula devam eden öğrencilerin %35,9'u (n=98); üst sosyo-ekonomik düzey okula devam eden öğrencilerin %55,6'sı (n=45) bilgisayar dersinde kendi kendime çalışma yaparım maddesiyle ilgili olarak "Evet" seçeneğini işaretlemiştir. Aynı maddeye alt sosyo-ekonomik düzey okula devam eden öğrencilerin %41,4'ü (n=55), orta sosyo-ekonomik düzey okula devam eden öğrencilerin %27,8'i (n=76) ve üst sosyo-ekonomik düzey okula devam eden öğrencilerin %22,2'si (n=18) "Kısmen" yanıtını vermiştir. Alt sosyo-ekonomik okula devam eden öğrencilerin %36,1'i (n=48); orta sosyo-ekonomik düzey okula devam eden öğrencilerin %36,3'ü (n=9) ve üst sosyo-ekonomik düzey okula devam eden öğrencilerin %22,2'si (n=18) bilgisayar dersinde kendi kendime çalışma yaparım maddesi ile ilgili olarak "Hayır" yanıtını işaretlemiştir.

"Bilgisayar dersinde ikili çalışma yaparız" maddesine öğrencilerin %47,9'u (n=231) "Evet"; %22,2'si (n=107) "Kısmen"; %29,9'u (n=144) "Hayır" yanıtını vermiştir. Bu maddeye verilen yanıtlar öğrencilerin devam ettikleri okulların sosyo-ekonomik düzeylerine göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır [$X^2_{(4)}= 40,51$, $p<.05$]. Cinsiyet göre ise anlamlı bir farklılaşma saptanamamıştır. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %52,3'ü (n=68), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %55,1'i (n=150), üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %16,3'ü (n=13) bilgisayar dersinde ikili çalışma yaptıklarını ifade etmiştir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %17,7'si (n=23), orta sosyo-ekonomik düzey okullara devam eden öğrencilerin %21,0'ı (n=57), üst sosyo-ekonomik düzey okullara devam eden öğrencilerin %33,8'i (n=27) bilgisayar dersinde kısmen ikili çalışma yaptıklarını ifade etmiştir. Alt sosyo-ekonomik düzey okullara devam eden öğrencilerin %30,0'ı (n=39), orta sosyo-ekonomik düzey okullara devam eden öğrencilerin %23,9'u (n=65), alt sosyo-ekonomik düzey okullara devam eden öğrencilerin %50,0'ı (n=40) bilgisayar dersinde ikili çalışma yapmadıklarını ifade etmiştir.

"Bilgisayar dersinde grup çalışması yaparız" maddesi ile ilgili olarak, öğrencilerin %48,2'si (n=233) "Evet", %17,4'ü (n=84) "Kısmen", %34,4'ü (n=166) ise "Hayır" seçeneğini işaretlemiştir. Öğrencilerin bu maddeye verdikleri yanıtlar, öğrencilerin devam ettikleri okulun sosyo-ekonomik düzeyine göre anlamlı olarak farklılaşırken [$X^2_{(4)}=35,56$, $p<.05$], öğrencilerin cinsiyetlerine göre anlamlı olarak farklılaşmadığı saptanmıştır. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okula devam eden öğrencilerin %44,3'ü

(n=58), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %57,9'u (n=157), üst sosyo-ekonomik düzey okullara devam eden öğrencilerin %22,2'si (n=18) bilgisayar dersinde grup çalışması yaptıklarını ifade etmiştir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %18,3'ü (n=24), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %15,9'u (n=43), üst sosyo ekonomik düzey okullara devam eden öğrencilerin %21,0'ı (n=17) bilgisayar dersinde kısmen grup çalışması yaptıklarını ifade etmiştir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %37,4'ü (n=49), orta sosyo-ekonomik düzey okullara devam eden öğrencilerin %26,2'si (n=71), üst sosyo-ekonomik düzey okullara devam eden öğrencilerin %56,8'i (n=46) bilgisayar dersinde grup çalışması yapmadıklarını ifade etmiştir.

“Bilgisayar öğretmenim dersi işleme yolunu seviyorum” maddesi ile ilgili olarak öğrencilerin %90,5'i (n=440) “Evet”, %7,0'ı (n=34) “Kısmen”, %2,5'i (n=12) “Hayır” seçeneğini işaretlemiştir. Bu maddeye verilen yanıtların cinsiyete göre anlamlı olarak farklılaşmadığı saptanırken, öğrencilerin devam ettikleri okulların sosyo-ekonomik düzeylerine göre anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığı hesaplanamamıştır.

“Bilgisayar öğretmenimin bilgisayar ile ilgili açıklamaları net ve anlaşılırdır” maddesine öğrencilerin %89,5'i (n=435) “Evet”, %8,6'sı (n=42) “Kısmen”, %1,9'u (n=9) ise “Hayır” yanıtını vermiştir. Bu maddeye yanıtların öğrencilerin devam ettikleri okulun sosyo-ekonomik düzeyine göre anlamlı olarak farklılaşırken [$X^2_{(4)}=12,19$, $p<.05$] öğrencilerin cinsiyetine göre anlamlı olarak farklılaşmamaktadır. Bu maddeyle ilgili olarak, alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %82,6'sı (n=109), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %90,9'u (n=250) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %96,2'si “Evet” yanıtını vermiştir. “Bilgisayar öğretmenimin bilgisayar ile ilgili açıklamaları net ve anlaşılırdır” maddesine alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %13,6'sı (n=18), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %8,0'ı (n=22) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %2,5', (n=2) “Kısmen” yanıtını vermiştir. Aynı maddeye, alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %3,8'i (n=5), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %1,1'i (n=275) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %1,3'ü (n=1) “Hayır” yanıtını vermiştir.

“Bilgisayar dersindeki örnekleri anlayabiliyorum” maddesi ile ilgili olarak öğrencilerin %82,7’si (n=401) “Evet”, %16,1’i (n=78) “Kısmen”, %1,2’si (n=6) “Hayır” seçeneğini işaretlemiştir. Bu maddeye verilen yanıtların öğrencilerin devam ettikleri okulun sosyo-ekonomik düzeyine göre anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığı hesaplanamazken, öğrencilerin cinsiyetine göre anlamlı olarak farklılaşmadığı saptanmıştır.

“Bilgisayar kullanırken öğretmenimiz bizim hızımıza uygun ders işler” maddesine öğrencilerin %79,5’i (n=388) “Evet”, %14,3’ü (n=70) “Kısmen”, %6,1’i (n=30) “Hayır” yanıtını vermiştir. Bu maddeye verilen yanıtlar öğrencilerin devam ettikleri okulların sosyo-ekonomik düzeyine veya cinsiyete göre anlamlı olarak farklılaşmamaktadır.

“Bilgisayar dersinde önce basit konuları, sonra zor konuları işliyoruz” maddesinde öğrencilerin %71,3’ü (n=347) “Evet”, %18,7’si (n=91) “Kısmen”, %10,1’i (n=49) “Hayır” yanıtını vermiştir. Bu maddeye verilen yanıtlar öğrencilerin devam ettikleri okulun sosyo-ekonomik düzeyine göre anlamlı olarak farklılaşırken [$X^2_{(4)}=17,31$, $p<.05$], cinsiyete göre anlamlı olarak farklılaşmamaktadır. Alt sosyo-ekonomik düzey bir okula devam eden öğrencilerin %66,9’u (n=89), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %75,8’i (n=75,8), üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %63,0’ı (n=51) bilgisayar dersinde önce basit konuların, sonra zor konuların işlendiği görüşündedir. Alt sosyo-ekonomik düzey okullara devam eden öğrencilerin %27,1’i (n=36), orta sosyo-ekonomik düzey okullara devam eden öğrencilerin %14,7’si (n=40), üst sosyo-ekonomik düzey okullara devam eden öğrencilerin %18,5’i (n=15) bilgisayar dersinde “Kısmen” önce basit konuların, sonra zor konuların işlendiği görüşündedir. Alt sosyo-ekonomik düzey okula devam eden öğrencilerin %6,0’ı (n=8), orta sosyo-ekonomik düzey okullara devam eden okulların %9,5’i (n=26), üst sosyo-ekonomik düzey okullara devam öğrencilerin %18,5’i (n=15) bilgisayar dersinde önce basit, sonra zor konuların işlenmediği görüşündedir.

“Bilgisayar laboratuvarında yapılan etkinlikler bilgisayarı daha iyi kullanmama yardımcı olur” maddesine öğrencilerin %89,4’ü (n=438) “Evet”, %8,0’ı (n=39) “Kısmen”, %2,7’si (n=13) “Hayır” yanıtını vermiştir. Bu maddeye verilen yanıtların öğrencilerin devam ettikleri okulların sosyo-ekonomik düzeylerine göre anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığı hesaplanamazken, yanıtlar öğrencilerin cinsiyetlerine göre anlamlı olarak farklılaşmamaktadır.

“Bilgisayar laboratuvarının ortamı dersi dinleyecek kadar sessizdir” maddesine öğrencilerin %58,1’i (n=284) “Evet”, %31,7’si (n=155) “Kısmen”, %10,2’si (n=50) “Hayır” yanıtını vermiştir. Öğrencilerin bu maddeye verdikleri yanıtlar devam ettikleri okulun sosyo-ekonomik düzeyine göre anlamlı olarak farklılaşmakta [$X^2_{(4)}=19,68$, $p<.05$], öğrencilerine cinsiyetlerine göre ise anlamlı olarak farklılaşmamaktadır. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %43,9’u (n=58), orta sosyo-ekonomik düzey okula devam eden öğrencilerin %66,3’ü (n=183), üst sosyo-ekonomik düzey okula devam eden öğrencilerin %53,1’i (n=43) bilgisayar laboratuvarı ortamının dersi dinleyecek kadar sessiz olduğu görüşündedir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %41,7’si (n=55), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %25,4’ü (n=70), üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %37,0’ı (n=30) bilgisayar laboratuvarı ortamının kısmen dersi dinleyecek kadar sessiz olduğu görüşündedir. Alt sosyo-ekonomik düzey okula devam eden öğrencilerin %14,4’ü (n=19), orta sosyo-ekonomik düzey okula devam eden öğrencilerin %8,3’ü (n=23), üst sosyo-ekonomik düzey okula devam eden öğrencilerin %9,9’u (n=8) bilgisayar laboratuvarı ortamının dersi dinleyecek kadar sessiz olmadığı görüşündedir.

“Haftada bir saat bilgisayar dersi, derste anlatılanları öğrenmek için yeterlidir” maddesine öğrencilerin %48,8’i (n=238) “Evet”, %23,2’i (n=113) “Kısmen”, %28,1’i (n=137) “Hayır” yanıtını vermiştir. Bu maddeye verilen yanıtlar öğrencilerin devam ettikleri okulun sosyo-ekonomik düzeyine [$X^2_{(4)}=29,36$, $p<.05$] ve öğrencilerin cinsiyetine [$X^2_{(2)}=8,85$, $p<.05$] göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %64,4’ü (n=85), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %46,5’i (n=128), üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %30,9’u (n=25) haftada bir saat bilgisayar dersinin derste anlatılanları öğrenmek için yeterli olduğu görüşündedir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %21,2’si (n=28), orta sosyo-ekonomik düzey okula devam eden öğrencilerin %23,6’sı (n=65), üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %24,7’si (n=20) haftada bir saat bilgisayar dersinin derste anlatılanları öğrenmek için “Kısmen” yeterli olduğu görüşündedir. Alt sosyo-ekonomik düzeye okula devam eden öğrencilerin %14,4’ü (n=19), orta sosyo-ekonomik düzey okula devam eden öğrencilerin %29,8’i (n=82), üst sosyo-ekonomik düzey okula devam eden öğrencilerin %44,4’ü (n=36) haftada bir saat bilgisayar dersinin derste anlatılanları öğrenmek için yetersiz olduğu görüşündedir. Bu

maddeye verilen yanıtların cinsiyete göre dağılımı incelendiğinde, kızların %42,9'unun (n=108) ve erkeklerin %55,1'inin (n=130) "Evet"; kızların %27,8'inin (n=70) ve erkeklerin %18,2'sinin (n=43) "Kısmen"; kızların %29,4'ünün (n=74) ve erkeklerin %26,7'sinin (n=63) "Hayır" yanıtını verdiği görülmektedir.

"Bilgisayar öğretmenimiz bize sınıfta arkadaşça davranır" maddesine ilişkin olarak öğrencilerin %84,9'unun (n=415) "Evet", %12,7'sinin (n=62) "Kısmen", %2,5'inin (n=12) "Hayır" yanıtını işaretlediği görülmektedir. Bu maddeye verilen yanıtlar öğrencilerin cinsiyetine göre anlamlı olarak farklılaşmazken, öğrencilerin devam ettikleri okulların sosyo-ekonomik düzeylerine göre anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığı hesaplanamamıştır.

"Bilgisayar öğretmenimiz sınıfta dolaşarak, kimlerin yapamadığını kontrol eder" maddesine verilen yanıtların %76,1'i (n=372) "Evet", %18,2'si (n=89) "Kısmen", %5,7'si (n=28) ise "Hayır" dır. Bu maddeye verilen yanıtlar öğrencilerin devam ettikleri okulun sosyo-ekonomik düzeyine veya cinsiyete göre anlamlı olarak farklılaşmamaktadır.

"Bilgisayar dersinde zorlandığımız yerlerde bilgisayar öğretmenimizden yardım isteyebiliriz" maddesi ile ilgili olarak öğrencilerin %93,3'ü (n=456) "Evet", %5,3'ü (n=26) "Kısmen", %1,4'ü (n=7) "Hayır" seçeneğini seçmiştir. Bu maddeye verilen yanıtların öğrencilerin devam ettikleri okulların sosyo-ekonomik düzeylerine göre anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığı hesaplanamamıştır. Aynı maddeye verilen yanıtlar öğrencilerin cinsiyetine göre anlamlı olarak farklılaşmamaktadır.

"Bilgisayar dersinde öğretmenimiz "güzel", "afetin" gibi sözcüklerle bizi cesaretlendirir" maddesine öğrencilerin %85,1'i (n=416) "Evet", %10,8'i (n=53) "Kısmen", %4,1'i (n=20) "Hayır" yanıtını vermiştir. Bu maddeye verilen yanıtların öğrencilerin devam ettikleri okulun sosyo-ekonomik düzeyine göre anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığı hesaplanamazken cinsiyete göre anlamlı olarak farklılaşmadığı saptanmıştır.

"Bilgisayar öğretmenimiz sınıf dışında da bize yardımcı olur" maddesi ile ilgili olarak öğrencilerin %56,4'ü (n=275) "Evet", %25,6'sı (n=125) "Kısmen", %18,0'ı (n=88) "Hayır" yanıtını vermiştir. Bu maddeye verilen yanıtlar öğrencilerin devam ettikleri okulun sosyo-ekonomik düzeyine göre anlamlı olarak farklılaşırken [$X^2_{(4)}=10,25$, $p<.05$] cinsiyete göre anlamlı olarak farklılaşmadığı saptanmıştır. Öğrencilerin verdikleri yanıtların devam ettikleri okulun sosyo-ekonomik düzeyine göre dağılımı incelendiğinde; alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden

öğrencilerin %50,8'i (n=67), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %56,0'sı (n=154) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %66,7'si (n=54) "Bilgisayar öğretmenimiz sınıf dışında da bize yardımcı olur" maddesine "Evet" yanıtını vermiştir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %34,1'i (n=45), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %23,3'ü (n=64) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %19,8'i (n=16) ilgili maddeye "Kısmen" yanıtını vermiştir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %15,2'si (n=20), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullarla devam eden öğrencilerin %20,7'si (n=57) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %13,6'sı (n=11) "Bilgisayar öğretmenimiz sınıf dışında da bize yardımcı olur" maddesine "Hayır" yanıtını vermiştir.

"Bilgisayar dersine girmeden önce hazırlık yapmam (internet taraması, ders kitabı, okuma, hazırlık soruları vb.) gerekir" maddesine öğrencilerin %46,6'sı (n=224) "Evet", %22,9'u (n=110) "Kısmen", %30,6'sı (n=147) "Hayır" yanıtını vermiştir. Bu maddeye verilen yanıtlar öğrencilerin devam ettikleri okulun sosyo-ekonomik düzeyine göre anlamlı olarak farklılaşırken [$X^2_{(4)}=21,09$, $p<.05$] öğrencilerin cinsiyetlerine göre anlamlı olarak farklılaşmamaktadır. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %33,3'ü (n=44), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %54,9'u (n=147) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %40,7'si (n=33) bilgisayar dersine girmeden önce hazırlık yapması gerektiğini ifade etmiştir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %33,3'ü (n=44), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %17,2'si (n=46) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %24,7'si (n=20) bilgisayar dersine girmeden önce "Kısmen" hazırlık yapması gerektiğini belirtmiştir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %33,3'ü (n=44), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %28,0'ı (n=75) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %34,6'sı (n=28) bilgisayar dersine girmeden önce hazırlık yapması gerekmediğini ifade etmiştir.

"Bilgisayar öğretmenimiz dersin amacını bize dersin başında söyler" maddesine öğrencilerin %76,5'i (n=372) "Evet", %14,4'ü (n=70) "Kısmen", %9,1'i (n=44) "Hayır" yanıtını vermiştir. Bu maddeye verilen yanıtlar öğrencilerin devam ettikleri okulların sosyo-ekonomik düzeylerine göre anlamlı olarak farklılaşırken [$X^2_{(4)}=10,10$,

$p < .05$], öğrencilerin cinsiyetine göre anlamlı olarak farklılaşmamaktadır. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %79,5'i (n=105), orta sosyo-ekonomik düzeydeki öğrencilerin %78,8'i (n=215) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %64,2'si (n=52) bilgisayar öğretmenlerinin dersin başında öğrencilere dersin amacını söylediğini ifade etmiştir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okula devam eden öğrencilerin %11,4'ünün (n=15), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %14,3'ünün (n=39), üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %19,8'inin (n=16) ilgili maddeye “Kısmen” yanıtını verdiği saptanmıştır. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %9,1'i (n=12), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %7,0'ı (n=19) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki öğrencilerin %16,0'ı (n=13) bilgisayar öğretmenlerinin dersin amacını öğrencilere dersin başında söylemediğini ifade etmiştir.

“Bilgisayar öğretmenimiz o gün öğrendiğimiz konunun ne işimize yarayacağını söyler” maddesine öğrencilerin %73,5'i (n=358) “Evet”, %19,7'si (n=96) “Kısmen”, %6,8'i (n=33) “Hayır” yanıtını vermiştir. Bu maddeye verilen yanıtlar, öğrencilerin devam ettikleri okulun sosyo-ekonomik düzeylerine veya öğrencilerin cinsiyetine göre anlamlı olarak farklılaşmamaktadır.

“Bilgisayar dersinde bir önceki bilgisayar dersi ile bağlantı kurulur” maddesine öğrencilerin %62,3'ü (n=303) “Evet” yanıtını verirken, %26,5'i (n=129) “Kısmen”, %11,1'i (n=54) “Hayır” yanıtını vermiştir. Bu maddeye verilen yanıtlar öğrencilerin devam ettikleri okulun sosyo-ekonomik düzeyine göre anlamlı olarak farklılaşırken [$X^2_{(4)}=17,38$, $p < .05$], öğrencilerin cinsiyetine göre anlamlı olarak farklılaşmamaktadır. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %48,9'u (n=64), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %69,7'si (n=191) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %59,3'ü (n=48) bilgisayar dersinde bir önceki bilgisayar dersi ile bağlantı kurulduğunu ifade etmiştir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki öğrencilerin %37,4'ü (n=49), orta sosyo-ekonomik düzeydeki öğrencilerin %21,2'si (n=58) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki öğrencilerin %27,2'si (n=22) ilgili maddeye ilişkin olarak “Kısmen” seçeneğini işaretlemiştir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %13,7'si (n=18), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %9,1'i (n=25) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %13,6'sı (n=11) bilgisayar dersinde bir önceki ders ile bağlantı kurulmadığı görüşündedir.

“Bilgisayar dersinde bizim uygulama yapmamız için yeterince zaman kalır” maddesine öğrencilerin %59,8’i (n=290) “Evet”, %28,9’u (n=140) “Kısmen”, %11,3’ü (n=55) ise “Hayır” yanıtını vermiştir. Bu maddeye verilen yanıtlar öğrencilerin devam ettikleri okulun sosyo-ekonomik düzeyine [$X^2_{(4)}=19,40$, $p < .05$] ve öğrencilerin cinsiyetlerine [$X^2_{(2)}=15,84$, $p < .05$] göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam öğrencilerin %50,4’ü (n=67), orta sosyo-ekonomik düzeydeki öğrencilerin %59,0’ı (n=160), üst sosyo-ekonomik düzeydeki okulların %77,8’i (n=63) bu maddeye “Evet” yanıtını vermiştir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %37,6’sı (n=50), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %27,3’ü (n=74) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %19,8’i (n=16) “Bilgisayar dersinde bizim uygulama yapmamız için yeterince zaman kalır” maddesi ile ilgili olarak “Kısmen” seçeneğini işaretlemiştir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %12,0’ı (n=16), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %13,7’si (n=37), üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %2,5’i (n=2) ilgili maddeye ilişkin “Hayır” seçeneğini işaretlemiştir. Aynı maddeye ilişkin yanıtların cinsiyete göre dağılımına bakıldığında; kız öğrencilerin %58,4’ü (n=146) ve erkek öğrencilerin %61,3’ünün (n=144) “Evet”; kız öğrencilerin %34,8’i ve erkek öğrencilerin %22,6’sının (n=53) “Kısmen”; kız öğrencilerin %6,8’i (n=17) ve erkek öğrencilerin %16,2’sinin (n=38) “Hayır” yanıtını işaretlediği görülmektedir.

“Bilgisayar dersinde uygulama yaparken bilgisayar öğretmenimiz bize yardım eder” maddesine ilişkin olarak öğrencilerin %84,6’sının (n=413) “Evet”, %12,9’unun (n=63) “Kısmen” ve %2,5’inin (n=12) “Hayır” seçeneğini işaretlediği görülmektedir. Bu maddeye verilen yanıtlar öğrencilerin cinsiyetlerine göre anlamlı olarak farklılaşmazken, yanıtların öğrencilerin devam ettikleri okulların sosyo-ekonomik düzeyine göre anlamlı olarak farklılaşmadığı hesaplanamamıştır.

“Bilgisayar öğretmenimiz, sınıfta bilgisayar ile ilgili hatalarımızı düzeltir” maddesi ile ilgili olarak öğrencilerin %82,3’ü (n=401) “Evet”, %11,7’si (n=57) “Kısmen”, %6,0’ı (n=29) “Hayır” seçeneğini işaretlemiştir. Bu maddeye verilen yanıtlar öğrencilerin devam ettikleri okulların sosyo-ekonomik düzeylerine veya öğrencilerin cinsiyetine göre anlamlı olarak farklılaşmamaktadır.

Tablo 4.2 incelendiğinde “Bilgisayar öğretmenimiz dersin sonunda, bir sonraki derste ne işleyeceğimizi söyler” maddesine ilişkin olarak öğrencilerin %42,7’si (n=207)

“Evet”, %28,2’si (n=137) “Kısmen”, %29,1’i (n=141) “Hayır” seçeneğini işaretlemiştir. Bu maddeye verilen yanıtlar öğrencilerin devam ettikleri okulların sosyo-ekonomik düzeylerine [$X^2_{(4)}=30,58$, $p<.05$] ve öğrencilerin cinsiyetlerine göre [$X^2_{(2)}=9,14$, $p<.05$] anlamlı olarak farklılaşmaktadır. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %36,6’sı (n=48), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %50,5’i (n=138), üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %25,9’u (n=21) bilgisayar öğretmenlerinin bir sonraki derste ne işleneceğini söylediğini ifade etmiştir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %31,3’ü (n=41), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %28,2’si (n=77), üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %23,5’i (n=19) “Bilgisayar öğretmenimiz dersin sonunda, bir sonraki derste ne işleyeceğimizi söyler” maddesine “Kısmen” yanıtını vermiştir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %32,1’i (n=42), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %21,2’si (n=58), üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %50,6’sı (n=41) bilgisayar öğretmenlerinin bir sonraki derste ne işleyeceklerini söylemediğini ifade etmiştir. Aynı maddeye verilen yanıtların cinsiyete göre dağılımı incelendiğinde; kızların %37,3’ü (n=94) ve erkeklerin %48,5’i (n=113) “Evet”, kızların %33,7’si (n=85) ve erkeklerin %22,3’ü (n=52) “Kısmen”, kızların %29,0’ı (n=73) ve erkeklerin %29,2’si (n=68) “Hayır” yanıtını vermiştir.

“Bilgisayar öğretmenimiz dersin sonunda bir sonraki derse hazırlanarak gelmek için neler yapmamız gerektiğini söyler” maddesine öğrencilerin %53,3’ü (n=259) “Evet”, %22,6’sı (n=110) “Kısmen”, %24,1’i (n=117) “Hayır” yanıtını vermiştir. Bu maddeye verilen yanıtlar ki-kare testi ile incelendiğinde, yanıtlar öğrencilerin devam ettikleri okulun sosyo-ekonomik düzeyine göre anlamlı olarak farklılaşırken [$X^2_{(4)}=46,46$, $p<.05$], cinsiyete göre anlamlı olarak farklılaşmadığı saptanmıştır. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %41,7’si (n=55), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %64,8’i (n=177) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %33,3’ü (n=27) bilgisayar öğretmenlerinin dersin sonunda öğrencilerin bir sonraki derse hazırlanarak gelmesi için neler yapmaları gerektiğini söylediğini ifade etmişlerdir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %28,0’ı (n=37), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %20,5’i (n=56) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %21,0’ı (n=17) “Bilgisayar

öğretmenimiz dersin sonunda bir sonraki derse hazırlanarak gelmek için neler yapmamız gerektiğini söyler” maddesine “Kısmen” yanıtını vermiştir. Aynı maddeye, alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %30,3’ü (n=40), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %14,7’si (n=40) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %45,7’si (n=37) “Hayır” yanıtını vermiştir.

“Bilgisayar öğretmenimiz bize çeşitli ev ödevleri verir” maddesine öğrencilerin %41,9’u (n=203) “Evet”, %22,5’i (n=109) “Kısmen”, %35,7’si (n=485) “Hayır yanıtını vermiştir. Bu maddeye verilen yanıtlar parametrik olmayan testler ile incelendiğinde, yanıtların öğrencilerin devam ettikleri okulun sosyo-ekonomik düzeyine [$X^2_{(4)}=76,76$, $p<.05$] ve öğrencilerin cinsiyetine göre [$X^2_{(2)}=8,30$, $p<.05$] anlamlı olarak farklılaştığı görülmüştür. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %25,6’sı (n=34), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %56,8’i (n=154) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %18,5’i (n=15) bilgisayar öğretmenlerinin öğrencilere çeşitli ev ödevleri verdiğini ifade etmiştir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %20,3’ü (n=27), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %23,2’si (n=63), üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %23,5’i (n=19) “Bilgisayar öğretmenimiz bize çeşitli ev ödevleri verir” maddesine “Kısmen” yanıtını vermiştir. Aynı maddeye alt sosyo-ekonomik düzeydeki öğrencilerin %54,1’i (n=133), orta sosyo-ekonomik düzeydeki öğrencilerin %19,9’u (n=54) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %58,0’ı (n=47) “Hayır” yanıtını vermiştir. Bu maddeye verilen yanıtların cinsiyete göre dağılımı incelendiğinde; kızların %35,6’sı (n=89) ve erkeklerin %48,5’i (n=114) “Evet”, kızların %24,8’i (n=62) ve erkeklerin %20,0’ı (n=47) “Kısmen”, kızların %39,6’sı (n=99) ve erkeklerin %31,5’i (n=74) “Hayır” yanıtını vermiştir.

“Bilgisayar öğretmenimiz verdiği ev ödevlerini kontrol eder” maddesine öğrencilerin %51,3’ü (n=249) “Evet”, %16,1’i (n=78) “Kısmen”, %32,6’sı (n=158) “Hayır” yanıtını vermiştir. Bu maddeye verilen yanıtlar öğrencilerin devam ettikleri okulların sosyo-ekonomik düzeylerine göre anlamlı olarak farklılaşırken [$X^2_{(4)}=62,46$, $p<.05$] öğrencilerin cinsiyetine göre anlamlı olarak farklılaşmamaktadır. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %36,6’sı (n=48), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %65,2’si (n=178) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %28,4’ü (n=23) bilgisayar

öğretmenlerinin verdiği ödevleri kontrol ettiğini ifade etmiştir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %18,3'ü (n=24), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %15,8'i (n=43) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %13,6'sı (n=11) bilgisayar öğretmenlerinin verdiği ev ödevlerini “Kısmen” kontrol ettiğini ifade etmiştir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %45,0'ı (n=59), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %19,0'ı (n=52) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %58,0'ı (n=47) bilgisayar öğretmenlerinin verdiği ev ödevlerini kontrol etmediğini belirtmiştir.

Tablo 4.2'ye göre “bilgisayar öğretmenimiz derste tahtayı kullanır” maddesine öğrencilerin %53,7'si (n=260) “Evet”, %22,3'ü (n=108) “Kısmen”, %24,0'ı (n=116) “Hayır” yanıtını vermiştir. Bu maddeye ilişkin yanıtlar öğrencilerin devam ettikleri okulların sosyo-ekonomik düzeylerine göre anlamlı olarak farklılaşırken [$X^2_{(4)}=168,01$, $p<.05$] öğrencilerin cinsiyetlerine göre anlamlı olarak farklılaşmamaktadır. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %67,7'si (n=88), orta sosyo-ekonomik düzey okullara devam eden öğrencilerin %58,8'i (n=161) ve üst sosyo-ekonomik düzey okullara devam eden öğrencilerin %13,8'i (n=11) bilgisayar dersinde öğretmenlerinin tahtayı kullandığını ifade etmiştir. Alt sosyo-ekonomik düzey okullara devam eden öğrencilerin %23,1'i (n=30), orta sosyo-ekonomik düzey okullara devam eden öğrencilerin %26,6'sı (n=73) ve üst sosyo-ekonomik düzey okullara devam eden öğrencilerin %6,3'ü (n=5) bilgisayar öğretmenlerinin derste tahtayı “Kısmen” kullandığını ifade etmiştir. Alt sosyo-ekonomik düzey okullara devam eden öğrencilerin %9,2'si (n=12), orta sosyo-ekonomik düzey okullara devam eden öğrencilerin %14,6'sı (n=40) ve üst sosyo-ekonomik düzey okullara devam eden öğrencilerin %80,0'ı (n=64) bilgisayar öğretmenlerinin derste tahtayı kullanmadığını belirtmiştir.

“Bilgisayar öğretmenimiz derste projeksiyon cihazı kullanır” maddesi ile ilgili olarak öğrencilerin %51,3'ü (n=248) “Evet”, %19,9'u (n=96) “Kısmen”, %28,8'i (n=139) “Hayır” seçeneğini işaretlemiştir. Öğrencilerin bu maddeye verdikleri yanıtlar öğrencilerin devam ettikleri okulların sosyo-ekonomik düzeylerine [$X^2_{(4)}=130,68$, $p<.05$] ve öğrencilerin cinsiyetlerine [$X^2_{(2)}=6,36$, $p<.05$] göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %55,8'i (n=72), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %61,9'u (n=169) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %8,6'sı (n=7) “Bilgisayar öğretmenimiz derste projeksiyon cihazı kullanır” maddesi ile

ilgili olarak “Evet” seçeneğini işaretlemiştir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %26,4’ü (n=34), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %19,4’ü (n=53) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %11,1’i (n=9) bilgisayar öğretmenlerinin derste projeksiyon cihazını “Kısmen” kullandığını ifade etmiştir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %17,8’i (n=23), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %18,7’si (n=51) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %80,2’si (n=81) bilgisayar öğretmenlerinin derste projeksiyon cihazı kullanmadığını ifade etmiştir. Bu maddeye verilen yanıtların cinsiyete göre dağılımı incelendiğinde; kız öğrencilerin %45,8’i (n=114) ve erkek öğrencilerin %57,3’ü (n=134) “Evet”, kız öğrencilerin %22,1’i (n=55) ve erkek öğrencilerin %17,5’i (n=41) “Kısmen”, kız öğrencilerin %32,1’i (n=80) ve erkek öğrencilerin %25,2’si (n=59) “Hayır” yanıtını vermiştir.

“Bilgisayar öğretmenimiz derste tepegöz kullanır” maddesine ilişkin olarak öğrencilerin %22,3’ü (n=108) “Evet”, %12,6’sı (n=61) “Kısmen”, %65,2’si (n=316) “Hayır” seçeneğini işaretlemiştir. Bu maddeye verilen yanıtlar öğrencilerin devam ettikleri okulların sosyo-ekonomik düzeylerine [$X^2_{(4)}=29,22$, $p<.05$] ve öğrencilerin cinsiyetlerine [$X^2_{(2)}=19,60$, $p<.05$] göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır. Öğrencilerin ilgili maddeye verdikleri yanıtların devam ettikleri okulların sosyo-ekonomik düzeylerine göre dağılımı incelendiğinde; alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %19,7’si (n=26), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %27,9’u (n=76) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %7,4’ünün (n=6) “Evet” yanıtını verdiği görülmektedir. Alt sosyo-ekonomik düzey okullara devam eden öğrencilerin %18,2’si (n=24), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %12,5’i (n=34) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %3,7’si (n=3) “Bilgisayar öğretmenimiz derste tepegöz kullanır” maddesi ile ilgili olarak “Kısmen” seçeneğini işaretlemiştir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %62,1’i (n=82), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %59,6’sı (n=162) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %88,9’u (n=72) bilgisayar öğretmenlerinin derste tepegöz kullanmadığını ifade etmiştir. Bu maddeye verilen yanıtların cinsiyete göre dağılımı incelendiğinde; kızların %14,3’ü (n=36) ve erkeklerin %30,9’u (n=72) “Evet”; kızların %13,1’i (n=33) ve erkeklerin

%12,0'ı (n=133) “Kısmen”; kızların %72,6'sı (n=183) ve erkeklerin %57,1'i (n=133) “Hayır” yanıtını vermiştir.

“Bilgisayar dersleri dışında bilgisayar laboratuvarını kullanabiliyorum” maddesine öğrencilerin %45,0'ı (n=219) “Evet”, %20,7'si (n=101) “Kısmen”, %34,3'ü (n=167) “Hayır” yanıtını vermiştir. Bu maddeye verilen yanıtlar öğrencilerin cinsiyetine göre anlamlı olarak farklılaşmazken, öğrencilerin devam ettikleri okulların sosyo-ekonomik düzeylerine göre [$X^2_{(4)}=38,60$, $p<.05$] anlamlı olarak farklılaştığı saptanmıştır. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %25,0'ı (n=33), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %54,5'i (n=150) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %45,0'ı (n=36) bilgisayar dersleri dışında bilgisayar laboratuvarını kullanabildiğini ifade etmiştir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %22,7'si (n=30), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %17,5'i (n=48) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %28,8'i (n=23) “Bilgisayar dersleri dışında bilgisayar laboratuvarını kullanabiliyorum” maddesi ile ilgili olarak “Kısmen” seçeneğini işaretlemiştir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencileri %52,3'ü (n=69), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %28,0'ı (n=77) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okulların %26,3'ü (n=21) bilgisayar dersleri dışında bilgisayar laboratuvarını kullanamadığını ifade etmiştir.

Tablo 4.3: Bilgisayar derslerinin genellikle işlendiği yer

		Bilgisayar Laboratuvarı		Sınıf		Toplam		X ²
		s	%	s	%	s	%	
Okullar	Alt	132	99,2	1	0,8	133	100,0	Hesaplanamadı*
	Orta	250	91,2	24	8,8	274	100,0	
	Üst	81	100,0	0	0,0	81	100,0	
Cinsiyet	Kız	241	95,3	12	4,7	253	100,0	,15
	Erkek	222	94,5	13	5,5	235	100,0	
Toplam		463	94,9	25	5,1	488	100,0	

* Parametrik olmayan testlerde, beklenen değeri, 5'ten küçük olan hücre sayısı toplam gözenek sayısının %20'sini aşmaktadır. Bu nedenle anlamlılık testine ilişkin sonuçlar yorumlanmamıştır.

Tablo 4.3 incelendiğinde; öğrencilerin %94,9'u bilgisayar derslerinin bilgisayar laboratuvarında işlendiğini ifade ederken, %5,1'i (n=25) derslerin genellikle sınıfta

işlendiğini belirttiği görülmektedir. Bu maddeye verilen yanıtların öğrencilerin sosyo-ekonomik düzeylerine göre anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığı hesaplanamazken, yanıtların öğrencilerin cinsiyetlerine göre anlamlı olarak farklılaşmadığı saptanmıştır.

Tablo 4.4: Bilgisayar laboratuvarında bilgisayar kullanabilme durumu

		Evet		Ara sıra		Hayır		Toplam		X ²
		s	%	s	%	s	%	s	%	
Okullar	Alt	122	91,7	11	8,3	0	0,0	133	100,0	Hesaplanamadı*
	Orta	243	88,7	30	10,9	1	0,4	274	100,0	
	Üst	81	100,0	0	0,0	0	0,0	81	100,0	
Cinsiyet	Kız	231	91,3	21	8,3	1	0,4	253	100,0	Hesaplanamadı*
	Erkek	215	91,5	20	8,5	0	0,0	235	100,0	
Toplam		446	91,4	41	8,4	1	0,2	488	100,0	

* Parametrik olmayan testlerde, beklenen değeri, 5'ten küçük olan hücre sayısı toplam gözeneğin sayısının %20'sini aşmaktadır. Bu nedenle anlamlılık testine ilişkin sonuçlar yorumlanmamıştır.

Tablo 4.4'e göre öğrencilerin bilgisayar laboratuvarında bilgisayar kullanabilme durumları incelendiğinde, %91,4'ü (n=446) "Evet", %8,4'ü (n=41) "Ara sıra", %0,2'si (n=1) "Hayır" yanıtını vermiştir. Bu maddeye verilen yanıtların öğrencilerin devam ettikleri okulların sosyo-ekonomik düzeylerine göre veya öğrencilerin cinsiyetine göre anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığı hesaplanamamıştır.

Tablo 4.5: Bir bilgisayarı paylaşan öğrenci sayıları

		1 kişi		2 kişi		3 kişi		4 ve üzeri		Toplam		X ²
		s	%	s	%	s	%	s	%	s	%	
Okullar	Alt	10	7,6	55	42,0	39	29,8	27	20,6	131	100,0	Hesaplanamadı*
	Orta	11	4,1	177	65,8	80	29,7	1	0,4	269	100,0	
	Üst	81	100,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	81	100,0	
Cinsiyet	Kız	48	19,2	120	48,0	69	27,6	13	5,2	250	100,0	3,06
	Erkek	54	23,4	112	48,5	50	21,6	15	6,5	231	100,0	
Toplam		102	21,2	232	48,2	119	24,7	28	5,8	481	100,0	

* Parametrik olmayan testlerde, beklenen değeri, 5'ten küçük olan hücre sayısı toplam gözeneğin sayısının %20'sini aşmaktadır. Bu nedenle anlamlılık testine ilişkin sonuçlar yorumlanmamıştır.

Tablo 4.5 incelendiğinde öğrencilerin %21,2'sinin (n=102) bilgisayarı tek başına kullandığı, %48,2'sinin (n=232) iki kişi bir bilgisayarı paylaştığı, %24,7'sinin (n=119) üç kişi bir bilgisayarı paylaştığı, %5,8'inin (n=28) dört kişi bir bilgisayarı paylaştığı görülmektedir. Bu soruya verilen yanıtların öğrencilerin devam ettikleri okulların sosyo-ekonomik düzeylerine göre anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığı

hesaplanamazken, öğrencilerin cinsiyetlerine göre anlamlı olarak farklılaşmadığı saptanmıştır.

Tablo 4.6: Öğrencilerin bilgisayar laboratuvarında bilgisayar kullanabilme zamanları

		1-10 Dakika		11-20 Dakika		21-30 Dakika		31-40 Dakika		Toplam		X ²
		s	%	s	%	s	%	s	%	s	%	
Okullar	Alt	52	40,9	36	28,3	10	7,9	29	22,8	127	100,0	Hesaplanamadı*
	Orta	26	10,2	124	48,8	33	13,0	71	28,0	254	100,0	
	Üst	0	0,0	0	0,0	4	4,9	77	95,1	81	100,0	
Cinsiyet	Kız	43	17,9	89	37,1	21	8,8	87	36,3	240	100,0	2,73
	Erkek	35	15,8	71	32,0	26	11,7	90	40,5	222	100,0	
Toplam		78	16,9	160	34,6	47	10,2	177	38,3	462	100,0	

* Parametrik olmayan testlerde, beklenen değeri, 5'ten küçük olan hücre sayısı toplam gözeneğin sayısının %20'sini aşmaktadır. Bu nedenle anlamlılık testine ilişkin sonuçlar yorumlanmamıştır.

Tablo 4.6 incelendiğinde öğrencilerin %16,9'u (n=78) bilgisayar laboratuvarında 1-10 dakika arasında bilgisayar kullanabildiğini, %34,6'sı (n=160) 11-20 dakika arasında bilgisayar kullanabildiğini, %10,2'si (n=47) 21-30 dakika arasında bilgisayar kullanabildiğini, %38,3'ü (n=177) 31-40 dakika arasında bilgisayar kullanabildiğini ifade etmiştir. Öğrencilerin bilgisayar laboratuvarında bilgisayar kullanabilme zamanlarının devam ettikleri okulların sosyo-ekonomik düzeylerine göre anlamlı olarak farklılaşp farklılaşmadığı hesaplanamazken, öğrencilerin cinsiyetine anlamlı olarak farklılaşmadığı saptanmıştır

Tablo 4.7: Sınıfta birden fazla kişi bir bilgisayarı kullanıyorsa, eşit olarak kullanabilme durumları

		Evet		Kısmen		Hayır		Toplam		X ²	
		s	%	s	%	s	%	s	%		
28. Sınıfta birden fazla kişi bir bilgisayarı kullandığında eşit sürelerde kullanabiliyor musunuz?	Okullar	Alt	61	50,4	37	30,6	23	19,0	121	100,0	0,55
		Orta	119	46,9	87	34,3	48	18,9	254	100,0	
	Cinsiyet	Kız	102	51,3	66	33,2	31	15,6	199	100,0	3,45
		Erkek	78	44,3	58	33,0	40	22,7	176	100,0	
		Toplam	180	48,0	124	33,1	71	18,9	375	100,0	

“Sınıfta birden fazla kişi bir bilgisayarı kullandığında eşit sürelerde kullanabiliyor musunuz?” sorusuna öğrencilerin %48,0'ı (n=180) “Evet” yanıtını verirken, %33,1'i

(n=124) “Kısmen”, %18,9’u (n=71) “Hayır” yanıtını vermiştir. Bu soruya verilen yanıtlar öğrencilerin devam ettikleri okulların sosyo-ekonomik düzeylerine veya öğrencilerin cinsiyetlerin göre anlamlı olarak farklılaşmamaktadır.

Tablo 4.8: Bilgisayar laboratuvarında, bilgisayarda oyun oynama durumu

		Evet		Ara sıra		Hayır		Toplam		X ²
		s	%	s	%	s	%	s	%	
Okullar	Alt	85	63,9	42	31,6	6	4,5	133	100,0	42,85*
	Orta	136	49,5	80	29,1	59	21,5	275	100,0	
	Üst	65	80,2	14	17,3	2	2,5	81	100,0	
Cinsiyet	Kız	152	60,3	63	25,0	37	14,7	252	100,0	2,14
	Erkek	134	56,5	73	30,8	30	12,7	237	100,0	
Toplam		286	58,5	136	27,8	67	13,7	489	100,0	

* p<.05

“Bilgisayar laboratuvarında oyun oynama” durumuna ilişkin olarak Tablo 4.8 incelendiğinde; %58,5’i (n=286) bilgisayar laboratuvarında oyun oynayabildiklerini, %27,8’i (n=136) bilgisayar laboratuvarında kısmen oyun oynayabildiklerini, %13,7’si (n=67) bilgisayar laboratuvarında oyun oynayamadıklarını ifade etmiştir. Bilgisayar laboratuvarında oyun oynama durumu, öğrencilerin cinsiyetlerine göre anlamlı olarak farklılaşmazken, öğrencilerin devam ettikleri okulların sosyo-ekonomik düzeylerine göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır [$X^2_{(4)}=42,85$, p<.05]. Alt sosyo-ekonomik düzey okullara devam eden öğrencilerin %63,9’u (n=85), orta sosyo-ekonomik düzey okullara devam eden öğrencilerin %49,5’i (n=136) ve üst sosyo-ekonomik düzey okullara devam eden öğrencilerin %80,2’si (n=65) bilgisayar laboratuvarında, bilgisayarda oyun oynayabildiklerini ifade etmişlerdir. Alt sosyo-ekonomik düzey okullara devam eden öğrencilerin %31,6’sı (n=42), orta sosyo-ekonomik düzey okullara devam eden öğrencilerin %29,1’i (n=80) ve üst sosyo-ekonomik düzey okullara devam eden öğrencilerin %17,3’ü (n=14) bilgisayar laboratuvarında, bilgisayarda “Kısmen” oyun oynayabildiklerini belirtmiştir. Alt sosyo-ekonomik düzey okullara devam eden öğrencilerin %4,5’i (n=6), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %21,5’i (n=59) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %2,5’i (n=2) bilgisayar laboratuvarında, bilgisayarda oyun oynayamadıklarını ifade etmiştir.

Bilgisayar laboratuvarında oyun oynayan öğrencilerin oynadıkları oyunların dağılımı Tablo 4.9’da verilmiştir.

Tablo 4.9: Bilgisayar laboratuvarında oynanan oyunlar

			Evet		Kısmen		Hayır		Toplam		X ²
			s	%	s	%	s	%	s	%	
1. Mayın Tarlası	Okullar	Alt	39	30,7	33	26,0	55	43,3	127	100,0	26,91*
		Orta	50	23,7	21	10,0	140	66,4	211	100,0	
		Üst	21	26,6	22	27,8	36	45,6	79	100,0	
	Cinsiyet	Kız	53	25,0	39	18,4	120	56,6	212	100,0	0,43
		Erkek	57	27,8	37	18,0	111	54,1	205	100,0	
		Toplam	110	26,4	76	18,2	231	55,4	417	100,0	
2. Freecell	Okullar	Alt	17	13,6	20	16,0	88	70,4	125	100,0	9,90*
		Orta	23	11,1	17	8,2	168	80,8	208	100,0	
		Üst	16	20,5	7	9,0	55	70,5	78	100,0	
	Cinsiyet	Kız	16	7,6	27	12,8	168	79,6	211	100,0	14,28*
		Erkek	40	20,0	17	8,5	143	71,5	200	100,0	
		Toplam	56	13,6	44	10,7	311	75,7	411	100,0	
3. Dövüş Oyunları (Counter, GTA gibi)	Okullar	Alt	32	25,2	14	11,0	81	63,8	127	100,0	7,36
		Orta	45	21,4	12	5,7	153	72,9	210	100,0	
		Üst	23	29,5	9	11,5	46	59,0	78	100,0	
	Cinsiyet	Kız	18	8,5	14	6,6	180	84,9	212	100,0	65,05*
		Erkek	82	40,4	21	10,3	100	49,3	203	100,0	
		Toplam	200	24,1	35	8,4	280	67,5	415	100,0	
4. Yarış Oyunları (Need for speed gibi)	Okullar	Alt	35	27,6	25	19,7	67	52,8	127	100,0	19,06*
		Orta	71	33,8	18	8,6	121	57,6	210	100,0	
		Üst	26	33,3	21	26,9	31	39,7	78	100,0	
	Cinsiyet	Kız	38	17,9	34	16,0	140	66,0	212	100,0	40,82*
		Erkek	94	46,3	30	14,8	79	38,9	203	100,0	
		Toplam	132	31,8	64	15,4	219	52,8	415	100,0	
5. Futbol Oyunları (Fifa gibi)	Okullar	Alt	41	33,1	17	13,7	66	53,2	124	100,0	28,68*
		Orta	49	23,6	6	2,9	153	73,6	208	100,0	
		Üst	26	33,8	13	16,9	38	49,4	77	100,0	
	Cinsiyet	Kız	16	7,8	12	5,8	178	86,4	206	100,0	102,94*
		Erkek	100	49,3	24	11,8	79	38,9	203	100,0	
		Toplam	116	28,4	36	8,8	257	62,8	409	100,0	
6. Kız Oyunları (Barbie oyunları, güzellik evi gibi)	Okullar	Alt	63	49,6	12	9,4	52	40,9	127	100,0	49,35*
		Orta	51	24,3	8	3,8	151	71,9	210	100,0	
		Üst	18	22,8	16	20,3	45	57,0	79	100,0	
	Cinsiyet	Kız	117	55,2	25	11,8	70	33,0	212	100,0	131,19*
		Erkek	15	7,4	11	5,4	178	87,3	204	100,0	
		Toplam	132	31,7	36	8,7	248	59,6	416	100,0	
7. Strateji Oyunları	Okullar	Alt	22	17,3	32	25,2	73	57,5	127	100,0	70,29*
		Orta	52	25,0	19	9,1	137	65,9	208	100,0	
		Üst	46	58,2	19	24,1	14	17,7	79	100,0	
	Cinsiyet	Kız	41	19,4	33	15,6	137	64,9	211	100,0	23,27*
		Erkek	79	38,9	37	18,2	87	42,9	203	100,0	
		Toplam	120	29,0	70	16,9	224	54,1	414	100,0	

Tablo 4.9'un Devamı

			Evet		Kısmen		Hayır		Toplam		X ²
			s	%	s	%	s	%	s	%	
8. Kelime Oyunları	Okullar	Alt	37	29,4	14	11,1	75	59,5	126	100,0	23,80*
		Orta	72	34,4	16	7,7	121	57,9	209	100,0	
		Üst	40	51,3	15	19,2	23	29,5	78	100,0	
	Cinsiyet	Kız	75	35,5	19	9,0	117	55,5	211	100,0	1,92
		Erkek	74	36,6	26	12,9	102	50,5	202	100,0	
		Toplam	149	36,1	45	10,9	219	53,0	413	100,0	
9. Zeka Oyunları	Okullar	Alt	60	47,2	22	17,3	45	35,4	127	100,0	14,08*
		Orta	121	57,6	23	11,0	66	31,4	210	100,0	
		Üst	52	65,8	15	19,0	12	15,2	79	100,0	
	Cinsiyet	Kız	121	57,1	29	13,7	62	29,2	212	100,0	0,26
		Erkek	112	54,9	31	15,2	61	29,9	204	100,0	
		Toplam	233	56,0	60	14,4	123	29,5	416	100,0	
10. Mario	Okullar	Alt	44	34,6	21	16,5	62	48,8	127	100,0	60,15*
		Orta	60	28,7	9	4,3	140	67,0	209	100,0	
		Üst	47	59,5	17	21,5	15	19,0	79	100,0	
	Cinsiyet	Kız	76	36,0	18	8,5	117	55,5	211	100,0	3,79
		Erkek	75	36,8	29	14,2	100	49,0	204	100,0	
		Toplam	151	36,4	47	11,3	217	52,3	415	100,0	
11. Dave	Okullar	Alt	19	15,1	17	13,5	90	71,4	126	100,0	15,52*
		Orta	29	13,9	14	6,7	166	79,4	209	100,0	
		Üst	22	28,6	10	13,0	45	58,4	77	100,0	
	Cinsiyet	Kız	23	11,0	21	10,0	166	79,0	210	100,0	11,29*
		Erkek	47	23,3	20	9,9	135	66,8	202	100,0	
		Toplam	70	17,0	41	10,0	301	73,1	412	100,0	
12. Kayak	Okullar	Alt	29	23,2	17	13,6	79	63,2	125	100,0	45,76*
		Orta	39	18,6	19	9,0	152	72,4	210	100,0	
		Üst	37	46,8	19	24,1	23	29,1	79	100,0	
	Cinsiyet	Kız	39	18,5	30	14,2	142	67,3	211	100,0	10,79*
		Erkek	66	32,5	25	12,3	112	55,2	203	100,0	
		Toplam	105	25,4	55	13,3	254	61,4	414	100,0	
13. Kim 500 Milyar İster?	Okullar	Alt	32	25,6	20	16,0	73	58,4	125	100,0	52,28*
		Orta	52	25,4	10	4,8	146	69,9	209	100,0	
		Üst	40	51,3	18	23,1	20	25,6	78	100,0	
	Cinsiyet	Kız	53	25,1	25	11,8	133	63,0	211	100,0	5,78
		Erkek	72	35,8	23	11,4	106	52,7	201	100,0	
		Toplam	125	30,3	48	11,7	239	58,0	412	100,0	

* p<.05

Mayın tarlası oyununu oynayan öğrenciler %26,4'lük (n=110) dilimi oluştururken, bu oyunu ara sıra oynayan öğrenciler %18,2'lik (n=76) dilimi, bu oyunu oynamayan öğrenciler ise %55,4'lük (n=231) dilimi oluşturmaktadır. Bu oyunu oynama durumu öğrencilerin cinsiyetlerine göre anlamlı olarak farklılaşmazken, öğrencilerin devam ettikleri okulların sosyo-ekonomik düzeyine göre anlamlı olarak

farklılaşmaktadır [$X^2_{(4)}=26,91$, $p<.05$]. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %30,7'si (n=39), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %23,7'si (n=50), üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %26,6'sı (n=21) bilgisayar laboratuvarında mayın tarlası oyununu oynadıklarını ifade etmişlerdir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %26,0'ı (n=33), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %10,0'ı (n=21) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %27,8'i (n=22) bilgisayar laboratuvarında mayın tarlası oyununu “Kısmen” oynadıklarını ifade etmişlerdir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %43,3'ü (n=55), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %66,4'ü (n=140) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %45,6'sı (n=36) bilgisayar laboratuvarında mayın tarlası oyununu oynamadıklarını ifade etmiştir.

Freecell oyunu ile ilgili olarak; öğrencilerin %13,6'sı (n=56) bu oyunu oynadıklarını, %10,7'si (n=44) “Kısmen” oynadıklarını, %75,7'si (n=311) freecell oyununu oynamadıklarını ifade etmiştir. Freecell oyununu oynama dağılımları öğrencilerin devam ettikleri okulun sosyo-ekonomik düzeyine [$X^2_{(4)}=9,90$, $p<.05$] ve öğrencilerin cinsiyetlerine [$X^2_{(2)}=14,28$, $p<.05$] göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %13,6'sı (n=17), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %11,1'i (n=23) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %20,5'i (n=16) freecell oyununu oynadıklarını ifade etmiştir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %16,0'ı, orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %8,2'si (n=17) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %9,0'ı (n=7) freecell oyununu “Kısmen” oynadıklarını ifade etmiştir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %70,4'ü (n=88), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %80,8'i (n=208) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %70,5'i (n=55) bilgisayar laboratuvarında freecell oyununu oynamadıklarını ifade etmiştir. Öğrencilerin freecell oyununu oynama durumlarının cinsiyete göre dağılımı incelendiğinde, kız öğrencilerin %7,6'sının (n=16) ve erkek öğrencilerin %20,0'ının (n=40) freecell oyununu oynadıkları, kız öğrencilerin %12,8'isi (n=27) ve erkek öğrencilerin %8,5'inin (n=17) freecell oyununu “Kısmen” oynadıkları, kız öğrencilerin %79,6'sının (n=168) ve erkek öğrencilerin %71,5'inin (n=143) freecell oyununu oynamadıkları söylenebilir.

Bilgisayar laboratuvarında dövüş oyunlarının oynanmasına ilişkin dağılım incelendiğinde, öğrencilerin %24,1'i (n=200) bilgisayar laboratuvarında dövüş oyunları oynadığını ifade ederken, %8,4'ü (n=35) "Kısmen" dövüş oyunları oynadığını, %67,5'i (n=280) ise dövüş oyunları oynamadığını belirtmiştir. Öğrencilerin bilgisayar laboratuvarında dövüş oyunları oynamalarına ilişkin yanıtları öğrencilerin devam ettikleri okulların sosyo-ekonomik düzeyine göre anlamlı olarak farklılaşmazken, öğrencilerin cinsiyetlerine göre anlamlı olarak farklılaştığı saptanmıştır [$X^2_{(2)}=65,05$, $p<.05$]. Kız öğrencilerin %8,5'i (n=18) ve erkek öğrencilerin %40,4'ü (n=82) bilgisayar laboratuvarında dövüş oyunları oynadıklarını, kızların %6,6'sı (n=14) ve erkek öğrencilerin %10,3'ü (n=12) bilgisayar laboratuvarında "Kısmen" dövüş oyunları oynadıkları, kızların %84,9'u (n=81) ve erkek öğrencilerin %49,3'ü (n=100) bilgisayar laboratuvarında dövüş oyunları oynamadığını ifade etmiştir.

Öğrencilerin bilgisayar laboratuvarında yarış oyunları oynama durumlarına ilişkin dağılımları incelendiğinde; %31,8'i (n=132) yarış oyunları oynadığını, %15,4'ü (n=64) "Kısmen" yarış oyunları oynadığını, %52,8'i (n=219) yarış oyunları oynamadığını ifade etmiştir. Bu maddeye verilen yanıtlar öğrencilerin devam ettikleri okulların sosyo-ekonomik düzeylerine [$X^2_{(2)}=19,06$, $p<.05$] ve öğrencilerin cinsiyetlerine [$X^2_{(4)}=40,82$, $p<.05$] göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %27,6'sı (n=35), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %33,8'i (n=71) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %33,3'ü (n=26) bilgisayar laboratuvarında yarış oyunları oynadığını ifade etmiştir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %19,7'si (n=25), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %8,6'sı (n=18) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %26,9'u (n=21) bilgisayar laboratuvarında "Kısmen" yarış oyunları oynadığını belirtmiştir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %52,8'i (n=67), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %57,6'sı (n=121) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %39,7'si (n=31) bilgisayar laboratuvarında yarış oyunları oynamadığını ifade etmiştir. Bilgisayar laboratuvarında yarış oyunları oynama durumuna ilişkin yanıtların öğrencilerin cinsiyetine göre dağılımı incelendiğinde; kız öğrencilerin %17,9'u (n=38) ve erkek öğrencilerin %46,3'ü (n=94) bilgisayar laboratuvarında yarış oyunları oynadığını; kız öğrencilerin %16,0'ı (n=34) ve erkek öğrencilerin %14,8'i (n=30) bilgisayar laboratuvarında "Kısmen" yarış oyunları oynadığını; kız öğrencilerin

%66,0'ı (n=140) ve erkek öğrencilerin %38,9'u (n=79) bilgisayar laboratuvarında yarış oyunları oynamadığını ifade etmiştir.

Bilgisayar laboratuvarında futbol oyunlarının oynanması ile ilgili dağılım incelendiğinde, öğrencilerin %28,4'ünün (n=116) bilgisayar laboratuvarında futbol oyunları oynadığı, %8,8'inin (n=36) "Kısmen" futbol oyunları oynadığı, %62,8'inin (n=257) futbol oyunları oynamadığı görülmektedir. Öğrencilerin bilgisayar laboratuvarında futbol oyunları oynama maddesine verdikleri yanıtlar, öğrencilerin devam ettikleri okulların sosyo-ekonomik düzeyine [$X^2_{(4)}=28,68$, $p<.05$] ve öğrencilerin cinsiyetine [$X^2_{(2)}=102,94$, $p<.05$] göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %33,1'i (n=41), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %23,6'sı (n=49) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %33,8'i (n=26) bilgisayar laboratuvarında futbol oyunları oynadığını ifade etmiştir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %13,7'si (n=17), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %2,9'u (n=6) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %16,9'u (n=13) bilgisayar laboratuvarında "Kısmen" futbol oyunları oynadıklarını belirtmiştir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %53,2'si (n=66), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %73,6'sı (n=153) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %49,4'ü (n=38) bilgisayar laboratuvarında futbol oyunları oynamadıklarını ifade etmişlerdir. Bu maddeye verilen yanıtların cinsiyete göre dağılımı incelendiğinde; kızların %7,8'inin (n=16) ve erkeklerin %49,3'ünün (n=100) "Evet"; kızların %5,8'inin (n=12) ve erkeklerin %11,8'inin (n=24) "Kısmen"; kızların %86,4'ünün (n=178) ve erkeklerin %38,9'unun (n=79) "Hayır" yanıtını verdiği saptanmıştır.

Tablo 4.9'a göre, bilgisayar laboratuvarında kız oyunlarının (barbie oyunları, güzellik evi vb. oyunlar) oynanması ile ilgili dağılım incelendiğinde, öğrencilerin %31,7'sinin (n=132) kız oyunları oynadığı, %8,7'si (n=36) bu oyunları "Kısmen" oynadığı, %56,9'unun (n=248) oynamadığı görülmüştür. Bu maddeye verilen yanıtlar öğrencilerin devam ettikleri okulun sosyo-ekonomik düzeyine [$X^2_{(4)}=49,35$, $p<.05$] ve öğrencilerin cinsiyetlerine [$X^2_{(2)}=131,19$, $p<.05$] göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %49,6'sı (n=63), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %24,3'ü (n=51) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %22,8'i (n=18) bilgisayar

laboratuvarında kız oyunları oynadıklarını ifade etmiştir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %9,4'ü (n=12), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %3,8'i (n=8) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %20,3'ü (n=16) bilgisayar laboratuvarında “Kısmen” kız oyunları oynadığını belirtmiştir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %40,9'u (n=52), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %71,9'u (n=151) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %57,0'ı (n=45) bilgisayar laboratuvarında kız oyunları oynamadığını ifade etmiştir. Bilgisayar laboratuvarında kız oyunları oynama maddesine ilişkin yanıtların cinsiyete göre dağılımı incelendiğinde; kızların %55,2'si (n=117) ve erkeklerin %7,4'ünün (n=15) “Evet”; kızların %11,8'i (n=25) ve erkeklerin %5,4'ünün (n=11) “Kısmen”, kızların %33,0 (n=70) ve erkeklerin %87,3'ünün (n=178) “Hayır” yanıtını verdiği söylenebilir.

Bilgisayar laboratuvarında strateji oyunları oynama maddesi ile ilgili olarak öğrencilerin %29,0'unun (n=120) “Evet”, %16,9'unun (n=70) “Kısmen”, %54,1'inin (n=224) “Hayır” yanıtını vermiştir. Bu maddeye ilişkin yanıtlar, öğrencilerin devam ettikleri okulların sosyo-ekonomik düzeylerine [$X^2_{(4)}=70,29$, $p<.05$] ve öğrencilerin cinsiyetlerine [$X^2_{(2)}=23,27$, $p<.05$] göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %17,3'ü (n=22), orta sosyo-ekonomik düzeydeki öğrencilerin %25,0'ı (n=52) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %58,2'si (n=46) bilgisayar laboratuvarında strateji oyunları oynadıklarını ifade etmiştir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %25,2'si (n=32), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %9,1 (n=19) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %24,1'i (n=19) bilgisayar laboratuvarında kısmen strateji oyunları oynadığını ifade etmiştir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %57,5'i (n=73), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %65,9'u (n=137) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %17,7'si (n=14) bilgisayar laboratuvarında strateji oyunları oynamadığını belirtmiştir. Bu maddeye verilen yanıtların cinsiyete göre dağılımı incelendiğinde, kızların %19,4'ü (n=41) ve erkeklerin %38,9'unun (n=79) “Evet”; kızların %15,6'sı (n=33) ve erkeklerin %18,2'sinin (n=37) “Kısmen”; kızların %64,9'u (n=137) ve erkeklerin %42,9'unun (n=87) “Hayır” yanıtını görülmektedir.

Öğrencilerin bilgisayar laboratuvarında kelime oyunları oynamaya ilişkin verdikleri yanıtların dağılımı aşağıda belirtilmiştir. Öğrencilerin %36,1'i (n=149) "Evet"; %10,9'u (n=45) "Kısmen"; %53,0'ı (n=219) "Hayır" yanıtını vermiştir. Bu maddeye ilişkin yanıtlar, öğrencilerin devam ettikleri okulun sosyo-ekonomik düzeyine göre anlamlı olarak farklılaşırken [$X^2_{(4)}=23,80$, $p<.05$] cinsiyete göre anlamlı olarak farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %29,4'ü (n=37), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %34,4'ü (n=72) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %51,3'ü (n=40) bilgisayar laboratuvarında kelime oyunları oynadıklarını ifade etmiştir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %11,1'i (n=14), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %7,7'si (n=16) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %19,2'si (n=15) bilgisayar laboratuvarında "Kısmen" kelime oyunları oynadıklarını belirtmiştir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %59,5'i (n=75), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %57,9'u (n=121) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %29,5'i (n=23) bilgisayar laboratuvarında kelime oyunları oynamadıklarını ifade etmiştir.

Öğrencilerin bilgisayar laboratuvarında zeka oyunları oynama durumlarına ilişkin dağılımı incelendiğinde, %56,0'ının (n=233) "Evet", %14,4'ünün (n=60) "Kısmen", %29,5'inin (n=123) "Hayır" yanıtını verdiği görülmektedir. Öğrencilerin bu maddeye ilişkin yanıtları, öğrencilerin devam ettikleri okulun sosyo-ekonomik düzeyine göre anlamlı olarak farklılaşırken [$X^2_{(4)}=14,08$, $p<.05$] öğrencilerin cinsiyetlerine göre anlamlı olarak farklılaşmadığı saptanmıştır. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %47,2'si (n=60), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %57,6'sı (n=121) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %65,8'i (n=52) bilgisayar laboratuvarında zeka oyunları oynadığını ifade etmiştir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %17,3'ü (n=22), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %11,0'ı (n=23) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %19,0'ı (n=15) bilgisayar laboratuvarında "Kısmen" zeka oyunları oynadığını ifade etmiştir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %35,4'ü (n=45), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %31,4'ü (n=66) ve alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden

öğrencilerin %15,2'si (n=12) bilgisayar laboratuvarında zeka oyunları oynamadıklarını belirtmiştir.

Bilgisayar laboratuvarında mario oyununu oynama ile ilgili dağılıma bakıldığında; öğrencilerin %36,4'ünün (n=151) bu oyunu oynadıkları, %11,3'ünün (n=47) bu oyunu “Kısmen” oynadıkları, %52,3'ünün (n=217) ise mario oyununu oynamadıkları görülmektedir. Bu maddeye ilişkin dağılımın öğrencilerin devam ettikleri okulun sosyo-ekonomik düzeyine göre anlamlı olarak farklılaştığı görülürken [$X^2_{(4)}=60,15$, $p<.05$] öğrencilerin cinsiyetlerine göre anlamlı olarak farklılaşmadığı saptanmıştır. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %34,6'sı (n=44), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %28,7'si (n=60) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %59,5'i (n=47) bilgisayar laboratuvarında mario oyununu oynadığını ifade etmiştir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %16,5'i (n=21), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %4,3'ü (n=9) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %21,5'i (n=17) bilgisayar laboratuvarında mario oyununu “Kısmen” oynadıklarını belirtmiştir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %48,8'i (n=62), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %67,0'ı (n=140) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %19,0'ı (n=15) bilgisayar laboratuvarında mario oyununu oynamadıklarını belirtmiştir.

Bilgisayar laboratuvarında “dave” oyununu oynama ile ilgili dağılım incelendiğinde, öğrencilerin %17,0'ının (n=70) bu oyunu oynadığı, %10,0'ının (n=41) “Kısmen” oynadığı, %73,1'inin ise oynamadığı görülmüştür. Bu oyuna ilişkin yanıtlar öğrencilerin devam ettikleri okulların sosyo-ekonomik düzeylerine [$X^2_{(4)}=15,52$, $p<.05$] ve öğrencilerin cinsiyetlerine [$X^2_{(2)}=11,29$, $p<.05$] göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %15,1'i (n=19), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %13,9'u (n=29) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %28,6'sı (n=22) bilgisayar laboratuvarında dave oyununu oynadığını ifade etmiştir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %13,5'i (n=17), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %6,7'si (n=14) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %13,0'ı (n=10) bilgisayar laboratuvarında dave oyununu “Kısmen” oynadıklarını ifade etmiştir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %71,4'ü (n=90), orta sosyo-

ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %79,4'ü (n=166) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %58,4'ü (n=45) bilgisayar laboratuvarında dave oyununu oynamadıklarını belirtmiştir. Bu oyuna ilişkin yanıtların öğrencilerin cinsiyetlerine göre dağılımı incelendiğinde, kızların %11,0'ı (n=23) ve erkeklerin %23,3'ünün (n=47) “Evet”; kızların %10,0'ı (n=21) ve erkeklerin %9,9'unun (n=20) “Kısmen”; kızların %79,0'mının (n=166) ve erkeklerin %66,8'inin (n=135) “Hayır” yanıtını verdiği görülmektedir.

Bilgisayar laboratuvarında kayak oyununu oynama ile ilgili dağılım incelendiğinde, öğrencilerin %25,4'ünün (n=105) bu oyunu oynadığı, %13,3'ünün (n=55) kayak oyununu “Kısmen” oynadığı, %61,4'ünün (n=254) ise bu oyunu oynamadığı görülmüştür. Bu maddeye ilişkin yanıtlar, öğrencilerin devam ettikleri okulun sosyo-ekonomik düzeyine [$X^2_{(4)}=45,76$, $p<.05$] ve öğrencilerin cinsiyetlerine [$X^2_{(4)}=10,79$, $p<.05$] göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %23,2'si (n=29), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %18,6'sı (n=39) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %46,8'i (n=37) bilgisayar laboratuvarında kayak oyununu oynadığını belirtmiştir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %13,6'sı (n=17), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %9,0'ı (n=19), üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %24,1'i (n=19) bilgisayar laboratuvarında kayak oyununu kısmen oynadığını ifade etmiştir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %63,2'si (n=79), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %72,4'ü (n=152) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %29,1'i (n=23) bilgisayar laboratuvarında kayak oyununun oynamadığını belirtmiştir. Bu maddeye ilişkin yanıtların cinsiyete göre dağılımı incelendiğinde, kızların %18,5'i (n=39) ve erkeklerin %32,5'inin (n=66) “Evet” yanıtını verdiği; kızların %14,2'si (n=30) ve erkeklerin %12,3'ünün (n=25) “Kısmen” yanıtını verdiği; kızların %67,3'ü (n=142) ve erkeklerin %55,2'sinin (n=112) “Hayır” yanıtını verdiği görülmektedir.

Bilgisayar laboratuvarında “Kim 500 milyar ister?” adlı oyunun oynanmasına ilişkin dağılım incelendiğinde, öğrencilerin %30,3'ünün (n=125) bu oyunu oynadığı, %11,7'sinin (n=48) “Kısmen” oynadığı, %58,0'mının (n=239) ise bu oyunu oynamadığı görülmüştür. Bu oyunun oynanmasına ilişkin dağılım öğrencilerin devam ettikleri okulun sosyo-ekonomik düzeyine göre [$X^2_{(4)}=52,28$, $p<.05$] anlamlı olarak

farklılaşırken, öğrencilerin cinsiyetlerine göre anlamlı olarak farklılaşmamaktadır. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %25,6'sı (n=32), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %25,4'ü (n=52) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %51,3'ü (n=40) bilgisayar laboratuvarında “Kim 500 milyar ister?” adlı oyunu oynadıklarını belirtmiştir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %16,0'ı (n=20), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %4,8'i (n=10) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %23,1'inin (n=18) bilgisayar laboratuvarında “Kim 500 milyar ister?” adlı oyunu “Kısmen” oynadıklarını ifade etmişlerdir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerine %58,4'ü (n=73), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %69,9'u (n=146), üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %25,6'sı (n=20) bilgisayar laboratuvarında “Kim 500 milyar ister?” adlı oyunu oynamadıklarını belirtmiştir.

Öğrencilerin bilgisayar laboratuvarında interneti kullanma durumlarına ilişkin veriler Tablo 4.10'da belirtilmiştir:

Tablo 4.10: Öğrencilerin bilgisayar laboratuvarında interneti kullanma durumları

		Evet		Ara sıra		Hayır		Toplam		X ²
		s	%	s	%	s	%	s	%	
Okullar	Alt	79	59,4	47	35,3	7	5,3	133	100,0	129,98*
	Orta	86	31,3	87	31,6	102	37,1	275	100,0	
	Üst	75	92,6	6	7,4	0	0,0	81	100,0	
Cinsiyet	Kız	120	47,4	64	25,3	69	27,3	253	100,0	8,16*
	Erkek	120	50,8	76	32,2	40	16,9	236	100,0	
Toplam		240	49,1	140	28,6	109	22,3	489	100,0	

* p<.05

Öğrencilerin bilgisayar laboratuvarında interneti kullanmaya ilişkin dağılımları incelendiğinde, öğrencilerin %49,1'inin (n=240) interneti kullandığı, %28,6'sının (n=140) arasına interneti kullandığı, %22,3'ünün (n=109) ise interneti kullanmadığı görülmektedir. Öğrencilerin bilgisayar laboratuvarında interneti kullanma durumları, öğrencilerin devam ettikleri okulun sosyo-ekonomik düzeyine [$X^2_{(4)}=129,98$, p<.05] ve öğrencilerin cinsiyetlerine [$X^2_{(4)}=8,16$, p<.05] göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %59,4'ü (n=79), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %31,3'ü (n=86) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %92,6'sı (n=75)

bilgisayar laboratuvarında interneti kullandığını belirtmiştir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %35,3'ü (n=47), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %31,6'sı (n=87) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %7,4'ü (n=6) bilgisayar laboratuvarında interneti arasına kullandığını ifade etmiştir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %5,3'ü (n=7), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %37,1'i (n=102) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %0,0'ı (n=0) bilgisayar laboratuvarında interneti kullanmadığını belirtmiştir. Öğrencilerin bilgisayar laboratuvarında interneti kullanma durumlarının cinsiyete göre dağılımı incelendiğinde, kızların %47,4'ü (n=120) ve erkeklerin %50,8'inin (n=120) bilgisayar laboratuvarında interneti kullandığı; kızların %25,3'ü (n=64) ve erkeklerin %32,2'sinin (n=76) bilgisayar laboratuvarında interneti “Kısmen” kullandığı; kızların %27,3'ü (n=69) ve erkeklerin %16,9'unun (n=40) bilgisayar laboratuvarında interneti kullanmadığı görülmektedir.

Tablo 4.11'de bilgisayar laboratuvarında interneti kullanan öğrencilerin, interneti kullanım amaçlarına ilişkin verilen bulunmaktadır:

Tablo 4. 11: Öğrencilerin bilgisayar laboratuvarında interneti kullanma amaçları

			Evet		Kısmen		Hayır		Toplam		X ²
			s	%	s	%	s	%	s	%	
1. Araştırma yapmak	Okullar	Alt	59	48,0	29	23,6	35	28,5	123	100,0	30,27*
		Orta	123	71,1	26	15,0	24	13,9	173	100,0	
		Üst	61	75,3	17	21,0	3	3,7	81	100,0	
	Cinsiyet	Kız	113	62,4	36	19,9	32	17,7	181	100,0	0,65
		Erkek	130	66,3	36	18,4	30	15,3	196	100,0	
		Toplam	243	64,5	72	19,1	62	16,4	377	100,0	
2. Ödev yapmak	Okullar	Alt	44	35,5	26	21,0	54	43,5	124	100,0	22,53*
		Orta	84	48,6	30	17,3	59	34,1	173	100,0	
		Üst	47	58,0	23	28,4	11	13,6	81	100,0	
	Cinsiyet	Kız	76	41,8	38	20,9	68	37,4	182	100,0	3,78
		Erkek	99	50,5	41	20,9	56	28,6	196	100,0	
		Toplam	175	46,3	79	20,9	124	32,8	378	100,0	
3. Oyun oynamak	Okullar	Alt	81	65,9	28	22,8	14	11,4	123	100,0	44,78*
		Orta	85	49,1	53	30,6	35	20,2	173	100,0	
		Üst	74	91,4	7	8,6	0	0,0	81	100,0	
	Cinsiyet	Kız	117	64,6	33	18,2	31	17,1	181	100,0	8,51*
		Erkek	123	62,8	55	28,1	18	9,2	196	100,0	
		Toplam	240	63,7	88	23,3	49	13,0	377	100,0	

Tablo 4. 11'in Devamı

			Evet		Kısmen		Hayır		Toplam		X ²
			s	%	s	%	s	%	s	%	
4. Çet yapmak	Okullar	Alt	9	7,3	10	8,1	104	84,6	123	100,0	28,19*
		Orta	25	14,5	12	7,0	135	78,5	172	100,0	
		Üst	24	30,0	13	16,3	43	53,8	80	100,0	
	Cinsiyet	Kız	16	8,9	19	10,6	144	80,4	179	100,0	11,29*
		Erkek	42	21,4	16	8,2	138	70,4	196	100,0	
		Toplam	58	15,5	35	9,3	282	75,2	375	100,0	
5. Elektronik postalarımı bakmak	Okullar	Alt	20	16,3	13	10,6	90	73,2	123	100,0	14,03*
		Orta	25	14,5	21	12,2	126	73,3	172	100,0	
		Üst	24	29,6	15	18,5	42	51,9	81	100,0	
	Cinsiyet	Kız	21	11,5	28	15,4	133	73,1	182	100,0	11,44*
		Erkek	48	24,7	21	10,8	125	64,4	194	100,0	
		Toplam	69	18,4	49	13,0	258	68,6	376	100,0	
6. Haber okumak	Okullar	Alt	21	17,2	25	20,5	76	62,3	122	100,0	11,23*
		Orta	47	27,2	24	13,9	102	59,0	173	100,0	
		Üst	28	35,0	16	20,0	36	45,0	80	100,0	
	Cinsiyet	Kız	42	23,1	33	18,1	107	58,8	182	100,0	1,19
		Erkek	54	28,0	32	16,6	107	55,4	193	100,0	
		Toplam	96	25,6	65	17,3	214	57,1	375	100,0	
7. Müzik indirmek	Okullar	Alt	31	25,2	18	14,6	74	60,2	123	100,0	11,18*
		Orta	42	24,3	16	9,2	115	66,5	173	100,0	
		Üst	28	34,6	16	19,8	37	45,7	81	100,0	
	Cinsiyet	Kız	40	22,0	21	11,5	121	66,5	182	100,0	6,33*
		Erkek	61	31,3	29	14,9	105	53,8	195	100,0	
		Toplam	101	26,8	50	13,3	226	59,9	377	100,0	
8. Sınav sonuçlarına bakmak	Okullar	Alt	68	55,3	24	19,5	31	25,2	123	100,0	26,70*
		Orta	88	50,9	25	14,5	60	34,7	173	100,0	
		Üst	61	75,3	16	19,8	4	4,9	81	100,0	
	Cinsiyet	Kız	104	57,5	28	15,5	49	27,1	181	100,0	1,19
		Erkek	113	57,7	37	18,9	46	23,5	196	100,0	
		Toplam	217	57,6	65	17,2	95	25,2	377	100,0	
9. Resimlere bakmak	Okullar	Alt	64	52,0	23	18,7	36	29,3	123	100,0	7,14
		Orta	81	46,8	36	20,8	56	32,4	173	100,0	
		Üst	42	51,9	24	29,6	15	18,5	81	100,0	
	Cinsiyet	Kız	88	48,4	47	25,8	47	25,8	182	100,0	3,24
		Erkek	99	50,8	36	18,5	60	30,8	195	100,0	
		Toplam	187	49,6	83	22,0	107	28,4	377	100,0	

* p<.05

Tablo 4.11 incelendiğinde, bilgisayar laboratuvarında araştırma yapmak amacıyla interneti kullanmak maddesine öğrencilerin %64,5'i (n=243) "Evet", %19,1'i (n=72) "Kısmen", %16,4'ü (n=62) "Hayır" yanıtını vermiştir. Bu maddeye verilen yanıtlar, öğrencilerin devam ettikleri okulun sosyo-ekonomik düzeylerine göre anlamlı olarak farklılaşırken $[X^2_{(4)}=30,27, p<.05]$ öğrencilerin cinsiyetlerine göre anlamlı olarak farklılaşmamaktadır. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin

%48,0'ı (n=59), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %71,1'i (n=123) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerini %75,3'ü (n=61) bilgisayar laboratuvarında interneti araştırma yapmak amacıyla kullandıklarını belirtmişlerdir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %23,6'sı (n=29), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %15,0'ı (n=26) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %21,0'ı (n=17) bilgisayar laboratuvarında interneti araştırma yapmak için “Kısmen” kullandıklarını ifade etmişlerdir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %28,5'i (n=35), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %13,9'u (n=24) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %3,7'si (n=3) bilgisayar laboratuvarında interneti araştırma yapmak amacıyla kullanmadığını belirtmiştir.

Bilgisayar laboratuvarında interneti ödev yapmak amacıyla kullanma ile ilgili dağılıma bakıldığında, öğrencilerin %46,3'ünün “Evet”, %20,9'unun (n=79) “Kısmen”, %32,8'inin (n=124) ise “Hayır” seçeneğini işaretlediği görülmektedir. Bu maddeye öğrencilerin verdikleri yanıtlar, öğrencilerin devam ettikleri okulların sosyo-ekonomik düzeylerine göre anlamlı olarak farklılaşırken [$X^2_{(4)}=22,53$, $p<.05$] öğrencilerin cinsiyetlerine göre anlamlı olarak farklılaşmadığı görülmektedir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %35,5'i (n=44), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %48,6'sı (n=84) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %58,0'ı (n=47) bilgisayar laboratuvarında interneti ödev yapmak için kullanmaktadır. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %21,0'ı (n=26), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %17,3'ü (n=30) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %28,4'ü (n=23) bilgisayar laboratuvarında interneti “Kısmen” ödev yapmak için kullanmaktadır. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %43,5'i (n=54), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %34,1'i (n=59) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %13,6'sı (n=11) bilgisayar laboratuvarında interneti ödev yapmak için kullanmamaktadır.

Bilgisayar laboratuvarında internetin oyun oynamak için kullanma ile ilgili dağılıma bakıldığında, ilgili maddeye öğrencilerin %63,7'sinin “Evet”, %23,3'ünün (n=88) “Kısmen”, %13,0'ının “Hayır” yanıtını verdiği görülmektedir. Bu maddeye verilen yanıtlar, öğrencilerin devam ettikleri okulların sosyo-ekonomik düzeylerine

[$X^2_{(4)}=44,78$, $p<.05$] ve öğrencilerin cinsiyetlerine [$X^2_{(2)}=8,51$, $p<.05$] göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %65,9'u (n=81), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %49,1'i (n=85) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %91,4'ü (n=74) bilgisayar laboratuvarında interneti oyun oynamak amacıyla kullanmaktadır. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %22,8'i (n=28), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %30,6'sı (n=53) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %8,6'sı (n=7) bilgisayar laboratuvarında interneti "Kısmen" oyun oynamak amacıyla kullanmaktadır. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %11,4'ü (n=14), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %20,2'si (n=35) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %0,0'ı (n=0) bilgisayar laboratuvarında interneti oyun oynamak amacıyla kullanmamaktadır. Öğrencilerin bilgisayar laboratuvarında interneti oyun oynamak amacıyla kullanma durumlarının cinsiyete göre dağılımı incelendiğinde, kız öğrencilerin %64,6'sının (n=117) ve erkek öğrencilerin %62,8'inin (n=123) "Evet", kız öğrencilerin %18,2'sinin (n=33) ve erkek öğrencilerin %28,1'inin (n=55) "Kısmen", kız öğrencilerin %17,1'inin (n=31) ve erkek öğrencilerin %9,2'sinin (n=18) "Hayır" yanıtını verdiği görülmektedir.

Bilgisayar laboratuvarında internetin çet yapmak amacıyla kullanımına ilişkin dağılıma bakıldığında, öğrencilerin %15,5'i (n=58) "Evet", %9,3'ü (n=35) "Kısmen", %75,2'si (n=282) "Hayır" yanıtını vermiştir. Bu maddeye verilen yanıtlar, öğrencilerin devam ettikleri okulların sosyo-ekonomik düzeylerine [$X^2_{(4)}=28,19$, $p<.05$] ve öğrencilerin cinsiyetlerine [$X^2_{(2)}=11,29$, $p<.05$] göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %7,3'ü (n=9), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %14,5'i (n=25) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %30,0'ı (n=24) bilgisayar laboratuvarında interneti çet yapmak amacıyla kullandıklarını ifade etmişlerdir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %8,1'i (n=10), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %7,0'ı (n=12) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %16,3'ü (n=13) bilgisayar laboratuvarında interneti "Kısmen" çet yapmak için kullandıklarını belirtmiştir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %84,6'sı (n=104), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %78,5'i

(n=135) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %53,8'i (n=43) bilgisayar laboratuvarında interneti çet yapmak amacıyla kullanmadıklarını ifade etmişlerdir. Bilgisayar laboratuvarında interneti çet yapma amacı kullanma ile ilgili maddeye verilen yanıtların cinsiyete göre dağılımı incelendiğinde, kızların %8,9'u (n=16) ve erkeklerin %21,4'ü (n=42) "Evet", kızların %10,6'sı (n=19) ve erkeklerin %8,2'si (n=16) "Kısmen", kızların %80,4'ü (n=144) ve erkeklerin %70,4'ü (n=138) "Hayır" yanıtını vermiştir.

Bilgisayar laboratuvarında interneti elektronik postalarına bakmak için kullanma ile ilgili dağılım incelendiğinde, öğrencilerin %18,4'ü (n=69) interneti elektronik postalarına bakmak amacıyla kullandığını, %13,0'ı (n=49) "Kısmen" elektronik postalarına bakmak amacıyla kullandığını, %68,6'sı (n=258) elektronik postalarına bakmak amacıyla kullanmadığını belirtmiştir. Bu maddeye verilen yanıtlar, öğrencilerin devam ettikleri okulların sosyo-ekonomik düzeylerine [$X^2_{(4)}=14,03$, $p<.05$] ve öğrencilerin cinsiyetlerine [$X^2_{(2)}=11,44$, $p<.05$] göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %16,3'ü (n=20), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %14,5'i (n=25) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %29,6'sı (n=24) bilgisayar laboratuvarında interneti elektronik postalarına bakmak için kullandığını ifade etmiştir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %10,6'sı (n=13), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %12,2'si (n=21) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %18,5'i (n=15) bilgisayar laboratuvarında interneti "Kısmen" elektronik postalarına bakmak için kullandığını belirtmiştir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %73,2'si (n=90), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %73,3'ü (n=126) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %51,9'u (n=42) bilgisayar laboratuvarında, interneti elektronik postalarına bakmak amacıyla kullanmadığını ifade etmiştir. Bilgisayar laboratuvarında interneti elektronik postalarına bakma amacı ile kullanmaya ilişkin maddeye verilen yanıtların cinsiyete göre dağılımı incelendiğinde; kızların %11,5'i (n=21) ve erkeklerin %24,7'si (n=48) "Evet"; kızlarında %15,4'ü (n=28) ve erkeklerin %10,8'i (n=21) "Kısmen"; kızların %73,1'i (n=133) ve erkeklerin %64,4'ü (n=125) "Hayır" yanıtını vermiştir.

Bilgisayar laboratuvarında interneti haber okumak amacıyla kullanmaya ilişkin dağılıma bakıldığında, öğrencilerin %25,6'sı (n=96) "Evet", %17,3'ü (n=65) "Kısmen", %57,1'i (n=214) "Hayır" yanıtını vermiştir. Bu maddeye verilen yanıtların öğrencilerin

devam ettikleri okulun sosyo-ekonomik düzeyine göre anlamlı olarak farklılaştığı [$X^2_{(4)}=11,23$, $p<.05$], öğrencilerin cinsiyetlerine göre ise anlamlı olarak farklılaşmadığı saptanmıştır. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %17,2'si ($n=21$), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %27,2'si ($n=47$) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %35,0'ı ($n=28$) bilgisayar laboratuvarında interneti haber okumak amacıyla kullandığını ifade etmiştir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %20,5'i ($n=25$), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %13,9'u ($n=24$) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %20,0'ı ($n=16$) bilgisayar laboratuvarında interneti “Kısmen” haber okumak için kullandıklarını belirtmiştir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %62,3'ü ($n=76$), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %59,0'ı ($n=102$) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %45,0'ı ($n=36$) bilgisayar laboratuvarında interneti haber okumak için kullanmadığını ifade etmiştir.

Bilgisayar laboratuvarında interneti müzik indirmek amacıyla kullanma ile ilgili dağılımlara bakıldığında, bu maddeye öğrencilerin %26,8'inin ($n=101$) “Evet”, %13,3'ünün ($n=50$) “Kısmen”, %59,9'unun ($n=226$) “Hayır” yanıtını verdiği görülmektedir. Bu maddeye verilen yanıtlar öğrencilerin devam ettikleri okulların sosyo-ekonomik düzeyine [$X^2_{(4)}=11,18$, $p<.05$] ve öğrencilerin cinsiyetlerine göre [$X^2_{(2)}=6,33$, $p<.05$] anlamlı olarak farklılaşmaktadır. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %25,2'si ($n=31$), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %24,3'ü ($n=42$) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %34,6'sı ($n=28$) bilgisayar laboratuvarında interneti müzik indirmek amacıyla kullandığını ifade etmiştir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %14,6'sı ($n=18$), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %9,2'si ($n=16$) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %19,8'i ($n=37$) bilgisayar laboratuvarında interneti “Kısmen” müzik indirmek amacıyla kullandığını belirtmiştir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %60,2'si ($n=74$), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %66,5'i ($n=115$) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %45,7'si ($n=37$) bilgisayar laboratuvarında interneti müzik indirmek amacıyla kullanmadığını ifade etmiştir. Bu maddeye ilişkin yanıtların cinsiyete göre dağılımı incelendiğinde, kızların %22,0'ı ($n=40$) ve erkeklerin

%31,3'ü (n=61) "Evet", kızların %11,5'i (n=21) ve erkeklerin %14,9'u (n=29) "Kısmen", kızların %66,5'i (n=121) ve erkeklerin %53,8'i (n=105) "Hayır" seçeneğini işaretlemiştir.

Bilgisayar laboratuvarında internetin sınav sonuçlarına bakmak amacıyla kullanımına ilişkin olarak öğrencilerin %57,6'sı (n=217) "Evet", %17,2'si (n=65) "Kısmen", %25,2'si (n=95) "Hayır" yanıtını vermiştir. Bu maddeye ilişkin yanıtlar, öğrencilerin devam ettikleri okulun sosyo-ekonomik düzeyine göre anlamlı olarak farklılaşırken [$X^2_{(4)}=26,70$, $p<.05$] öğrencilerin cinsiyetlerine göre anlamlı olarak farklılaşmamaktadır. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %55,3'ü (n=68), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %50,9'u (n=88) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %75,3'ü (n=61) bilgisayar laboratuvarında interneti sınav sonuçlarına bakmak için kullandığını belirtmiştir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %19,5'i (n=24), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %14,5'i (n=25) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %19,8'i (n=16) bilgisayar laboratuvarında interneti "Kısmen" sınav sonuçlarına bakmak için kullandığını ifade etmiştir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %25,2'si (n=31), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %34,7'sinin (n=60) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %4,9'unun (n=4) bilgisayar laboratuvarında interneti sınav sonuçlarına bakmak için kullanmadığı görülmektedir.

Bilgisayar laboratuvarında interneti resimlere bakmak amacıyla kullanmaya ilişkin olarak, öğrencilerin %49,6'sı (n=187) "Evet", %22,0'ı (n=83) "Kısmen", %28,4'ü (n=107) "Hayır" seçeneğini işaretlemiştir. Bu maddeye ilişkin yanıtlar, öğrencilerin devam ettikleri okulların sosyo-ekonomik düzeylerine veya öğrencilerin cinsiyetlerine göre anlamlı olarak farklılaşmamaktadır.

Tablo 4.12'de öğrencilerin bilgisayar ders kitaplarının devam ettikleri okulların sosyo-ekonomik düzeyine ve cinsiyetlerine göre dağılımına ilişkin veriler belirtilmiştir:

Tablo 4.12: Öğrencilerin bilgisayar ders kitabının olma durumu

		Evet		Hayır		Toplam		X ²
		s	%	s	%	s	%	
Okullar	Alt	5	3,8	128	96,2	133	100,0	360,58*
	Orta	18	6,5	258	93,5	276	100,0	
	Üst	81	100,0	0	0,0	81	100,0	
Cinsiyet	Kız	48	19,0	205	81,0	253	100,0	1,58
	Erkek	56	23,6	181	76,4	237	100,0	
Toplam		104	21,2	386	78,8	490	100,0	

* p<.05

Tablo 4.12 incelendiğinde, öğrencilerin %21,2'si (n=104) bilgisayar ders kitabı olduğunu ifade ederken, %78,8'i (n=386) bilgisayar ders kitabı olmadığını belirtmiştir. Bu maddeye ilişkin yanıtları öğrencilerin devam ettikleri okullun sosyo-ekonomik düzeyine göre anlamlı olarak farklılaşırken [$X^2_{(2)}=360,58$, $p<.05$], öğrencilerin cinsiyetlerine göre anlamlı olarak farklılaşmamaktadır. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %3,8'inin (n=5), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %6,5'inin (n=18) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %100,0'ünün (n=81) bilgisayar dersi kitabı vardır. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %96,2'sinin (n=128), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %93,5'inin (n=258) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %0,0'ının (n=0) bilgisayar ders kitabı yoktur.

Bilgisayar ders kitabı olan öğrencilerin bilgisayar ders kitapları ile ilgili görüşleri Tablo 4.13'te belirtmiştir.

Tablo 4.13: Bilgisayar ders kitabı olan öğrencilerin bilgisayar ders kitabı ile ilgili görüşleri

			Evet		Kısmen		Hayır		Toplam		X ²
			s	%	s	%	s	%	s	%	
1. Bilgisayar ders kitabından öğretmen yardımı almadan da bir şeyler öğrenebiliyorum.	Okullar	Alt	5	100,0	0	0,0	0	0,0	5	100,0	Hesapla namadı*
		Orta	10	55,6	5	27,8	3	16,7	18	100,0	
		Üst	58	71,6	15	18,5	8	9,9	81	100,0	
	Cinsiyet	Kız	33	68,8	11	22,9	4	8,3	48	100,0	1,08
		Erkek	40	71,4	9	16,1	7	12,5	56	100,0	
		Toplam	73	70,2	20	19,2	11	10,6	104	100,0	
2. Bilgisayar ders kitabından okuduklarımı anlayabiliyorum.	Okullar	Alt	3	60,0	2	40,0	0	0,0	5	100,0	Hesapla namadı*
		Orta	16	88,9	2	11,1	0	0,0	18	100,0	
		Üst	71	90,1	7	8,6	1	1,2	81	100,0	
	Cinsiyet	Kız	41	85,4	7	14,6	0	0,0	48	100,0	Hesapla namadı*
		Erkek	51	91,1	4	7,1	1	1,8	56	100,0	
		Toplam	92	88,5	11	10,6	1	1,0	104	100,0	
3. Kitabımızın görünüşünü ve renklerini seviyorum.	Okullar	Alt	3	60,0	1	20,0	1	20,0	5	100,0	Hesapla namadı*
		Orta	16	88,9	2	11,1	0	0,0	18	100,0	
		Üst	72	88,9	6	7,4	3	3,7	81	100,0	
	Cinsiyet	Kız	45	93,8	3	6,3	0	0,0	48	100,0	Hesapla namadı*
		Erkek	46	82,1	6	10,7	4	7,1	56	100,0	
		Toplam	91	87,5	9	8,7	4	3,8	104	100,0	
4. Ders kitabımız bilgisayar dersine çalışma isteğimi arttırıyor.	Okullar	Alt	3	60,0	1	20,0	1	20,0	5	100,0	Hesapla namadı*
		Orta	18	100,0	0	0,0	0	0,0	18	100,0	
		Üst	55	68,8	18	22,5	7	8,8	80	100,0	
	Cinsiyet	Kız	30	63,8	15	31,9	2	4,3	47	100,0	Hesapla namadı*
		Erkek	46	82,1	4	7,1	6	10,7	56	100,0	
		Toplam	76	73,8	19	18,4	8	7,8	103	100,0	
5. Bilgisayar dersinde öğretmenimiz kitaptaki bilgileri ezberlememizi ister.	Okullar	Alt	1	20,0	1	20,0	3	60,0	5	100,0	Hesapla namadı*
		Orta	8	44,4	3	16,7	7	38,9	18	100,0	
		Üst	11	13,6	5	6,2	65	80,2	81	100,0	
	Cinsiyet	Kız	6	12,5	4	8,3	38	79,2	48	100,0	Hesapla namadı*
		Erkek	14	25,0	5	8,9	37	66,1	56	100,0	
		Toplam	20	19,2	9	8,7	75	72,1	104	100,0	

* Parametrik olmayan testlerde, beklenen değeri, 5'ten küçük olan hücre sayısı toplam gözeneğin %20'sini aşmaktadır. Bu nedenle anlamlılık testine ilişkin sonuçlar yorumlanmamıştır.

Tablo 4.13'e göre "Bilgisayar ders kitabından öğretmen yardımı almadan da bir şeyler öğrenebiliyorum" maddesine öğrencilerin %70,2'si (n=73) "Evet", %19,2'si (n=20) "Kısmen", %10,6'sı (n=11) "Hayır" yanıtı vermiştir. Bu maddeye ilişkin öğrenci yanıtları öğrencilerin cinsiyetine göre anlamlı olarak farklılaşmazken sosyo-ekonomik düzeylerine göre anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığı hesaplanamamıştır.

“Bilgisayar ders kitabından okuduklarımı anlayabiliyorum” maddesine öğrencilerin %88,5’i (n=92) “Evet”, %10,6’sı (n=11) “Kısmen”, %1,0’ı (n=1) “Hayır” yanıtını vermiştir. Yanıtların, öğrencilerin devam ettikleri okulun sosyo-ekonomik düzeylerine veya cinsiyetlerine göre anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığı hesaplanamamıştır.

“Kitabımızın görünüşünü (konuların, alıştırmaların, resimlerin ve tabloların düzenlenişini) ve renklerini seviyorum” maddesine öğrencilerin %87,5’i (n=91) “Evet”, %8,7’si (n=9) “Kısmen”, %3,8’i (n=4) “Hayır” yanıtını vermiştir. Bu maddeye ilişkin yanıtların öğrencilerin devam ettikleri okulun sosyo-ekonomik düzeyine veya cinsiyetine göre anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığı hesaplanamamıştır.

“Ders kitabımız bilgisayar dersine çalışma isteğimi artırıyor” maddesine öğrencilerin %73,8’i (n=76) “Evet”, %18,4’ü (n=19) “Kısmen”, %7,8’i (n=8) “Hayır” yanıtını vermiştir. Bu maddeye ilişkin yanıtların öğrencilerin devam ettikleri okulların sosyo-ekonomik düzeylerine veya cinsiyetlerine göre anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığı hesaplanamamıştır.

“Bilgisayar dersinde öğretmenimiz kitaptaki bilgileri ezberlememizi ister” maddesine öğrencilerin %19,2’si (n=20) “Evet”, %8,7’si (n=9) “Kısmen”, %72,1’i (n=75) “Hayır” yanıtını vermiştir. Bu maddeye ilişkin yanıtların öğrencilerin devam ettikleri okulların sosyo-ekonomik düzeylerine veya cinsiyetlerine göre anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığı hesaplanamamıştır.

Öğrencilerin evde bilgisayarlarının olmasına ilişkin dağılım Tablo 4.14’te belirtilmiştir:

Tablo 4.14: Öğrencilerin evde bilgisayarı olma durumu

		Evet		Hayır		Toplam		X ²
		s	%	s	%	s	%	
Okullar	Alt	27	20,3	106	79,7	133	100,0	121,56*
	Orta	161	58,5	114	41,5	275	100,0	
	Üst	78	96,3	3	3,7	81	100,0	
Cinsiyet	Kız	126	50,0	126	50,0	252	100,0	4,05*
	Erkek	140	59,1	97	40,9	237	100,0	
Toplam		266	54,4	223	45,6	489	100,0	

* p<.05

Öğrencilerin evde bilgisayarı olma durumu incelendiğinde, %54,4’ünün (n=266) bilgisayarı olduğu, %45,6’sının (n=223) ise bilgisayarı olmadığı görülmektedir. Bilgisayara sahip olma durumu, öğrencilerin devam ettikleri okulların sosyo-ekonomik düzeylerine [$X^2_{(2)}=121,56$, p<.05] ve öğrencilerin cinsiyetlerine [$X^2_{(2)}=4,05$, p<.05]

göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %20,3'ü (n=27), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %58,5'i (n=161) ve üst sosyo-ekonomik düzey okullara devam eden öğrencilerin %96,3'ü (n=78) evlerinde bilgisayarı olduğunu ifade etmiştir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %79,7'si (n=106), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %41,5'i (n=275) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %3,7'si (n=3) evlerinde bilgisayarı olmadığını belirtmiştir. Evde bilgisayar olma durumunun cinsiyete göre dağılımı incelendiğinde, kızların %50'si ve erkeklerin %59,1'inin evinde bilgisayar varken, kızların %50'si ve erkeklerin %40,9'unun evinde bilgisayarı olmadığı söylenebilir.

Evlerinde bilgisayar olan öğrencilerin ne kadar süredir evlerinde bilgisayar olduğuna ilişkin veriler Tablo 4.15'de belirtilmiştir:

Tablo 4.15: Öğrencilerin evlerinde ne kadar süredir bilgisayar olduğuna ilişkin bulgular

		6 Aydan Az		6 Ay-1 Yıl Arası		1 Yıl		1 Yıldan Çok		Toplam		X ²
		s	%	s	%	s	%	s	%	s	%	
Okullar	Alt	7	26,9	5	19,2	4	15,4	10	38,5	26	100,0	18,95*
	Orta	34	21,3	20	12,5	26	16,3	80	50,0	160	100,0	
	Üst	6	7,7	6	7,7	7	9,0	59	75,6	78	100,0	
Cinsiyet	Kız	20	16,0	16	12,8	20	16,0	69	55,2	125	100,0	1,39
	Erkek	27	19,4	15	10,8	17	12,2	80	57,6	139	100,0	
Toplam		47	17,8	31	11,7	37	14,0	149	56,4	264	100,0	

* p<.05

Tablo 4.15'e göre, öğrencilerin %17,8'i (n=47) 6 aydan az süredir, %11,7'si (n=31) 6 ay ile 1 yıl arası, %14,0'ı (n=37) 1 yıl, %56,4'ü (n=149) 1 yıldan çok süredir bilgisayara sahiptir. Öğrencilerin ne kadar süredir bilgisayara sahip oldukları, öğrencilerin devam ettikleri okulun sosyo-ekonomik düzeyine göre anlamlı olarak farklılaşırken [$X^2_{(6)}=18,95$, p<.05] öğrencilerin cinsiyetlerine göre anlamlı olarak farklılaşmamaktadır. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %26,9'u (n=7), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %21,3'ü (n=34), üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %7,7'si (n=6) 6 aydan az süredir bilgisayara sahiptir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %19,2'si (n=5), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %12,5'i (n=20) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki

okullara devam eden öğrencilerin %7,7'si (n=6) 6 ay ile 1 yıl arasında süredir bilgisayara sahip olduğunu ifade etmiştir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %15,4'ü (n=4), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %16,3'ü (n=26) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %9,0'ı (n=7) 1 yıldır bilgisayara sahip olduğunu belirtmiştir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %38,5'i (n=10), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %50'si (n=80), üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %75,6'sı (n=59) 1 yıldan çok süredir bilgisayara sahiptir.

Evlerinde bilgisayarı olan öğrencilerin evlerindeki bilgisayarda internet bağlantısı olma durumu Tablo 4.16'da belirtilmiştir:

Tablo 4.16: Evdeki bilgisayarların internet bağlantısı olma durumu

		Evet		Hayır		Toplam		X ²
		s	%	s	%	s	%	
Okullar	Alt	17	65,4	9	34,6	26	100,0	15,29*
	Orta	110	68,8	50	31,3	160	100,0	
	Üst	71	91,0	7	9,0	78	100,0	
Cinsiyet	Kız	99	78,6	27	21,4	126	100,0	1,64
	Erkek	99	71,7	39	28,3	138	100,0	
Toplam		198	75,0	66	25,0	264	100,0	

* p<.05

Tablo 4.16'ya göre evlerinde bilgisayarı olan öğrencilerin %75,0'nın (n=198) evlerinde internet bağlantısı var iken, %25'inin (n=66) evlerinde internet bağlantısı yoktur. Evlerinde bilgisayarı olan öğrencilerin internet bağlantısı olma durumları, öğrencilerin devam ettikleri okulların sosyo-ekonomik düzeylerine göre anlamlı olarak farklılaşırken [$X^2_{(2)}=15,29$, p<.05] cinsiyete göre anlamlı olarak farklılaşmamaktadır. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %65,4'ü (n=17), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %68,8'i (n=110) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %91,0'ı (n=71) evlerindeki bilgisayarlarında internet bağlantısı olduğunu belirtmiştir. Tablo 4.16'ya göre alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %34,6'sının (n=9), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %31,3'ünün (n=50) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %9,0'nın (n=7) evlerinde internet bağlantısı olmadığını görülmektedir.

Evlerinde bilgisayarı olan öğrencilerin bilgisayar başında geçirdikleri süreye ilişkin veriler Tablo 4.17’de belirtilmiştir:

Tablo 4.17: Bilgisayar başında geçirilen süre

		1-30 Dakika		31-60 Dakika		61-120 Dakika		121 ve üzeri		Toplam		X ²
		s	%	s	%	s	%	s	%	s	%	
Okullar	Alt	8	44,4	7	38,9	3	16,7	0	0,0	18	100,0	7,02
	Orta	34	25,0	44	32,4	42	30,9	16	11,8	136	100,0	
	Üst	19	27,5	27	39,1	18	26,1	5	7,2	69	100,0	
Cinsiyet	Kız	42	39,6	34	32,1	23	21,7	7	6,6	106	100,0	16,37*
	Erkek	19	16,2	44	37,6	40	34,2	14	12,0	117	100,0	
Toplam		61	27,4	78	35,0	63	28,3	21	9,4	223	100,0	

* p<.05

Öğrencilerin bilgisayar başında geçirdikleri süreler incelendiğinde, %27,4’ü (n=61) 1-30 dakika arasında bilgisayar kullanmakta, %35,0’ı (n=78) 31-60 dakika arasında bilgisayar kullanmakta, %28,3’ü (n=63) 61-120 dakika arasında bilgisayar kullanmakta, %9,4’ü (n=21) 121 dakika üzerinde bilgisayar kullanmaktadır. Öğrencilerin bilgisayar başında geçirdikleri süreler, devam ettikleri okulların sosyo-ekonomik düzeylerine göre anlamlı olarak farklılaşmazken, öğrencilerin cinsiyetlerine göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır[X²₍₃₎=16,37, p<.05]. Öğrencilerin bilgisayar başında geçirdikleri sürelerin cinsiyete göre dağılımı incelendiğinde, kızların %39,6’sı (n=42) ve erkeklerin %16,2’si (n=19) bilgisayar başında 1-30 dakika geçirmekte, kızların %32,1’i (n=34) ve erkeklerin %37,6’sı (n=44) bilgisayar başında 31-60 dakika geçirmekte, kızların %21,7’si (n=23) ve erkeklerin %34,2’si (n=40) bilgisayar başında 61-120 dakika geçirmekte, kızların %6,6’sı (n=7) ve erkeklerin %12,0’ı (n=14) bilgisayar başında 121 dakika ve üzerinde süre geçirmektedir.

Evlerinde bilgisayarı olan öğrencilerin, evlerindeki bilgisayarı kullanım amaçlarına ilişkin veriler Tablo 4.18’de belirtilmiştir:

Tablo 4.18: Evlerinde bilgisayarı olan öğrencilerin, bilgisayarı kullanma amaçları

			Evet		Kısmen		Hayır		Toplam		X ²
			s	%	s	%	s	%	s	%	
1. Araştırma yapmak	Okullar	Alt	20	76,9	4	15,4	2	7,7	26	100,0	Hesapla namadı *
		Orta	130	82,8	11	7,0	16	10,2	157	100,0	
		Üst	69	88,5	6	7,7	3	3,8	78	100,0	
	Cinsiyet	Kız	108	87,1	8	6,5	8	6,5	24	100,0	1,77
		Erkek	111	81,0	13	9,5	13	9,5	137	100,0	
		Toplam	219	83,9	21	8,0	21	8,0	261	100,0	
2. Ödev yapmak	Okullar	Alt	18	69,2	8	30,8	0	0,0	26	100,0	12,45**
		Orta	134	84,8	14	8,9	10	6,3	158	100,0	
		Üst	66	84,6	7	9,0	5	6,4	78	100,0	
	Cinsiyet	Kız	104	83,9	13	10,5	7	5,6	124	100,0	0,08
		Erkek	114	82,6	16	11,6	8	5,8	138	100,0	
		Toplam	218	83,2	29	11,1	15	5,7	262	100,0	
3. Oyun oynamak	Okullar	Alt	17	65,4	7	26,9	2	7,7	26	100,0	Hesapla namadı *
		Orta	106	67,5	47	29,9	4	2,5	157	100,0	
		Üst	73	93,6	5	6,4	0	0,0	78	100,0	
	Cinsiyet	Kız	82	66,1	38	30,6	4	3,2	124	100,0	Hesapla namadı
		Erkek	114	83,2	21	15,3	2	1,5	137	100,0	
		Toplam	196	75,1	59	22,6	6	2,3	261	100,0	
4. Haber okumak	Okullar	Alt	13	50,0	3	11,5	10	38,5	26	100,0	3,28
		Orta	60	38,2	36	22,9	61	38,9	157	100,0	
		Üst	36	46,2	17	21,8	25	32,1	78	100,0	
	Cinsiyet	Kız	41	33,3	33	26,8	49	39,8	123	100,0	7,67**
		Erkek	68	49,3	23	16,7	47	34,1	138	100,0	
		Toplam	109	41,8	56	21,5	96	36,8	261	100,0	
5. Müzik dinlemek	Okullar	Alt	17	68,0	6	24,0	2	8,0	25	100,0	4,54
		Orta	113	72,0	35	22,3	9	5,7	157	100,0	
		Üst	63	80,8	9	11,5	6	7,7	78	100,0	
	Cinsiyet	Kız	88	71,0	31	25,0	5	4,0	124	100,0	6,72**
		Erkek	105	77,2	19	14,0	12	8,8	136	100,0	
		Toplam	193	74,2	50	19,2	17	6,5	260	100,0	
6. Elektronik postalarımı bakmak	Okullar	Alt	10	40,0	1	4,0	14	56,0	25	100,0	22,10**
		Orta	58	37,2	32	20,5	66	42,3	156	100,0	
		Üst	51	65,4	10	12,8	17	21,8	78	100,0	
	Cinsiyet	Kız	49	40,2	22	18,0	51	41,8	122	100,0	3,12
		Erkek	70	51,1	21	15,3	46	33,6	137	100,0	
		Toplam	119	45,9	43	16,6	97	37,5	259	100,0	
7. Film izlemek	Okullar	Alt	9	34,6	7	26,9	10	38,5	26	100,0	3,74
		Orta	78	49,4	31	19,6	49	31,0	158	100,0	
		Üst	43	55,1	16	20,5	19	24,4	78	100,0	
	Cinsiyet	Kız	45	36,3	34	27,4	45	36,3	124	100,0	17,08**
		Erkek	85	61,6	20	14,5	33	23,9	138	100,0	
		Toplam	130	49,6	54	20,6	78	29,8	262	100,0	

Tablo 4.18'in Devamı

			Evet		Kısmen		Hayır		Toplam		X ²
			s	%	s	%	s	%	s	%	
8. Çet yapmak	Okullar	Alt	7	26,9	3	11,5	16	61,5	26	100,0	24,28**
		Orta	69	43,7	29	18,4	60	38,0	158	100,0	
		Üst	50	64,1	17	21,8	11	14,1	78	100,0	
	Cinsiyet	Kız	51	41,1	29	23,4	44	35,5	124	100,0	5,50
		Erkek	75	54,3	20	14,5	43	31,2	138	100,0	
		Toplam	126	48,1	49	18,7	87	33,2	262	100,0	
9. Paintte resim yapmak	Okullar	Alt	12	46,2	10	38,5	4	15,4	26	100,0	32,82**
		Orta	100	63,3	41	25,9	17	10,8	158	100,0	
		Üst	23	29,5	26	33,3	29	37,2	78	100,0	
	Cinsiyet	Kız	64	51,6	40	32,3	20	16,1	124	100,0	1,73
		Erkek	71	51,4	37	26,8	30	21,7	138	100,0	
		Toplam	135	51,5	77	29,4	50	19,1	262	100,0	

* Parametrik olmayan testlerde, beklenen değeri, 5'ten küçük olan hücre sayısı toplam gözeneğin sayısının %20'sini aşmaktadır. Bu nedenle anlamlılık testine ilişkin sonuçlar yorumlanmamıştır.

** p<.05

Tablo 4.18 incelendiğinde, evde bilgisayarı araştırma yapmak amacıyla kullanmak maddesine öğrencilerin %83,9'u (n=219) "Evet", %8,0'ı (n=21) "Kısmen", %8,0'ı (n=21) "Hayır" yanıtını vermiştir. Bu maddeye verilen yanıtlar, öğrencilerin devam ettikleri okulların sosyo-ekonomik düzeylerine göre anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığı hesaplanamazken öğrencilerin cinsiyetlerine göre anlamlı olarak farklılaşmadığı saptanmıştır.

Evde bilgisayarı ödev yapmak amacıyla kullanma ile ilgili dağılıma bakıldığında, öğrencilerin %83,2'si (n=218) "Evet", %11,1'i (n=29) "Kısmen", %5,7'si (n=15) "Hayır" seçeneğini işaretlediği görülmektedir. Bu maddeye öğrencilerin verdikleri yanıtlar, cinsiyete göre anlamlı olarak farklılaşmazken öğrencilerin devam ettikleri okulların sosyo-ekonomik düzeylerine göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır [$X^2_{(4)}=12,45$, $p<.05$]. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %69,2'si (n=18), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %84,8'i (n=134) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %84,6'sı (n=66) evdeki bilgisayarlarını ödev yapmak amacıyla kullandığını ifade etmiştir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %30,8'i (n=8), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %8,9'u (n=14) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %9,0'ı (n=7) evdeki bilgisayarlarını "Kısmen" ödev yapmak amacıyla kullandığını belirtmiştir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %0,0'ı (n=0), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %6,3'ü (n=10) ve üst sosyo-

ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %6,4'ü (n=5) evdeki bilgisayarlarını ödev yapmak amacıyla kullanmadığını ifade etmiştir.

Evlerindeki bilgisayarı oyun oynamak için kullanma durumuna bakıldığında, öğrencilerin %75,1'i (n=196) "Evet", %22,6'sı (n=59) "Kısmen", %2,3'ü (n=6) "Hayır" yanıtını vermiştir. Bu maddeye verilen yanıtların, öğrencilerin devam ettikleri okulların sosyo-ekonomik düzeyine veya öğrencilerin cinsiyetlerine göre anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığı hesaplanamamıştır.

Evde bilgisayarı haber okumak amacıyla kullanma dağılımına bakıldığında, öğrencilerin %41,8'i (n=109) "Evet", %21,5'i (n=56) "Kısmen", %36,8'i (n=96) "Hayır" yanıtını vermiştir. Bu maddeye verilen yanıtlar, öğrencilerin devam ettikleri okulların sosyo-ekonomik düzeyine göre anlamlı olarak farklılaşmazken öğrencilerin cinsiyetlerine [$X^2_{(2)}=7,67$, $p<.05$] göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır. "Haber okuma" ile ilgili maddeye verilen yanıtların cinsiyete göre dağılımı incelendiğinde, kızların %33,3'ü (n=41) ve erkeklerin %49,3'ü (n=68) "Evet"; kızların %26,8'i (n=33) ve erkeklerin %16,7'si (n=23) "Kısmen"; kızların %39,8'i (n=49) ve erkeklerin %34,1'i (n=47) "Hayır" yanıtını vermiştir.

Evde bilgisayarı müzik dinlemek için kullanma ile ilgili dağılım incelendiğinde, öğrencilerin %74,2'si (n=193) evdeki bilgisayarı müzik dinlemek amacıyla kullandığını, %19,2'si (n=50) "Kısmen" müzik dinlemek amacıyla kullandığını, %6,5'i (n=17) müzik dinlemek amacıyla kullanmadığını belirtmiştir. Bu maddeye verilen yanıtlar, öğrencilerin cinsiyetlerine göre anlamlı olarak farklılaşırken [$X^2_{(2)}=6,72$, $p<.05$], yanıtların öğrencilerin devam ettikleri okulların sosyo-ekonomik düzeylerine göre anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığı hesaplanamamıştır. Müzik dinleme ile ilgili maddeye verilen yanıtların cinsiyete göre dağılımı incelendiğinde, kızların %71,0'ı (n=88) ve erkeklerin %77,2'si (n=105) "Evet"; kızların %25,0'ı (n=31) ve erkeklerin %14,0'ı (n=19) "Kısmen"; kızların %4,0'ı (n=5) ve erkeklerin %8,8'i (n=12) "Hayır" yanıtını vermiştir.

Evde bilgisayarı elektronik postalarına bakmak amacıyla kullanmaya ilişkin dağılıma bakıldığında, öğrencilerin %45,9'u (n=116) "Evet", %16,6'sı (n=43) "Kısmen", %37,5'i (n=97) "Hayır" yanıtını vermiştir. Bu maddeye verilen yanıtların öğrencilerin devam ettikleri okulun sosyo-ekonomik düzeyine göre anlamlı olarak farklılaştığı [$X^2_{(4)}=22,10$, $p<.05$], öğrencilerin cinsiyetlerine göre ise anlamlı olarak farklılaşmadığı saptanmıştır. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %40,0'ı (n=10), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden

öğrencilerin %37,2'si (n=58) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %65,4'ü (n=51) evde bilgisayarı haber okumak amacıyla kullandığını ifade etmiştir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %4,0'ı (n=1), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %20,5'i (n=32) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %12,8'i (n=10) evde bilgisayarı “Kısmen” elektronik postalarına bakmak için kullandıklarını belirtmiştir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %56,0'ı (n=14), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %42,3'ü (n=66) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %21,8'i (n=17) evde bilgisayarı elektronik postalarına bakmak için kullanmadığı ifade etmiştir.

Evde bilgisayarı film izlemek için kullanma ile ilgili dağılımlara bakıldığında, bu maddeye öğrencilerin %49,6'sının (n=130) “Evet”, %20,6'sının (n=54) “Kısmen”, %29,8'inin (n=78) “Hayır” yanıtını verdiği görülmektedir. Bu maddeye verilen yanıtlar öğrencilerin devam ettikleri okulların sosyo-ekonomik düzeylerine göre anlamlı olarak farklılaşmazken, öğrencilerin cinsiyetlerine göre [$X^2_{(2)}=17,08$, $p<.05$] anlamlı olarak farklılaşmaktadır. Bu maddeye ilişkin yanıtların cinsiyete göre dağılımı incelendiğinde, kızların %36,3'ü (n=45) ve erkeklerin %61,6'sı (n=85) “Evet”; kızların %27,4'ü (n=34) ve erkeklerin %14,5'i (n=20) “Kısmen”; kızların %36,3'ü (n=45) ve erkeklerin %23,9'u (n=33) “Hayır” seçeneğini işaretlemiştir.

Evde bilgisayarı çet yapmak için kullanmaya ilişkin olarak öğrencilerin %48,1'i (n=126) “Evet”, %18,7'si (n=49) “Kısmen”, %33,2'si (n=87) “Hayır” yanıtını vermiştir. Bu maddeye ilişkin yanıtlar, öğrencilerin devam ettikleri okulun sosyo-ekonomik düzeyine göre anlamlı olarak farklılaşırken [$X^2_{(4)}=24,28$, $p<.05$] öğrencilerin cinsiyetlerine göre anlamlı olarak farklılaşmamaktadır. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %26,9'u (n=7), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %43,7'si (n=69) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %64,1'i (n=50) evde interneti çet yapmak için kullandığını belirtmiştir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %11,5'i (n=3), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %18,4'ü (n=29) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %21,8'i (n=17) evde bilgisayarı “Kısmen” çet yapmak için kullandığını ifade etmiştir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %61,5'i (n=16), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %38,0'ı

(n=60) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %14,1'i (n=11) evde bilgisayarı çet yapmak için kullanmadığı görülmektedir.

Evde bilgisayarı paintte resim yapmak amacıyla kullanmaya ilişkin olarak, öğrencilerin %51,5'i (n=135) "Evet", %29,4'ü (n=77) "Kısmen", %19,1'i (n=50) "Hayır" seçeneğini işaretlemiştir. Bu maddeye ilişkin yanıtlar, öğrencilerin devam ettikleri okulların sosyo-ekonomik düzeylerine göre anlamlı olarak farklılaşırken [$X^2_{(4)}=32,82$, $p<.05$] öğrencilerin cinsiyetlerine göre anlamlı olarak farklılaşmamaktadır. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin % 46,2'si (n=12), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %63,3'ü (n=100) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %29,5'i (n=23) evde bilgisayarı paintte resim yapmak için kullandığını belirtmiştir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %38,5'i (n=10), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %25,9'u (n=41) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %33,3'ü (n=26) evde bilgisayarı "Kısmen" paintte resim yapmak için kullandığını ifade etmiştir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %15,4'ünün (n=4), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %10,8'inin (n=17) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %37,2'sinin (n=29) evde bilgisayarı paintte resim yapmak için kullanmadığı görülmektedir.

Öğrencilerin internet kafeye gitme durumlarına ilişkin veriler Tablo 4.19'da belirtilmiştir.

Tablo 4.19: Öğrencilerin internet kafeye gitme durumları

		Evet		Ara sıra		Hayır		Toplam		X ²
		s	%	s	%	s	%	s	%	
Okullar	Alt	13	9,9	48	36,6	70	53,4	131	100,0	8,96
	Orta	38	13,9	77	28,1	159	58,0	274	100,0	
	Üst	14	17,3	15	18,5	52	64,2	81	100,0	
Cinsiyet	Kız	16	6,4	62	24,9	171	68,7	249	100,0	31,54*
	Erkek	49	20,7	78	32,9	110	46,4	237	100,0	
Toplam		65	13,4	140	28,8	281	57,8	486	100,0	

* p<.05

Tablo 4.19'a göre, öğrencilerin %13,4'ü (n=65) internet kafeye giderken, %28,8'i (n=140) internet kafeye arasına gittiklerini, %57,8'i (n=281) ise internet kafeye gitmediklerini ifade etmiştir. Öğrencilerin internet kafeye gitme durumları öğrencilerin devam ettikleri okulların sosyo-ekonomik düzeyine göre anlamlı olarak

farklılaşmazken, öğrencilerin cinsiyetlerine göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır [$X^2_{(2)}=31,54$, $p<.05$]. Kızların %6,4'ü ($n=16$) ve erkeklerin %20,7'si ($n=49$) internet kafeye giderken, kızların %24,9'u ($n=62$) ve erkeklerin 32,9'u ($n=78$) arasına internet kafeye gittiği, kızların %68,7'si ($n=171$) ve erkeklerin %46,4'ünün ($n=110$) internet kafeye gitmediği görülmektedir.

İnternet kafeye giden öğrencilerin ne kadar süredir internet kafeye gittiklerine ilişkin veriler Tablo 4.20'de verilmiştir.

Tablo 4.20: Öğrencilerin internet kafeye gitme süreleri

		6 Aydan Az		6 Ay-1 Yıl Arası		1 Yıl		1 Yıldan Çok		Toplam		X ²
		s	%	s	%	s	%	s	%	s	%	
Okullar	Alt	27	49,1	7	12,7	16	29,1	5	9,1	55	100,0	8,11
	Orta	63	57,8	12	11,0	15	13,8	19	17,4	109	100,0	
	Üst	13	46,4	5	17,9	5	17,9	5	17,9	28	100,0	
Cinsiyet	Kız	43	60,6	7	9,9	17	23,9	4	5,6	71	100,0	9,94*
	Erkek	60	49,6	17	14,0	19	15,7	25	20,7	121	100,0	
Toplam		103	53,6	24	12,5	36	18,8	29	15,1	192	100,0	

* $p<.05$

Tablo 4.20'ye göre, öğrencilerin %53,6'sı ($n=103$) 6 aydan az süredir, %12,5'i ($n=24$) 6 ay ile 1 yıl arası, %18,8'i ($n=36$) 1 yıl süredir, %5,1'i ($n=29$) 1 yıldan çok süredir internet kafeye gitmektedir. Öğrencilerin ne kadar süredir internet kafeye gittikleri, öğrencilerin devam ettikleri okulun sosyo-ekonomik düzeyine göre anlamlı olarak farklılaşmazken, öğrencilerin cinsiyetlerine göre anlamlı olarak farklılaşmamaktadır [$X^2_{(2)}=9,94$, $p<.05$]. Kızların %60,6'sı ($n=43$) ve erkeklerin %49,6'sı ($n=60$) internet kafeye 6 aydan az süredir giderken; kızların %9,9'u ($n=7$) ve erkeklerin 14,0'ının ($n=17$) 6 ay ile 1 arasında süredir internet kafeye gittiği; kızların %23,9'u ($n=17$) ve erkeklerin %15,7'sinin ($n=19$) 1 yıldır internet kafeye gittiği; kızların %5,6'sı ($n=4$) ve erkeklerin %20,7'sinin ($n=25$) 1 yıldan uzun süredir internet kafeye gittiği görülmektedir.

İnternet kafeye giden öğrencilerin bir ay içerisinde internet kafeye gittikleri gün sayısına ilişkin bilgiler Tablo 4.21'de verilmiştir.

Tablo 4.21: Bir ay içerisinde internet kafeye gidilen gün sayısı

		1-10 Gün		11-20 Gün		21-30 Gün		Toplam		X ²
		s	%	s	%	s	%	s	%	
Okullar	Alt	34	73,9	11	23,9	1	2,2	46	100,0	Hesaplanamadı*
	Orta	80	87,0	10	10,9	2	2,2	92	100,0	
	Üst	20	87,0	3	13,0	0	0,0	23	100,0	
Cinsiyet	Kız	56	87,5	8	12,5	0	0,0	64	100,0	Hesaplanamadı*
	Erkek	78	80,4	16	16,5	3	3,1	97	100,0	
Toplam		134	83,2	24	14,9	3	1,9	161	100,0	

* p<.05

İnternet kafeye giden öğrencilerin bir ay içerisinde internet kafeye gittikleri gün sayısına ilişkin dağılıma bakıldığında, öğrencilerin %83,2'sinin (n=134) 1-10 gün, %14,9'unun (n=24) 11-20 gün, %1,9'unun (n=3) 21-30 gün internet kafeye gittikleri görülmektedir. Öğrencilerin bir ay içerisinde internet kafeye gittikleri gün sayısının öğrencilerin devam ettikleri okulların sosyo-ekonomik düzeylerine veya öğrencilerin cinsiyetlerine göre anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığı hesaplanamamıştır.

İnternet kafeye giden öğrencilerin internet kafede geçirdikleri ortalama zamana ilişkin bilgiler Tablo 4.22'de verilmiştir.

Tablo 4.22: İnternet kafede ortalama geçirilen saat

		1-30 Dakika		31-60 Dakika		61-90 Dakika		91 Dakikadan fazla		Toplam		X ²
		s	%	s	%	s	%	s	%	s	%	
Okullar	Alt	20	41,7	17	35,4	7	14,6	4	8,3	48	100,0	Hesaplanamadı*
	Orta	26	26,8	37	38,1	8	8,2	26	26,8	97	100,0	
	Üst	3	12,5	14	58,3	5	20,8	2	8,3	24	100,0	
Cinsiyet	Kız	25	37,9	26	39,4	8	12,1	7	10,6	66	100,0	6,94
	Erkek	24	23,3	42	40,8	12	11,7	25	24,3	103	100,0	
Toplam		49	29,9	68	40,2	20	11,8	32	18,9	169	100,0	

* Parametrik olmayan testlerde, beklenen değeri, 5'ten küçük olan hücre sayısı toplam gözenek sayısının %20'sini aşmaktadır. Bu nedenle anlamlılık testine ilişkin sonuçlar yorumlanmamıştır.

İnternet kafeye giden öğrencilerin %29,9'u (n=49) internet kafede 1-30 dakika zaman geçirirken, %40,2'si (n=68) 31-60 dakika zaman geçirmekte, %11,8'i (n=20) 61-90 dakika zaman geçirmekte, %18,9'u (n=32) ise 91 dakikadan fazla zaman geçirmektedir. Öğrencilerin internet kafeden geçirdikleri zaman cinsiyete göre anlamlı olarak farklılaşmazken, geçirdikleri zamanın devam ettikleri okulların sosyo-ekonomik düzeyine göre anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığı hesaplanamamıştır.

İnternet kafeye giden öğrencilerin internet kafede bilgisayar kullanım amacına ilişkin veriler Tablo 4.23’de belirtilmiştir.

Tablo 4.23: İnternet kafede bilgisayar kullanım amacı

			Evet		Kısmen		Hayır		Toplam		X ²
			s	%	s	%	s	%	s	%	
1. Araştırma yapmak	Okullar	Alt	40	69,0	15	25,9	3	5,2	58	100,0	Hesapla namadı*
		Orta	89	77,4	17	14,8	9	7,8	115	100,0	
		Üst	20	69,0	2	6,9	7	24,1	29	100,0	
	Cinsiyet	Kız	62	80,5	13	16,9	2	2,6	77	100,0	6,90**
		Erkek	87	69,6	21	16,8	17	13,6	125	100,0	
		Toplam	149	73,8	34	16,8	19	9,4	202	100,0	
2. Ödev yapmak	Okullar	Alt	40	69,0	12	20,7	6	10,3	58	100,0	Hesapla namadı*
		Orta	84	73,0	15	13,0	16	13,9	115	100,0	
		Üst	18	62,1	3	10,3	8	27,6	29	100,0	
	Cinsiyet	Kız	59	76,6	10	13,0	8	10,4	77	100,0	2,66
		Erkek	83	66,4	20	16,0	22	17,6	125	100,0	
		Toplam	142	70,3	30	14,9	30	14,9	202	100,0	
3. Oyun oynamak	Okullar	Alt	37	63,8	14	24,1	7	12,1	58	100,0	3,80
		Orta	81	70,4	21	18,3	13	11,3	115	100,0	
		Üst	24	82,8	4	3,8	1	3,4	29	100,0	
	Cinsiyet	Kız	41	53,2	20	26,0	16	20,8	77	100,0	20,91**
		Erkek	101	80,8	19	15,2	5	4,0	125	100,0	
		Toplam	142	70,3	39	19,3	21	10,4	202	100,0	
4. Haber okumak	Okullar	Alt	16	27,6	8	13,8	34	58,6	58	100,0	0,82
		Orta	37	32,7	16	14,2	60	53,1	113	100,0	
		Üst	10	35,7	4	14,3	14	50,0	28	100,0	
	Cinsiyet	Kız	19	25,0	7	9,2	50	65,8	76	100,0	6,79**
		Erkek	44	35,8	21	17,1	58	47,2	123	100,0	
		Toplam	63	31,7	28	14,1	108	54,3	199	100,0	
5. Müzik dinlemek	Okullar	Alt	28	48,3	9	15,5	21	36,2	58	100,0	1,44
		Orta	49	43,0	21	18,4	44	38,6	114	100,0	
		Üst	15	53,6	5	17,9	8	28,6	28	100,0	
	Cinsiyet	Kız	32	41,6	15	19,5	30	39,0	77	100,0	1,02
		Erkek	60	48,8	20	16,3	43	35,0	123	100,0	
		Toplam	92	46,0	35	17,5	73	36,5	200	100,0	
6. Elektronik postalarımı bakmak	Okullar	Alt	11	19,3	7	12,3	39	68,4	57	100,0	11,00**
		Orta	28	24,8	19	16,8	66	58,4	113	100,0	
		Üst	15	51,7	3	10,3	11	37,9	29	100,0	
	Cinsiyet	Kız	12	15,8	12	15,8	52	68,4	76	100,0	8,12**
		Erkek	42	34,1	17	13,8	64	52,0	123	100,0	
		Toplam	54	27,1	29	14,6	116	58,3	199	100,0	
7. Film izlemek	Okullar	Alt	15	25,9	8	13,8	35	60,3	58	100,0	4,02
		Orta	38	33,3	16	14,0	60	52,6	114	100,0	
		Üst	13	46,4	4	14,3	11	39,3	28	100,0	
	Cinsiyet	Kız	15	19,5	15	19,5	47	61,0	77	100,0	11,14**
		Erkek	51	41,5	13	10,6	59	48,0	123	100,0	
		Toplam	66	33,0	28	14,0	106	53,0	200	100,0	

Tablo 4.23'ün Devamı

			Evet		Kısmen		Hayır		Toplam		X ²
			s	%	s	%	s	%	s	%	
8. Çet yapmak	Okullar	Alt	10	17,2	10	17,2	38	65,5	58	100,0	29,16**
		Orta	40	34,8	7	6,1	68	59,1	115	100,0	
		Üst	20	71,4	0	0,0	8	28,6	28	100,0	
	Cinsiyet	Kız	20	26,0	6	7,8	51	66,2	77	100,0	4,86
		Erkek	50	40,3	11	8,9	63	50,8	124	100,0	
		Toplam	70	34,8	17	8,5	114	56,7	201	100,0	
9. Paintte resim yapmak	Okullar	Alt	23	39,7	8	13,8	27	46,6	58	100,0	7,74
		Orta	57	50,9	13	11,6	42	37,5	112	100,0	
		Üst	7	25,0	3	10,7	18	64,3	28	100,0	
	Cinsiyet	Kız	34	44,7	9	11,8	33	43,4	76	100,0	0,03
		Erkek	53	43,4	15	12,3	54	44,3	122	100,0	
		Toplam	87	43,9	24	12,1	87	43,9	198	100,0	

* Parametrik olmayan testlerde, beklenen değeri, 5'ten küçük olan hücre sayısı toplam gözenek sayısının %20'sini aşmaktadır. Bu nedenle anlamlılık testine ilişkin sonuçlar yorumlanmamıştır.

** p<.05

Tablo 4.23 incelendiğinde, internet kafede araştırma yapmak amacıyla bilgisayarı kullanmak maddesine öğrencilerin %73,8'i (n=149) "Evet", %16,8'i (n=34) "Kısmen", %9,4'ü (n=19) "Hayır" yanıtını vermiştir. Bu maddeye verilen yanıtlar, öğrencilerin devam ettikleri okulların sosyo-ekonomik düzeylerine göre anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığı hesaplanamazken öğrencilerin cinsiyetlerine göre anlamlı olarak farklılaşmamaktadır [$X^2_{(2)}=6,90$, $p<.05$]. Kızların %80,5'i (n=62) ve erkeklerin %69,6'sı (n=87) internet kafede bilgisayarı araştırma yapmak amacıyla kullandığını, kızların %16,9'u (n=13) ve erkeklerin %16,8'i (n=21) internet kafede bilgisayarı "Kısmen" araştırma yapmak için kullandığını, kızların %2,6'sı (n=2) ve erkeklerin %13,6'sı (n=17) internet kafede bilgisayarı araştırma yapmak amacıyla kullanmadığını belirtmiştir.

İnternet kafede bilgisayarı ödev yapmak amacıyla kullanma ile ilgili dağılıma bakıldığında; öğrencilerin %70,3'ü (n=142) "Evet", %14,9'u (n=30) "Kısmen", %14,9'unun (n=30) "Hayır" seçeneğini işaretlediği görülmektedir. Bu maddeye öğrencilerin verdikleri yanıtlar, cinsiyete göre anlamlı olarak farklılaşmazken öğrencilerin devam ettikleri okulların sosyo-ekonomik düzeylerine göre anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığı hesaplanamamıştır.

İnternet kafede bilgisayarı oyun oynamak için kullanma durumuna bakıldığında, öğrencilerin %70,3'ü (n=142) "Evet", %19,3'ü (n=30) "Kısmen", %10,4'ü (n=21)

“Hayır” yanıtını vermiştir. Bu maddeye verilen yanıtlar, öğrencilerin devam ettikleri okulların sosyo-ekonomik düzeylerine göre anlamlı olarak farklılaşırken [$X^2_{(4)}=20,91$, $p<.05$] öğrencilerin cinsiyetlerine göre anlamlı olarak farklılaşmamaktadır. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %63,8’i (n=37), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %70,4’ü (n=81) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %82,8’i (n=24) internet kafede bilgisayarını oyun oynamak amacıyla kullandığını ifade etmiştir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %24,1’i (n=14), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %18,3’ü (n=21) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %3,8’i (n=4) internet kafede bilgisayarını oyun oynamak için “Kısmen” kullandığını belirtmiştir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %12,1’i (n=7), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %11,3’ü (n=13) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %3,4’ü (n=1) internet kafede bilgisayarını oyun oynamak için kullanmadığını ifade etmiştir.

İnternet kafede bilgisayarını haber okumak amacıyla kullanma dağılımına bakıldığında, öğrencilerin %31,7’si (n=63) “Evet”, %14,1’i (n=28) “Kısmen”, %54,3’ü (n=108) “Hayır” yanıtını vermiştir. Bu maddeye verilen yanıtlar, öğrencilerin devam ettikleri okulların sosyo-ekonomik düzeylerine göre anlamlı olarak farklılaşmazken öğrencilerin cinsiyetlerine [$X^2_{(2)}=6,79$, $p<.05$] göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır. Haber okuma ile ilgili maddeye verilen yanıtların cinsiyete göre dağılımı incelendiğinde; kızların %25,0’ı (n=19) ve erkeklerin %35,8’i (n=44) “Evet”, kızların %9,2’si (n=7) ve erkeklerin %17,1’i (n=21) “Kısmen”, kızların %65,8’i (n=50) ve erkeklerin %47,2’si (n=58) “Hayır” yanıtını vermiştir.

Evde bilgisayarını müzik dinlemek amacıyla kullanma ile ilgili dağılım incelendiğinde, öğrencilerin %46,0’ı (n=92) evdeki bilgisayarını müzik dinlemek amacıyla kullandığını, %17,5’i (n=35) “Kısmen” müzik dinlemek amacıyla kullandığını, %36,5’i (n=73) müzik dinlemek amacıyla kullanmadığını belirtmiştir. Bu maddeye verilen yanıtların öğrencilerin devam ettikleri okulların sosyo-ekonomik düzeylerine ve cinsiyetlerine göre anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığı hesaplanamamıştır.

Evde bilgisayarını elektronik postalarına bakmak amacıyla kullanmaya ilişkin dağılıma bakıldığında, öğrencilerin %27,1’i (n=54) “Evet”, %14,6’sı (n=29) “Kısmen”, %58,3’ü (n=116) “Hayır” yanıtını vermiştir. Bu maddeye verilen yanıtlar öğrencilerin

devam ettikleri okulun sosyo-ekonomik düzeyine [$X^2_{(4)}=11,00$, $p<.05$] ve cinsiyetlerine [$X^2_{(2)}=8,12$, $p<.05$] göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %19,3'ü (n=11), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %24,8'i (n=28) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %51,7'si (n=15) internet kafede bilgisayarı elektronik postalarına bakma amacıyla kullandığını ifade etmiştir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %12,3'ü (n=7), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %16,8'i (n=19) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %10,3'ü internet kafede bilgisayarı “Kısmen” elektronik postalarına bakma amacıyla kullandığını belirtmiştir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %68,4'ü (n=39), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %58,4'ü (n=66) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %37,9'u (n=11) internet kafede bilgisayarı elektronik postalarına bakma amacıyla kullanmadığını ifade etmiştir. İlgili maddeye kızların %15,8'i (n=12) ve erkeklerin %34,1'i (n=42) “Evet”; kızların %15,8'i (n=12) ve erkeklerin %13,8'i (n=17) “Kısmen”; kızların %68,4'ü (n=52) ve erkeklerin %52,0'ı (n=64) “Hayır” yanıtını vermiştir.

İnternet kafede bilgisayarı film izlemek için kullanma ile ilgili dağılımlara bakıldığında; bu maddeye öğrencilerin %33,0'ının (n=66) “Evet”, %14,0'ının (n=28) “Kısmen”, %53,0'ının (n=106) “Hayır” yanıtını verdiği görülmektedir. Bu maddeye verilen yanıtlar öğrencilerin devam ettikleri okulların sosyo-ekonomik düzeylerine göre anlamlı olarak farklılaşmazken, öğrencilerin cinsiyetlerine göre [$X^2_{(2)}=11,14$, $p<.05$] anlamlı olarak farklılaşmaktadır. Bu maddeye ilişkin yanıtların cinsiyete göre dağılımı incelendiğinde, kızların %19,5'i (n=15) ve erkeklerin %41,5'i (n=51) “Evet”, kızların %19,5'i (n=15) ve erkeklerin %10,6'sı (n=13) “Kısmen”, kızların %61,0'ı (n=47) ve erkeklerin %48,0'ı (n=59) “Hayır” seçeneğini işaretlediği görülmektedir.

İnternet kafede bilgisayarı çet yapmak için kullanmaya ilişkin olarak öğrencilerin %34,8'i (n=70) “Evet”, %8,5'i (n=17) “Kısmen”, %56,7'si (n=114) “Hayır” yanıtını vermiştir. Bu maddeye ilişkin yanıtlar, öğrencilerin cinsiyetine göre anlamlı olarak farklılaşmamakta iken öğrencilerin devam ettikleri okulun sosyo-ekonomik düzeyine göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır [$X^2_{(4)}=29,16$, $p<.05$]. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %17,2'si (n=10), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %34,8'i (n=40) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %71,4'ü (n=20) internet kafede bilgisayarı

çet yapmak amacıyla kullandığını ifade etmiştir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %17,2'si (n=10), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %6,1'i (n=7) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %0,0'ı (n=0) internet kafede bilgisayarı “Kısmen” çet yapmak için kullandığını ifade etmiştir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %65,5'i (n=38), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %59,1'i (n=68) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %28,6'sı (n=8) internet kafede bilgisayarı çet yapma amacıyla kullanmadığını ifade etmiştir.

İnternet kafede bilgisayarı paintte resim yapmak amacıyla kullanmaya ilişkin olarak, öğrencilerin %43,9'u (n=87) “Evet”, %12,1'i (n=24) “Kısmen”, %43,9'u (n=87) “Hayır” seçeneğini işaretlemiştir. Bu maddeye ilişkin yanıtlar, öğrencilerin devam ettikleri okulların sosyo-ekonomik düzeylerine göre veya cinsiyetlerine göre anlamlı olarak farklılaşmamaktadır.

Bilgisayar dersinin dışındaki derslerin ödevlerini yapmak için bilgisayardan yararlanmaya ilişkin veriler Tablo 4.24'de belirtilmiştir.

Tablo 4.24: Bilgisayar dersinin dışındaki derslerin ödevlerini yapmak için bilgisayardan yararlanma durumu

		Evet		Kısmen		Hayır		Toplam		X ²
		s	%	s	%	s	%	s	%	
Okullar	Alt	64	48,9	26	19,8	41	31,3	131	100,0	45,91*
	Orta	197	73,0	47	17,4	26	9,6	270	100,0	
	Üst	63	78,8	14	17,5	3	3,8	80	100,0	
Cinsiyet	Kız	159	64,4	47	19,0	41	16,6	247	100,0	2,38
	Erkek	165	70,5	40	17,1	29	12,4	234	100,0	
Toplam		324	67,4	87	18,1	70	14,6	481	100,0	

* p<.05

Bilgisayar dersinin dışındaki derslerin ödevlerini yapmak için bilgisayardan yararlanmaya ilişkin olarak öğrencilerin %67,4'ü (n=324) “Evet” yanıtını verirken, %18,1'i (n=87) “Kısmen”, %14,6'sı (n=70) “Hayır” yanıtını vermiştir. Bu maddeye verilen yanıtlar öğrencilerin devam ettikleri okulun sosyo-ekonomik düzeyine göre anlamlı olarak farklılaşırken [$X^2_{(4)}=45,91$, p<.05], öğrencilerin cinsiyetlerin göre anlamlı olarak farklılaşmamaktadır. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %48,9'u (n=64), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %73,0'ı (n=197) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam

eden öğrencilerin %78,8'i (n=63) bilgisayar dersinin dışındaki derslerin ödevlerini yapmak için bilgisayardan yararlandığını ifade etmiştir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %19,8'i (n=26), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %17,4'ü (n=47) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %17,5'i (n=14) bilgisayar dersinin dışındaki derslerin ödevlerini yapmak için bilgisayardan "Kısmen" yararlandığını belirtmiştir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %31,3'ü (n=41), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %9,6'sı (n=26) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %3,8'i (n=3) bilgisayar dersinin dışındaki derslerin ödevlerini yapmak için bilgisayardan yararlanmadığını ifade etmiştir.

Bilgisayar dersi dışındaki derslerin ödevlerini yapmak için bilgisayardan yararlanan öğrencilerin, bu ödevleri yaparken bilgisayar dersinde öğrendiklerin yararlanma durumu Tablo 4.25'de belirtilmiştir.

Tablo 4.25: Bilgisayar dersinin dışındaki derslerin ödevlerini yaparken bilgisayar dersinde öğrendiklerinden yararlanma durumu

		Evet		Kısmen		Hayır		Toplam		X ²
		s	%	s	%	s	%	s	%	
Okullar	Alt	64	71,1	22	24,4	4	4,4	90	100,0	Hesaplanamadı
	Orta	204	84,0	33	13,6	6	2,5	243	100,0	
	Üst	67	88,2	8	10,5	1	1,3	76	100,0	
Cinsiyet	Kız	168	82,0	29	14,1	8	3,9	205	100,0	2,67
	Erkek	167	81,9	34	16,7	3	1,5	204	100,0	
Toplam		335	81,9	63	15,4	11	2,7	409	100,0	

Bilgisayar dersinin dışındaki derslerin ödevlerini yaparken bilgisayar dersinde öğrendiklerinden yararlanmasına ilişkin olarak öğrencilerin %81,9'u (n=335) "Evet", %15,4'ü (n=63) "Kısmen" ve %2,7'si (n=11) "Hayır" yanıtını vermiştir. Bu maddeye verilen yanıtların öğrencilerin devam ettikleri okulların sosyo-ekonomik düzeyine göre anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığı hesaplanamazken, öğrencilerin cinsiyetine göre anlamlı olarak farklılaşmadığı saptanmıştır.

Bilgisayar dersinde sınav olma durumlarına ilişkin veriler Tablo 4.26'da belirtilmiştir.

Tablo 4.26: Öğrencilerin bilgisayar dersinde sınav olma durumları

		Evet		Hayır		Toplam		X ²
		s	%	s	%	s	%	
Okullar	Alt	19	14,6	111	85,4	130	100,0	121,46*
	Orta	187	69,5	82	30,5	269	100,0	
	Üst	22	27,5	58	72,5	80	100,0	
Cinsiyet	Kız	121	48,8	127	51,2	248	100,0	0,29
	Erkek	107	46,3	124	53,7	231	100,0	
Toplam		228	47,6	251	52,4	479	100,0	

Öğrencilerin %47,6'sı bilgisayar dersinde sınav olduklarını ifade ederken, %52,4'ü (n=251) bilgisayar dersinde sınav olmadıklarını belirtmiştir. Bu maddeye verilen yanıtlar öğrencilerin devam ettikleri okulun sosyo-ekonomik düzeyine göre anlamlı olarak farklılaşırken [$X^2_{(4)}=121,46$, $p<.05$] öğrencilerin cinsiyetine göre anlamlı olarak farklılaşmamaktadır. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %14,6'sı (n=19), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %69,5'i (n=187) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %27,5'i (n=22) bilgisayar dersinde sınav olduklarını ifade etmiştir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %85,4'ü (n=111), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %30,5'i (n=82) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %72,5'i (n=58) bilgisayar dersinde sınav olmadıklarını belirtmiştir.

Tablo 4.27'de bilgisayar dersinin karnede notunun olmamasına ilişkin öğrenci görüşleri belirtilmiştir.

Tablo 4.27: Bilgisayar dersinin karnede notunun olmamasına ilişkin öğrenci görüşleri

			Evet		Kısmen		Hayır		Toplam		X ²
			s	%	s	%	s	%	s	%	
69. Karnemde bilgisayar dersinin notunun olmaması derse çalışma isteğimi etkiliyor.	Okullar	Alt	52	40,0	26	20,0	52	40,0	130	100,0	10,94*
		Orta	100	36,8	27	9,9	145	53,3	272	100,0	
		Üst	22	31,9	10	14,5	37	53,6	69	100,0	
	Cinsiyet	Kız	69	28,4	37	15,2	137	56,4	243	100,0	15,74*
		Erkek	105	46,1	26	11,4	97	42,5	228	100,0	
		Toplam	174	36,9	63	13,4	234	49,7	471	100,0	
70. Karnemde bilgisayar dersinin notunun olmaması derse katılımı etkiliyor.	Okullar	Alt	38	29,2	21	16,2	71	54,6	130	100,0	5,70
		Orta	89	32,7	23	8,5	160	58,8	272	100,0	
		Üst	24	34,8	7	10,1	38	55,1	69	100,0	
	Cinsiyet	Kız	64	26,3	22	9,1	157	64,6	243	100,0	11,52*
		Erkek	87	38,2	29	12,7	112	49,1	228	100,0	
		Toplam	151	32,1	51	10,8	269	57,1	471	100,0	
71. Karnemde bilgisayar dersinin notunun olmaması dersteki dikkatimi etkiliyor.	Okullar	Alt	40	31,3	22	17,2	66	51,6	128	100,0	13,90*
		Orta	91	33,5	16	5,9	165	60,7	272	100,0	
		Üst	24	34,8	5	7,2	40	58,0	69	100,0	
	Cinsiyet	Kız	54	22,4	21	8,7	166	68,9	241	100,0	27,66*
		Erkek	101	44,3	22	9,6	105	46,1	228	100,0	
		Toplam	155	33,0	43	9,2	271	57,8	469	100,0	

* p<.05

“Karnemde bilgisayar dersinin notunun olmaması derse çalışma isteğimi etkiliyor” maddesine ilişkin olarak öğrencilerin %36,9’u “Evet” seçeneğini işaretlerken, %13,4’ü (n=63) “Kısmen”, %49,7’si (n=234) “Hayır” seçeneğini işaretlemiştir. Bu maddeye verilen yanıtlar öğrencilerin devam ettikleri okulun sosyo-ekonomik düzeyine [$X^2_{(4)}=10,94$, p<.05] ve öğrencilerin cinsiyetine [$X^2_{(2)}=15,74$, p<.05] göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır. Alt sosyo-ekonomik düzey okullara devam eden öğrencilerin %40’ı (n=52), orta sosyo-ekonomik düzey okullara devam eden öğrencilerin %36,8’i (n=100) ve üst sosyo-ekonomik düzey okullara devam eden öğrencilerin %31,9’u (n=22) karnelerinde bilgisayar dersinin notunun olmamasının derse çalışma isteklerini etkilediğini ifade etmiştir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %20,0’ı (n=26), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %9,9’u (n=27) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %14,5’i (n=10) karnelerinde bilgisayar dersinin notunun olmamasının derse çalışma isteklerini “Kısmen” etkilediği görülmektedir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %40,0’ı (n=52), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %53,3’ü (n=145) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %53,6’sı (n=37) karnelerinde bilgisayar

dersinin notunun olmamasının derse çalışma isteklerini etkilemediğini ifade etmiştir. Bu maddeye verilen yanıtların cinsiyete göre dağılımı incelendiğinde; kızların %28,4'ü (n=69) ve erkeklerin %46,1'i (n=105) "Evet"; kızların %15,2'si (n=37) ve erkeklerin %11,4'ü (n=26) "Kısmen"; kızların %56,4'ü (n=137) ve erkeklerin %42,5'i (n=97) "Hayır" seçeneğini işaretlemiştir.

"Karnemde bilgisayar dersinin notunun olmaması derse katılımımı etkiliyor" maddesine ilişkin olarak öğrencilerin %32,1'i (n=151) "Evet", %10,8'i (n=51) "Kısmen", %57,1'i (n=269) "Hayır" yanıtı vermiştir. Bu maddeye verilen yanıtlar öğrencilerin devam ettikleri okulun sosyo-ekonomik düzeyine göre anlamlı olarak farklılaşmazken, öğrencilerin cinsiyetine göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır [$X^2_{(2)}=11,52$, $p<.05$]. Kızların %26,3'ü (n=64) ve erkeklerin %38,2'si (n=87) "Evet" seçeneğini işaretlerken; kızların %9,1'i (n=22) ve erkeklerin %12,7'si (n=29) "Kısmen" seçeneğini işaretlemiş; kızların %64,6'sı (n=157) ve erkeklerin %49,1'i (n=112) "Hayır" seçeneğini işaretlemiştir.

"Karnemde bilgisayar dersinin notunun olmaması dersteki dikkatimi etkiliyor" maddesi ile ilgili olarak öğrencilerin %33,0'ı (n=155) "Evet" yanıtı verirken, %9,2'si "Kısmen", %57,8'i (n=271) "Hayır" yanıtı vermiştir. Bu maddeye verilen yanıtlar öğrencilerin devam ettikleri okulun sosyo-ekonomik düzeyine [$X^2_{(4)}=13,90$, $p<.05$] ve öğrencilerin cinsiyetine [$X^2_{(2)}=27,66$, $p<.05$] göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %31,3'ü (n=40), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %33,5'i (n=91) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %34,8'i (n=24) karnelerinde bilgisayar dersinin notunun olmamasının dersteki dikkatlerini etkilediğini ifade etmiştir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %17,2'si (n=22), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %5,9'u (n=16) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %7,2'si (n=5) karnelerinde bilgisayar dersinin notunun olmamasının dersteki dikkatlerini "Kısmen" etkilediğini ifade etmiştir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %51,6'sı (n=66), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %60,7'si (n=165) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %58,0'ı (n=40) ilgili maddeye "Hayır" yanıtı vermiştir. "Karnemde bilgisayar dersinin notunun olmaması dersteki dikkatimi etkiliyor" maddesine verilen yanıtların cinsiyete göre dağılımı incelendiğinde; kızların

%22,4'ü (n=54) ve erkeklerin %44,3'ü (n=101) "Evet"; kızların %8,7'si (n=21) ve erkeklerin %9,6'sı (n=22) "Kısmen"; kızların %68,9'u (n=166) ve erkeklerin %46,1'i (n=105) "Hayır" seçeneğini işaretlemiştir.

Öğrencilerin karnelerinde bilgisayar dersi notunun olmasını isteme / istememelerine ilişkin verilen Tablo 4.28'de belirtilmiştir.

Tablo 4.28: Öğrencilerin karnelerinde bilgisayar dersi notu olmasını isteme durumları

		Evet		Hayır		Toplam		X ²
		s	%	s	%	s	%	
Okullar	Alt	102	79,1	27	20,9	129	100,0	5,07
	Orta	232	85,3	40	14,7	272	100,0	
	Üst	67	90,5	7	9,5	74	100,0	
Cinsiyet	Kız	213	87,7	30	12,3	243	100,0	3,95*
	Erkek	188	81,0	44	19,0	232	100,0	
Toplam		401	84,4	74	15,6	475	100,0	

* p<.05

Öğrencilerin %84,4'ü (n=401) karnelerinde bilgisayar dersinin notunun olmasını isterken, %15,6'sı (n=74) karnelerinde bilgisayar dersinin notunun olmasını istememektedir. Bu soruya verilen yanıtlar öğrencilerin devam ettikleri okulun sosyo-ekonomik düzeyine göre anlamlı olarak farklılaşmazken, öğrencilerin cinsiyetine [$X^2_{(2)}=3,95$, p<.05] göre anlamlı olarak farklılaştığı saptanmıştır. Kızların %87,7'si (n=213) ve erkeklerin %81,0'ı (n=188) karnelerinde bilgisayar dersinin notunun olmasını isterken, kızların %12,3'ü (n=30) ve erkeklerin %19,0'ı (n=44) karnelerinde bilgisayar dersinin notunun olmamasını istemektedir.

Karnelerin bilgisayar dersinin notunun olmasını isteyen öğrencilerin hangi ölçme-değerlendirme yöntemlerinin kullanılmasını istediklerine ilişkin veriler Tablo 4.29'da belirtilmiştir.

Tablo 4.29: Öğrencilerin bilgisayar dersinde kullanılan değerlendirme yöntemleri ile ilgili görüşleri

			Evet		Hayır		Toplam		X ²
			s	%	s	%	s	%	
1. Bilgisayar dersinde yazılı (kağıt-kalemle) sınav olmak isterim	Okullar	Alt	80	79,2	21	20,8	101	100,0	110,58*
		Orta	190	82,6	40	17,4	230	100,0	
		Üst	11	16,9	54	83,1	65	100,0	
	Cinsiyet	Kız	148	70,5	62	29,5	210	100,0	0,05
		Erkek	133	71,5	53	28,5	186	100,0	
		Toplam	281	71,0	115	29,0	396	100,0	
2. Bilgisayar dersinde sözlü sınav olmak isterim.	Okullar	Alt	71	71,0	29	29,0	100	100,0	22,08*
		Orta	169	73,5	61	26,5	230	100,0	
		Üst	28	43,1	37	56,9	65	100,0	
	Cinsiyet	Kız	139	66,5	70	33,5	209	100,0	0,36
		Erkek	129	69,4	57	30,6	186	100,0	
		Toplam	268	67,8	127	32,2	395	100,0	
3. Karnemize, bilgisayar derslerinde yaptığımız çalışmalara bakarak not verilmesini isterim.	Okullar	Alt	90	89,1	11	10,9	101	100,0	6,96*
		Orta	216	94,3	13	5,7	229	100,0	
		Üst	55	84,6	10	15,4	65	100,0	
	Cinsiyet	Kız	196	93,3	14	6,7	210	100,0	2,14
		Erkek	165	89,2	20	10,8	185	100,0	
		Toplam	361	91,4	34	8,6	395	100,0	
4. Bilgisayar dersi karne notu için, bilgisayar başında, uygulamalı sınav olmak isterim.	Okullar	Alt	72	71,3	29	28,7	101	100,0	43,92*
		Orta	200	87,3	29	12,7	229	100,0	
		Üst	32	49,2	33	50,8	65	100,0	
	Cinsiyet	Kız	160	76,2	50	23,8	210	100,0	0,15
		Erkek	144	77,8	41	22,2	185	100,0	
		Toplam	304	77,0	91	23,0	395	100,0	
5. Karnemize, bilgisayar laboratuvarında uslu durup durmamıza bakarak not verilmesini isterim.	Okullar	Alt	74	73,3	27	26,7	101	100,0	24,75*
		Orta	191	83,4	38	16,6	229	100,0	
		Üst	35	53,8	30	46,2	65	100,0	
	Cinsiyet	Kız	159	76,1	50	23,9	209	100,0	0,004
		Erkek	141	75,8	45	24,2	186	100,0	
		Toplam	300	75,9	95	24,1	395	100,0	

Tablo 4.29'a göre öğrencilerin %71,0'ı (n=281) bilgisayar dersinde yazılı (kağıt-kalemle) sınav olmak isterken, %%29,0'ı (n=115) yazılı sınav olmak istememektedir. Bu soruya verilen yanıtlar öğrencilerin devam ettikleri okulun sosyo-ekonomik düzeyine göre anlamlı olarak farklılaşırken [$X^2_{(4)}=110,58$, $p<.05$], öğrencilerin cinsiyetine göre anlamlı olarak farklılaşmamaktadır. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %79,2'si (n=80), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %82,6'sı (n=190) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %16,9'u (n=11) bilgisayar dersinde yazılı sınav olmak istediklerini ifade etmiştir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden

öğrencilerin %20,8'i (n=21), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %17,4'ü (n=40) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %83,1'i (n=54) ise bilgisayar dersinde yazılı sınav olmak istemediğini belirtmiştir

“Bilgisayar dersinde sözlü sınav olmak isterim” maddesi ile ilgili olarak öğrencilerin %67,8'i (n=268) “Evet” seçeneğini işaretlerken, %32,2'si (n=127) “Hayır” seçeneğini işaretlemiştir. Bu maddeye verilen yanıtlar öğrencilerin devam ettikleri okulun sosyo-ekonomik düzeyine göre anlamlı olarak farklılaşırken [$X^2_{(4)}=22,08$, $p<.05$] öğrencilerin cinsiyetine göre anlamlı olarak farklılaşmamaktadır. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %71,0'ı (n=71), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %73,5'i (n=169) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %43,1'i (n=28) bilgisayar dersinde sözlü sınav olmak istediğini ifade etmiştir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %29,0'ı (n=29), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %26,5'i (n=61) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %56,9'u (n=37) bilgisayar dersinde sözlü sınav olmak istemediğini belirtmiştir.

“Karnemize, bilgisayar derslerinde yaptığımız çalışmalara bakılarak not verilmesini isterim” maddesi ile ilgili olarak, öğrencilerin %91,4'ü (n=361) “Evet”, %8,6'sı (n=34) ise “Hayır” yanıtını vermiştir. Bu maddeye verilen yanıtlar öğrencilerin devam ettikleri okulun sosyo-ekonomik düzeyine göre anlamlı olarak farklılaşırken [$X^2_{(4)}=6,96$, $p<.05$], öğrencilerin cinsiyetine göre anlamlı olarak farklılaşmamaktadır. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %89,1'i (n=90), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %94,3'ü (n=216) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %84,6'sı (n=55) karnelerine bilgisayar dersinde yaptıkları çalışmalara bakılarak not verilmesini istemiştir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %10,9'u (n=11), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %5,7'si (n=13) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %15,4'ü (n=10) karnelerine bilgisayar dersinde yaptıkları çalışmalara bakılarak not verilmesini istememektedir.

“Bilgisayar dersi karne notu için, bilgisayar başında uygulamalı sınav olmak isterim” maddesinde öğrencilerin %77,0'ı “Evet” yanıtını verirken, %23,0'ı (n=91)

“Hayır” yanıtını vermiştir. Bu maddeye verilen yanıtlar öğrencilerin devam ettikleri okulun sosyo-ekonomik düzeyine göre anlamlı olarak farklılaşırken [$X^2_{(4)}=43,92$, $p<.05$] öğrencilerin cinsiyetine göre anlamlı olarak farklılaşmamaktadır. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %71,3’ü (n=72), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %87,3’ü (n=200) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %49,2’si (n=32) bilgisayar dersi karne notu için bilgisayar başında uygulamalı sınav olmak istediğini ifade etmiştir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %28,7’si (n=29), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %12,7’si (n=29) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %50,8’i (n=33) bilgisayar dersi karne notu için bilgisayar başında uygulamalı sınav olmak istemediğini belirtmiştir.

“Karnemize bilgisayar laboratuvarında uslu durup durmamamıza bakılarak not verilmesini isterim” maddesi ile ilgili olarak öğrencilerin %75,9’u (n=300) “Evet” seçeneğini işaretlerken, %24,1’i (n=95) “Hayır” seçeneğini işaretlemiştir. Bu maddeye verilen yanıtlar öğrencilerin devam ettikleri okulun sosyo-ekonomik düzeyine göre anlamlı olarak farklılaşırken [$X^2_{(4)}=24,75$, $p<.05$] öğrencilerin cinsiyetine göre anlamlı olarak farklılaşmamaktadır. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %73,3’ü (n=74), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %83,4’ü (n=191) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %53,8’i (n=35) karnelerine, bilgisayar laboratuvarında uslu durup durmamalarına bakılarak not verilmesini istemektedir. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %26,7’si (n=27), orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %16,6’sı (n=38) ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrencilerin %46,2’si (n=30) karnelerine, bilgisayar laboratuvarında uslu durup durmamalarına bakılarak not verilmemesini istemektedir.

4.1.2. İlköğretim Dördüncü Sınıf Öğrencileri ile Yapılan Görüşmeler Sonucunda Elde Edilen Bulgular

Öğrencilerin bilgisayarı ilk kullandıklarında yaptıkları; oyun oynamak, internete girmek, resim yapmak, yazı yazmak ve bilgisayarı incelemek başlıkları altında toplanabilir.

17 öğrenci bilgisayarı ilk kullandığında oyun oynarken, 1 öğrenci bilgisayara oyun kaydetmiştir. 4 öğrenci interneti, araştırma yapmak, 4 öğrenci internette dolaşmak, 2 öğrenci ödev yapmak, 2 öğrenci oyun oynamak amacıyla kullanmıştır. İlk bilgisayar deneyimlerinde 11 öğrenci resim çizerken, 1 öğrenci resimlere bakmış, 1 öğrenci resim kaydetmiştir. 6 öğrenci yazı yazarken, 2 öğrenci yazı renklendirmiş, 1 öğrenci yazı biçimlendirmiştir. Bilgisayarı ilk kullandığında, 1 öğrenci çeşitli programları incelemiş, bir öğrenci ekran koruyucusunu incelemiş, 2 öğrenci tuşlara / düğmelere basmış, 1 öğrenci fare ile bir şeyler yapmıştır. Aşağıda öğrencilerin bilgisayarı ilk kullandıkları zaman yaptıkları şeyler ile ilgili ifadeler bulunmaktadır:

Öğr₂₈: “Altı yaşında. Oyun kaydetmişim. Fifa 2005’i kaydetmişim. Çok mutlu olmuştum. Bilgisayar kullanmayı biraz daha öğrendiğim için heyecanlanmışım.” (s.6)

Öğr₂₆: “Küçük yaşlarda kullanmışım. 6 yaşında falan. Annem oyun oynamayı öğretmişti. İlk olarak Mario oynamışım. İlk defa öğrendiğim için mutluluk duymuştum, sevinmişim. Oyunu da çok sevmişim.” (s.6)

Öğr₁₈: “Sekiz yaşında kullandım. Bilgisayarda oyun oynamışım, paintten resim yapmışım. Mayın tarlası oynamışım. Spider man, yarış, fifa 2000, oskar, crazy taxi. Aynı ayrı günlerde d oynamışım. Heyecanlıydım. Kullanacağımı unutturum diye heyecanlıydım ondan. Bir baktım kullanmaya başlamışım.” (s.5)

Öğrencilerin *bilgisayarı ilk kullandıklarında hissettikleri/düşündükleri* şu başlıklar altında toplanabilir. 19 öğrenci bilgisayarı ilk defa kullandığında sevinç, 10 öğrenci heyecan hissettiğini belirtmiş, 4 öğrenci bilgisayarı eğlenceli bulunduğunu ifade etmiştir. 2 öğrenci bilgisayarın hoşuna gittiğini ifade ederken, 1 öğrenci bilgisayarın olumsuz yönlerini saymazsa çok iyi bir şey olduğunu, ancak bilgisayarda hoşlanmadığı şeyler de olduğunu belirtmiştir.

Öğr₂₂: “...Sevinç hissetmişim...” (s.5).

Öğr₂₁: “...Heyecanlıydım ilk kez girdiğim için...”(s.5).

Öğr₂₄: “...6 yaşındaydım. Oyun oynamışım. Hangi oyunu oynadığımı hatırlamıyorum. Güzel gelmişti.” (s.5)

Öğr₂₅: "...İlk defa öğrendiğim için mutluluk duymuştum, sevinmişim. Oyunu da çok sevmişim..." (s.6)

Öğr₂₈: "...Çok ilginç geldi çok mutlu oldum..." (s.6)

Öğr₃₃: "...Mutlu olmuşum. Hep güzel oluyordu, babam güzel diyordu resimlerime. O yüzden..." (s.7)

2 öğrenci bilgisayar kullanırken kendini başarılı hissettiğini belirtirken, 1 öğrenci başaramayacağını zannettiğini ifade etmiştir. 1 öğrenci bilgisayarı ilk kez kullanırken öğrenme isteği hissettiğini, 1 öğrenci kendini iyi hissettiğini, 1 öğrenci bilgisayarın güzel geldiğini, 1 öğrenci ilginç geldiğini, 1 öğrenci güzel bir icat olduğunu düşündüğünü, 1 öğrenci bilgisayarı önemli bulduğunu ifade etmiştir. Bilgisayarı ilk defa kullanırken, 1 öğrenci üzüntü, 1 öğrenci korku-kaygı hissettiğini belirtmiştir. 1 öğrenci bilgisayarın beklentilerini karşılayıp karşılamayacağı konusunda şüphe duyduğunu ifade etmiştir. 1 öğrenci ise bilgisayarı ilk kullandığında bırakmak istemediğini, ancak bilgisayarın da bağımlısı olmadığını söylemiştir.

Öğr₂₉: "...Mutlu oluyordum kullanırken, bırakmak istemiyordum ama bağımlı da değildim..." (s.6)

Öğrencilerin bilgisayarı ilk defa kullandıkları zaman hissettikleri duyguların genel olarak olumlu duygular olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin *bilgisayarda yapmayı sevdikleri şeyler* incelendiğinde; öğrencilerin yanıtları, oyun oynamak, çeşitli programlarını kullanmak ve internet başlığı altında toplanabilir. 31 öğrenci bilgisayarda oyun oynamayı sevdiğini, 14 öğrenci bilgisayarda resim yapmayı sevdiğini, 8 öğrenci bilgisayarda yazı yazmayı, 1 öğrenci excelde çalışmalar yapmayı sevdiğini, 1 öğrenci müzik dinlemeyi sevdiğini ifade etmiştir.

Öğr₁: "Oyun oynamayı seviyorum. Yazı yazmayı seviyorum. Resimler yapmayı seviyorum. Bunları seviyorum. Çünkü çok eğlenceli olduğu için seviyorum. Resim yapmak... işte onlar yani çok eğlenceli. Ben de her gün zaten resim yapmak istiyorum. Bilgisayar hani böyle kurbağa var ya, onu değiştirip devam ediyorsun. O oyunu seviyorum." (s.7)

Öğr₁₉: "Öğretmenim araştırma ödevleri veriyor. Onları araştırıyorum internette. Oyun oynuyorum. msn'de falan çetleşiyorum. Başka... Genellikle hafta sonu

oluyor. Ama araştırma ödevi olunca açabiliyorum. Sims oynuyorum, bir de altın avcısı diye bir oyun var. Sadece onları seviyorum.” (s.8)

Öğr₂₉: “Oyun oynamayı, ödevlerdeki slaytları hazırlamayı, araştırma yapmayı. Bilgisayar dersindeki projeleri yapmayı. Her şeyi seviyorum.” (s.9)

Öğrencilerin internette yapmayı sevdiği şeyler farklılaşmaktadır. Örneğin, 8 öğrenci bilgisayarda ödev yapmayı, 11 öğrenci araştırma yapmayı, 5 öğrenci bilgisayarda sohbet etmeyi (çet yapmayı) , 4 öğrenci internette sörf yapmayı, 1 öğrenci sınav sonuçlarına bakmayı, 1 öğrenci kitap okumayı sevmektedir. 1 öğrenci genel olarak bilgisayar kullanmayı sevdiğini, 1 öğrenci de bilgisayarla her şeyi yapmayı sevdiğini ifade etmiştir.

“*Bilgisayar dersine girmeden önce bu derste neler yapacağınızı düşünüyordun/hayal ediyordun? Bu düşündüklerin gerçekleşti mi?*” sorusuna 15 öğrenci genel olarak bilgisayarla ilgili bilmedikleri şeyleri öğreneceklerini düşündükleri belirtmişlerdir. Bu öğrencilerden 8’i “bir şeyler öğreniriz diye düşündüm” derken, 3 öğrenci bilmediği konuları öğreneceğini düşündüğünü, 2 öğrenci bilgisayarın özelliklerini öğrenmek istediğini, 1 öğrenci bilgisayarda istediği her şeyi yapmayı öğrenmek istediğini, 1 öğrenci de bilgisayarı içindekileri öğreneceğini düşündüğünü belirtmiştir.

Öğr₂: “Bilgisayarda bir şeyler öğreneceğiz. İnternete girmeyi, çeşitli oyunlar oynamayı. Gerçekleşti.” (s.10)

Öğr₆: Genellikle serbest oluyoruz. Öğretmenimizin bir şeyler öğretmesini istiyorum yani.

13 öğrenci bilgisayarda oyun oynamak beklentisi içinde olduğunu ifade etmiştir.

Öğr₁₈: Düşündüm. Mesela oyun oynayacağımızı düşünmüştüm. Resim çizeceğimizi ilk burada öğrendim. Sonra müzik dinleyeceğimizi falan düşünmüştüm. Düşündüklerimin bazıları gerçekleşti. Mesela resim yapmam, bir de oyun oynamam gerçekleşti. Müzik dinlemek, birisiyle karşı karşıya çet yapmak: bunlar gerçekleşmedi.

7 öğrenci resim yapmayı beklerken, 7 öğrenci neler öğreneceği ile ilgili fikrinin olmadığını/düşünmediğini belirtmiştir. 4 öğrenci Microsoft Word’de yazı yazmayı beklediklerini, 3 öğrenci internete girmeyi, 3 öğrenci de araştırma yapmayı beklediğini ifade etmiştir. 1 öğrenci yazı biçimlendirmeyi, 1 öğrenci öğretmenin sorularını yanıtlamayı, 1 öğrenci deftere yazı yazacağını, 1 öğrenci bilgisayardan bir şeyler izleyeceğini, 1 öğrenci müzik dinleyeceğini, 1 öğrenci çet yapacağını, 1 öğrenci Powerpoint programında sunum hazırlayacağını, 1 öğrenci grafikler oluşturacağını, 1 öğrenci de klavyenin tuşlarını öğreneceğini düşündüklerini belirtmiştir. 1 öğrenci bilgisayar dersinde yeni laboratuvarı kullanmayı beklediğini söylemiştir.

İki öğrencinin beklentileri ise bu gruplar içinde yer almamıştır. Öğrencilerden biri;

Öğrn₃: “Şimdi öğretmenimizin bize bilgisayar ile ilgili bir şeyler yazdıracağını, ondan sonra bazı şeyleri tekrar ettirip, öyle yaptıracağını hayal ediyorum. Şu anda bilgisayarda yazı yazmayı, renk değiştirmeyi, büyütmeyi, yana kaydırmayı, o gibi şeyleri öğreniyoruz” (s.10).

Diğer bir öğrenci dönem başında bilgisayar dersi ile beklentilerini şöyle ifade etmiştir:

Öğrn₈: “Öğretmen bize bir şeyler konuşacağını, hiç bilgisayar olmadığını düşünüyordum. Onları düşünüyordum. Hep öğretmen okuyacak, biz yazacağız sanıyordum. Hayır, gerçekleşmedi. Her yerlerdeki masaların üzerinde bilgisayarlar vardı. Üçer kişi oturduk. Onlar vardı. Güzel böyle” (s.11).

Bilgisayar dersine ilişkin beklentileri özetle, oyun oynama ve bilgisayarda resim yapma odağında toplanmaktadır. Öğrencilerin bir kısmı dersle ilgili her hangi bir beklentisi olmasını belirtmiştir. Verilen diğer yanıtlar bir odak içerisinde, kategorize edilememiştir.

16 öğrenci bilgisayar dersinde beklentilerinin gerçekleştiğini ifade ederken, 7 öğrenci beklentilerinin kısmen gerçekleştiğini, 3 öğrenci ise beklentilerinin gerçekleşmediğini belirtmiştir.

Aynı soruya verilen yanıtlar sırasında, üst sosyo-ekonomik düzey okuldaki öğrencilerin ana sınıfından itibaren bilgisayar dersi gördükleri ve 4. sınıfta bilgisayarı haftada iki ders saati işledikleri bulgusuna ulaşılmıştır.

Bilgisayar dersinin sevdiği yönlerinin neler olduğu ile ilgili soruya 19 öğrenci oyun oynamak, 9 öğrenci resim çizmek, 6 öğrenci yazı yazmak, 6 öğrenci araştırma yapmak yanıtını vermiştir.

Öğrn2: İnternete girmek, oyun oynamak. Bazen öğretmen girdiriyor. Öğretmenimizin dediği şeyleri açmak. Mesela bir şeyi açın diyor, orada güzel şeyler çıkıyor.

8 öğrenci bilgisayara ilişkin bir şeyler öğrenmenin başlı başına, bilgisayar dersinin sevdiği bir yönü olduğunu ifade etmiştir. 6 öğrenci bilgisayar dersinde, interneti sevdiğini söylerken, 3 öğrenci bilgisayar dersinin eğlenceli olmasının bilgisayar dersinin sevdiği bir yönü olduğunu belirtmiştir. 2 öğrenci bilgisayar dersinin bütün yönlerini sevdiğini söylerken, 2 öğrenci bilgisayarda çetleşmeyi, 2 öğrenci bilgisayarda çalışmalar/projeler yapmayı, 2 öğrenci dersle ilgili tekrar yapmayı sevdiğini belirtmiştir. 1 öğrenci öğretmenin derste gösterip, kendilerinin yapmasını sevdiğini ifade ederken, 1 öğrenci yazı biçimlendirmeyi sevdiğini, 1 öğrenci öğretmeni sevdiğini, 1 öğrenci öğretmenin öğrencilerle ilgilenmesini sevdiğini, 1 öğrenci bilgi saklamayı sevdiği, 1 öğrenci öğretmenin kendisini takdir etmesini sevdiğini, 1 öğrenci bilgisayarda ders çalışmayı sevdiğini, 1 öğrencinin Excel programını sevdiğini, 1 öğrenci Powerpoint programını sevdiğini, 1 öğrencinin bilgisayarın kendini geliştirmesine yardımcı olmasını sevdiğini belirtmiştir.

Bu soruya verilen yanıtlara odaklanıldığında, öğrencilerin çoğunlukla oyun oynamayı ilk sıraya koydukları, yazı yazmak ve araştırma yapmayı ise bilgisayar ile ilgili öncelikleri arasına aldıkları görülmüştür.

“Bilgisayar dersinde ‘böyle olsa daha iyi olur’ dediğin şeyler var mı?” sorusuna 19 öğrenci hayır yanıtını vermiştir. “Hayır” yanıtını veren öğrencilerden biri, bilgisayar dersinde bir değişiklik yapılmasını istememesinin nedenini şöyle ifade etmiştir:

Öğrn22: “Yok, böyle kalsın. Keşke hep oynasak diyordum ama o da oldu. Dördüncü sınıfın ilk döneminde öyle değildi. Şimdi hep oyun oynuyoruz zaten. O zaman konular işliyorduk, oyun biraz oynuyorduk. Ondan. Sel baskınları ile ilgili, işte afetleri işliyorduk. Bilgisayar laboratuvarında araştırma yapıyorduk, yazı yazıyorduk onunla ilgili” (s.20).

“Bilgisayar dersinde ‘böyle olsa daha iyi olur’ dediğin şeyler var mı?” sorusuna evet yanıtını veren öğrencilerin yanıtları, öğrenme-öğretme süreci ile ilgili istekler, bilgisayar dersinde kullanılan donanımlar ile ilgili istekler ve bilgisayar dersinde kullanılan yazılımlar ile ilgili istekler başlıkları altında toplanabilir.

Öğrenme-öğretme süreci ile ilgili olarak 3 öğrenci her ders bir şeyler öğrenmek istediklerini, ancak öğretmenlerinin bazen işleri dolayısıyla ders yapmadıklarını ifade etmiştir. 3 öğrenci bilgisayar ders saatinin arttırılması istemiştir. Bu istekleri belirten öğrencilerden biri haftada 1 saat bilgisayar dersi görürken, diğer iki öğrenci haftada 2 saat bilgisayar dersi görmektedir. 2 öğrenci bilgisayar dersinde kitaplarının olmasını istediğini, 1 öğrenci bilgisayar derslerinde çet yapmaya izin verilmesini, 1 öğrenci bilgisayar laboratuvarında müzik dinlemeye izin verilmesini, 1 öğrenci de resim ve yazı çalışmalarında konu özgürlüğü olmasını istediğini, 1 öğrenci de merak ettiği konuları çekinmeden sormak istediğini belirtmiştir.

Görüşmeler sırasında, çalışmaya alınan altı okuldan birinde, düzenli olarak bilgisayar dersi işlenmediği bulgusuna ulaşılmıştır. Bu konu ile ilgili Öğrn₁₉’un ifadesi şöyledir:

Öğrn₁₉: “Böyle merak ettiğim soruları, çekinmeden, utanmadan sormayı isterdim. Şu an öğretmen, daha ilk yıl olduğu için tam alışmadım. Zaten her zaman da gitmiyoruz. Bazen üç haftada bir giriyoruz, bazen bir ayda bir giriyoruz falan. Öğretmen istemiyor. Bizim öğretmenimiz istemiyor. Ders yapalım o zaman diyor. Bazen de öğretmen nöbetçi oluyor. Ben yorgunum, sen al diyor. Öyle oluyor. Bazen yaklaşık iki haftada bir yapıyoruz. Eklemek isteyeceğim başka konu olmazdı” (s.28).

Öğrn₂₂: “... Her hafta bilgisayar işlemiyoruz. Belli olmuyor ne zaman olacağı. Bilgisayar öğretmenimizin hazır olması bir de bizim öğretmenin o gün, ertesi gün sınav falan olmaması. Öğretmen, şey yapmak için, tekrar yaptırmak için bazen bizim sınıf öğretmeni engelliyor. O zaman biraz üzülüyorum. Yani çoğunlukla öyle, haftalarca girmedikten sonra yine girmiyoruz. Sonuçta yine girmeyince üzülüyorum. Bilgisayar dersi önemli bir ders. Çünkü artık bir mesleğe alınırken hep bilgisayar kullanmak gerekiyor. İngilizce bilmek gerekiyor. Bilgisayar o yüzden önemli...” (s.36).

Bilgisayar dersinde kullanılan donanımlar ile ilgili isteklere bakıldığında, 4 öğrenci eski bilgisayarların yenilenmesi isteklerini, bilgisayarlarının kullanım sırasında kilitlendiğini veya çok yavaş çalıştığını belirtmiştir. 2 öğrenci okullarında internet bağlantısı olmasını istediklerini, 1 öğrenci internet erişim hızının artırılmasını istediğini, 1 öğrenci bilgisayarlarda mikrofon olmasını istediklerini, 1 öğrenci ise bilgisayarlarının dizüstü bilgisayar olmasını istediğini ifade etmiştir. 1 öğrenci okullarında bulunan yeni bilgisayar laboratuvarının kullanılmasını istediğini belirtmiştir.

Öğr₂₀: “Var. Mesela bizim aşağıdaki laboratuvarda internet yok. İnternet olmasını isterim. Başka yok. Konularla ilgili yok. Bütün konuları öğrenmek isterim.” (s.19)

Bilgisayar dersinde kullanılan yazılımlar ile ilgili olarak 1 öğrenci seçtikleri tüm oyunları bilgisayarlara yüklemek istediğini söylemiştir.

Öğrencilerin *bilgisayar dersinde en zevkle, isteyerek çalıştıkları* konular incelendiğinde; 15 öğrencinin resim yapmayı sevdiği, 11 öğrencinin Microsoft Word programında yazı yazmayı, 4 öğrencinin yazı biçimlendirmeyi sevdiği, 9 öğrencinin bilgisayarda oyun oynamayı sevdiği, 6 öğrencinin internette araştırma yapmayı, 3 öğrencinin internette oyun oynamayı ve 3 öğrencinin internette dolaşmayı sevdiği görülmektedir. 3 öğrenci Microsoft Powerpoint programını severken, 2 öğrenci Microft Excel programında grafik yapmayı, 1 öğrenci grafik biçimlendirmeyi, 3 öğrenci dersle ilgili proje/etkinlik yapmayı, 1 öğrenci derste fareyi kullanmayı ve 1 öğrenci de müzik dinlemeyi sevdiğini ifade etmiştir. 1 öğrenci ise bilgisayar dersinde yapılan tüm etkinliklerde severek çalıştığını, seçim yapamayacağını belirtmiştir.

Öğr₂: “İnternet. İnternette oyunlar çıkıyor. Ondan sonra zevkli bir şeyler çıkıyor. Oyun gibi. Resimler çıkıyor. İnternette başka bir şey yok.” (s.21)

Öğrencilerin bilgisayar dersinde en zevkle ve isteyerek çalıştıkları konularda resim yapma birinci sırada yer almakta, bunu oyun oynama, yazı yazma ve araştırma yapma konuları izlemektedir.

Öğrencilere *bilgisayar dersinden çıkarmak istediği konular ve nedenleri* sorulduğunda 18 öğrenci bilgisayar dersinden çıkarmak istediği konu olmadığını ifade etmiştir. 4 öğrenci Paint konusunun çıkarılmasını istemiştir. Bu öğrencilerden ikisi resim yapmayı sevmedikleri için bu istekte bulunurken, 1 öğrenci paint programından

daha gelişmiş resim programları olduğunu, 1 öğrenci de yaptığı resimleri bilgisayarında kaydedemediği için bilgisayar dersinden çıkarmak istediğini söylemiştir. 1 öğrenci yazının altını çizme işlemini gerçekleştiremediği için bu konuyu bilgisayar dersinden çıkarmak istediğini söylemiştir. 1 öğrenci solitaire oyununu çıkarmak istediğini, çünkü bu oyunun kağıt oyunlarına benzediği ve bunun yerine daha eğitsel oyunlar konulabileceğini belirtmiştir. 1 öğrenci oyunların bilgisayarlarını bozabileceğini, bu nedenle bilgisayar dersinden çıkarılması gerektiğini söylemiştir. 1 öğrenci derste yaptıkları davetiye hazırlama etkinliğinin zaman alıcı ve yorucu bir etkinlik olduğunu, bu nedenle bilgisayar dersinden çıkarmak istediğini ifade etmiştir. 1 öğrenci Capslock tuşunun fonksiyonunu anlamadığını, bu nedenle bilgisayar dersi konuları içinden çıkarmak istediğini ifade etmiştir. 1 öğrenci derste yapılan testleri çok yorucu bulduğunu ve bu nedenle bilgisayar dersinden çıkarmak istediğini belirtmiştir. 5 öğrenci klavyede yazı yazmak konusunu bilgisayar dersinden çıkarmak istediğini, bunlardan ikisi Microsoft Word programında uzun ve düz yazılar yazmaktansa Microsoft Powerpoint'te sunu hazırlamayı daha eğlenceli bulduğunu belirtmiştir. 1 öğrenci yazı yazmak yerine resim yapmayı tercih ettiğini belirtmiştir. Diğer bir öğrenci ise 1.,2. ve 3. sınıflarda çok fazla yazı yazdıklarını, artık klavyede hızlı yazabildiklerine göre daha fazla yazmaya gerek olmadığını söylemiştir. Yanıtlar incelendiğinde, öğrencilerin, genel olarak bilgisayar dersinde bir değişiklik olmasını istemedikleri görülmektedir.

“Görmediğin hangi konuları öğrenmek isterdin? / Hangi konuları bilgisayar dersine eklemek isterdi?” sorusuna 9 öğrenci eklemek istediği konunun olmadığını, 2 öğrenci de fikri olmadığını söylemiştir. 2 öğrenci Microsoft'un diğer konularını öğrenmek istediğini, 2 öğrenci çet yapmayı öğrenmek istediğini, 2 öğrenci oyun yüklemeyi öğrenmek istediğini, 2 öğrenci de belirli konularla ilgili araştırma yapmayı istediklerini ifade etmiştir. 1 öğrenci kaydetme işlemini, 1 öğrenci farklı kaydetmeyi, 1 öğrenci cd'e dosya kaydetmeyi öğrenmek istemiştir. 1 öğrenci bilgisayar bozulduğunda yapılacak şeyleri öğrenmek istediğini söylerken, 1 öğrenci masaüstü resmini nasıl değiştireceğini, 1 öğrenci internet belgesi çıktısı almayı, 1 öğrenci on parmak klavye kullanmayı, 1 öğrenci internette araştırma yapmayı, 1 öğrenci ise Powerpoint konusunun ayrıntılarını öğrenmek istediğini belirtmiştir. Öğrenciler, genel olarak, bilgisayar dersine yeni konuların eklenmesini istememektedirler.

“Bilgisayar dersine girmeden önce, internet taraması, ders kitabı okuma, hazırlık soruları vb. gibi hazırlıklar yapman gerekiyor mu? Neler yapıyorsun?” sorusuna 36 öğrencinin 25’i herhangi bir hazırlık yapmadıkları şeklinde yanıt vermiştir.

Öğrn₂₈: “Öğretmen çoğu zaman kitap falan getirmeyin diyor. O yüzden de yapmıyorum” (s.32) .

4 öğrenci son konuyu tekrar ettiklerini belirtirken, 2 öğrenci ödevler var ise, ödevlerini yaptıklarını, 1 öğrenci hızlı yazmak için klavye çalışması yaptığını, 1 öğrenci 5N1K soruları var ise onları yanıtladığını ifade etmiştir. 1 öğrenci bir sonraki konuda neler işlenebileceğini ile ilgili ablası ile birlikte çalıştıklarını söylemiştir.

Öğrn₂₀: “Gerekli bence. Mesela ablamın kitabından yeni öğreneceğimiz şeyleri, mesela ablama soruyorum, ablacım şu konuyu öğrendik şimdi hangi konuyu öğrenebiliriz diye soruyorum. Ablam cevap veriyor. Böylece o konuyu ablam bana anlatıyor. Ben o konuyu ablamın ders kitabından bir daha çalışıyorum. Ben kendim yapıyorum” (s.31-32) .

1 öğrenci ise Powerpoint’te hazırlık yaptığını ifade etmiştir.

Öğrn₂₄: “Çok az bazen. Derste tam anlayamıyorum ya da öğretmen bir süre veriyor bir slayt için. O zaman geri kalan zamanda rahat edeyim diye, bir iki sayfa daha yazdığım oluyor girmeden önce. Şimdilik başka bir hazırlık yapmam gerekmiyor” (s.32).

“Bilgisayar dersini genellikle nasıl işliyorsunuz?” sorusuna 23 öğrenci dersleri gösterip-yaptırma yöntemi ile işlediklerini belirtmiştir.

Öğrn₆: “Genellikle herkese bilgisayar düşmüyor ama her iki kişiye bir bilgisayar düşüyor. O bilgisayarda öğretmen ne diyorsa onu yapıyoruz. Mesela tahta var bilgisayar odasında. O tahtaya ne yapacağımızı yazıyor. Biz de hemen direk, mesela, başlattan resme girin diyor. Biz giriyoruz. Yani dersimiz öyle geçiyor” (s.34).

Öğrn₁₃: “Öğretmenimiz ilk önce konuşma yapar herkesin önünde. Sonra sandalyelerinizi çevirtir ve bilgisayarlarını açtırır. Bilgisayar dersinde çok fazla konuşmayacağımızı, iki kişi isek iki kişinin de eşit kullanması gerektiğini, üç kişi isek eğer, üç kişinin de aynı zamanda kullanacağımızı. Projeksiyon cihazından yeni bir konu öğreneceksek eğer, oraya nasıl girilebileceğini anlatır. Sonra bize o

çalışmayı yaptırır. Bir yerlerden gösterir, biz onu yapmaya çalışırız. O ya bilgisayarı ile uğraşır, ya bizlere bakıyor” (s.34).

9 öğrenci derslerde anlatma, 8 öğrenci soru cevap yönteminin kullanıldığını ifade etmiştir. 7 öğrenci konu bittikten sonra oyun oynadıklarını söylerken, 6 öğrenci deftere yazarak ders işlediklerini ifade etmiştir. 2 öğrenci gösteri/cd izleme ile ders işlediklerini ifade ederken, 1 öğrenci derste tekrar yaptıklarını, 1 öğrenci de projeler yaptıklarını belirtmiştir. 2 öğrenci bilgisayar laboratuvarı yapılmadan önce öğretmenlerinin yazı yazdırarak ders işlediği ifade etmiştir. 8 öğrenci bilgisayar dersinde, ders dışı faaliyetler yaptıklarını belirtmiştir. Bunlardan 5’i bütün dersi oyun oynayarak geçirdiklerini ifade ederken, 1 öğrenci internette dolaştıklarını, 1 öğrenci müzik dinlediklerini belirtmiştir.

Bilgisayar ders saatinin yeterliliği ile ilgili sorulara haftada bir ders saati bilgisayar dersi işleyen öğrencilerin 14 tanesi yeterli olmadığı, 8 tanesi yeterli olduğu şeklinde yanıt vermiştir. Bilgisayar ders saatini yeterli bulmayan öğrencilerin 9 tanesi haftada iki ders saatinin yeterli olacağını ifade ederken, 3 tanesi 50-60 dakikalık bir dersin yeterli olacağı görüşündedir. Öğrencilerden biri ders saatini yeterli bulmama nedenini şöyle ifade etmektedir:

Öğrn₁₇: “Olmuyor. Ben iki saat olmasını isterdim. Çünkü yapacağımız şeyleri çok az zaman veriyorlar. Sığdıramıyoruz. Sığdıramayınca yarım kalıyor. Bir daha ki bilgisayar dersinde yeniden işlemek zorunda kalıyoruz. Böyle olunca biraz üzülüyorum.” (s.45).

Öğrn₁₉: “Hayır. Olmuyor bence. Çünkü bilgisayar dersinde öğrenmen gereken çok şey var. Çok şey oluyor. Mesela bir derste bir yazı yazdırıyor öğretmen. O zaten, o yazı bir ders alıyor. Word’ü anlatacak, o zaten bir ders alıyor. Tekrar gelen hafta gelene kadar, tekrar etmezsen unutuluyor onun yarısı. Sonra öğretmen word’e girince çalışmadınız di mi diyor, kızıyor bize. Yani öyle unutuluyor” (s.46).

Haftada iki ders saati bilgisayar dersi işleyen öğrencilerin 4 tanesi bilgisayar ders saatlerinin yeterli olduğu görüşünde iken, 2’si 3 saat olması, 2’si 4 saat olmasını, 2 tanesi de 5 saat olmasını istediklerini belirtmiştir. Haftada iki ders saati bilgisayar dersi olan öğrencilerden ders saatinin arttırılmasını isteyenler, bilgisayar dersinin zevkli bir ders olduğunu bu nedenle haftalık ders saatinin arttırılmasının gerektiğini ifade etmiştir.

13 öğrenci bilgisayar dersinde ödev verilmediğini ifade ederken, 3 öğrenci sunu hazırlarken, kalan slaytlarının evde hazırlamak üzere ödev olarak verildiğini, 3 öğrenci kartona klavye çizme ödevi verildiğini, 2 öğrenci derste bir kısmı izlettirilen bir çizgi filmin nasıl devam edeceği ile ilgili bir tahmin yürütüp yazmalarının istediğini ifade etmiştir. 3 öğrenci laboratuvarında araştırma ödevleri verildiğini, 2 öğrenci cevaplandırılmak üzere sorular verildiğini, 2 öğrenci de defterlerinin velilerine imzalatırılmasının istediğini ifade etmiştir. Öğrenciler genel olarak, ödevlerin sıkıcı veya zor olmadığını, çok zamanlarını almadığını belirtmiştir. Sadece 1 öğrenci klavye çizme ödevini, tuşlarını düzgün olarak çizilmesinin güçlüğünü nedeniyle zor bulunduğunu ifade etmiştir.

30 öğrenci *diğer derslerin ödevlerini yaparken bilgisayardan yararlandığını* ifade ederken, 4 öğrenci bilgisayardan yararlanmadığını söylemiştir. Bilgisayardan yararlanmayan öğrencilerden 1'i bilgisayarı olmadığı için bilgisayardan yararlanamadığını belirtmiştir. Bilgisayardan yararlanan öğrencilerin 24 tanesi araştırma ödevlerini yaparken bilgisayardan yararlandığını ifade ederken, 1 öğrenci eğitim cd'lerinden yararlandığını, 1 öğrenci bilgisayarda yazı yazdığını, 1 öğrenci Powerpoint programında sunular hazırladığını, 1 öğrenci de arkadaşları ile Msn programından haberleştiğini ifade etmiştir. Bilgisayardan yararlanan öğrencilerin 1'i dışında tümü, diğer derslerinde ödevlerini yapmak için bilgisayardan yararlanırken, bilgisayar dersinde öğrendiklerinin yararlı olduğunu belirtmiştir. Bilgisayar dersinde öğrendiklerinin yararlı olmadığını belirten öğrenci, eğitim cd'lerinden yararlandığı için, bu cd'lerin nasıl kurulacağı veya kullanılacağı ile ilgili derslerinden herhangi bir bilgi öğrenmediklerini ifade etmiştir. 4 öğrenci bilgisayardaki çalışmalarının hepsini yardım almadan yapabildiklerini ifade ederken, 4 öğrenci de öğretmenlerinden yardım istediklerini ifade etmiştir. 12 öğrenci çevrelerindeki diğer insanlardan yardım istediklerini ifade etmiştir. Çevrelerindeki insanlardan yardım isteyen öğrencilerin, özellikle, araştırma yapma sırasında, anahtar kelime belirleme ve gelen seçenekler içinden doğru siteyi bulma konularında yardım istedikleri görülmektedir.

“Karnende bilgisayar dersinin notunun olmasını ister miydin?” sorusuna 29 öğrenci “Evet” yanıtını verirken, 4 öğrenci karnelerinde bilgisayar dersinin notunun olmasını istemediklerini, 1 öğrenci de kendisi için fark etmeyeceğini ifade etmiştir. Karnelerinde bilgisayar dersi notunun olmasını istemeyen öğrencilerden 3'ü sınav olmadıklarını/sürekli oyun oynadıklarını, bu nedenle karnede bilgisayar dersinin

notunun olmasını istemediklerini ifade ederken, 1 öğrenci bilgisayar dersi testlerini beğenmediğini, 1 öğrenci de kötü not almaktan korktuğu için bilgisayar dersi notunun olmasını istemediğini belirtmiştir.

Karnelerinde bilgisayar dersi notunun olmasını isteyen öğrencilerden 7 tanesi “karnemize beş gelirdi, o yüzden” derken, 6 tanesini notlarını merak ettiklerini belirtmiştir. 3 öğrenci karnelerinde bilgisayar dersi notu olsaydı daha çok çalışacaklarını ifade ederken, 2 öğrenci bu durumun ilgilerini ya da dikkatlerini etkilemediğini belirtmiştir. 2 öğrenci bilgisayar dersi için “gereksiz bir ders gibi” demiş, 1 öğrenci “sanki bilgisayar dersi işlemedik gibi” ifadesini kullanmıştır. 1 öğrenci “tüm derslerin notu varsa, bilgisayar dersinin de notu olması gerekir” derken, 1 öğrenci “biz seçmiyoruz ki bilgisayar dersini” ifadesini kullanmıştır.

1 okuldaki öğrenciler karnelerinde bilgisayar dersi notu olup olmadığını fark etmezken, 2 okulda karne günü öncesinde karnelerinde bilgisayar dersi notu olmayacağı ile ilgili öğrenciler bilgilendirilmiştir. 3 okulda ise, bilgisayar dersinin notunun olmadığını öğrenciler karnelerini aldıktan sonra öğrenmiştir. Görüşmelerde, daha önce karnelerinde bilgisayar dersi notu olmayacağını bilmeyen öğrenciler, şaşkınlık, üzüntü gibi duygular yaşadıklarını ifade etmiştir.

Karnelerinde bilgisayar dersinin notunun olmasını isteyen öğrencilerden 15 tanesi dersteki durumlarına (sınıf kurallarına uyma, derse katılma vb.) bakılarak not verilmesi gerektiğini düşünürken, 8 tanesi performans ödevi verilmesi gerektiğini, 8 tanesi araştırma/performans ödevlerine bakılarak not verilmesi gerektiğini düşünmektedir. 5 öğrenci yazılı sınav olmaları gerektiğini düşünürken, 2 öğrenci sözlü sınav olmaları gerektiğini, 1 öğrenci ürün dosyalarına bakılarak, 1 öğrenci ise test sonuçlarına bakılarak notlandırılmaları gerektiğini ifade etmektedir.

4.2. İlköğretim Dördüncü Sınıf Bilgisayar Dersi ile İlgili Bilgisayar Öğretmenlerinin Görüşlerine İlişkin Bulgular

Öğrencilerin bilgisayarda çalışmaktan hoşlandıkları ve hoşlanmadıkları/zorlandıkları konulara ilişkin olarak 1 öğretmen öğrencilerin, paint konusunda çalışmaktan hoşlandığını, 1 öğretmen Mouse kullanma gerektiren etkinlikleri klavye kullanma gerektiren etkinliklere tercih ettiklerini, 1 öğretmen

donanım konularını sevdiklerini, 1 öğretmen etkinlik temelli çalışmayı ve oyun oynamayı sevdiklerini ifade etmiştir.

Öğrencilerin word konusunda çalışmayı sevdiğini ifade eden öğretmen, öğrencilerin özellikle yazıların rengini değiştirme, yazı tipini değiştirme gibi etkinliklerden hoşlandıklarını belirtmiştir. Benzer şekilde öğrencilerin paint konusunda çalışmayı sevdiğini ifade eden öğretmen de, paint konusunun renkli oluşunun öğrencilerin dikkatini çeken bir unsur olduğunu ifade etmiştir. Her iki öğretmen de öğrencilerin serbest çalışmalardan hoşlandığını söylemişlerdir. Ayrıca, öğrencilerin paint konusunda çalışmayı sevdiğini belirten öğretmen paint programında öğrencilerin herhangi bir yeri sildikten sonra iz kalmamasında da hoşlandıklarını ifade etmiştir.

Üst sosyo-ekonomik düzey okullarda eğitim veren öğretmenlerden biri, paint konusunun ilköğretim 4. sınıf düzeyinde hafif kaldığını, çünkü öğrencilerin anasınıfından üçüncü sınıfa kadar paint konusu ile iç içe olduğunu ifade etmiştir. Bu öğretmen 4. sınıflarda, word, Powerpoint, internet ve Excel konularını işlediğini, bu konuları disiplinler arası bir yaklaşımla proje tabanlı olarak işlemeye çalıştığını ve öğrencilerin bundan hoşlandıklarını ifade etmiştir. Öğretmen, özellikle Powerpoint konusunda, öğrencilerin, ses ve video dosyalarını da kullanarak, görsel ve işitsel sunumlar yaptığını belirtmiştir.

Görüşmeye alınan öğretmenlerden biri ise öğrencilerin bilgisayara ilişkin teorik konulardan hoşlanmadıklarını belirtmiştir. Bu öğretmen, öğrencilerin teorik kısımları sıkıcı bulduklarını ve bir an önce bilgisayar kullanmaya başlamak istediklerini ifade etmiştir. 2 öğretmen ise öğrencilerin klavye kullanmaktan hoşlanmadıklarını belirtmiştir. Öğretmenlerden biri klavye üzerindeki, özellikle İngilizce tuşların (delete, backspace, capslock gibi) görevlerinin öğrenciler tarafından kavranmasının zor olduğunu ifade ederken, 1 öğretmen öğrencilerin ilk zamanlarda klavyede yavaş yazabildiklerini ve bu durumun da öğrencileri sıktığını gözlediğini belirtmiştir. İlgili öğretmen, bu durumu önlemek için, öğrencilerin bilgisayarlarına 10 parmak klavye programı yüklemiş ve her dersin son 10-15 dakikasında öğrencilere egzersiz yaptırdığını ifade etmiştir. 1 öğretmen ise öğrencilerin tüm konuları sevdiğini belirtmiştir.

1 öğretmen ise öğrencilerin hoşlanmadıkları ya da zorlandıkları konuları genelleyemeyeceğini ancak girdiği iki dördüncü sınıf şubesi arasında bazı farklar

olduğunu ve sınıflardan birinde işlediği hızda diğer şubede ders işleyemediğini ifade etmiştir.

Öğretmenlerin anlatmaktan hoşlandığı ve hoşlanmadığı konular incelendiğinde, öğretmenlerden 1'i "Kabloların güvenliği" ya da "Paint'te kayıt işlemi nasıl gerçekleştirilir?" gibi teorik konulardan hoşlanmadığını ancak bilgisayarın tarihçesi konusunun teorik olmasına rağmen, konunun içeriği dolayısıyla, yaratıcı sorular sorma ve yanıtlar alma olanağı olmasından dolayı sevdiğini ifade etmiştir. Öğretmenlerden biri klavyedeki İngilizce tuşları, öğrencilerin zor kavradığı bir konu olduğu için anlatmayı sevmediğini belirtmiştir. 1 öğretmen davetiye çalışması yapma ya da bir çizgi filmin bir kısmını izletip devamını öğrencilerin tamamlamasını isteme gibi etkinlikleri, öğrencilerin yaratıcılıklarını geliştirebilecekleri etkinlikler olduğu için sevdiğini ifade ederken, aynı öğretmen, "basmakalıp" konuları anlatmaktan hoşlanmadığını belirtmiştir. 1 öğretmen genel olarak Excel programını sevmediğini, ancak bu konunun zaten ilköğretim dördüncü sınıf programında yer almadığını söylemiştir. 1 öğretmen ise, girdi-çıkıtı birimlerini anlatmaktan hoşlandığını söylemiştir. 1 öğretmen konu olarak hoşlanmadığı bir içerik birimi olmadığını, ancak o gün girdiği sınıfın dinamiklerine ve öğrenci-öğretmen etkileşimine bağlı olarak sınıflara göre dersin daha iyi işlenip işlenmeme durumunun değiştiğini ifade etmiştir.

Bilgisayar öğretmenlerinin derste işledikleri konular incelendiğinde, genel olarak paint ve word programları (4 öğretmen) işlendiği görülmektedir. Paint konusunda resme yazı ekleme (1 öğretmen) gibi etkinlikler de ek olarak işlenmektedir. Word programında ise, otomatik şekil ekleme ve şekilleri renklendirme (1 öğretmen), resim ekleme (2 öğretmen), yazı şekillendirme (1 öğretmen) gibi konulara da yer verilmektedir. 1 öğretmen bilgisayarın kullanım alanları, bilgisayarların kullanımında dikkat edilecek noktalar ve tuşlar konularına da değindiğini ifade etmiştir. 1 öğretmen ise bilgisayar kasasının içindeki birimleri öğrencilere tanıttığını söylemiştir. 1 öğretmen oyunlara, 1 öğretmen internete konular arasında yer verdiğini belirtmiştir. Üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullarda Powerpoint konusunun da işlendiği belirtilmiştir. Ayrıca 1 okulda Excel konusuna geçilmiştir. Üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullarında her ikisinde de, sınıf öğretmenleri ile iletişim kurularak, çocukların diğer derslerde işledikleri konular ile ilgili, birçok programı kullanabilecekleri projelere yer verilmektedir. Bu öğretmenlerden biri sık sık programın dışına çıktıklarını ifade etmiştir:

BÖ4: "...Programın dışına çıkıyoruz. Mesela resim formatlarımız; jpeg'dir, gif'tir, hareketli resimlerdir, var mesela ararken, orada bir resim formatlarına giriyoruz. İşte dosyayı disketime kopyalayacağım, orada bir boyutlara giriyoruz. İşte orada bir byte ölçü birimine giriyoruz. Yani mutlaka çıkıyoruz. Ama tabii sınıfın düzeyine göre, anlayabilecekleri seviyeyi aşmadan, farklı, o gün sadece o derse o konuyu ayırabiliyoruz bazen. Bir alt yapının olması gerekiyor. Zaman zaman oluyor" (s.7).

Bilgisayar öğretmeni görüşlerine bakıldığında, dördüncü sınıf bilgisayar dersine ilişkin ortak bir içerik olmadığı görülmektedir.

İlköğretim dördüncü sınıf bilgisayar dersi programı öğrenci seviyesine uygunluğu açısından değerlendirildiğinde, çalışma grubundaki tüm öğretmenler (5 öğretmen) programın öğrenci düzeyi için basit ve yetersiz olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca 3 öğretmen öğrenciler/sınıflar açısından bilgisayar kullanımına ilişkin seviye farklılıkları olduğunu ancak buna rağmen programın uygulamada çok yetersiz kaldığını ifade etmiştir. Bu konu ile ilgili olarak 1 öğretmen, sınıfın seviyesinin öğretmen tarafından belirlenip, ona uygun programı işleminin daha uygun olacağını düşündüğünü ifade etmiştir. Bu anlamda, yeni bilgisayar dersi programının bu konudaki eksikliği gidereceği beklentisi içinde olduğunu belirtmiştir.

İlköğretim dördüncü sınıf bilgisayar dersi programının öğrenci ilgi ve beklentilerine uygunluğu ile ilgili olarak 5 öğretmen programın öğrenci ilgi ve beklentilerine uygun olmadığını ifade etmiştir. 1 öğretmen öğrencilerin bilgisayar dersinden beklentisinin sürekli oyun oynamak olduğunu ifade ederken, 1 öğretmen programda daha çok etkinliklere yer verilmesi gerektiğini, 1 öğretmen de basamaklı sisteme geçilmesi gerektiğini belirtmiştir. 2 öğretmen ise kendi işledikleri programın öğrencilerin ilgi ve beklentilerini karşıladığını ancak kendilerinin programın üzerinde konular eklediklerini ifade etmiştir.

İlk bilgisayar dersinin hangi sınıftan başlaması gerektiği ile ilgili olarak 2 öğretmen 4. sınıfın uygun olduğunu ifade ederken, 2 öğretmen 3. sınıfı, 1 öğretmen de anasınıfını uygun bulmuştur. 4. sınıfı uygun bulan öğretmenlerden biri kendisinin küçük yaş grubu ile çalışmaya yönelik bir eğitim almadığını ifade ederken, 1 öğretmen öğrencilerin disiplin kavramını ancak dördüncü sınıfta geliştirebildiğini ifade etmiştir. 3. sınıfı uygun öğretmenler ise ilk iki yılda çocukların okula adaptasyon süreçlerinin tamamladığını, sınıf disiplinini öğrendiklerini ve okuma-yazmaya ilişkin problemleri çözdüklerini, bu nedenle üçüncü sınıfın bilgisayar dersinin başlangıcı için uygun bir

düzye olduğunu belirtmişlerdir. Başlangıç için uygun zamanın anasınıfı olduğunu ifade eden öğretmen ise, çocukların dördüncü sınıfa kadar birçok kavramı öğrendiklerini, dördüncü sınıfta başlangıcın yapılması durumunda, çok fazla konunun bir sınıfa yığılacağını ifade etmiştir. Böyle bir uygulama yerine, anasınıfından itibaren üçüncü sınıfa kadar haftada iki saat bilgisayar dersi ile temel bilgisayar becerilerinin kazandırılması gerektiğini, dördüncü sınıftan itibaren ise bu becerileri kullanmasını olanaklı kılacak projeler ve araştırma ödevleri ile konuların pekiştirilmesinin uygun olacağını ifade etmiştir.

Bilgisayar dersinin 4. sınıfta başlaması gerektiğini düşünen öğretmenlerden birinin daha küçük gruplarla hiç tecrübesi yokken, 1 öğretmen birkaç boş dersinde 2. ve 1. sınıflarla bilgisayar laboratuvarında çalışmalar yaptığını, ancak öğrencileri disipline etmekte çok zorlandığını ifade etmiş ve “onlardan ne yaparsam yapayım istediğim performansı alamam” ifadesini kullanmıştır. Bilgisayar dersine başlamak için doğru zamanlamanın üçüncü sınıf olduğunu ifade eden öğretmenlerden biri ikinci sınıf ve üçüncü sınıflara da bilgisayar dersi vermektedir. Bilgisayar derslerine başlamak için doğru zamanlamanın anasınıfı olduğunu söyleyen öğretmen ise anasınıfından itibaren bilgisayar derslerine girmektedir.

“Bilgisayar dersindeki üniteler ile ilgili amaçları bilgisayar laboratuvarında ne ölçüde gerçekleştirebiliyorsunuz?” sorusuna 3 öğretmen amaçları gerçekleştiremediklerini, 2 öğretmen ise gerçekleştirebildiklerini ifade etmiştir. Amaçları gerçekleştiremeyen öğretmenlerden iki tanesi bilgisayar sayısının azlığını ifade ederken, 1 öğretmen, ek olarak, ders saatinin yetersiz olduğunu, bu duruma bilgisayarlarının yetersizliği eklendiğinde, konuların bölündüğünü ve bütünlük içerisinde ders işleyemediğini ifade etmiştir. 1 öğretmen ise temel sorununun güvenli internet erişimi olduğunu belirtmiştir. Kullandığı virüs koruma programları, filtre programlar ve faks-modem filtresine ve kısıtlamalarına rağmen internet erişimi konusunda tam kontrolü sağlayamadığını ifade etmiştir. Bilgisayar laboratuvarında amaçları gerçekleştirdiğini söyleyen öğretmenler her türlü teknik alt yapının sağlandığını belirtmişlerdir. Bu okullardan biri üst sosyo-ekonomik bir okul iken, diğeri orta sosyo-ekonomik düzey bir okuldur. Orta sosyo-ekonomik düzey okuldaki bilgisayar laboratuvarı okul aile birliğinin 20.000 Lira’lık katkısı ile laboratuvar yenilenmiş, 30 kişisel bilgisayar + 1 Ana Makine + Projeksiyon cihazını içeren bir laboratuvar kurulmuş, eski bilgisayar laboratuvarı okul kütüphanesine bağışlanmıştır.

Eski laboratuvar, formatör öğretmen aracılığı ile sürekli açık tutulmakta, sabahçı öğrencilerin öğleden sonra, öğleci öğrencilerin sabah saatlerinde bilgisayar laboratuvarından yararlanması sağlanmaktadır.

İki dönemin tüm konuları kavratmak için yeterliliği ile ilgili olarak 2 öğretmen zamanın yeterli olduğunu ifade ederken, 1 öğretmen haftada 1 saat bilgisayar dersi olmasının sıkıntı yarattığını ifade etmektedir. Üst sosyo-ekonomik düzey okullarda ise haftada iki saat bilgisayar dersi yapıldığını ve bunun bilgisayar programı için yeterli olduğunu belirtmiştir. Öğretmenlerin hepsi programda yer alan konuları bilgisayar laboratuvarında uygulayabildiklerini ifade etmişlerdir.

İçerik ile ilgili olarak, 1 öğretmen ilköğretim dördüncü sınıf bilgisayar dersi programından oyunlar konusunu çıkarmak istediğini ifade ederken diğer öğretmenler çıkarmak istedikleri konu olmadığını ancak eklemek istedikleri konular olduğunu ifade etmişlerdir. 1 öğretmen, otomatik şekiller ve belgeye resim ekleme konularını da eklemek istediğini belirtirken, 1 öğretmen donanım konuları ve klavyenin tuşlarını, 1 öğretmen yazılım ve donanım kavramlarını, programların genel olarak tanıtımlarını ve Powerpoint konularını programa eklemek istediğini ifade etmiştir. Üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullardan birinde görev yapan bilgisayar öğretmeni flash programında hareketli resim hazırlama konusunu öğretmek istediğini ifade etmiştir.

Ünitelerin sırası ile ilgili olarak 2 öğretmen ünitelerin sıralamasının uygun olduğunu ifade ederken, 1 öğretmen klavyede yazı yazma konusunun birinci dönemde olması gerektiği görüşündedir. 1 öğretmen oyun ile ilgili konuların bir bütün olarak işlenmesi yerine, ünite veya konu bitimlerine serpiştirilmesinin daha yararlı olacağı görüşündedir. 1 öğretmen ise internet konusunun dönemin başında verilmesi gerektiği ve internetin ve oradan alınan bilginin güvenilirliği, internetten bir bilgiyi aynen almanın sakıncaları gibi konulara daha çok yer verilmesi gerektiğini ifade etmektedir. Aynı öğretmen, her bir programı üniteler olarak işlemek yerine, programın genel tanıtımının yapılmasından sonra, öğrencilerin diğer dersleri ile paralel konulara ilişkin ödevler verilmesi ile, projeler aracılığı ile bilgisayar konularının pekiştirilmesini daha yararlı bulmaktadır.

Haftada 1 ders saati bilgisayar dersinin yeterliliği ile ilgili olarak 1 öğretmen her öğrenci başına bir bilgisayar düşmesi durumunda yeterli olduğunu ifade ederken, 4 öğretmen haftada iki saatin uygun olduğu görüşündedir. Bu 4 öğretmenden üst sosyo-ekonomik düzey okullarda görev yapanlardan biri, öğrencilerin kendilerini vermeleri

durumunda, haftada 1 saatin de yeterli olabileceği ancak öğrencilerin bilgisayar dersinde oyun oynama ve rahatlama beklentisi içinde olduklarını belirtmiştir. Bu nedenle kendisinin haftada 1 saati öğrencilerin serbest saatleri olarak değerlendirirken, 1 ders saatinde ise konu işlediğini söylemiştir.

2 öğretmen bilgisayar derslerinin hepsini bilgisayar laboratuvarında işlediğini ifade ederken, 1 öğretmen ilk dersi sınıfta yaptığını, onun dışındaki tüm dersleri bilgisayar laboratuvarında işlediğini ifade etmiştir. 1 öğretmen derslerin %90'ını bilgisayar laboratuvarında %10'unu sınıfta işlediğini belirtmiştir. 1 öğretmen bilgisayar laboratuvarı faaliyete geçtikten sonra tüm derslerini bilgisayar laboratuvarında işlediğini ifade ederken, gelecek yıl ile ilgili planlarının farklı olduğunu belirtmiştir:

BÖ₃: “Ben hepsini, elimde olduğundan beri laboratuvarında işliyorum. Ama mesela seneye ki ders döneminde yapacağım plan şu, iki üç hafta sınıfta işleyip daha sonra laboratuvara gelmek. Çünkü ben şunu söyleyeceğim, anlattığım konuları güzel dinlerseniz laboratuvara gidebilirsiniz şeklinde sürekli çocuklara bir pekiştireç olur belki. O yönde bir şey düşünüyorum” (s.19) .

2 öğretmen işleyecekleri konunun teorik bir konu olup olmamasına göre dersi bilgisayar laboratuvarında ya da sınıfta işleme kararı verdiklerini ifade etmiştir.

Sınıfta ders işleyen öğretmenler, bu derslerde sınıf yönetimi açısından zorlandıklarını ve öğrencilerin hayal kırıklığı duygusu yaşadıklarını ifade etmişlerdir.

Bilgisayar laboratuvarında işlenen bir derste ise genellikle dersin başlangıcında gürültü olmakla birlikte, dersin ilerleyen dakikalarında sessizliğin sağlandığını belirtmişlerdir. Öğretmenler 10-15 dakika konu anlattıktan sonra geri kalan zamanda öğrencilerin uygulama yapmalarını istediklerini ve bu sürede bilgisayarları dolaşarak yapamayanlara yardım ettiklerini ya da yönlendirdiklerini belirtmişlerdir. Bir derste bitmeyen etkinlikler bir sonraki haftaya sarkmakta, kimi konuların uygulaması iki hafta sürmektedir.

Bilgisayar laboratuvarında sınıf yönetimi açısından karşılaşılan problemler ile ilgili olarak 1 öğretmen, sınıftaki gürültüden, bilgisayarın eski olması ve sık sık arızalanmasından dolayı sorunlar yaşadığını ifade etmiştir. 3 öğretmen bilgisayar

laboratuvarında yaşanan sorunlarla baş etmek için “Netup School” isimli bir program kullandıklarını, bu program aracılığı ile konuşan öğrencilerin bilgisayarlarını kilitleyebildikleri, onların ekran görüntülerini kendi bilgisayarlarında izleyebildiklerini ya da onların ekranlarında çeşitli mesajların görünmesini sağlayabildiklerini belirtmişlerdir. 1 öğretmen bu programa ek olarak, konuşan öğrencilere para cezası uygulaması olduğunu belirtmiştir. Sınıftan görevli bir öğrencinin konuşanlardan 250 Kuruş topladığını ve bu para ile yıl sonunda sınıf için bir şeyler alındığını ifade etmiştir. 1 öğretmen bilgisayar laboratuvarında bulunan tekerlekli koltukların sınıf yönetimini güçleştiren bir faktör olduğu görüşündedir.

Öğretmenlerden 2 tanesi *bilgisayar laboratuvarını kullandırmamayı bir ceza aracı olarak kullandıklarını*, 1 tanesi ise bunu bir tehdit aracı olarak kullandığını ifade etmişlerdir. Ceza veren öğretmenlerden biri, bilgisayar laboratuvarında gürültü seviyesinin çok arttığı için önce öğrencileri uyardığını, daha sonra bilgisayar laboratuvarından çıkarıp sınıfa götürdüğünü ifade ederken, bir öğretmen sınıf öğretmeni ile aldıkları ortak karar sonucu “söz dinlemeyen ve çok hareketli” öğrencilerle baş etmek için bilgisayar, beden eğitimi gibi dersleri yapmayarak ve bu derslerde öğrencilerin ödev yapması veya test çözmesini sağlayarak öğrencileri cezalandırdıklarını ifade etmişlerdir.

Bilgisayar dersi programının elverişli olduğu yöntem ve teknikler ile ilgili olarak 4 öğretmen programın en çok gösterip yaptırma ve uygulamalara elverişli olduğunu ifade ederken, 1 öğretmen araştırmalar yaptırma yoluyla öğrettiğini belirtmiştir. Ayrıca bir öğretmen dersin amaçlarından öğrenciyi haberdar ederken, anlatma yöntemini kullandığını belirtmiştir. Öğretmenlerin hepsi bu yöntem ve tekniklere göre derslerini işlediklerini söylemişlerdir.

Bilgisayar laboratuvarlarının uygulamaya elverişliliği ile ilgili olarak 2 öğretmen laboratuvarlarını elverişli bulurken, 3 öğretmen elverişsiz bulmaktadır. Elverişsiz bulan öğretmenlerden ikisi sınıfın şeklini uygun bulmadıklarını belirtmişlerdir. 1 öğretmen laboratuvarın ortasına dökülmüş bir beton olduğunu ve bunun öğrencilerin ve kendisinin hareketini kısıtladığını ifade ederken, 1 öğretmen de laboratuvarın iki kolon ile ikiye bölündüğünü ve kolonların arkasında olan öğrencileri göremediğini belirtmiştir. Bu öğretmenler ders işlenirken bir grup öğrencilerin kendilerini oturdukları yerden göremediğini ifade etmiştir. Ancak her iki okulda da laboratuvar alt yapısının kurulmuş olmasından kaynaklı olarak bilgisayar laboratuvarının şeklinin

değiştirilemeyeceği söylenmiştir. Ayrıca iki öğretmen sınıfların kalabalık olmasının uygulamayı zorlaştırdığını söylerken, 1 öğretmen internet bağlantısının kesilmesi, CD sürücü ya da disket sürücülerin bozulması gibi sorunların uygulamayı güçleştirdiğini belirtmiştir. Laboratuvarı elverişli bulan öğretmenlerden biri gerekli düzenlemeyi laboratuvar açıldıktan sonra, okul yöneticileri ile birlikte kendisinin yaptığını ifade etmiştir. Bu öğretmenin bilgisayar laboratuvarı U düzenindedir. Bu öğretmen bilgisayar laboratuvarı ile ilgili farklı bir düzenlemenin daha iyi olabileceği görüşündedir:

BÖ₃: “Sağlı sollu bilgisayarlar olup şunlar biraz ortada olsa biraz daha kolay olurdu. Çünkü şuradaki öğrencilere ulaşmak (köşeleri gösteriyor) daha kolay olurdu. Mesela şu an U şekilde ya, bu şekilde karşıdaki 6 bilgisayarı ortaya, karşılıklı, internet kafelerdeki olay. Ortada olsaydı, oradaki öğrencilere de yakın olabilirdim. Şuradakilerle, sağ soldakilerle temas kolay ama ortadakilerle yerinden temas daha zor oluyor. Ve sınıfta gezinmesi açısından da daha rahat oluyordu. Ortada boş bir alan var, gereksiz yani. Ortada dikey olarak, birbirlerine dönük şekilde. Mesela başka bir okulda ben gördüm, yine sağda solda masalar var, ortada birbirlerine dönük şekilde oturuyorlar. Yani ortası boş kalıyor. Öyle daha güzel, daha muntazam” (s.31) .

Öğretmenlerin hepsi fiziksel alanı öğretim için yetersiz bulmuştur. Bir öğretmen durumu şöyle özetlemektedir:

BÖ₁: “...benim yanlarda böyle bilgisayarlarım çok sıkışık, öğrenciler çok fazla sıkışıyorlar. O onu itekliyor. O onu itekliyor. Bazıları mouse’a ulaşamıyorlar bile. Yani bir arkadaşları kalkmadan mouse’a ulaşamıyor bile. Ama yeni yapılan bilgisayar laboratuvarlarında öyle değil. Her şey var. Akıllı tahtasından projeksiyon cihazına, klimasına, 20+1 hazırlanıyor hepsi ve Pentium 4 işlemcileri. Bu şekilde sınıflarda uygulamalar tabii ki daha kolay. Ama bizim gibi birinci faz bir BT sınıfında uygulama çok zor oluyor, elde de değil yani” (s.28).

2 öğretmen inceledikleri bilgisayar kitaplarını basit bulduklarını ve bu nedenle bilgisayar dersinde kitap kullanmadıklarını ifade ederken, 1 öğretmen kitaba bağlı kalmayı sevmediği için bilgisayar dersinde kitap kullanmadığını belirtmiştir. Üst sosyo-ekonomik düzey okullarda ise bilgisayar dersinde kitap kullanılmaktadır. Öğretmenlerden 1’i TÜBİTAK’ın hazırladığı kitapları tercih ederken, diğer bir öğretmen özel bir yayım evinin kitaplarını kullanmaktadır. İki öğretmen de kitapları

“dikkat çekici” ve “yeterli” olarak tanımlamaktadır. TÜBİTAK’ın hazırladığı kitabı kullanan öğretmen kitapta yer alan etkinlik konularının öğrencilerin diğer derslerde işledikleri konulara paralel olduğunu ifade etmiştir. Diğer öğretmen de kitapta yer alan etkinlikleri “gayet yararlı ve yeterli”(s.32) bulmaktadır.

Bilgisayar öğretmenleri, bilgisayar dersinde öğrencilerin genel olarak derse hazırlanarak gelmeleri için yapmaları gereken bir şey olmadığını ifade etmiştir. 3 öğretmen öğrencilerin bilgisayara ulaşma imkanlarının olmaması olasılığı olduğu için bilgisayarda yapılacak ödevler vermediklerini ifade etmişlerdir. Bir öğretmen eğer olanakları varsa, son dersi tekrar etmelerini önerdiğini ancak bunu kimlerin yaptığının kontrolünü sınıfta yapmadığını belirtmiştir. 1 öğretmen ise dönemin başında birkaç ödev verdiğini ancak bunların bilgisayar ile ilgili düşünme soruları niteliğinde olduğunu söylemiştir. Üst sosyo-ekonomik düzey okullarda görev yapan öğretmenlerden biri ise ödev vermemesinin nedenini bilgisayar dersinin öğretmen eşliğinde uygulama ile daha doğru ve kolay olarak öğrenilebileceğine inanması ile açıklamıştır. Üst sosyo-ekonomik düzeyde okullardan birinde görev yapan diğer öğretmen ise öğrencilerin hemen hemen hepsinin evinde bilgisayar olmasına rağmen çoğunun velisinin hafta içinde öğrencinin bilgisayarı açmasına izin vermediği, bilgisayarı açtığında da diğer derslerin ödevleri ile ilgili araştırma yapmak amacıyla açtığı için öğrencilerin yükünü artırmak istemediğini belirtmiştir.

Ölçme ve değerlendirme ile ilgili olarak 3 öğretmen soru-cevap ve uygulama yollarını kullandığını ifade ederken, 1 öğretmen uygulama sınavı ve çoktan seçmeli sınavlar yaptığını belirtmiştir. 1 öğretmen ise bilgisayar derslerinde not verilmediği için sınav yapmadığını söylemiştir. Öğretmenlerin hepsi uygulama sınavlarının bilgisayar dersi amaçlarına ne ölçüde ulaşıldığını belirlemek için daha uygun olduğu görüşündedir.

Bilgisayar dersinin karnede notunun olmamasını 2 öğretmen olumsuz bir uygulama olarak değerlendirmiştir. Öğretmenlerden biri, bu durumun öğrencilerin bilgisayarı bir oyun aracı olarak görmesine ve verilen ödevleri ciddiye almamasına ya da yapmamasına yol açtığı düşüncesinde iken, diğer öğretmen bu durumun öğrencilerin derse önem vermemesine yol açtığı görüşündedir. Bu öğretmen, özellikle OKS sınavında not ortalamasının önem kazanmasının etkili bir unsur olduğu görüşündedir. Öğretmenlerden 1’i bu durumu “öğrencilerin istedikleri için öğrenecek” olmaları ile ilişkilendirerek güzel bir uygulama olarak değerlendirmiştir. 1 öğretmen öğrencilerin karnelerinde bilgisayar dersi notunun olduğu görüşünde iken, diğer bir öğretmen bu

durumu sadece “Milli Eğitim Bakanlığı’nın yaptığı bir uygulama” olarak değerlendirmiş ve olumlu ya da olumsuz görüş bildirmekten çekinmiştir.

İçinde buldukları çalışma koşullarının beklentilerini karşılayıp karşılamadığı ile ilgili olarak 2 öğretmen mesleğin beklentilerini karşılamadığını ifade ederken, 3 öğretmen bilgisayar öğretmenliğinin beklentilerini karşıladığını belirtmiştir. Beklentilerinin karşılanmadığını ifade eden öğretmenlerden biri içinde bulunduğu durumu şöyle özetlemiştir:

BÖ₁: “Şimdi tabi, staja giderken çok farklı oluyor. Bir sınıf alıyorsunuz ve aldığınız sınıfı bir sene boyunca siz götürüyorsunuz bilgisayar dersinde. Haftada bir gün stajınız ver ve o öğrenciler için elinizden geleni yapıyorsunuz. Çalışma yaprakları hazırlıyorsunuz, günlük planlarınız tam oluyor. Her şeyiniz tam oluyor yani. ama öğretmenliğe başladığımızda bu öyle değil. Mesela benim 25 tane sınıfım var. 25 tane sınıfın hepsine ayrı ayrı çalışma yaprağı hazırlamak ve... Bunları hazırlamak kolay ama bunları çoğaltmak, sınıfa dağıtmak, işte ne bileyim, bunları kullanırmak biraz problem. Çünkü bir yerde her şey maddiyata dayanıyor...” (s.34).

Diğer öğretmen ise yaşadığı problemleri şöyle özetlemiştir:

BÖ₂: “Üniversitede öğrendiklerim ile buradaki yaşadıklarım çok çok farklı şeyler. Biz üniversitede farklı bir şekilde yetiştirildik. Bizim yetiştirilme amacımızda, öğretmenlerin biri gelip bize konu verecek biz konulara göre programlar hazırlayacağız, öğrencilerimiz olacak. Biz o programları öğrencilere göstereceğimiz şekildeydi. Buraya geldiğimde ben çok farklı bir şeyle karşılaştım. O yüzden bayağı zorlandım. Kalkıp da dördüncü, beşinci sınıflara monitör öğreteceğim, klavye öğreteceğim gibi bir şeyler bilmiyordum. Biz Authorware, coreldraw gibi grafik tabanlı şeyler gördük. O yüzden çok zorlandım. Üniversite ile buranın hiçbir alakası yok. Burada başladığımda zorlandım. Bayağı bir zorlandım. Amaç farklı idi. Geliş amacım farklıydı. Bir de ilk sene 30 saat ders verdiler. Bunun içinde altı, yedi, sekiz var. Bunun için hiçbir şekilde benim önden bir çalışmam yoktu. Öyle çok zorlandım yani” (s.34-35) .

İçinde bulunduğu koşulların beklentilerini karşıladığını ifade eden öğretmenlerden biri, bilgisayar laboratuvarının faaliyete geçmesinin ve kendisine ait bir laboratuvarın olmasının beklentilerini oluşturduğunu ifade etmektedir.

Öğretmenler “*Bilgisayar dersinde kendinizi ne ölçüde verimli buluyorsunuz?*” sorusuna 2 öğretmen kendilerini yeterli bulduğu şeklinde yanıt verirken, 2 öğretmen ders anlattıkları ve öğrenciden dönüt aldıkları günler kendilerini verimli hissettiğini belirtmiştir. 1 öğretmen ise kendini verimli hissettiğini ancak hala gelişmeye devam ettiğini ifade etmiştir.

1 öğretmen görüşme sonrasında bilgisayar öğretmenliği ile ilgili olarak şu görüşlerini dile getirmiştir:

BÖ₂: “Bilgisayar dersi ile ilgili bir de şunu söyleyeyim. Bu ders birçok öğretmen tarafından da önemsenmeyen bir ders. Ama bir okul ortamında, en ufak bir şeyde, tek bulunan öğretmen sizsiniz. Okulun bazen teknik servisi oluyorsunuz, bazen idarecisi oluyorsunuz, bazen öğretmeni, bazen koordinatörü, yani okulda yerimiz de belli değil. Bazen web sayfasını yapan koordinatör siz oluyorsunuz. Okulun şifrelerini alıyorsunuz, bazen okulun İLSİS kayıtlarını giriyorsunuz. Yani her şey bazen sizin çevrenizde dönebiliyor. Böyle bir dersin de hem öğrenciler, hem öğretmenler açısından daha iyi bir yere getirilmesi için bence hem ders saatleri daha çok arttırılmalı hem de bu not verilme olayı mutlaka konulmalı diye düşünüyorum” (s.42).

Formatör öğretmenlik uygulaması ile ilgili olarak, üst sosyo ekonomik düzeydeki okullarda böyle bir uygulama olmadığı için, alt ve orta sosyo ekonomik düzeydeki okulların öğretmenleri ile görüşülmüştür. Görüşülen 3 öğretmenden 2’si uygulamayı olumlu bulmuştur. 2 öğretmen formatör öğretmenin teknik servis ile ilgili yüklerinin bir kısmını aldığını ifade ederken 1 öğretmen formatör öğretmenin alanında hiç yetkin olmadığını ve Milli Eğitim Bakanlığı’nca belirlenen formatör öğretmenin kendi amiri olarak tanımlanmasını çok uygun bulmadığını belirtmiştir.

4.3. İlköğretim Dördüncü Sınıf Bilgisayar Dersi ile İlgili Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine İlişkin Bulgular

5 sınıf öğretmeni günlük hayatlarında bilgisayar kullandıklarını ifade ederken, 1 sınıf öğretmeni günlük hayatında bilgisayar kullanmadığını ifade etmiştir. Öğretmenlerin biri “kullanıyorum, ama müptelası değilim” derken bir öğretmen

ödemelerini yapma, yakınları ile haberleşme, ders araçları hazırlama gibi pek çok amaçla kullandığını zaman zaman oyun da oynadığını ifade etmiştir.

Bilgisayar kullanan öğretmenler bilgisayar kullanmayı sevdiklerini belirtmiştir. 1 öğretmen sıkıldığı için yarım saatten fazla zaman ayırmadığını ifade ederken, 2 öğretmen her gün en az 1-2 saat ayırdığını, 1 öğretmen ayırdığı zamanın 3-4 saati aştığını söylemiştir.

4 öğretmen bilgisayarı, ders hazırlığı yapmak, plan hazırlamak, sunum hazırlamak, Milli Eğitim Bakanlığı'nın duyurularını takip etmek gibi amaçlar için kullandığını ifade ederken 1 öğretmen bunlara ek olarak öğrencilerinin resimlerinden film hazırlamak gibi işler için bilgisayarı kullandığını belirtmiştir.

6 sınıf öğretmeninden 5'i bilgisayar ile ilgili hizmet içi eğitimlere katıldıklarını ifade etmişlerdir. 4 öğretmen bu eğitimlerin 90 saatlik bir süreyi içerdiğini belirtmiştir. 1 öğretmen ise okullarındaki bilgisayar öğretmenin dönemi başında bir haftalık bir kurs verdiğini ve iki yıldır bu kurslara katıldığını belirtmiştir.

İlköğretim dördüncü sınıfta öğrencilerin bilgisayar dersinin olması ile ilgili olarak 6 öğretmen de uygulamayı olumlu bulduklarını belirtmiştir. İki okulda öğrenciler anasınıfından itibaren bilgisayar dersi görmektedir. 2 öğretmen, öğrencilerin bilgisayar kullanımı ile ilgili olarak saat ve kullanım amacı konusunda velilerinin kontrolünün önemli olduğunun altını çizerken, 2 öğretmen bilgisayarın eğitim amaçlı olarak kullanımının pekiştirilmesi gerektiği düşüncesindedir. 2 öğretmen bilgisayar derslerinin birinci sınıftan itibaren başlaması gereği üzerinde dururken, 1 öğretmen anasının uygun olacağı, 1 öğretmen ise ikinci sınıfın uygun olacağı düşüncesindedir. 1 öğretmen bir ders saatinin bilgisayar dersi için az olduğunun altını çizerken, 1 öğretmen ise bir ders saatinin yeterli olduğu düşüncesindedir. 1 öğretmen ise bilgisayar dersinde, özellikle bilgisayarı olan ve olmayan öğrenciler arasında önemli bir düzey farkı olduğu ve bilgisayar dersinin herkese hitap etmesi gereğine vurgu yapmıştır.

5 sınıf öğretmeni, bilgisayar dersinde öğrencilerinin internet üzerinden araştırma yapmayı öğrenmelerini beklemektedir. 1 öğretmen öğrencilerinin ofis programlarını, 1 öğretmen Windows yazılımını, 1 öğretmen Powerpoint'i, 1 öğretmen Word'ü, 1 öğretmen bilgisayar üzerinde ödev yapmayı, 1 öğretmen çeşitli zeka oyunlarını öğrenmelerini beklemektedir. 1 öğretmen öğrencilerinin Excel programını öğrenmesi

gerektiğini düşünürken, 1 öğretmen bu programın dördüncü sınıf düzeyi için karmaşık olduğu düşüncesindedir.

3 sınıf öğretmeni sınıflarında projeksiyon cihazı olmadığı için derslerinde bilgisayarı bir öğretim aracı olarak kullanamadıklarını ifade ederken, 2 öğretmen sunu hazırlama ve araştırma yapma amaçlarıyla bilgisayarı kullandığını ifade etmiştir. 1 öğretmen ise öğrencilere araştırma ödevleri vererek derslerinde bilgisayarı bir öğretim aracı olarak kullandığı belirtmiştir.

Sınıf öğretmenlerinin hepsi (6 kişi) öğrencilerin doğrudan ya da dolaylı olarak bilgisayar bilmelerini gerektiren ödevler verdiklerini ifade etmişlerdir. Özellikle araştırma ödevleri ve proje çalışmalarında öğrencilerin bilgisayar kullandıklarını belirtmişlerdir.

4.4. İlköğretim Dördüncü Sınıf Bilgisayar Dersi ile İlgili Okul Yöneticilerinin Görüşlerine İlişkin Bulgular

Görüşmeye katılan 5 okul yöneticisi de bilgisayar kullanmayı sevdiğini ifade ederken, 2 yönetici gözlerinin rahatsız olmasından dolayı uzun süreli olarak bilgisayar kullanamadıklarını ifade etmişlerdir.

Okul yöneticileri özellikle e-okul projesi kapsamında gerçekleştirilen gelişmelerden ve bakanlık tarafından yapılan birçok bilginin internet üzerinden duyurulmasından dolayı bilgisayar teknolojisini kullandıklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca 2 okul yöneticisi bilgisayardan günlük gazeteleri takip ettiklerini, 1 okul yöneticisi öğretmen arkadaşları ile bilgi paylaşmak için bilgisayarı kullandığını belirtmiştir.

4 okul yöneticisi bilgisayar ile ilgili hizmet içi eğitim çalışmalarına katıldığını ifade ederken, 1 okul yöneticisi hiçbir hizmet içi eğitim çalışmasına katılmadığını ifade etmiştir. 2 öğretmen hizmet içi eğitim çalışmalarının beklentilerini karşıladığını belirtirken, 2 okul yöneticisi kursa katılan bireylerin çabaları olmaksızın kursların başarıya ulaşamayacağını belirtmiştir. 1 okul yöneticisi ise kurs öğretmenlerinden kaynaklı sorunlardan dolayı beklentilerinin karşılanmadığını ifade etmiştir.

4 okul yöneticisi ilköğretim dördüncü sınıflarda bilgisayar dersinin olmasını olumlu bir gelişme olarak değerlendirirken, 1 okul yöneticisi ilköğretim birinci

kademede bilgisayar derslerinin oyun merkezli, ilköğretim ikinci kademedede ise Messenger merkezli geçtiği görüşündedir.

3 okul yöneticisi bilgisayar derslerinin birinci sınıftan başlaması gerektiği görüşündeyken, 1 okul yöneticisi dördüncü sınıfın uygun olduğu, 1 okul yöneticisi ise altıncı ve yedinci sınıfların uygun olduğu görüşündedir. Bilgisayar derslerinin birinci sınıftan başlaması gerektiğini düşünen okul yöneticilerinden biri, bu durumun sağlık açısından çocuklar üzerinde olumsuz bir etki yaratıp yaratmayacağını araştırılması gerektiğini ifade etmiştir. Bilgisayar derslerinin başlangıcı için ilköğretim dördüncü sınıfın doğru zamanlama olduğunu düşünen okul yöneticisi bu dönemde öğrencilerin derslerinin çok çeşitlendiği, programlarına fen bilgisi, sosyal bilgiler gibi derslerin girdiğini belirtmiştir. Bu nedenle bu dönemin bilgisayarın araştırma amacı ile kullanımının öğretimi için en uygun olduğu görüşündedir. Bilgisayar öğretiminin altıncı ve yedinci sınıflarda yapılması gerektiğini ifade eden yönetici ilköğretim birinci kademedede bilgisayar başındaki çalışmaların oyun merkezli olduğu görüşündedir. Bu nedenle bilgisayar öğretiminin ilköğretim ikinci kademedede öğretiminin daha uygun olacağı görüşündedir.

Okul yöneticilerinden 4'ü ilköğretim dördüncü sınıfta öğrencilerin bilgiye nasıl ulaşacaklarını öğrenmeleri gerektiği, 1'i de bilgisayarda ödev yapabilecek hale gelmeleri gerektiğini ifade etmektedir. 1 okul yöneticisi bilgisayar derslerinde öğrencilerin "bilgisayarı karıştırmalarına fırsat vermek gerektiği" düşüncesinde iken, 2 okul yöneticisi klavyeyi kullanmayı öğrenmeleri gerektiğini belirtmiştir. 1 okul yöneticisi öğrencilerin temel donanımları öğrenmeleri gerektiğini düşünürken, 1 okul yöneticisi de eğitim cd'leri ve eğitimi destekleyici programları kullanmayı öğrenmeleri gerektiği düşüncesindedir.

5 okul yöneticisinden 4'ü öğrencilerin bilgisayar kullanımının kontrollü bir şekilde gerçekleştirilmesi gerektiği düşüncesindedir. 2 okul yöneticisi, bilgisayarı uzun süre kullandıklarında gözlerinde rahatsızlık hissetmesi nedeniyle, öğrencilerin bilgisayar kullanımında, bilgisayar başında geçirdikleri sürenin kontrol edilmesinin önemli olabileceğini vurgulamışlardır. 1 okul yöneticisi öğrencilerin bilgisayarı sadece bir oyun aracı olarak görmelerinin engellenmesi gerektiği görüşünde iken, 1 okul yöneticisi de öğrencilerin bilgisayarı kullanım amaçları ile ilgili kontrolün sağlanması gerektiği görüşündedirler.

Bilgisayar dersleri ile ilgili süreci 5 okul yöneticisi de olumlu olarak değerlendirmiştir. 1 okul yöneticisi bu sürecin sorunsuz olarak sürmesinde formatör öğretmen ve özel teknik destek servislerinden yararlandığını ifade ederken, 1 okul yöneticisi kendisine yansıyan herhangi bir sorun olmadığını ifade etmiştir. 1 okul yöneticisi bilgisayar dersinin diğer derslerden farklı bir sınıf yönetimi gerektirdiğini ve bilgisayarların eski olmasının sorun oluşturduğunu belirtmiştir.

4 okul yöneticisi bilgisayar laboratuvarlarının öğrenci ve öğretmenlerin beklentilerini karşıladığı görüşünde iken, 1 okul yöneticisi bilgisayarların çok eski olmasından dolayı öğrenci ve öğretmenlerin beklentilerini karşılamadığını ifade etmiştir. Bu okulda kullanılan bilgisayarda Pentium 2 işlemci bulunmaktadır.

Bilgisayar ders saatlerinin iki ders saatinden bir ders saatine düşürülmesini 3 okul yöneticisi hatalı bir uygulama olarak değerlendirirken, 1 okul yöneticisi bunun bir olumsuzluk oluşturmadığı görüşündedir. Bu durumun bir olumsuzluk oluşturmadığını ifade eden yönetici, ders saatlerinin iki ders saatinden bir ders saatine düştüğünü ancak bilgisayar laboratuvarlarının artık saat 15:30'dan 17:00'e kadar, talep gelmesi halinde haftasonları da açık olduğunu belirtmiştir. Bunun hatalı bir uygulama olduğu görüşünde olan yöneticiler sadece bilgisayar dersi değil, öğrencilerin sosyalleşmesini sağlayan beden eğitimi gibi derslerin de haftalık ders dağılımlarındaki paylarının azaltıldığını ve ilköğretim dördüncü sınıflarda bu durumun uygun olmadığı görüşündedirler.

2 okul yöneticisi bilgisayarlar eski olduğu için teknik destek almak ve bunun maddi külfetini karşılamak zorunda kaldıklarını belirtmişlerdir. Bununla ilgili olarak Milli Eğitim Bakanlığı'nın kuracağı bir teknik destek merkezinin okullara bu konu ile ilgili olarak yardımcı olacağı görüşündedirler. 1 okul yöneticisi bilgisayar sayısının az, sınıfların kalabalık ve bilgisayar öğretmenlerinin sayıca yetersiz olmasının önemli sorun oluşturduğuna işaret etmiştir. 1 okul yöneticisi bilgisayar laboratuvarı ile ilgili hiçbir sorun yaşamadığını ifade ederken, 1 okul yöneticisi de küçük teknik problemleri okullarında formatör öğretmen aracılığı ile çözebildiklerini, diğer sorunlar için her eğitim-öğretim yılı başında özel kurumlar ile anlaşmalar imzaladıklarını, yıl içinde okulda çözemedikleri teknik sorunlar ile bu servislerden ücret karşılığında yardım aldıklarını ifade etmişlerdir.

Tüm okul yöneticileri ilköğretim programlarına bilgisayar dersinin eklenmesi ve okullarında bilgisayar laboratuvarı açılmasını olumlu bir gelişme olarak değerlendirirken, 1 okul yöneticisi bu gelişmenin yetersiz olduğunu, 1 okul yöneticisi

geç kalınmış bir atılım olduğunu, 1 okul yöneticisi de ekonomik giderleri olmasının yanında alternatifi olmayan ve önemli bir gelişme olduğunu belirtmiştir.

Okul yöneticilerinden biri bilgisayar dersleri ile ilgili olarak, öğretmen ihtiyacının karşılanması, ülke genelinde bilgisayar laboratuvarlarının sayısının artırılması ve eğitimde görselliğe daha çok önem verilmesi beklentisi içinde iken 1 okul yöneticisi bilgisayar dersi programlarında internet ile ilgili konuların ağırlık kazanacağını düşünmektedir. 1 okul yöneticisi ise bilgisayar dersi programlarının ne yönde değişeceği ile ilgili her hangi bir düşüncesi olmadığını ifade etmiştir.

Okul yöneticileri *bilgisayar dersi ve öncesi ve sonrası karşılaştırdığında* şu noktalara değinmişlerdir: 1 okul yöneticisi, bilgisayar dersi olmadan önce okullardaki formatör öğretmenlerin eksiklikleri kapatmaya çalıştığından, ancak artık bilgisayar derslerini branş öğretmenlerinin verdiğiinden söz etmiştir. Aynı öğretmen haftalık programda bilgisayar ders saatlerinin azalması ile birlikte, bilgisayar öğretmenlerinin maaş karşılığı hizmetini tamamlayabilmek için farklı okullara görevli olarak gittiğini ifade etmiştir. 1 okul yöneticisi okullarında bilgisayar dersi olması ile birlikte öğrencilerin eğitim teknolojisinden daha fazla yararlandıklarını gözlediğini ifade etmiştir. 1 okul yöneticisi, okullarında bilgisayar dersi olmasının bir avantaj olduğunu ifade etmiştir. 1 okul yöneticisi bilgisayar ile birlikte genel olarak, zaman kaybının ortadan kalktığını ifade ederken, bilgisayarın öğrencileri hazırcılığa alıştırdığını ve yazı yazma tembelliğine yol açtığı görüşündedir.

5 okulda öğrenciler bilgisayar dersi dışında laboratuvarı kullanabilmektedir. 1 okul da bu konu ile ilgili alt yapı hazırlıkları sürmektedir.

Sınıf ve branş öğretmenlerinin bilgisayar teknolojisinden ne ölçüde yararlandığı ile ilgili olarak 2 okul yöneticisi öğretmenlerin rahatlıkla bilgisayardan yararlanabildiğini ifade etmiştir. Bu konu ile ilgili olarak 1 okul yöneticisi yararlananların oranının %30'u geçmeyeceğini belirtmiş, bu noktada öğretmenlerin okullarında bilgisayar teknolojisini kullanabilecekleri olanaklar yaratmanın önemli söylemiştir. 1 okul yöneticisi ise sınıf ve branş öğretmenlerinin yeterince bilgisayar teknolojisinden yararlanmadığı görüşündedir. Öğretmenlerin bilgisayar teknolojisinden yararlanması konusunda, öncelikle öğretmenlerin yaşının ve aldıkları eğitimin belirleyici olduğu ifade etmiştir. Kendilerini emekliliğe yakın gören öğretmenlerin, yeni teknolojileri kullanmak konusunda çok istekli olmadıklarını gözlemlediğini ifade etmiştir.

“Bilgisayar hayatınızı kolaylaştırdı mı, kolaylaştırmadı mı?” sorusu ile ilgili 4 okul yöneticisi kolaylaştırdığını ifade ederken, 1 okul yöneticisi bilgisayarın yararlı ve zararları yönleri olduğunu, bu nedenle kullanımının kontrollü olması gerektiğini ve kontrolünün zor olduğunu ifade etmiştir.

BÖLÜM V: TARTIŞMA VE YORUM

Bu bölümde, ulaşılan bulgulara dayanılarak yapılan tartışma ve yorumlar, daha bütüncül şekilde ve araştırmanın temel sorularına paralel tutulmaya çalışılarak dört ana başlık altında ele alınmıştır. Bunlar, bilgisayar dersi amaçlarına ilişkin tartışma ve yorum, bilgisayar dersi içeriğine ilişkin tartışma ve yorum, bilgisayar dersi öğrenme-öğretme süreçlerine ilişkin tartışma ve yorum, bilgisayar dersi değerlendirme süreçlerine ilişkin tartışma ve yorumlardır.

5.1. Amaçlar ile ilgili tartışma ve yorum

Milli Eğitim Bakanlığı'nın 1998 yılında 2492 sayılı kararı ile bilgisayar dersi dördüncü sınıftan itibaren, 1-5 yıl süre ile okutulmaktadır. Dersin konuları 1-2-3-4-5 programlarında ayrı ayrı ve basamaklar halinde düzenlenmiştir. Buna göre Seçmeli Bilgisayar 1 dersi, ilköğretim dördüncü sınıfta; Seçmeli Bilgisayar 5 Dersi ise ilköğretim sekizinci sınıfta okutulmaktadır. Bu araştırmanın konusu ilköğretim dördüncü sınıf bilgisayar dersi programını değerlendirme olduğu için, yalnızca Seçmeli Bilgisayar 1 dersinin amaçları irdelenecektir.

Avrupa Birliği'ne üye ülkelere bakıldığında Bilgi ve İletişim Teknolojileri dersinin eğitim programlarında zorunlu ders olması yönündeki çalışmaların devam ettiği görülmektedir. Okullarda Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin ayrı bir ders olarak yürütülmediği durumlarda da diğer derslere yardımcı olarak kullanılması çok yaygın bir yaklaşımdır (Özgen, 2005).

Özgen'e göre (2005:143) Avrupa Birliği'ne üye on beş ülkenin Bilgi ve İletişim Teknolojileri dersi amaçları ve diğer derslerde yardımcı olarak Bilgi ve İletişim Teknolojilerini kullanma amaçları incelendiğinde beş ana amaçları öne çıktığı görülmektedir:

- “Bir kelime işlemci ya da hesap işlemci gibi günlük hayatta en çok kullanılan yazılımları öğrenme,
- İnternette ya da CD-Rom'dan bilgiyi arama ve kullanma,
- Ağ yolları aracılığı ile diğer Bilgi ve İletişim Teknolojileri araçlarıyla iletişim kurma,

- Bilgi ve İletişim Teknolojileri ya da diğer ders bilgilerini Bilgi ve İletişim Teknolojileri araçları kullanarak geliştirme,
- Programlama becerilerini geliştirme”

Ülkemizde bilgisayar dersinin diğer dersler ile bütünleşmesi ile ilgili çalışmalar devam etmektedir. Ancak bütünleşme sürecinde öğretmenlerin kendi derslerinde teknoloji kullanmaya ilişkin tutumları oldukça belirleyicidir (Türkmen, 2006). Bilgisayar ile ilgili eğitim almış kişilerin bilgisayara yönelik tutumları genel olarak daha olumlu bulunmaktadır (Namlu, 1998; Clark ve Surgue, 1995). Eldeki araştırmada da bilgisayar ile ilgili eğitim almış öğretmenler (4 öğretmen), derslerinde bilgisayar teknolojisinden yararlanmaktadır. Bu noktada, öğretmenlerin bilgisayar eğitimi almasının bu aracın derslerde kullanımını arttıracacağı düşünülebilir. Bu konu ile ilgili Milli Eğitim Bakanlığı'nın çalışmaları sürmektedir. Örneğin, Intel öğretmen programı çerçevesinde 65.000 öğretmene bilişim teknolojileri konusunda eğitim verilmiştir (Uyaniker, 2007).

1998 yılında uygulanmaya konan bilgisayar dersi programı ile öğrenciler, ilk kez ilköğretim dördüncü sınıfta bilgisayar dersi ile karşılaşmaktadır. Yapılan bazı araştırmalar bilgisayar deneyimi ile bilgisayara yönelik tutum arasında pozitif bir ilişki olduğunu vurgularken (Moore, 1994; Yushau, 2006), bazı araştırmalar bilgisayar deneyimleri ile bilgisayara yönelik tutum arasında ilişki olmadığını belirtmektedir (Garland ve Noyes, 2004). Ancak ilköğretim öğrencilerinin bilgisayar dersinden beklentileri, bilgisayar ile yapmayı sevdikleri ve sevmedikleri şeylerin saptanması programın geliştirilmesi, bilgisayar dersinin öğrencilerin beklentilerini karşılaması açısından önemlidir.

Bilgisayar dersi amaçları ile ilgili bulgular genel olarak incelendiğinde, öğrencilerin bilgisayar dersinde öğrendikleri bilgileri önemli buldukları, derse isteyerek girdikleri, konuları kavrayabildikleri, etkinlikleri zorlanmadan yapabildikleri, konuların ilgilerini çektiği, fareyi, klavyeyi kullanma ve oyun oynama becerilerini geliştirdikleri görülmektedir.

Öğretmen görüşlerine göre ilköğretim dördüncü sınıf bilgisayar dersinin amaçları öğrenci düzeylerine göre basit ve yetersizdir. Bu düşünceden hareketle, bilgisayar öğretmenleri genel olarak çerçeve programın dışına çıkmaktadır. Ancak öğretmenlerin programın dışına çıktıkları yerler farklılık göstermektedir. Bu noktada, hangi münüler

altında, hangi alt seçeneklerin anlatılacağıının, hangilerine öncelik verileceğinin netleştirilmesi, programda bir birlik sağlanması açısından önemli olabilir.

Öğrencilerin bilgisayarda yapmayı sevindikleri şeyler arasında, oyun oynama ve interneti kullanma (ödev, araştırma yapma, internet sayfaları arasında dolaşma, bilgisayarda karşılıklı konuşma) göze çarpmaktadır. Ancak okullarda, oynanan oyunlar farklılık göstermektedir. İlköğretim dördüncü sınıf bilgisayar dersi programı amaçları içerisinde bilgisayarda oyun oynayabilme yer almaktadır. Ancak, programda bu oyunların niteliği ile ilgili ayrıntılı bilgi bulunmamaktadır. Bilgisayar dersinde oynatılacak oyunların belirlenmesinde, temel noktaların saptanması, süreci daha işlevsel kılabilir. Bu konu ile ilgili olarak, eğitsel oyun yazılımlarının geliştirilmesi bilgisayar dersi programı açısından katkı sağlayabilir.

Ayrıca “Bilgisayar dersinde yer alan etkinlikler bilgisayarda oyun oynama becerimi geliştirmektedir” maddesine verilen yanıtlar öğrencilerin cinsiyet açısından kızlar lehine ve öğrencilerin devam ettikleri okulun sosyo-ekonomik düzeyine göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır.

İnal ve Çağıltay’ın (2005) yaptığı çalışmada da ilköğretim öğrencilerinin bilgisayar oyunu oynama alışkanlıkları incelendiğinde, cinsiyet farkının etkili bir değişken olduğu ve erkek öğrencilerin, kız öğrencilere göre daha fazla oyun oynadıkları göze çarpmaktadır. Aynı çalışmada, öğrencilerin ailelerinin ekonomik durumlarının, öğrencilerin okullarının bulunduğu sosyal çevre ile yaşanan coğrafyanın da öğrencilerin oyunlara yönelik tutumlarını etkilediği bulgusuna ulaşılmıştır.

Durdu, Tüfekçi ve Çağıltay’ın (2005) üniversite öğrencileri üzerinde yaptığı bir çalışmada ise, erkeklerin kadınlara göre daha fazla bilgisayar oyunu oynadıkları, oyun, tür ve tema tercihlerinin cinsiyete göre değiştiği saptanmıştır.

Cinsiyetin oyun oynama alışkanlıkları açısından anlamlı fark yaratan bir değişken olması açısından, eldeki çalışma ile İnal ve Çağıltay’ın (2005) çalışması benzerlikler sergilemektedir.

Carr (2007) bilgisayar oyunlarının erkek öğrencileri motive ettiğini, her oyunda oynama isteğini yarattığını, kız öğrencileri ise korkuttuğu ve oyuna yabancılaştırdığını ifade etmiştir.

İlgili araştırmalar da dikkate alındığında, kızların okul yaşantıları dışında, bilgisayar oyunları ile çok fazla etkileşime girmediği, dolayısıyla, bilgisayar dersinde

yer alan etkinliklerin oyun oynama becerilerini geliştirdiği görüşünde oldukları düşünülebilir.

Öğrencilerin bilgisayar dersinde sevdikleri diğer bir konu ise internettir. 5 sınıf öğretmeni, bilgisayar dersinde öğrencilerinin, internet üzerinden araştırma yapmasını öğrenmelerini beklemektedir. Sınıf öğretmenlerinin “Araştırma yapmak” odağının dışında, ilköğretim dördüncü sınıfta bilgisayar dersinde öğrencilerin öğrenmelerini bekledikleri konular arasında bir birliklilik bulunmamaktadır. Okul yöneticilerinden 4’ü ilköğretim dördüncü sınıfta öğrencilerin bilgiye nasıl ulaşacaklarını öğrenmeleri gerektiğini, 1’i bilgisayarda ödev yapabilecek düzeyde bilgisayar bilmeleri gerektiğini ifade etmiştir. Bu durum, okullarda bilgisayar laboratuvarlarında, internet bağlantısının olmasının önemini arttırmıştır. 5 Aralık 2003 tarihinde Milli Eğitim Bakanlığı ile Türk Telekom A.Ş. arasında imzalanan bir protokolle, okulların internet alt yapısı sorunu çözülmeye çalışılmıştır. Bu protokol ile ilköğretim okulu öğrencilerinin %82’sinin (yaklaşık 10 milyon öğrenci) internet erişimi sağlanmıştır.

Öğrencilerin interneti kullanmayı sevdiği bulgusu ile, öğretmenlerin öğrencilerin interneti araştırma ve eğitim için kullanma beklentisi bulgusu birleşince, programda öğrencilerin interneti eğitim amaçlı kullanması yönünde amaçlara yer verilmesinin önemi artmaktadır. 1 sınıf öğretmeni bu konu ile ilgili uygulamasını şöyle aktarmaktadır:

SÖ5: “...Geçen yıl mesela bir dergiye üyeydik. Sınıftan 4-5 kişi vardı üye olan. Soruları getiriyorduk sınıfta çözüyorduk. Onlar internette tüm alıştırmaları yapıyorlardı. Yani yazmayı sevmeyen çocuklar için, belki bir oyun amaçlı, orada bir tıklama şu bu, oyun gibi olduğu için çok da ilerleyen öğrenciler oldu. Öyle bir eğitimde kullanmamız oldu geçen yıl.” (s.10).

1 yönetici ise durum ile ilgili olarak şu yorumu yapmıştır:

YÖ1: “...Bilgisayar dersinde yazı yazmaktan çok, bilgisayarın teknik özelliklerini öğrenmekten çok bilgiye nasıl ulaşılması gerektiğini öğrenmesi gerekir. Bilgiye nasıl ulaşacaklarını öğrenmesi gerekir ve mutlaka her okulda internet bağlantısı bunun için bulunması gerekir. Yani çocuk artık şunu tam olarak kavraması gerekir. Ben hangi konuda araştırma yapıyorum. Şu konuda. Bunu nereden bulabilirim. Bunu öğrenerek kendi kendine yeterli hale gelmesi gerekir.” (s.9).

Yurt dışında yapılan bazı araştırmalarda, 9-17 yaş grubundaki öğrencilerin, interneti, oyun oynamak, sohbete etmek, bilgiye ulaşmak amacıyla kullandıklarını ortaya koymuştur (Subrahmanyam, Kraut, Greenfiled ve Gross, 2001; Orhan ve Akkoyunlu, 2004).

İnternetin önem kazanması ile birlikte, internetin kullanım amaçları, internette elde edilen bilginin güvenilirliği, internet etiği gibi konular gündeme gelmektedir.

Bir bilgisayar öğretmeni bu konu ile ilgili görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

BÖ₄: "...Ben mesela ilk sene başında internetle başlıyorum. Ki internetin güvenilirliği, oradan bilgi ağının güvenilirliği ve kesinlik oradaki bilgileri aynen kopyalamamayı, oradaki bilgileri, bilerek almayı. Çünkü internetteki her bilginin doğru olmadığını. Çünkü bu çok önemli, her dersinde kullanıyor, günlük yaşamında kullanıyor, ödevlerinde kullanıyor ve internette araştırıyor..." (s.17)

Bu konular ile ilgili eski programda herhangi ayrıntılı amaçlar bulunmazken, yeni programda bu amaçlar ele alınmıştır.

Öğrencilerin bilgisayar dersinde çalışmayı sevdiğleri konular bilgisayar öğretmeni görüşlerine göre farklılaşmaktadır. Bu konuda öğretmenler arasında bir birlik yoktur. İki öğretmen, öğrencilerin renkli ve serbest çalışmalardan hoşlandığını ifade ederken, 2 öğretmen öğrencilerin klavye kullanmaktan hoşlanmadığını ifade etmiştir.

"Konular ilgimi çekmektedir", "bilgisayar dersindeki etkinlikler, oyun oynama becerimi geliştirmektedir" ve "bilgisayar dersinde yer alan etkinlikler klavyeyi kullanma becerimi geliştirmektedir" maddesine verilen yanıtların öğrencilerin devam ettikleri okulların sosyo-ekonomik düzeyine göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır.

Farklı düzeylerdeki öğrencilerin bilgisayara yönelik tutumlarını inceleyen araştırmalara bakıldığında, genel olarak, öğrencilerin bilgisayara yönelik olumlu bir tutum içinde olduğu söylenebilir (Uşun, 2004). Pratt, Trewern ve Lai'nin (2002) yaptığı araştırmada, buna ek olarak, öğrencilerini bilgisayara yönelik tutumları, cinsiyete, okullarının bulunduğu bölgeye ve sınıflarına bağlı olarak değişebileceği bulgusuna ulaşılmıştır.

Okulların takip ettiği programlar incelendiğinde, özellikle üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullarda belirlenen çerçeve programdan çok farklı ve daha üst düzeyde bir program işlendiği göze çarpmaktadır. Üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullarda

bilgisayar dersi hafta iki ders saati işlenmektedir. Ayrıca bu okullarda öğrenciler anasınıfından itibaren bilgisayar dersi görmektedirler. Ancak bu okullarda çalışan öğretmenler ile yapılan görüşmelerde, bu okullardaki farklı sınıflarda da düzey olarak farklılıklar olabildiği ve sınıflarda işlenen programın birbirinden farklı olabildiğine değinilmiştir. Bu noktada öğrencilerin bilgisayar deneyimleri, evlerinde bilgisayar ve/veya internet bağlantısı olması, öğrencilerin internet kafeye gitmesi gibi değişkenler etkili olabilir.

Sadece okullarda değil, sınıflarda da bilgisayar dersi hazır bulunuşluluğu açısından farklar olduğu göz önünde bulundurulacak olursa, yeni bilgisayar programı ile uygulamaya geçilecek olan basamaklama sisteminin uygun olduğu söylenebilir.

1998 yılında uygulamaya konan programda fare ve klavye kullanımı ile ilgili olarak resim yapabilme ve yazı yazabilme amaçlar arasında bulunmaktadır. Ancak uygulamada bu çalışmaların belirli bir konu çevresinde mi, serbest çalışmalar şeklinde mi yaptırılacağı, disiplinler arası yaklaşım kullanılarak, öğrencilerin diğer derslerde gördükleri konular ile ilgili çalışmalar mı yaptırılacağı ile ilgili bir netlik bulunmamaktadır. Programda fare ve klavye kullanımı ile ilgili amaçların nasıl kazandırılacağına ilişkin açıklamalar programın daha anlaşılır olmasını sağlayabilir.

2 bilgisayar öğretmenin görüşüne göre öğrenciler klavye ile ilgili konulardan hoşlanmamaktadır. Öğretmenlerden bir tanesi, öğrencilerin klavye üzerindeki İngilizce tuşların, görevlerini öğrenme konusunda zorlandıklarını ifade ederken, bir öğretmen de öğrencilerin ilk zamanlarda, klavyede yavaş yazmalarından dolayı, klavyede yazı yazmaktan sıkıldıklarından söz etmektedir. Özellikle klavyedeki İngilizce tuşların kavranmasında, bu dönemde ilköğretim öğrencilerinin İngilizce dersi görmeye başladıkları da göz önünde bulundurularak, iki dersin birbirini desteleyici etkinlikler içermesi sağlanabilir.

Bilgisayar öğretmenleri (5 öğretmen) programın öğrenci ilgi ve beklentilerine uygun olmadığı görüşündedir.

Sınıf öğretmenleri ilköğretim dördüncü sınıfta bilgisayar dersinin olmasını olumlu uygulama olarak değerlendirmektedir. 5 okul yöneticisi bilgisayar dersleri ile ilgili süreci olumlu olarak değerlendirmiştir.

2 sınıf öğretmeni bilgisayarın eğitim amaçlı kullanılması gereğinin altını çizirken, 2 sınıf öğretmeni öğrencilerin bilgisayar kullanımı sırasında veli kontrolünün sağlanması

gereği üzerinde durmuştur. 5 okul yöneticisinden 4'ü öğrencilerin bilgisayar kullanımının kontrollü bir şekilde gerçekleştirilmesi gerektiği düşüncesindedir. Bilgisayar kullanımının kontrollü olarak gerçekleştirilebilmesi için, okul –aile işbirliğinin sağlanması ve ailelere öğrencilerin bilgisayar kullanması ile ilgili olarak nelere dikkat etmeleri konusunda eğitimler verilebilir.

İlk kez bilgisayar dersi alınacak sınıf ile ilgili olarak sınıf öğretmenleri arasında bir birlik yoktur. 1 öğretmen anasının uygun olacağı görüşünde iken, 2 öğretmen birinci sınıfı, 1 öğretmen ikinci sınıfı “uygun zaman” olarak nitelirmektedir. Okul yöneticilerinden 3'ü bilgisayar derslerinin birinci sınıftan başlaması gerektiğini düşünürken, 1 okul yöneticisi dördüncü sınıfın uygun olduğu, 1 okul okul yöneticisi ise altıncı ve yedinci sınıfların uygun olduğu görüşündedir. Bu konu ile ilgili olarak yeni programın uygulamaya konulması sürecin değerlendirilmesi ilişkin farklı veriler sağlayacaktır.

5.2. İçerik ile İlgili Tartışma ve Yorum

Bilgisayar dersi içeriği ile ilgili olarak öğrencilerin en zevkle çalıştığı konular, resim yapmak, yazı yazmak ve oyun oynamak biçiminde sıralanabilir.

18 öğrenci bilgisayar dersi içeriği ile ilgili bir değişiklik yapılmasını istemediğini ifade etmiştir. 5 öğrenci, Microfosoft Word programında yazı yazmak yerine PowerPoint programında sunu hazırlamanın daha eğlenceli olduğunu belirtmiştir.

9 öğrenci öğrenmek istediği başka bir konu olmadığını ifade etmiştir.

Öğretmenler genel olarak paint ve word konularını işlediklerini ifade etmişlerdir. Bu mönüler altında işledikleri, mönü alt seçenekleri ise öğretmenler arasında farklılaşmaktadır. Programda içerik ile ilgili olarak mönüler altında hangi seçeneklerin işleneceği ile ilgili bir birlik sağlanması yararlı olabilir.

1 öğretmen bilgisayar dersi konularından “Oyun” konusunun çıkarılması gerektiği görüşündedir. 1 öğretmen de oyun ile ilgili konuların bir ünite olarak verilmesi yerine, her konunun sonunda, birkaç haftalık bir zaman diliminin oyunlara ayrılmasını daha yararlı bulmaktadır. Bu yaş dönemindeki çocukların bilgisayar ile ilgili beklentileri arasında oyun oynamanın yeri düşünüldüğünde, programda her bir konunun ya da ünitenin sonunda, bilgisayarda eğitsel oyunlar oynamaya zaman ayrılabilir.

İçerik, amaçlara bağlı olarak, farklı sosyo-ekonomik düzeydeki okullarda farklılaşmaktadır. Özellikle üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullarda ana sınıftan itibaren bilgisayar dersinin işlenmesi önemli bir etken olabilir.

5.3. Öğrenme-Öğretme Süreçleri ile İlgili Tartışma ve Yorum

19 öğrenci bilgisayar dersinde herhangi bir değişiklik yapılmasını istemediğini ifade etmiştir. Bu yönde görüş bildiren öğrenciler arasında, ders süresince sürekli oyun oynadıkları için bilgisayar dersinin değişmesini istemediğini belirten öğrenciler de vardır.

Orta sosyo-ekonomik düzeydeki bir okula devam eden öğrencilerle yapılan görüşmeler sırasında, düzenli olarak bilgisayar dersi işlenmediği, sınıf öğretmenlerinin gerekli gördüğünde ya da ertesi günlerde merkezi sınav yapılacak olan dönemlerde, bilgisayar derslerini alarak, test çözmek amacıyla bu ders saatini kullandığı bulgusuna ulaşılmıştır. Alt sosyo-ekonomik düzeydeki bir okula devam eden 3 öğrenci ise, bilgisayar öğretmenin bazen işleri dolayısıyla ders işlemediğini ve tüm dersi serbest çalışma ile geçirdiklerini ifade etmişlerdir.

Bu bulgular birleştirildiğinde, öğrencilere örtük olarak, bilgisayar dersinin önemli bir ders olmadığı ile ilgili mesaj verildiği söylenebilir. Öğrencilerin bilgisayar dersine verdikleri önemin artması için öğretmenlerin bu konuda farkındalıklarının artırılması yararlı olabilir.

Öğrencilerin “bilgisayar dersinde öğretmenimiz soru sorar, biz cevap veririz”, “bilgisayar dersinde öğretmenimiz bize konuları anlatır”, “bilgisayar dersinde öğretmenimiz gösterir, biz onun yaptıklarını yapmaya çalışırız”, “bilgisayar dersinde sınıfta tekrar yaparak öğreniriz”, “bilgisayar dersinde öğretmenimiz okur, biz yazarız”, “bilgisayar dersinde kendi kendime çalışma yaparım”, “bilgisayar dersinde ikili çalışma yaparız”, “bilgisayar dersinde grup çalışması yaparız” maddelerine verdikleri yanıtlar, öğrencilerin devam ettikleri okulların sosyo-ekonomik düzeyine göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır.

Öğrencilerin “Bilgisayar öğretmenimin bilgisayar ile ilgili açıklamaları net ve anlaşılırdır”, “bilgisayar dersinde önce basit konuları, sonra zor konuları işliyoruz”, “bilgisayar laboratuvarı ortamı dersi dinleyecek kadar sessizdir”, “haftada bir saat

bilgisayar dersi, derste anlatılanları öğrenmek için yeterlidir”, “bilgisayar öğretmenimiz sınıf dışında da bize yardımcı olur”, “bilgisayar dersine girmeden önce hazırlık yapmam (internet taraması, ders kitabı okuma, hazırlık soruları vb.) gerekir”, “bilgisayar öğretmenimiz dersin amacını bize dersin başında söyler”, “bilgisayar dersinde bir önceki bilgisayar dersi ile bağlantı kurulur”, “bilgisayar dersinde bizim uygulama yapmamız için yeterince zaman kalır”, “bilgisayar öğretmenimiz dersin sonunda, bir sonraki derste ne işleyeceğimizi söyler”, “bilgisayar öğretmenimiz dersin sonunda bir sonraki derse hazırlanarak gelmek için neler yapmamız gerektiğini söyler”, “bilgisayar öğretmenimiz bize çeşitli ev ödevleri verir”, “bilgisayar öğretmenimiz verdiği ödevleri kontrol eder”, “bilgisayar öğretmenimiz derste tahtayı kullanır”, “bilgisayar öğretmenimiz derste projeksiyon cihazını kullanır”, “bilgisayar öğretmenimiz derste tepegöz kullanır”, “bilgisayar dersleri dışında bilgisayar laboratuvarını kullanabiliyorum” maddelerine verdikleri yanıtlar, öğrencilerin devam ettikleri okulların sosyo-ekonomik düzeylerine göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır.

Öğrencilerin bilgisayar laboratuvarında oyun oynama, bilgisayar laboratuvarında oynanan, mayın tarlası, freecell, yarış oyunları, futbol oyunları (Fifa gibi), kız oyunları (barbie oyunları, güzellik evi gibi), strateji oyunları, kelime oyunları, zeka oyunları, mario, dave, kayak, kim 500 milyar ister? gibi oyunları oynama durumları, öğrencilerin devam ettikleri okulların sosyo-ekonomik düzeyine göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır. Öğrencilerin bilgisayar laboratuvarında interneti kullanma durumları, öğrencilerin devam ettikleri okulların sosyo-ekonomik düzeyine göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır. Öğrencilerin bilgisayar laboratuvarında, interneti, “Araştırma yapmak”, “Ödev yapmak”, “Oyun oynamak”, “Çet yapmak”, “Elektronik postalarına bakmak”, “Haber okumak”, “Müzik dinlemek”, “Sınav sonuçlarına” bakmak” amacıyla kullanmalarına ilişkin olarak verdikleri yanıtlar öğrencilerin devam ettikleri okulların sosyo-ekonomik düzeyine göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır. Ayrıca öğrencilerin bilgisayar ders kitaplarının olma durumu, evde bilgisayarı olma durumu, evlerinde ne kadar zamandır bilgisayarları olduğu, evlerinde bilgisayar olan öğrencilerin internet bağlantısı olma durumu, öğrencilerin bilgisayar dışındaki derslerin ödevlerini yapmak için bilgisayardan yararlanma durumları öğrencilerin devam ettikleri okulların sosyo-ekonomik düzeyine göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır.

Bu durum okulların sosyo-ekonomik düzeylerinin, özellikle öğrenme-öğretme süreçlerinde önemli bir etken olduğunu şeklinde yorumlanabilir. Okullardaki alt yapı

eşitsizlikleri öğrenme-öğretme süreçlerindeki sorunları belirginleştirmektedir. Okullarda bilgisayar laboratuvarının kurulması sırasında, hepsinde aynı olanaklar sağlansa da, okullarda sınıflardaki öğrenci sayısı farklılık göstermektedir. Bir ders saatinde laboratuvarından yararlanan öğrenci sayısı arttıkça, öğrenci başına, bilgisayar karşısında geçirilen zaman azalmaktadır. Bu durum, sınıflarda farklı yöntem ve tekniklerin kullanılması gereğini doğurabilir. Ayrıca, okullardaki bilgisayar laboratuvarları eşit olanaklar içinde kurulmuş olsa da, okul-aile birliği bütçesi olanakları fazla olan okullar, zaman içerisinde bilgisayar laboratuvarlarını yenilemişlerdir. Ancak alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullarda bu olanaklar sınırlıdır. Bilgisayarların eski ve yavaş olmasının ise bilgisayar dersi öğrenme-öğretme sürecini etkileyen önemli değişkenlerden olduğu söylenebilir. 5 bilgisayar öğretmeninden 3 tanesi, bilgisayar dersindeki üniteler ile ilgili amaçları bilgisayar laboratuvarında gerçekleştirebildiklerini ifade ederken, 2 öğretmen amaçları gerçekleştiremediklerini ifade etmiştir. Öğretmen görüşlerine göre, bilgisayar laboratuvarının şekli bilgisayar laboratuvarının uygulamaya elverişliliğini belirleyen önemli unsurlar arasındadır. Görüşme yapılan bilgisayar öğretmenlerinin tümü bilgisayar laboratuvarının fiziksel alanını yetersiz olduğunu ifade etmiştir. 4 okul yöneticisi ise bilgisayar laboratuvarının öğrenci ve öğretmenlerin beklentilerini karşıladığı görüşündedir. Bilgisayar laboratuvarının teknik alt yapısını sağlamak süreci ile ilgili olarak okul yöneticilerinin görüşleri farklılaşmaktadır. 1 okul yöneticisi sorun yaşamadıklarını ifade ederken, 1 okul yöneticisi küçük teknik problemleri okullarındaki formatör öğretmenler aracılığı ile çözebildiklerini, 2 okul yöneticisi bilgisayarlar eski olduğu için teknik destek almak zorunda kaldıklarını ifade etmiştir.

Öğrencilerin buldukları sosyo-ekonomik düzey evlerinde bilgisayarlarının olması, internet kafeye gitme gibi değişkenler ile de ilişkilidir.

Öğrencilerin freecell, dövüş oyunları, yarış oyunları, futbol oyunları, barbie oyunları, strateji oyunları, dave, kayak oyunlarını oynama durumları ise öğrencilerin cinsiyetine göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır. Yapılan araştırmalar, cinsiyetin öğrencilerin oyun oynama tercih ve alışkanlıkları açısından belirleyici bir faktör olduğunu göstermektedir (bkz. Amaçlar ile ilgili tartışma ve yorum). Elde edilen bulgu, bu açıdan araştırmalar ile tutarlılık sergilemektedir.

Bilgisayar laboratuvarında interneti kullanma durumu öğrencilerin cinsiyetine göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır. İlköğretim öğrencilerinin interneti kullanma alışkanlıkları ile ilgili yapılan bir çalışmada (Orhan ve Akkoyunlu, 2004) öğrencilerin

interneti kullanma durumları, erkekler lehine anlamlı olarak farklılaşmaktadır. Bu durum, çalışmada elde edilen bulgu ile tutarlılık gösterir niteliktedir.

Bilgisayar laboratuvarında interneti, “Oyun oynamak”, “Çet yapmak”, “Elektronik postalarına bakmak”, “Müzik indirmek” amacıyla kullanmaya ilişkin maddelere verilen yanıtlar öğrencilerin cinsiyetine göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır.

Evde bilgisayarı olma durumu, bilgisayar başında geçirdikleri süre, öğrencilerin evlerindeki bilgisayar kullanım amaçlarından “Haber okumak”, “Müzik dinlemek”, “Film izlemek” maddelerine verilen yanıtlar, internet kafeye gitme durumları, internet kafeye giden öğrencilerin internet kafeye gitme süreleri öğrencilerin cinsiyetine göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır.

Öğrencilerin internet kafede bilgisayarı kullanma amaçlarından, “Araştırma yapmak”, “Oyun oynamak”, “Haber okumak”, “Elektronik postalarına bakmak”, “Film izlemek” öğrencilerin cinsiyetine göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır. “Elektronik postalarına bakmak” ve “Çet yapmak” maddeleri ise öğrencilerin devam ettikleri okulların sosyo-ekonomik düzeyine göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır.

23 öğrenci bilgisayar derslerinin çoğunlukla gösterip-yaptırma yöntemi ile işlendiğini ifade etmiştir. 4 bilgisayar öğretmeni bilgisayar dersinin gösterip yaptırma tekniğini kullanmaya elverişli olduğu görüşüyle, 1 öğretmen araştırma stratejini daha uygun bulmaktadır.

14 öğrenci bilgisayar ders saatinin yetersiz olduğunu ifade etmiştir. 4 öğretmen bilgisayar dersinin haftalık ders dağılımının, konuları öğretmek için yeterli olduğunu vurgularken, 1 öğretmen bu uygulamanın bilgisayar yetersizliği ile birleşince, konuların bölünmesine neden olduğunu belirtmiştir. Bilgisayar ders saatinin yeterliliği ile ilgili olarak, sınıf öğretmenleri arasında bir birlik yoktur. Bilgisayar ders saatlerinin iki saatten bir ders saatine düşürülmesini 3 okul yöneticisi hatalı bir uygulama olarak değerlendirirken, 1 okul yöneticisi bunun bir olumsuzluk olmadığı görüşündedir.

Okul yöneticilerinden biri bilgisayar ders saatlerinin 1 saate düşürülmesi ile birlikte, bilgisayar öğretmenlerinin maaş karşılığı hizmetlerini okullarında tamamlayamadığından ve iki okula bölünmek zorunda kaldığına değinmiştir.

13 öğrenci bilgisayar dersinde ödev verilmediğini ifade etmiştir. 25 öğrenci bilgisayar dersine girmeden önce herhangi bir hazırlık yapmaları gerektiğini ifade etmiştir. Bilgisayar öğretmenlerini genel olarak, bilgisayar dersinden öğrencilerin

hazırlanarak gelmek için yapmaları gereken herhangi bir şey olmadığını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin derse hazırlanarak gelmek için yapacakları bir şey olmaması ile ilgili olarak, öğretmenler farklı nedenler öne sürmüşlerdir. Nedenler arasında bir birliktelik yoktur.

30 öğrenci diğer derslerin ödevlerini yaparken, bilgisayardan yararlandıklarını ifade etmiştir. Bilgisayardan yararlanan öğrencilerin 24'ü araştırma ödevlerini yaparken bilgisayardan yararlandığını ifade etmiştir. 12 öğrenci bilgisayardan araştırma yaparken çevrelerindeki insanlardan yardım istediklerini ifade etmiştir. Yardım isteyen öğrenciler, özellikle anahtar kelime belirleme ve gelen sayfa seçeneklerinden doğru sayfayı bulma konusunda yardım aldıklarını vurgulamıştır. 6 sınıf öğretmeni de öğrencilerin doğrudan ya da dolaylı olarak bilgisayar bilmelerini gerektiren ödevler verdiklerini ifade etmiştir. 3 sınıf öğretmeni sınıflarında projeksiyon cihazı olmadığı için derslerinde bilgisayarı bir öğretim aracı olarak kullanamadıklarını ifade ederken, 2 öğretmen sunu hazırlama ve araştırma yapmak, 1 öğretmen ise araştırma ödevleri vererek bilgisayarı bir öğretim aracı olarak kullandığını belirtmiştir.

Bilgisayar dersinin hangi sınıftan başlaması gerektiği ile ilgili olarak 2 öğretmen 4. sınıfın uygun olduğu, 2 öğretmen 3. sınıfın uygun olduğu, 1 öğretmen de anasınıfının uygun olduğunu ifade etmiştir. 2 bilgisayar öğretmeni alt sınıflarda sınıf yönetimi becerileri ile ilgili bir eğitim almadıklarını ve bu nedenle bu sınıflarda yaptıkları derslerde zorlandıklarını ifade etmişlerdir. Öğretmenler arasında bu konu ile ilgili bir görüş birliği bulunmamaktadır.

Öğretmenler (5 öğretmen) genel olarak bilgisayar derslerinin bilgisayar laboratuvarında işlendiğini belirtmiştir. Ancak 2 öğretmen, gerekli gördüklerinde dersleri bilgisayar laboratuvarında yapmamayı bir ceza aracı olarak kullandıklarını ifade etmiştir.

3 öğretmen bilgisayar laboratuvarında sınıf yönetimini kolaylaştırmak açısından “Netup School” isimli bir yazılım kullandıklarını ifade etmiştir.

Bilgisayar ders kitapları ile ilgili olarak, 2 bilgisayar öğretmeni ders kitaplarını yeterli bulurken, 2 bilgisayar öğretmeni bilgisayar ders kitaplarını yararlı ve yeterli bulmuştur. 2 öğrenci ise bilgisayar dersinde ders kitapları olmasını istediklerini ifade etmiştir. Yeni bilgisayar dersi programı ile birlikte geliştirilen öğrenci kitapları bu ihtiyacı karşılayabilir. İhtiyacın, bu kitaplar ile ne ölçüde karşılanacağı araştırılmalıdır.

Öğrenme-öğretme süreçleri ile ilgili temel sorunların teknik alt yapı, ders saati ve ders kitaplarından kaynaklı olduğu düşünülebilir. Bu konularla ilgili olarak alınacak önlemler, bilgisayar dersinin daha işlevsel hale gelmesini sağlayabilir.

5.4. Değerlendirme Süreçleri ile İlgili Tartışma ve Yorum

29 öğrenci karnelerinde bilgisayar dersinin notunun olmasını istediğini ifade etmiştir. 2 bilgisayar öğretmeni de dersin notunun olmamasını olumsuz bir uygulama olarak değerlendirmiştir. 1 bilgisayar öğretmeni notu olmayan bir derste, öğrencilerin performans ödevlerini yapmak istemediklerini ve kendisinin de bu konu ile ilgili bir yaptırım olamadığını ifade etmiştir. Yıllık yapılan teftişlerde de performan ödevlerinin toplanamaması sorun olmuş, müfettişler kendisinin “dersi sevdiremediği” için öğrencilerin performans ödevlerini yapmadıklarını ifade etmiştir. Yapılan görüşmelerde öğrenciler “bilgisayar dersi de bir ders olduğuna göre onun da notunun olması gerektiği”ni belirtmiştir. Bu dersin notunun olmasının hem kendilerine bilgisayar dersindeki başarı durumları ile ilgili olarak bir dönüt oluşturacağını, hem de böylece “derse boşa çalıştıklarını” düşünmeyeceklerini ifade etmişlerdir.

Uygulanan öğrenci anketleri ve yapılan görüşmelerde, bilgisayar dersinin notunun olmamasına rağmen, bazı okullarda bilgisayar dersi sınavı yapıldığı görülmüştür. Öğrencilerin bilgisayar dersinde sınav olma durumları, öğrencilerin devam ettikleri okulların sosyo-ekonomik düzeyine göre, orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullar lehine, anlamlı olarak farklılaşmaktadır. Orta sosyo-ekonomik düzeydeki okullardan birinde görev yapan bir bilgisayar öğretmeni durumu şöyle açıklamaktadır:

BÖ₂: “Ölçme-değerlendirmede genelde uygulama sınavları ve test yöntemini uyguluyorum. Bence uygulama sınavları çok daha etkili. Genelde test biraz daha ezbere kaçıyor ama uygulamada öğrenci gerçekten ne öğrendiyse onu yapıyor. Ezberden uzaklaşıyor. Testte gene, Milli Eğitim, elimizde yazılı olması gerekiyor bizde. Milli Eğitime evrak vereceğim diye çocuklara test yöntemi ile ancak ikna edip de yazılı yapabiliyorum. Diğer türlü boşluk doldurma olaylarında falan geneli dökülüyorlar. Ama orada dökülen öğrenci kalkıp bilgisayar başında bir uygulama istediğimde çok güzel şeyler yapabiliyor. Yani çocuk dosya mönüsü içerisinde hangi mönüler olduğunu belki ezbere bilmiyor ama bilgisayar başına oturduğu zaman

istediğim her şeyi o mönülerden yapabiliyor. Yani bu da gene yanlış bir uygulama bence. Olmaması gerekiyor.”

Bilgisayar dersinde öğretmenlerin kullandıkları ölçme değerlendirme yolları arasında birliktelik olmamakla birlikte, 3 öğretmen derste soru-cevap ve uygulama yollarını kullandığını ifade etmiştir.

Bilgisayar dersinin bir uygulama dersi olduğu göz önünde bulundurulduğunda, öğretmenlerin ellerinde yazılı evrak bulundurması için, yazılı sınav yapma zorunluluğu çelişkili bir uygulama izlenimi yaratmaktadır. Bilgisayar dersleri ile ilgili olarak, bilgisayar başında yapılan uygulamaların kaydedilmesi ve toplanması yoluyla, sanal veriler üzerinden değerlendirme olanağının sağlanması, bilgisayar dersinin değerlendirme sürecinin daha sağlıklı işlemesine yardımcı olabilir.

Karnelerinde bilgisayar dersinin notunun olmamasına ilişkin olarak, “karnemde bilgisayar dersinin notunun olmaması *derse çalışma isteğimi* etkiliyor”, “karnemde bilgisayar dersinin notunun olmaması *derse katılımımı* etkiliyor” ve “karnemde bilgisayar dersinin notunun olmaması *dersteki dikkatimi* etkiliyor” maddesine verilen yanıtlar öğrencilerin cinsiyetine göre, erkekler lehine, anlamlı olarak farklılaşmaktadır. “Karnemde bilgisayar dersinin notunun olmaması *derse çalışma isteğimi* etkiliyor”, “karnemde bilgisayar dersinin notunun olmaması *dersteki dikkatimi* etkiliyor” maddesine verilen öğrencilerin devam ettikleri okulların sosyo-ekonomik düzeyine göre, orta ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullar lehine, anlamlı olarak farklılaşmaktadır.

Öğrencilerin karnelerinde bilgisayar dersinin olmasını isteme durumları öğrencilerin cinsiyetine göre, kızlar lehine, anlamlı olarak farklılaşmaktadır.

Karnelerinde bilgisayar dersinin notunun olmasını isteyen öğrencilerden, “bilgisayar dersinde yazılı (kağıt-kalemle) sınav olmak isterim”, “bilgisayar dersinde sözlü sınav olmak isterim”, “karnemize, bilgisayar dersinde yaptığımız çalışmalara bakarak not verilmesini isterim”, “bilgisayar dersi karne notu için, bilgisayar başında uygulamalı sınav olmak isterim”, “karnemize, bilgisayar laboratuvarında uslu durup durmamamıza bakarak not verilmesini isterim” maddelerine verdikleri yanıtlar, öğrencilerin devam ettikleri okulların sosyo-ekonomik düzeyine göre, alt ve sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrenciler lehine, anlamlı olarak

farklılaşmaktadır. Üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullara devam eden öğrenciler, genel olarak sınav olmak istemediklerini ifade etmişlerdir.

Karnelerinde bilgisayar dersi notu olmasını isteyen öğrencilerden 15 tanesi derste sınıf kurallarına uyma, derse katılma gibi durumlarında bakılarak not verilmesi gerektiğini düşünürken, 8 öğrenci performans ödevlerine bakılarak, 8 öğrenci araştırma/performans ödevlerine bakılarak, 5 tanesi yazılı sınav yapılarak değerlendirilmesi gerektiği görüşündedir.

İçinde yaşadıkları çalışma koşullarının beklentilerini karşılaması ile ilgili olarak, 3 öğretmen beklentilerinin karşılandığını ifade ederken, 2 öğretmen beklentilerinin karşılanmadığını belirtmiştir.

Formatör öğretmenlik uygulaması ile ilgili olarak öğretmenler arasında görüş birliği yoktur. 3 öğretmenden ikisi uygulamayı olumlu bulmuştur. Formatör öğretmenlik uygulamasını daha sağlıklı değerlendirmek için konu ile ilgili araştırmalara ihtiyaç vardır.

Bilgisayar dersinin değerlendirme boyutu ile ilgili temel sorunların, bilgisayar dersinin karnede notunun olmaması ve bilgisayar ortamında yapılan sınavların not verme işleminde kullanılabileceği ile ilgili bir açıklığın olmamasından kaynaklandığı söylenebilir.

BÖLÜM VI: SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmada elde edilen sonuçlara dayanarak ilköğretim dördüncü sınıf bilgisayar dersinin değerlendirilmesi ile ilgili uygulamaya yönelik ve diğer araştırmacılara yönelik şu öneriler geliştirilmiştir.

6.1. Sonuçlar

Araştırma sonuçlarına göre, ilköğretim dördüncü sınıf öğrencileri bilgisayar dersine istereyek girmekte, konuları kavrayabilmekte, etkinlikleri zorlanmadan yapabilmektedir. Öğrencilere göre, bilgisayar dersi konuları ilgilerini çekmektedir ve ders ile ilgili amaçları gerçekleştirmektedirler.

Bilgisayar öğretmenleri ise derste belirlenen amaçları öğrenci düzeyine göre basit ve yetersiz bulmaktadır. Bu noktada öğretmenler çerçeve programın dışına çıkmaktadır. Ancak öğretmenlerin çerçeve programın dışında işledikleri konular farklılık göstermektedir. İçeriğin benzer seviyedeki sınıflarda aynı verilebilmesi açısından, her konu başlığında, hangi alt başlıklara değinileceği açık olarak belirtilmelidir.

Öğrenciler bilgisayar dersinde oyun oynamayı sevmektedir. Ancak bilgisayar derslerinde kullanılacak oyun yazılımlarının nitelikleri açık olarak belirtilmemiştir. Bu durum bilgisayar derslerinde farklı niteliklerde oyunların oynanmasında etken olabilir. Ayrıca, bilgisayar dersinde kullanılacak, öğrencilere hem bilgisayar kullanma ile ilgili beceriler kazandırabilecek, hem de diğer dersleri ile ilgili destek olabilecek, eğitsel bilgisayar oyunlarının geliştirilmesi yararlı olabilir.

Öğrencilerin bilgisayar dersinde sevdikleri konulardan bir diğeri, internettir. Öğretmenlerin, öğrencilerden internet ile ilgili beklentisi ise, interneti araştırma yapmak ve eğitim amacıyla kullanmalarıdır. Bu ihtiyaç doğrultusunda, programda internet, internetin güvenilirliği, internet ve etik gibi konulara yeni bilgisayar dersi programında daha geniş yer verilmiştir.

Bilgisayar eğitimine hangi sınıfta başlanması gerektiği ile ilgili olarak öğretmenler arasında görüş birliği yoktur. 2007–2008 eğitim-öğretim yılında konu ile ilgili veriler toplanarak uygulama daha ayrıntılı değerlendirilmelidir.

İçerik ile ilgili olarak, öğrenciler genel olarak bilgisayar dersinde herhangi bir değişiklik yapılmasını istemediklerini ifade etmişlerdir.

İçerik, farklı sosyo-ekonomik düzeydeki okullarda farklı verilmektedir. Özellikle üst-sosyo ekonomik düzeydeki okullarda, öğrenciler ana sınıftan itibaren bilgisayar dersi görmekte ve bilgisayar derslerini haftada iki ders saati olarak işlemektedir. Bu durum okullar arasında farklılığa yol açmaktadır.

Öğrenme-öğretme süreçlerine ilişkin olarak da öğrenciler herhangi bir değişiklik yapılmasını istemediklerini ifade etmiştir.

Bilgisayar dersi uygulamalarına bakıldığında, okullarda, bilgisayar dersinin düzenli olarak işlenmesi için özen gösterilmemesi, öğrencilere örtük olarak bilgisayar dersinin önemli bir ders olmadığı ile ilgili mesajlar vermektedir. Bu konuya ilişkin olarak, öğretmenlere bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili farkındalık kazandırmak amacıyla hizmet içi eğitimler verilebilir.

Öğrenme-öğretme süreçleri ile ilgili olarak, okulların bilgisayar laboratuvarlarının fiziksel alt yapıları ve bilgisayar başına düşen öğrenci sayısı gibi değişkenler, sürecin niteliğini belirleyen önemli öğelerdir. Okulların bilgisayar laboratuvarlarının yenilenmesi ve çağı takip edebilmesi, okulların okul-aile birliği bütçeleri oranında olanaklıdır. Bu nedenle, alt sosyo-ekonomik düzeydeki okullara, teknik servis sağlanması ve zaman içinde bilgisayarların yenilenmesi açısından destek verilmelidir. Bilgisayar laboratuvarları kurulurken, sınıfların mevcudu göz önünde bulundurulmalıdır. Genel olarak bakıldığında, bilgisayar laboratuvarlarının yerleşim düzeni ve sınıfın alanı eğitim-öğretim için yeterli ve uygun bulunmamaktadır.

Bilgisayar ders kitaplarının niteliği ve yeterliliği ile ilgili olarak öğretmenler arasında görüş birliği yoktur. Öğrencilerin bilgisayar dersi ile ilgili başvuru kaynaklarının olması açısından, öğrenci düzeylerine uygun ders kitapları geliştirilmelidir.

Araştırma bulgularına göre, 14 öğrenci ve 4 bilgisayar öğretmeni bilgisayar ders saatinin haftalık ders dağılımı içindeki oranını yetersiz bulmuştur. Öğretmenler, özellikle kalabalık sınıflarda, ders anlatımı ve uygulamaların bir ders saatine sığmadığını, konunun iki haftaya bölünmesinin ise öğrenme-öğretme sürecini olumsuz etkilediğini ifade etmiştir.

2 bilgisayar öğretmeni gerekli gördüklerinde bilgisayar laboratuvarını kullanmamayı bir ceza aracı olarak kullandıklarını belirtmiştir.

29 öğrenci karnelerinde bilgisayar dersine ilişkin not olmasını istediklerini ifade etmiştir. Bazı öğretmenler, karnelerinde notu olmayan bir dersin sınavlarını yaparken ve öğrencilerin performans ödevlerini toplarken çok zorlandıklarını ifade etmişlerdir. Öğrenci ve öğretmenlerin beklentileri göz önünde bulundurularak, öğrencilerin karnelerinde bilgisayar dersinin notu olmalıdır.

Değerlendirme süreçleri ile ilgili diğer bir sorun, kâğıt-kalemle yapılan sınavların bilgisayar gibi uygulama gerektiren bir derste yeterli olmamasından kaynaklıdır. Bilgisayar öğretmenleri, çeşitli bakanlık müfettişlerinin beklentileri doğrultusunda, ellerinde evrak olması için yazılı sınavlar ya da performans ödevleri yapmak ihtiyacı hissetmekte, ancak bu yolun da bilgisayar dersi için yeterli olmadığını düşünmektedir. Bilgisayar öğretmenlerine, bilgisayar başında, uygulamalı sınav yapabilmeleri için gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.

6.2. Öneriler

6.2.1.Uygulamaya Yönelik Öneriler

1. İlköğretim dördüncü sınıf bilgisayar dersi programının amaçları, davranışları ve içeriği geliştirilmelidir.

2. Bilgisayar derslerinde kullanılabilecek, diğer dersleri de destekleyen, öğrenci düzeyine uygun oyun yazılımları geliştirilmelidir.

3. Bazı okullarda gerek bilgisayar öğretmeninden, gerekse sınıf öğretmeninden kaynaklı sorunlardan dolayı bilgisayar dersi düzenli olarak işlenememektedir. Bu sorunun çözümünde, öğretmenlerin bu konu ile ilgili farkındalık kazanması etkili olabilir. Bilgisayar teknolojisi ve önemi ile ilgili hizmetiçi eğitimler sürdürülmeli, derslerde öğrencilerin performans ve araştırma ödevleri aracılığı ile bilgisayar kullanması teşvik edilebilir.

4. Bilgisayar laboratuvarlarının fiziksel alanı, laboratuvardaki bilgisayarların yerleşim düzeni öğrenme-öğretme süreçlerini etkileyen önemli unsurlar arasındadır. Bilgisayar laboratuvarları kurulurken, konu ile ilgili uzman kişilerin görüşleri alınabilir.

5. Farklı sosyo-ekonomik düzeydeki okullarda, bilgisayar laboratuvarı kurulduktan sonra, bilgisayar laboratuvarının bakım ve onarımı için okul aile birliği

bütçeleri yetersiz kalmaktadır. Bu konu ile ilgili bakanlık ve mahalli idareler aracılığı ile önlemler alınabilir.

6. Bilgisayar dersinin haftalık ders programındaki yeri haftada bir ders saati olarak belirlenmiştir. Özellikle kalabalık sınıflarda, bir ders saati içinde konuların anlatılması ve tüm öğrencilerin konu ile ilgili uygulama yapması olanaklı olmamaktadır. Dolayısıyla bilgisayar ders saatleri arttırılabilir.

7. Bilgisayar öğretmenlerinin görüşlerine göre bilgisayar dersi, uygulama ağırlıklı bir ders olduğu için, uygulama sınavları ve ders içinde bilgisayar başında hazırlanan ödevler, öğrencilerin başarılarını daha iyi ölçebilmektedir. Bu durum göz önünde bulundurularak, bilgisayar dersi ile ilgili uygulamalı sınavların, sınav notu olarak kullanılabilmesine ilişkin düzenlemeler yapılmalıdır. Öğrenciler ve bilgisayar öğretmenleri, öğrencilerin karnelerinde bilgisayar dersinin notunun olmasını istemektedir. Öğrencilerin karnelerinde bilgisayar dersinin notunun olmasının, öğrencileri derse çalışmaya ve bilgisayar öğretmenlerini daha özenli ders vermeye motive edebilir.

6.2.2 Diğer Araştırmacılara Yönelik Öneriler

1. Eldeki araştırma, ilköğretim dördüncü sınıf bilgisayar dersi programını değerlendirmeye yöneliktir. Benzer çalışmalar, ilköğretim beşinci, altıncı, yedinci, sekizinci sınıf bilgisayar dersi programlarını değerlendirmek için yapılabilir.

2. Bu çalışmada 1998 yılında uygulamaya konan bilgisayar dersi programı değerlendirilmiştir. Başka bir çalışmada, 2007–2008 eğitim-öğretim yılında uygulanmaya başlanacak olarak bilgisayar dersi programı değerlendirilip, iki program karşılaştırılabilir.

KAYNAKÇA

- Akar, C. (2001). İlköğretim Sosyal Bilgiler Programının Değerlendirilmesi, *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Afyon.
- Akinoğlu, O. (2001). Eleştirel Düşünme Becerilerini Temel Alan Fen Bilgisi Öğretiminin Öğrenme Ürünlerine Etkisi, *Yayınlanmamış Doktora Tezi*, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Ankara.
- Akkoyunlu, B. (2002). “Öğretmenlerin İnternet Kullanımı ve Bu Konudaki Öğretmen Görüşleri”. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. s.22, ss.1–8.
- Akkoyunlu, B. (1998). *Bilgisayar ve Eğitimde Kullanılması:Çağdaş Eğitimde Yeni Teknolojiler Ünite: 3,4,5*. Açıköğretim Fakültesi Yayınları No: 564: Eskişehir.
- Akkoyunlu, B. (1996). “Bilgisayar Okur Yazarlığı Yeterlilikleri ile Mevcut Ders Programlarının Kaynaştırılması Öğrenci Başarısı ve Tutumlarına Etkisi” *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. s.12, ss. 127-134.
- Akkoyunlu, B., Orhan, F. ve Umay, A. (2005). “Bilgisayar Öğretmenleri İçin ‘Bilgisayar Öğretmenliği Öz-Yeterlik Ölçeği’ Geliştirme Çalışması”. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. s.29, ss.1-8
- Akkoyunlu, B. ve Kurbanoglu, S. (2003). “Öğretmen Adaylarının Bilgi Okuryazarlığı ve Bilgisayar Öz-Yeterlik Algıları Üzerine Bir Çalışma”, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*,s.24.ss.1-10.
- Akkoyunlu, B. ve Orhan, F. (2001). “The use of Computers in K-12 Schools in Turkey.” *Techtrends for Leaders in Education and Training*. c. 45 s. 6. ss. 29-31.
- Akpınar, Y. (2002). “Büyükşehir İlköğretim Okullarındaki Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Bilgi ve Teknolojilerini Kullanma ve Okuduğunu Anlama Düzeyleri” *Kuramdan Uygulamaya Eğitim Bilimleri*. c.2., s.2.
- Aktan, C. C. ve Vural, İ.Y.(2005) *Bilgi Toplumu, Yeni Temel Teknolojiler ve Yeni Ekonomi*. (Ed.Aktan, C.C. ve Vural, İ.Y. *Bilgi Çağı, Bilgi Yönetimi ve Bilgi Sistemleri*). Çizgi Kitabevi. Konya.

- Alkan, C. (2005) *Eğitim Teknolojisi*, Anı Yayıncılık: Ankara.
- Altun, A. (2005). *Gelişen Teknolojiler ve Yeni Okuryazarlıklar*. Anı Yayıncılık. Ankara.
- Aşkar, P. Ve Usluel, Y.K. (2002). “Teknolojinin Yayılım Sürecinde Öğretmenlerin Bilgisayarı Özelliklerine İlişkin Algıları” *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. s.22, ss.14-20.
- Ayfer, C.U. (2006). *Kim Korkar Hain Bilgisayardan?* Pusula Yayıncılık: İstanbul.
- Bailey, S.J. ve Deen, M.Y. (2002). “Development of a Web-Based Evaluation System: A Tool for Measuring Life Skills in Youth and Family Programs” *Family Relations*. 51: 138147.
- Bayrakçı, M. (2005) “Avrupa Birliği ve Türkiye Eğitim Politikalarında Bilgi ve İletişim Teknolojileri ve Mevcut Uygulamalar” *Milli Eğitim Dergisi*. Yıl:33, Sayı: 167.
- Beckers, J.J., Wicherts, J.M. ve Schmidt, H.G. (2007). “Computer Anxiety: ‘Trait’ or ‘State’ ”. *Computers in Human Behaviour*. s.23, c.6, ss. 2851-2862.
- Bilgi Toplumu Dairesi Sitesi. (01.06.07). *e-Dönüşüm Türkiye Projesi'nin Amaçları ve Yapılan Çalışmalar*, <http://www.bilgitoplumu.gov.tr/edtr.asp>
- Bilgisayarlı Eğitime Destek (15.06.2007). http://www.bilgisayarliegitedestek.org/kampanya_hakkinda.php
- Burke, P. (2001). *Bilginin Toplumsal Tarihi*. Tarih Vakfı Yurt Yayınları: İstanbul.
- Büyükkaragöz, S. ve Çivi, C. (1997). *Genel Öğretim Metotları*. (Genişletilmiş 7.Baskı) Öz Eğitim Yayınları: Konya.
- Chang, L.J., Yang, Y.J., Chan, T.W. (2002) “Multilayer Educational Services Platforms and Its Implementation”. *Proceedings of the International Conference on Computers in Education*.
- Clark, R.E. and Surgue, B.M. (1995). “Research on Instructional Media, 1978-1988” *Instructional Technology: Past, Present and Future* (Ed: G.J. Anglin). Libraries Unlimited, Inc.
- Carr, D. (2007). “Computer games in classrooms and the question of ‘cultural baggage’”. *British Journal of Educational Technology*. s.3. c.38. ss. 526-528.

- Cohen, L. ve Manion, L. (1998). *Research Methods in Education*. Routledge: New York.
- Çıplak, A. (2002). İlköğretim 7 ve 8. Sınıf Vatandaşlık ve İnsana Hakları Eğitimi Ders Programlarının Değerlendirilmesi, *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Ankara.
- Çoban, H. (1996). *Bilgi Toplumuna Planlı Geçiş*. Ankara: DPT Yayınları.
- David, P.A., Foray, D. (2002). "An introduction to the economy of the knowledge society." *International Social Science Journal*. Volume 154. Issue 171: 9-23.
- Dalton, L., Bull,R., Taylor,S., Galbraith, K., Marriott, J. ve Howarth, H. (2007). "Evaluation of the National Pharmacy Preceptor Education Program" *Australian Journal of Rural Health*. Vol: 15-3; 463-494.
- Demirel, Ö. (2004) *Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme*(8. Baskı). Pegema Yayıncılık:Ankara.
- Demirel, Ö., Yağcı, E. (1999). *Anadolu Öğretmen Liseleri İçin Öğretim İlke ve Yöntemleri*, M.E.B. Yayınları: İstanbul. "
- Divaris, K., Polychronopoulou,A. ve Mattheos, N. (2007). "An Investigation of Computer Literacy and Attitudes Amongst Greek post-graduate Dental Students". *European Journal of Dental Education*. s. 11, c.3, ss. 144-147.
- Doğan, H. (1997). *Eğitimde Program ve Öğretim Tasarımı*. Önder Matbaacılık: Ankara.
- Durdu, O., Tüfekçi, A. ve Çağıltay, K. (2005). "Üniversite Öğrencilerinin Bilgisayar Oyunu Oynama Alışkanlıkları ve Oyun Tercihleri: ODTÜ ve Gazi Üniversitesi Öğrencileri Arasında Karşılaştırmalı Bir Çalışma" *Eğitim Araştırmaları*. c.19, ss.66-76.
- Erden, M. (1998). *Eğitimde Program Değerlendirme*. (3. baskı). Anı Yayıncılık: Ankara.
- Ertürk, S. (1998). *Eğitimde Program Geliştirme*. Meteksan A.Ş.:Ankara
- Fidan, N (1985). *Okulda Öğrenme ve Öğretme: Kavramlar, İlkeler, Yöntemler*. Kadioğlu Matbaası: Ankara.
- Garland, K.J. ve Noyes, J.M. (2004). "Computer experience: a poor predictor of computer attitudes". *Computers in Human Behavior*.s.20, ss. 823-840.

- Griffiths, R.T. (2001) "Internet for Historians, History of the internet. The Development of the internet." www.let.leidenuniv.nl.
- Giddens, A. (2005). *Sosyoloji*. Ayraç Yayınevi: Ankara.
- Gündoğdu, K. (2004). A case study on democracy and human rights education in an elementary school, *Yayınlanmamış Doktora Tezi*, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü.
- Göransson, B., Söderberg, J. (2005). "Long waves and information Technologies-on the transition towards the information society". *Technovation* 25.
- Hara, K. (1995). "Qualitative and Quantitative Research Approaches in Education, *Education*, 115, ss. 351-356.
- http://www.bilgisayarnedir.com/#_Toc89242787, erişim tarihi: 01.06.2007.
- <http://inet-tr.org.tr/inetconf7/oturumlar/okullari-internete-tasimak.doc>, "Okulları İnternete Taşımak", *Panel raporları, XII. Türkiye'de İnternet Konferansı*, 1-3 Kasım 2007. Bilkent Üniversitesi: Ankara.
- <http://tr.wikipedia.org/wiki/Bilgisayar#Tarih.C3.A7e>, erişim tarihi: 01.06.2007
- İnal, Y., Çağıltay, K (2005). "İlköğretim Öğrencilerinin Bilgisayar Oyunu Oynama Alışkanlıkları ve Oyun Tercihlerini Etkileyen Faktörler" *Ankara Özel Tevfik Fikret Okulları, Eğitimde Yeni Yönelimler II Oyun Sempozyumu*. 14 Mayıs.
- Karasar, N. (2005) *Bilimsel Araştırma Yöntemi (14. baskı)*. Nobel Yayın Dağıtım: Ankara.
- Kellner, D. (2002). "Yeni Teknolojiler / Yeni Okur-Yazarlıklar: Yeni Bin Yılda Eğitimin Yeniden Yapılandırılması" *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*. c.2, s.1., ss.105-132.
- Koçoğlu, Ç. (2003). Öğrencilerin Hiperortam Tasarımcısı Olarak Katıldığı Öğrenme Çevresinin Yaratıcı Düşünmeye Etkisi, *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Adana.
- Kondo, R., Watanabe, C. (2003) "The virtuous cycle between institutional elasticity, IT advancement and sustainable growth: can Japan survive in an information society?". *Technology in Society* 25. (319-325).

- Keser, H. (1996). *Bilgisayar Okur-Yazarlığı (Türkiye'deki Durum ve Yaygınlaştırma Olanakları)*. A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi: Ankara
- Keser, H. ve Bayır, Ş. (2006). "Avrupa Birliği'ne Üye ve Aday Ülkeler ile Türkiye'de Bilgi ve İletişim Teknolojileri Alanında Öğretmen Yetiştirme". *Sözlü Bildiri, III.Uluslararası Öğretmen Yetiştirme Sempozyumu*.4-5 Mayıs 2006, Çanakkale.
- Keskinkılıç, F. (2003) *E-Türkiye Çalışmaları Dünya Bilgi Toplumu ve Ulusal Bilgi Toplununun Oluşturulması Çalışmalarında Milli Eğitim Bakanlığınca Yapılması, Alınması Gereken Önlemler.* ([url:http://www.meb.gov.tr/duyurular/duyurular/CenevreDunyaBilgiToplumu/BilgiToplumuCalismalariVeMEB.htm](http://www.meb.gov.tr/duyurular/duyurular/CenevreDunyaBilgiToplumu/BilgiToplumuCalismalariVeMEB.htm)) Erişim Tarihi: 17.03.2007
- Kula, A. ve Erdem, M. (2005). "Öğretimsel Bilgisayar Oyunlarının Temel Aritmetik İşlem Becerilerinin Gelişimine Etkisi" *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. s.29, ss. 127-136.
- Kurbanoglu, S. ve Akkoyunlu, B. (2002). "Öğretmen Adaylarının Uygulanan Bilgi Okuryazarlığı Programının Etkililiği ve Bilgi Okuryazarlığı Becerileri ile Bilgisayar Öz-Yeterlik Algısı Arasındaki İlişki" *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. s.22, ss.98-105.
- Lombard, M., Snyder-Duch, J. ve Bracken, C.C. (2005). "Practical Resources for Assessing and Reporting Inter-coder Reliability in Content Analysis Research Project". url: <http://www.temple.edu/sct/mmc/reliability>, erişim tarihi: 15.08.2007.
- Marsh, C.J., Willis, G. (2007). *Curriculum: Alternative Approaches, Ongoing Issues (4th Edition)*. Merrill Prentice Hall: Ohio.
- Mersinligil, G. (2002). İlköğretim Dört ve Beşinci Sınıflarda Uygulanan İngilizce Dersi Öğretim Programının Değerlendirilmesi (Adana İli Örneği), *Yayınlanmamış Doktora Tezi*, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Elazığ.
- METARGEM Mesleki ve Teknik Eğitim Araştırma ve Geliştirme Merkezi (1991). *Türkiye'de Bilgisayar Destekli Eğitim*. METARGEM: Ankara.
- Mogaldo, P. (2001) "Border crossing: Collaboration Struggles in Education" *Journal of Educational Research*. Vol:94-6: 346-358.

- Moore, C. (1994). "Attitudes towards computers: the influence of sex stereotypes, experience, ownership and mathematics". *Unisa Psychologia*, 21(1), 20-27.
- Namlu, G. (1998). "Öğretmenlerin Eğitimde Teknoloji Kullanımına Yönelik Tutumları", *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, c.8, s. 1-2, ss.184-200.
- Namlu, A.G. ve Ceyhan, E. (2003). "Bilgisayar Kaygısı: Öğretmen Adayları Üzerine Çok Yönlü Bir İnceleme" *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*. c.3, s.2, ss. 401-432.
- Norris, J.T., Pauli, R. ve Bray, D.E. (2007). "Mood Change and Computer Anxiety: A Comparison Between Computerised and Paper Measures of Negative Affect". *Computers in Human Behavior*. c.23, s. 6, ss. 2875-2887.
- Orhan, F. ve Akkoyunlu, B. (2004). "İlköğretim Öğrencilerinin İnternet Kullanımı Üzerine Bir Çalışma". *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. s.26, ss.107-116.
- Orhan, F. ve Akkoyunlu, B. (2003). "Eğitici Formatör (Master) Öğretmenlerin Profilleri ve Uygulamada Karşılaştıkları Güçlüklerle İlişkin Görüşleri." *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 24: 90-100.
- Özçelik, D.A. (1998). *Eğitim Programları ve Öğretim (Genel Öğretim Yöntemi)*. ÖSYM Yayınları: Ankara.
- Özgen, Ç. (2005). Avrupa Birliği'ne Üye 15 Ülkede ve Türkiye'de İlköğretim Birinci Kademe Bilgisayar Ders Programlarının Karşılaştırılması ve Türkiye'deki Durumun Değerlendirilmesi, *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Ankara.
- Özturan, M., Egeli, B., Darcan, O. (2000). "Türk Üniversitelerinde Bilgisayar Ağlarının Uzaktan Eğitim Aracı Olarak Kullanılmasına İlişkin Bir Araştırma" *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 18. (2000). 108-113.
- Parasız, İ. (2003). *Ekonomik Büyüme Teorileri (Dinamik Makro Ekonomiye Giriş)*. Ezgi Kitabevi Yayınları. Bursa.
- Popham, J.W. (1993). *Educational Evaluation (3rd Edition)*. Allyn and Bacon: Boston.

- Poynton, T.A. (2005). "Computer literacy across the lifespan: a review with implications for educators" *Computers in Human Behavior* 21. 861-872.
- Pratt, K., Trewern, A. ve Lai, K.W. (2002). "Secondary Students' Attitudes Towards Using Computers As a Learning Tool: Some New Zeland Observations" *Proceedings of the International Conference on Computers in Education*.
- Ryan, A., Melby, V. ve Mitchell, L. (2007). "An evaluation of the Effectiveness of an Educational and Experiential Intervention on Nursing Students' Attitudes Toward Older People". *International Journal of Older People Nursing*. 2 (2): 93-101.
- Sadık, F. (2006). Öğrencilerin İstenmeyen Davranışları ve Bu Davranışlarla Baş Edilme Stratejilerinin Öğretmen, Öğrenci ve Veli Görüşlerine Göre İncelenmesi ve Güvengen Disiplin Modeli Temele Alınarak Uygulanan Eğitim Programlarının Öğretmenlerin Baş Etme Stratejilerine Etkisi, *Yayınlanmamış Doktora Tezi*, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Silverman, D. (1993). *Interpreting Qualitative Data, Methods for Analysing Talk, Text and Interaction*. Sage Publications: London.
- Sönmez, V. (1998). *Gelecekteki Olası Eğitim Sistemleri ve Bazı Araştırmalar*. Anı Yayıncılık: Ankara.
- Sönmez, V. (1994). *Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı*, Pegema Yayınları: Ankara.
- Subrahmanyam, K., Greenfield, P., Kraut, R. ve Gross, E. (2001). "The impact of computer use on children's and adolescents' development". *Applied Developmental Psychology*. s.22. ss.7-30.
- Şahinel, S. (2002). *Eleştirel Düşünme*. Pegema Yayıncılık: Ankara.
- Şahinel, M. (2003). *Etkin Öğrenme*. Pegema Yayıncılık: Ankara.
- Şan, M. (2005). *Kalkınma Planlanmasında Bilgi Yönetimi ve Devlet Planlama Teşkilatı İçin Kurumsal Bilgi Politikası Modeli*. Yönetim Bilgi Dairesi Başkanlığı: Ankara.

<http://www.e-ticaret.gov.tr/Raporlar/nisan2002.htm>).

<http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/pdf/2575.pdf>, erişim tarihi: 15.03.2007)

- Taşçı, T., Göksu, A., Kantoğlu, B. (2004) “*E-Dönüşümde bilgi ve iletişim teknolojileri öğretimi*”. Akademik Bilişim’04. 11-13 Şubat 2004. Karedeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon. İnternette 01.11.2006 tarihinde elde edilmiştir.
<http://ab.org.tr/ab04/tammetin>
- Tebliğler Dergisi (1998) 2492 Sayılı Karar. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi: Ankara.
- Tebliğler Dergisi (1993). 2378 Sayılı Karar. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevi: Ankara.
- Tekin, H. (1996). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*. Yargı Yayınları: Ankara.
- Toffler, A. (1981) *Üçüncü Dalga*. Altın Kitaplar: İstanbul.
- Toffler, A.(1992). *Yeni Güçler, Yeni Şoklar*. Altın Kitaplar Yayınevi: İstanbul.
- Tornolo, A., Caron, A., Perz, M.L., Fultz, T. ve Aron, D.C.(2005). “The Outcomes Card. Development of a Systems-Based Practice Educational Tool”. *Journal of General Internal Medicine*. Vol:20-8.
- Turgut, M.F. (1983). “Program Değerlendirme”. *Cumhuriyet Döneminde Eğitim*. Milli Eğitim Basımevi: İstanbul.
- Türkiye İstatistik Kurumu Haber Bülteni (2005) 2005 Yılı Araştırma ve Geliştirme Faaliyetleri Araştırması. s.129, url: <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=574>
- Türkmen, H. (2006). “What Technology Plays Supporting Role in Learning Cycle Approach For Scinece Education” *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, c.5, s.2.
- Türkoğlu. (1988) *Eğitim Yüksek okulları program uygulamalarında karşılaşılan sorunlar*. Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları, No: 1: Adana.
- Tyler, W.R., (1949). *Basic Principles of Curriculum and Instruction*. Chicago: The University of Chigo Oress.
- Umay, A. (2004). “İlköğretim Matematik Öğretmenleri ve Öğretmen Adaylarının Öğretimde Bilişim Teknolojilerinin Kullanımına İlişkin Görüşleri”. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*.s. 26, ss.176-181.
- Usluel, Y.K., Aşkar, P. (2003). “Öğretmenlerin Bilgisayar Kullanımıyla İlgili Karar Süreci Aşamaları: İki Yıldaki Değişim” *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*,s.24, ss.119-128.

- Uşun, S. (2004). "Undergraduate Students Attitudes On The Use of Computer in Educaiotion", *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, c.3, s.2.
- Uşun, S. (2000). *Dünya'da ve Türkiye'de Bilgisayar Destekli Öğretim*. Ankara: Pegema Yayıncılık.
- Uyanıker, L. (2007). "İntel ve MEB Protokolü İmzalandı". *BT Haber Haftalık Bilgi Toplumu ve Teknolojileri Gazetesi*. s.605. url: <http://www.bthaber.com.tr/index.phtml>.
- Varış, F. (1997). *Eğitimde Program Geliştirme.*(7. Baskı.) Alkım Yayıncılık: Ankara.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (5. Baskı), Ankara, Seçkin Yayınevi.
- Yushau, B. (2006). "Computer Attitude, Use, Experience, Software Famillarity and Perceived Pedagogical Usefulness: The Case of Mathematics Professors". *Eurasia Journal of Mathematics, Science and Technoogy Education*. s.2, c.3
- Yücel, İ.H. (1997). *Bilim-teknoloji Politikaları ve 21. Yüzyılın Toplumu*. Devlet Planlama Teşkilatı, Sosyal Sektörler ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü, Araştırma Dairesi Başkanlığı: Ankara.

EK 1: Araştırma için valilik izni

T.C.
AYDIN VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : B.08.4.MEM.4.09.00.06/
Konu : Anket Çalışması

21.05.2007 * 16619

AYDIN

ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
AYDIN

İlgi : 15.03.2007 tarihli ve 01555 sayılı yazınız.

İlgi yazınız gereği; Okulunuz Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Meltem ÇENGEL'in İlköğretim 4. sınıf Bilgisayar Dersi Programının Değerlendirilmesi konulu tez çalışması kapsamında, İlimiz Merkezde bulunan İlköğretim okullarındaki yönetici, öğrenci ve öğretmenlere yönelik Anket çalışması isteğini uygun gören Valilik Makamının 17.05.2007 tarihli ve 16360 sayılı Onayı ile Anket örnekleri mühürlenerek ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Murat
A. Murat TAMER
Vali a.
Milli Eğitim Müdürü

EK:
1-Onay (1 sayfa)
2-Anket Örneği (15 sayfa)

EK 2: Bilgisayar Dersini Değerlendirme Anketi**BİLGİSAYAR DERSİNİ
DEĞERLENDİRME ANKETİ**

Sevgili Öğrenci,

Bu anket **Bilgisayar** dersine ilişkin görüşlerinizi öğrenmek amacıyla hazırlanmıştır. Sizden alınacak bilgiler bu dersin geliştirilmesine katkıda bulunacaktır. Bu nedenle, lütfen tüm soruları yanıtlayınız. Yanıtlarınız sadece araştırma amacıyla kullanılacaktır. İsim yazmanıza gerek yoktur.

Yanıtınızı size en uygun olan seçeneğin karşısındaki boşluğa **X** işaretini koyarak veriniz. Lütfen soruları dikkatlice okuyarak yanıtlayınız.

Katkılarınız için teşekkür ederim.

Meltem ÇENGEL
Araştırma Görevlisi
Adnan Menderes Üniversitesi

A. KİŞİSEL BİLGİLER

Okulunuz :

Sınıfınız / Şubeniz :

Yaşınız :

Cinsiyetiniz : **1. () Kız** **2. () Erkek**

Lütfen anne ve babanızın eğitim düzeylerini belirtiniz.

	Anne	Baba
1. Okumaz- Yazmaz..... ()	()	()
2. Okur-Yazar..... ()	()	()
3. İlkokul mezunu..... ()	()	()
4. Ortaokul mezunu..... ()	()	()
5. Lise mezunu..... ()	()	()
6. Üniversite mezunu..... ()	()	()
7. Yüksek lisans/ doktora..... ()	()	()
8. Diğer (Lütfen yazınız):.....		

		Evet	Kısmen	Hayır
1.	Bilgisayar dersinde öğrendiğim bilgiler benim için önemlidir.			
2.	Bilgisayar dersine isteyerek giriyorum.			
3.	Bilgisayar dersindeki konuları anlayabiliyorum.			
4.	Bilgisayar dersindeki etkinlikleri zorlanmadan yapabiliyorum.			
5.	Bilgisayar dersi konuları ilgimi çekmektedir.			
6.	Bilgisayar dersi fareyi kullanabilme becerimi geliştirmektedir.			
7.	Bilgisayarda yer alan etkinlikler bilgisayarda oyun oynama becerimi geliştirmektedir.			
8.	Bilgisayar dersinde yer alan etkinlikler klavyeyi kullanma becerimi geliştirmektedir.			
9.	Bilgisayar dersinde, öğretmenimiz soru sorar, biz cevap veririz.			
10.	Bilgisayar dersinde öğretmenimiz bize konuları anlatır.			
11.	Bilgisayar dersinde öğretmenimiz gösterir, biz onun yaptıklarını yapmaya çalışırız.			
12.	Bilgisayar dersinde sınıfta tekrar yaparak öğreniriz.			
13.	Bilgisayar dersinde öğretmenimiz okur, biz yazarız.			
14.	Bilgisayar dersinde kendi kendime çalışma yaparım.			
15.	Bilgisayar dersinde ikili çalışma yaparız.			
16.	Bilgisayar dersinde grup çalışması yaparız.			
17.	Bilgisayar öğretmenimin dersi işleme yolunu seviyorum.			
18.	Bilgisayar öğretmenimin bilgisayar ile ilgili açıklamaları net ve anlaşılırdır.			
19.	Bilgisayar dersindeki örnekleri anlayabiliyorum.			
20.	Bilgisayar kullanırken öğretmenimiz bizim hızımıza uygun ders işler.			
21.	Bilgisayar dersinde önce basit konuları, sonra zor konuları işliyoruz.			
22.	Bilgisayar laboratuvarında yapılan etkinlikler bilgisayarı daha iyi kullanmama yardımcı olur.			
23.	Bilgisayar laboratuvarının ortamı dersi dinleyecek kadar sessizdir.			

24. Bilgisayar derslerini genellikle nerede işliyorsunuz?

1. () Bilgisayar laboratuvarında
2. () Sınıfta

25. Bilgisayar laboratuvarında bilgisayar kullanabiliyor musunuz?

1. () Evet
2. () Ara sıra
3. () Hayır

26. Eğer bilgisayar derslerinde bilgisayar kullanıyorsanız; bir bilgisayarı kaç kişi kullanıyor? (Lütfen yazınız):.....

27. Bilgisayar derslerinde, 40 dakikalık bir bilgisayar dersinde **sadece siz** kaç dakika bilgisayar kullanabiliyorsunuz? (Lütfen yazınız):

28. Sınıfta birden fazla kişi bir bilgisayarı kullandığımızda eşit sürelerde kullanabiliyor musunuz?

1. () Evet
2. () Ara sıra
3. () Hayır

29. Bilgisayar laboratuvarında, bilgisayarda oyun oynayabiliyor musunuz?

1. () Evet
2. () Ara sıra
3. () Hayır

30. **EĞER BİLGİSAYAR LABORATUVARINDA OYUN OYNUYORSANIZ**, hangi oyunları oynuyorsunuz? (Eğer oyun oynamıyorsanız, bu bölümü boş bırakınız.)

		Evet	Ara sıra	Hayır
1.	Mayın Tarlası			
2.	Freecell			
3.	Dövüş oyunları (Counter, G T A gibi)			
4.	Yarış oyunları (Need for speed gibi)			
5.	Futbol oyunları (Fifa gibi)			
6.	Kız oyunları (Barbie oyunları, Güzellik evi gibi)			
7.	Strateji oyunları			
8.	Kelime Oyunları			
9.	Zeka Oyunları			
10.	Mario			
11.	Dave			
12.	Kayak			
13.	Kim 500 milyar ister?			
14.	Başka bir oyun oynuyorsanız lütfen yazınız:.....			

Lütfen arka sayfaya geçiniz.

31. Bilgisayar laboratuvarında, interneti kullanıyor musunuz?

1. () Evet
2. () Ara sıra
3. () Hayır

32. Eğer bilgisayar laboratuvarında **İNTERNETİ KULLANIYORSANIZ, NE AMAÇLA KULLANDIĞINIZA İLİŞKİN** aşağıda verilen maddelerle ilgili size en uygun seçeneği işaretleyiniz. (Eğer interneti kullanmıyorsanız, bu bölümü boş bırakınız.)

		Evet	Ara sıra	Hayır
1.	Araştırma yapmak.			
2.	Ödev yapmak.			
3.	Oyun oynamak.			
4.	Çet yapmak.			
5.	Elektronik postalarımı bakmak.			
6.	Haber okumak.			
7.	Müzik indirmek.			
8.	Sınav sonuçlarına bakmak.			
9.	Resimlere bakmak.			
10.	Başka amaçlarla interneti kullanıyorsanız lütfen ne amaçla kullandığınızı yazınız:.....			

33. Bilgisayar dersi kitabınız var mı?

1. () Evet
2. () Hayır

34. **BİLGİSAYAR DERSİ KİTABINIZ VAR İSE;** lütfen aşağıda **KİTAPLA İLGİLİ VERİLEN CÜMLELERE** ilişkin size en uygun seçeneği işaretleyiniz (Eğer bilgisayar dersi kitabınız yoksa, bu bölümü boş bırakınız):

		Evet	Kısmen	Hayır
1.	Bilgisayar ders kitabından öğretmen yardımı almadan da bir şeyler öğrenebiliyorum.			
2.	Bilgisayar ders kitabından okuduklarımı anlayabiliyorum.			
3.	Kitabımızın görünüşünü (konuların, alıştırmaların, resimlerin ve tabloların düzenlenişini) ve renklerini seviyorum.			
4.	Ders kitabımız bilgisayar dersine çalışma isteğimi artırıyor.			
5.	Bilgisayar dersinde öğretmenimiz kitaptaki bilgileri ezberlememizi ister.			

		Evet	Kısmen	Hayır
35.	Haftada bir saat bilgisayar dersi, derste anlatılanları öğrenmek için yeterlidir.			
36.	Bilgisayar öğretmenimiz bize sınıfta arkadaşça davranır, yardımcı olur.			
37.	Bilgisayar öğretmenimiz sınıfta dolaşarak, kimlerin yapamadığını kontrol eder.			
38.	Bilgisayar dersinde zorlandığımız yerlerde bilgisayar öğretmenimizden yardım isteyebiliriz.			
39.	Bilgisayar öğretmenimiz “güzel”, “aferin” gibi sözcüklerle bizi cesaretlendirir.			
40.	Bilgisayar öğretmenimiz sınıf dışında da bize yardımcı olur.			
41.	Bilgisayar dersine girmeden önce hazırlık yapmam (internet taraması, ders kitabı okuma, hazırlık soruları vb.) gerekir.			
42.	Bilgisayar öğretmenimiz dersin amacını bize dersin başında söyler.			
43.	Bilgisayar öğretmenimiz o gün öğrendiğimiz konunun ne işimize yarayacağını söyler.			
44.	Bilgisayar dersinde bir önceki bilgisayar dersi ile bağlantı kurulur.			
45.	Bilgisayar dersinde bizim uygulama yapmamız için yeterince zaman kalır.			
46.	Bilgisayar dersinde uygulama yaparken bilgisayar öğretmenimiz bize yardım eder.			
47.	Bilgisayar öğretmenimiz, sınıfta bilgisayar ile ilgili hatalarımızı düzeltir.			
48.	Bilgisayar öğretmenimiz dersin sonunda, bir sonraki derste ne işleyeceğimizi söyler.			
49.	Bilgisayar öğretmenimiz dersin sonunda bir sonraki derse hazırlanarak gelmek için neler yapmamız gerektiğini söyler.			
50.	Bilgisayar öğretmenimiz bize çeşitli ev ödevleri verir.			
51.	Bilgisayar öğretmenimiz verdiği ev ödevlerini kontrol eder.			
52.	Bilgisayar öğretmenimiz derste tahtayı kullanır.			
53.	Bilgisayar öğretmenimiz derste projeksiyon cihazı kullanır.			
54.	Bilgisayar öğretmenimiz derste tepegöz kullanır.			
55.	Bilgisayar dersleri dışında bilgisayar laboratuvarını kullanabiliyorum.			

Lütfen arka sayfaya geçiniz.

56. Evde bilgisayarınız var mı?

1. () Evet
2. () Hayır

EĞER EVİNİZDE BİLGİSAYAR VAR İSE, 57., 58., 59. ve 60. soruları yanıtlayınız. (Eğer evinizde bilgisayarınız yoksa, bu bölümü boş bırakınız):

57. Evde ne kadar zamandır var?

1. () 6 aydan az
2. () 6 ay-1 yıl arası
3. () 1 yıl
4. () 1 yıldan çok

58. Evdeki bilgisayarınızda internet bağlantınız var mı?

1. () Evet
2. () Hayır

59. Evde bilgisayar başında ne kadar zaman geçiriyorsunuz? (Lütfen yazınız):

60. Bilgisayarı evde hangi amaçlarla kullanıyorsunuz?

		Evet	Ara sıra	Hayır
1.	Araştırma yapmak			
2.	Ödev yapmak.			
3.	Oyun oynamak.			
4.	Haber okumak.			
5.	Müzik dinlemek.			
6.	Ödev yapmak.			
7.	Elektronik postalarımı bakmak.			
8.	Film izlemek.			
9.	Çet yapmak.			
10.	Paintte resim yapmak.			
11.	Evde bilgisayarı, yukarıdakilerin dışında, başka bir amaçla kullanıyorsanız lütfen yazınız:.....			

61. İnternet kafeye gidiyor musunuz?

1. () Evet
2. () Bazen
3. () Hayır

**EĞER İNTERNET KAFEYE GİDİYORSANIZ 62.,63.,64. ve 65.'i soruları yanıtlayınız.
(Eğer internet kafeye gitmiyorsanız, bu bölümü boş bırakınız):**

62. Ne kadar süredir internet kafeye gidiyorsunuz?

1. () 6 aydan az
2. () 6 ay-1 yıl
3. () 1-2 yıl
4. () 2 yıldan fazla

63. İnternet kafelere **bir ay** içerisinde kaç gün gidiyorsunuz? (Lütfen yazınız):.....

64. İnternet kafede ortalama kaç saat geçiriyorsunuz? (Lütfen yazınız):

65. İnternet kafede bilgisayar ne amaçla kullanıyorsunuz?

		Evet	Ara sıra	Hayır
1.	Araştırma yapmak.			
2.	Ödev yapmak.			
3.	Oyun oynamak.			
4.	Haber okumak.			
5.	Müzik dinlemek.			
6.	Ödev yapmak.			
7.	Elektronik postalarımı bakmak.			
8.	Film izlemek.			
9.	Çet yapmak.			
10.	Paintte resim yapmak.			
11.	İnternet kafede bilgisayar başka bir amaçla kullanıyorsanız lütfen yazınız:			

66. Bilgisayar dersinin dışındaki derslerin ödevlerini yapmak için bilgisayardan yararlanıyor musunuz?

1. () Evet
2. () Kısmen
3. () Hayır

Eğer yukarıdaki soruya yanıtınız “EVET” ya da “KISMEN” ise **67. soruyu** yanıtlayınız.
(Eğer yanıtınız “HAYIR” ise bu soruyu boş bırakınız):

67. Bilgisayar dersinin dışındaki derslerimin ödevlerini yapmak için bilgisayardan yararlanırken, bilgisayar dersinde öğrendiklerimi kullanıyorum.

1. () Evet
2. () Kısmen
3. () Hayır

Lütfen arka sayfaya geçiniz.

68. Bilgisayar dersinde sınav oluyor musunuz?

1. () Evet
2. () Hayır

		Evet	Kısmen	Hayır
69.	Karnemde bilgisayar dersinin notunun olmaması derse çalışma isteğimi etkiliyor.			
70.	Karnemde bilgisayar dersinin notunun olmaması derse katılımımı etkiliyor.			
71.	Karnemde bilgisayar dersinin notunun olmaması derste dikkatimi etkiliyor.			

72. Karnenize bilgisayar dersi notunun konulmasını ister misiniz?

1. () Evet
2. () Hayır

Eğer **KARNENİZE BİLGİSAYAR DERSİ NOTUNUN KONULMASINI İSTİYORSANIZ** aşağıda verilen cümleleri, karşılarındaki seçeneklere göre yanıtlayınız. (Eğer karnenize bilgisayar dersi notunun konulmasını istemiyorsanız bu bölümü boş bırakınız):

		Evet	Hayır
1.	Bilgisayar derslerinde yazılı (kağıt-kalemle) sınav olmak isterim.		
2.	Bilgisayar derslerinde sözlü sınav olmak isterim.		
3.	Karnemize, bilgisayar derslerinde yaptığımız çalışmalara bakarak not verilmesini isterim.		
4.	Bilgisayar dersi karne notu için, bilgisayar başında, uygulamalı sınav olmak isterim.		
5.	Karnemize, bilgi teknolojileri sınıfında uslu durup durmamamıza bakarak not verilmesini isterim.		

Bilgisayar dersi ile ilgili eklemek istediğiniz başka bir şey varsa, aşağıya yazınız:.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

EK 3: Öğrenci Görüşme Soruları

a. Kişisel Bilgiler

Okul :

Cinsiyet : () Kız () Erkek

Yaş :

Tarih : ... / ... / 2007

Saat :

Görüşmenin yapıldığı yer:

1. İlk defa ne zaman bilgisayar kullandığınızı hatırlıyor musun? Neler hissettiğini, neler yaptığınızı biraz anlatır mısınız?
2. Bilgisayar ile neler yapmayı seviyorsun? (oyun, internet, ödev-proje, resim vb.)

b. Amaç ile ilgili sorular;

3. Bilgisayar dersine girmeden önce bu derste neler yapacağınızı düşünüyordun / hayal ediyordun? Bu düşündüklerin gerçekleşti mi?
4. Bilgisayar dersinin sevdiğin yönleri neler?
Neden?
5. Bilgisayar dersinde “böyle olsa daha iyi olur” dediğin şeyler var mı? Neler bunlar?
Örnek verebilir misin?

c. İçerik ile ilgili sorular;

6. Bilgisayar dersinde en zevkle, isteyerek çalıştığın konular hangileri? Neden?
Örnek verebilir misin?
7. Şimdi elinde bir sihirli değneğin olsa hangi konuları bilgisayar dersinden çıkarmak isterdin? Neden?
8. Görmediğiniz hangi konuları öğrenmek isterdin? / Hangi konuları bilgisayar dersine eklemek isterdin? Neden?

d. Öğrenme-Öğretme Süreçleri ile ilgili sorular;

9. Bilgisayar dersine girmeden önce, internet taraması, ders kitabını okuma, hazırlık soruları vb., herhangi bir hazırlık yapman gerekiyor mu? Neler yapıyorsun? Biraz açıklayabilir misin?
10. Bilgisayar derslerini genellikle nasıl işliyorsunuz? (konu anlatımı, soru-cevap vs.)
11. Bilgisayar dersinde, öğretmenin kapıdan girdiği andan, çıktığı ana dek, bir ders saatinin nasıl geçtiğini anlatır mısın?
12. Bir ders saati bu konuları öğrenmek için yeterli oluyor mu?
13. Genel olarak bilgisayar dersinin nasıl işlenmesini isterdin?

e. Değerlendirme ile ilgili sorular;

14. Öğretmeniniz size dersle ilgili ödevler veriyor mu?
 - a.1 Evetse, bunlar nasıl ödevler? Biraz açıklayabilir misin? Bu dönem en çok hangi ödevi yapmak hoşuna gitti? Hangisinde sıkıldın?...
 - a.2 Evetse, Bu ödevleri nerede ve nasıl yapıyorsun? (Bilgisayarda/defterde, tek başına/birisinden yardım alarak, sınıf arkadaşlarımla)
 - a.3 Ödevler yaklaşık olarak ne kadar zamanını alıyor?
 - a.4 Ödevleri zorluk açısından nasıl buluyorsun? (Hangi tür ödevleri zor, hangi tür ödevleri kolay buluyorsun, neden?)
15. Diğer derslerin ödevlerini yapmak için bilgisayardan yararlanıyor musun? Evetse, bilgisayardan yararlanıyorsun? Bilgisayar dersinde öğrendiklerinin bu sırada sana yardım oluyor mu?
16. Şu anda karnende, bilgisayar dersinin notu yok. Bu durumla ilgili ne düşünüyorsun? (Bu durum derse daha çok ya da daha az çalışmana neden oluyor mu? Dersi dinlerken, dikkatini verirken etken bir unsur oluyor mu?)
17. Sen karnende bilgisayar notu olmasını ister miydin? Neden?
18. Öğretmenin nelere bakarak not vermesini isterdin? (Bilgisayarda yapılan çalışmalar, yazılı sınav, sözlü, defter düzeni,vb.)? Neden?
19. Son olarak bilgisayar dersi ile ilgili söylemek istediğin, eklemek istediğin bir şey var mı?

EK 4: Bilgisayar Öğretmeni Görüşme Soruları

KİŞİSEL BİLGİLER:

Cinsiyet : () Kadın ()Erkek

Tarih : ... / ... / 2007

Saat :

Görüşmenin Yapıldığı Yer :

Okul :

Mezun Olduğu Üniversite :

Mezun Olduğu Bölüm :

Aşağıdakilerden hangisi olarak görev yapmaktasınız?

- () a. Kadrolu bilgisayar öğretmeni
 () b. Formatör öğretmen
 () c. Sözleşmeli öğretmen
 () d. Vekil öğretmen
 () e. Ücretli öğretmen
 () f. Diğer (Lütfen Belirtiniz):.....

Kaç yıldır öğretmenlik yapmaktasınız?

Amaçlar ile ilgili sorular;

1. Tecrübelerinize dayanarak, ilköğretim 4. sınıf bilgisayar dersi programında öğrencilerin severek çalıştığı konular hangileri?
2. Sizce öğrenciler neden bu konularda severek çalışıyor?
3. 4. sınıf programında öğrencilerin çalışmaktan hoşlanmadıkları konular neler?
4. Sizin ilköğretim 4.sınıfta anlatmaktan hoşlandığınız konular hangileri? Biraz açıkla mısınız?
5. Sizin ilköğretim 4.sınıfta anlatmak hoşlanmadığınız konular hangileri? Biraz açıkla mısınız?
6. Neden bu konularda çalışmayı sevmediklerini açıklayabilir misiniz?
7. 4. sınıflarda öğrencilerle işlediğiniz konular neler? (içerikle ilgili)
8. Bu konuları, öğrenci düzeyine uygunluk açısından nasıl buluyorsunuz? Bu konular öğrencilere ne kadar zor geliyor? Örnek verebilir misiniz?
9. Size göre, dersin amaçları, öğrencilerin ilgilerine ve beklentilerine uygun mu?

10. İlköğretim 4. sınıfı ilk kez bilgisayar dersi almak için, zamanlama açısından, nasıl buluyorsunuz? (Erken mi? Geç mi? Tam zamanımı?) Neden?
11. Bu ünitelerle ilgili hedefleri bilgi teknolojileri sınıfı ortamında ne ölçüde gerçekleştirebiliyorsunuz? Neden? Örnek verebilir misiniz?

İçerik ile ilgili sorular;

12. Bir dönem tüm konuları kavratmak için yeterli oluyor mu? Örnek verebilir misiniz?
13. Programda yer alan konuları derste ne ölçüde uygulayabiliyorsunuz?
Uygulanamayan ya da zor uygulanan konular var mı? Neden uygulanmaları zor?
14. Bir üniteyi atmak isteseydiniz hangisini atardınız? Niçin?
15. Yeni bir ünite eklemek isteseydiniz, bu nasıl bir ünite olurdu? Niçin?
16. Ünitelerin yerlerini değiştirebilseydiniz hangilerinin yerini değiştirmek isterdiniz? Niçin?

Öğrenme-Öğretme Süreçleri;

17. Haftalık programda bilgisayar dersi saatinin uygunluğu ile ilgili olarak ne düşünüyorsunuz? Neden?
18. Derslerinizin ne kadarını sınıfta, ne kadarını bilgi teknolojisi sınıfında işliyorsunuz?
19. Dersi nerede işleyeceğinize nelere bakarak karar veriyorsunuz? (Bilgi teknolojisi sınıfının durumu, işlenecek konunun özellikleri, sınıfın cezalı olup olmamasına)
20. Hiç sınıfta bilgisayar dersi işlediniz mi? Neden sınıfta işlemiştiniz?
21. Sınıfta geçen bir ders saatini anlatır mısınız?
22. Bilgi teknolojisi sınıfında geçen bir ders saatini kapıdan girdiğiniz andan, çıktığınız ana kadar anlatır mısınız?
23. Bilgi teknoloji sınıfında, sınıf yönetimi açısından ne gibi problemlerle karşılaşıyorsunuz?
24. Hiç “Bilgisayar laboratuvarını kullanmamayı” ceza aracı olarak kullandınız mı? Neden?
25. Sizce bilgisayar dersi programı hangi yöntem ve teknikleri kullanmaya elverişli? (anlatma, soru-cevap, beyin fırtınası, gösterip yaptırma, örnek olay vb.)
26. Siz dersi bu yöntem ve tekniklere göre işleyebiliyor musunuz? Eğer kullanılan yöntem ve teknik ve istenilen yöntem ve teknik arasında fark varsa, bunun

nedenleri neler? (Bilgi teknolojileri sınıflarının uygun olmaması, sınıfların kalabalık olması vb.)

27. Bilgi teknolojisi sınıflarının uygulamaya ne kadar elverişli (Bilgi teknoloji sınıflarının alt yapı durumuyla ilgili ne düşünüyorsunuz)? Neden? Örnek verebilir misiniz?
28. Bilgi teknolojisi sınıflarının fiziksel alanının öğretim için uygunluğu mu? Neden?
29. Bilgi teknolojisi sınıfının düzeni öğretim için uygun mu? (Bilgisayarın konumu, ana makinenin konumu, tahtanın, projektörün konumu vs.) Neden?
30. Bilgi teknolojileri dersinin kitapları ile ilgili ne düşünüyorsunuz? Tüm öğrenciler bu kitapları temin edebiliyor mu? Size göre, kitaplar yeterince dikkat çekici mi? Size göre kitaplar, bilgi açısından yeterince zengin mi?
31. Öğrencilerin derse hazırlanarak gelmek için yapması gereken şeyler oluyor mu? Evetse, bunlar neler oluyor? Örnek verebilir misiniz?
32. İçinde bulunduğunuz çalışma koşulları ve bilgisayar dersi eğitim programı beklentilerinizi karşılıyor mu? Neden?
33. Formatör öğretmenlik uygulaması ile ilgili olarak ne düşünüyorsunuz? Açıklar mısınız?

Ölçme-Değerlendirme Süreçleri;

34. Öğrencilere ders ile ilgili ödevler veriyor musunuz?
 - a. Evetse, ne tür ödevler veriyorsunuz? Örnek verir misiniz?
 - b. Evetse, bu ödevlerin öğrencilerin ne kadar zamanını aldığını düşünüyorsunuz?
 - c. Verdiğiniz ödevleri zorluk açısından nasıl buluyorsunuz?
35. Ölçme-değerlendirme için hangi yolları kullanıyorsunuz? Neden?
36. Kullandığımız yolun yeterince etkili olduğunu düşünüyor musunuz? Neden? Nasıl olmasını isterdiniz?
37. Şu anda öğrencilerin karnelerinde, bilgisayar dersinin notu yok. Bu durumla ilgili ne düşünüyorsunuz? (Bu durum öğrencilerin motivasyonunu, dikkatini vb. nasıl etkiliyor? Örnek verebilir misiniz?)
38. Siz kendi performansınızı nasıl değerlendiriyorsunuz? Kendinizi ne ölçüde verimli buluyorsunuz? Neden?
39. Son olarak söylemek istediğiniz, eklemek istediğiniz bir şey var mı?

EK 5: Sınıf Öğretmeni Görüşme Soruları

KİŞİSEL BİLGİLER:

Cinsiyet : () Kadın ()Erkek

Tarih : ... / ... / 2007

Saat :

Görüşmenin Yapıldığı Yer :

Okul :

Mezun Olduğu Üniversite :

Mezun Olduğu Bölüm :

Kaç yıldır öğretmenlik yapmaktasınız?

1. Günlük yaşamınızda bilgisayar kullanıyor musunuz?
2. Bilgisayar kullanmayı seviyor musunuz? Ne sıklıkta bilgisayar kullanıyorsunuz?
3. Bilgisayarı hangi amaçlar için kullanıyorsunuz? Bilgisayara ne kadar zaman ayırıyorsunuz?
4. Bilgisayar ile ilgili herhangi bir eğitim (kurs, üniversite öğretimi süresince ders vb.) aldınız mı? Bu eğitim beklentilerinizi karşıladı mı? Biraz açıklar mısınız?
5. Bilgisayar ile ilgili herhangi bir hizmet içi eğitime katıldınız mı? Bu eğitim sürecini biraz anlatır mısınız? Hangi beklentilerle eğitime katıldınız ve beklentilerinizi ne düzeyde karşıladı?
6. Bu yıl ilk defa öğrencileriniz bilgisayar dersi almaya başladı. Bu durumla ilgili olarak ne düşünüyorsunuz?
7. Öğrencilerinizin bu derste neler öğrenmesini bekliyorsunuz?
8. Bilgisayar dersi dışındaki derslerde bilgisayarı bir öğretim aracı olarak kullanıyor musunuz? Nasıl? Örnek verebilir misiniz?
9. Doğrudan ya da dolaylı olarak bilgisayar bilmeyi gerektiren ödevler veriyor musunuz? Bunlar ne tür ödevler oluyor?

EK6: Yönetici Görüşme Soruları**KİŞİSEL BİLGİLER:**

Cinsiyet : () Kadın () Erkek

Yaş :

Tarih : ... / ... / 2007

Saat :

Görüşmenin Yapıldığı Yer :

Okul :

Mezun Olduğu Üniversite :

Mezun Olduğu Bölüm :

Kaç yıldır idareci olarak görev yapmaktasınız?:

Kaç yıldır bu okulda görev yapmaktasınız?:

Bundan önce nasıl okulda / okullarda idareci olarak çalıştınız?

10. Bilgisayar kullanmayı seviyor musunuz?
11. Günlük yaşamda bilgisayar kullanıyor musunuz? Ne zamandır kullanıyorsunuz?
12. Bilgisayarı hangi amaçlar için kullanıyorsunuz? (Okulda / evde?)
13. Bilgisayarda, gün içinde, ne kadar zaman ayırıyorsunuz? (İdari işler için, evde)
14. Bilgisayar ile ilgili herhangi bir eğitim (kurs, üniversite öğretimi süresince ders vb.) aldınız mı? Bu eğitimini ne zaman aldınız? Bu eğitim beklentilerinizi karşıladı mı? Biraz açıklar mısınız?
15. Bilgisayar ile ilgili herhangi bir hizmet içi eğitime katıldınız mı? Bu eğitim sürecini biraz anlatır mısınız? Bu eğitimi ne zaman aldınız? Hangi beklentilerle eğitime katıldınız ve beklentilerinizi ne düzeyde karşıladı?
16. İlköğretim öğrencileri, ilk defa, 4. sınıfta, bilgisayar dersi görmeye başlıyorlardı. Bu durumla ilgili olarak ne düşünüyorsunuz? Neden? Biraz açıklar mısınız?
17. İlköğretim 4. sınıf, bilgisayar dersinin başlaması açısından, zamanlama uygun mu? (Erken mi? Geç mi? Uygun zaman mı? Ne zaman olmalı?)
18. Öğrencilerinizin bu derste neler öğrenmesini bekliyorsunuz? (Size göre öğrenciler, öncelikli olarak neler öğrenmeli?)
19. Size göre bilgisayar kullanımı ile ilgili olarak öğrencilere sınırlama getirilmeli mi? Ne gibi sınırlamalar getirilmeli? (Zaman açısından , internet kullanımı, bilgisayarın kullanım amaçları vb. açılardan)

20. Okulunuzda bilgisayar kullanımını ile ilgili öğrencilere getirilen sınırlamalar / kısıtlamalar var mı? Bunlar ne gibi sınırlamalar / kısıtlamalar? Denetimi nasıl gerçekleştiriyorsunuz? (Zaman açısından , internet kullanımı, bilgisayarın kullanım amaçları vb. açılardan)
21. Bilgisayar dersinin yapılması sürecini nasıl değerlendiriyorsunuz?
22. Mevcut bilgisayar laboratuvarı, öğrencilerin ve öğretmenlerin beklentilerini karşılıyor mu? (Öğretmenlerin / öğrencilerin hangi taleplerini / ihtiyaçlarını karşılıyor / karşılayamıyor?)
23. Bilgisayar ders saatinin 1 saate düşürülmesini nasıl değerlendiriyorsunuz?
24. Bilgisayar dersinin yapılması sırasında, yönetici olarak, size neler yansıyor? (Bilgisayar dersinin yapılması ile ilgili problemler yaşıyor musunuz? Bunlar ne gibi problemler? (Bilgisayar laboratuvarına kaynak bulma, sınıfların kalabalık olması vb.) Bu konu ile ilgili olumlu deneyimleriniz neler?)
25. İlköğretim programlarına bilgisayar dersinin eklenmesini ve okulunuza bilgisayar laboratuvarı açılmasını nasıl değerlendiriyorsunuz?
26. Önümüzdeki yıllarda bilgisayar dersinde bazı değişiklikler olacağını düşünüyor musunuz? Neden?
27. Bilgisayar gibi araçların kullanımının okullara ve eğitime yansımalarını nasıl değerlendiriyorsunuz? (Bu ek bir yük getiriyor mu? Avantajları / Dezavantajları neler? Uygulanabilirliği nedir?) Biraz açıkla mısınız?
28. Bilgisayar dersi öncesi ve sonrasını karşılaştırırsanız hangi açılardan ne gibi değişimler oldu?
29. Öğrencilerinizin bilgisayar dersi dışında, diğer derslerde ya da boş zamanlarında bilgisayar kullanma şansı var mı? Ne zaman oluyor? Nasıl oluyor? Biraz açıkla mısınız?
30. Sizce sınıf / branş öğretmenleri bilgisayar teknolojisinden ne ölçüde yararlanıyor? Biraz açıkla mısınız? (Örnek verebilir misiniz?)
31. Okulunuz formatör bilgisayar öğretmeni var mı? Eğer varsa, formatör öğretmenlik uygulaması ile ilgili görüşleriniz neler?
32. Bilgisayar hayatınızı kolaylaştırdı mı, kolaylaştırmadı mı? Biraz açıkla mısınız? Örnek verir misiniz?
33. Görüşme ile ilgili ya da bilgisayar dersi programı ile ilgili eklemek istediğiniz başka bir şey var mı?

Ek 7: Kodlanmış Öğrenci Formu örneği

İLKÖĞRETİM DÖRDÜNCÜ SINIF BİLGİSAYAR DERSİ PROGRAMININ DEĞERLENDİRİLMESİ İLE İLGİLİ ÖĞRENCİ GÖRÜŞMELERİ

a. Kişisel Bilgiler

Öğrn₁: Alt SED, 1. okul, Kız öğrenci, ilk görüşme

1. İlk defa ne zaman bilgisayar kullandığınızı hatırlıyor musunuz? Neler hissettiğinizi, neler yaptığınızı biraz anlatır mısınız?

Öğrn₁: Fazla hatırlayamıyorum ^{ilk kullandığındaki duygu} öğretmenim. Gerçi öğretmenim bilgisayar laboratuvarına girdiğinde çok heyecanlanmıştım. İlk defa bilgisayar kullanıyordum. Çünkü bilgisayarımız yoktu, o yüzden anlayamıyordum. Hem çok heyecanlandım. Sıraya girdik. Bilgisayarın başına geçtik. Kaptık yerlerimizi. Sonra öğretmen "günaydın" dedi. Hem çok sevindik. Bilgisayar oynamamıza Ben de çok heyecanlandım. Ben de bilgisayarda arkadaşım ile oturuyoruz, ikimiz. Onla kullanıyoruz öğretmenim bilgisayarımızı. İlk geldiğimizde biraz bilgisayar oynamasını biliyordum. Onu da oynadım. Benim Ferdi abimin bilgisayarını vardı. Şu anda yeni evlendiler. Van'a gittiler. O bilgisayar öğretmeni ya, o öğrettiydi. Onun da bilgisayar var. İşte biraz öğretmişti. Ben de açmasını biliyordum zaten. Onu açtım. Sonra da bilgisayar oynadım. Çok sevdim bilgisayar oynadığımda. Sonra bilgisayar dersinden çıktık artık.

2. Bilgisayar ile neler yapmayı seviyorsunuz? (oyun, internet, ödev-proje, resim vb.)

Öğrn₁: Oyun oynamayı seviyorum. Yazı yazmayı seviyorum. Resimler yapmayı seviyorum. Bunları seviyorum. Çünkü çok eğlenceli olduğu için seviyorum. Resim yapmak... işte onlar yani çok eğlenceli. Ben de her gün zaten resim yapmak istiyorum. Bilgisayar hani böyle kurbağa var ya, onu değiştirip devam ediyorsun. O oyunu seviyorum.

b. Amaç ile ilgili sorular;

3. Bilgisayar dersine girmeden önce bu derste neler yapacağımızı düşünüyordun / hayal ediyordun? Bu düşüncülerin gerçekleşti mi?

Öğrn₁: Farklı farklı bir yerlere gireceğimizi düşünüyordum. Oyun oynayacağımızı düşünüyordum. Resim yapacağımızı... Evet, öğretmenim beklentilerime kavuştum. Çok güzel şeyler yapmaya başlıyoruz. O yüzden çok seviyorum bilgisayar dersini.

4. Bilgisayar dersinin sevdiğin yönleri neler? Neden?

Öğrn: Bir yere girip, öğretmenimiz, yardım eder, Öğretmenimiz gösterir, biz de yaparız. Onlar çok güzel oluyor öğretmenim. Mesela geçen gün şeyi öğrenmiştik. Böyle şeyleri öğrenmiştik, hatırlayamıyorum ama. Çok eğlenceli oldu. Bizim bilgisayarımız çökmüş, o yüzden arkadaşlarımızın yanına geçtik. Çok eğlendik. Çok güzel oldu. Öğretmenimiz gösterdi. Biz de onları yaptık. En sevdiğim, öğretmenimizin bize bir şeyler gösterip, bir şeyler yapmamız.

5. Bilgisayar dersinde "böyle olsa daha iyi olur" dediğin şeyler var mı? Neler bunlar?

Örnek verebilir misin?

Öğrn: Bilmiyorum, öğretmenim. Daha yeni öğreniyoruz bilgisayarı. Öğretmenimiz bazenleri, işi olduğunda bizi serbest bırakıyor, biz de oyunlar oynuyoruz, resimler yapıyoruz. İşte onları yapıyoruz öğretmenim. Çok güzel oluyor. Böyle öğretmenimiz bir şeyler verseydi daha güzel olurdu bence. Ne güzel yazı yazardık. Harfler gibi kullanırdık. O zaman daha güzel olurdu. Yani öğretmenim çok güzel şeyler yapardı. Çok sevinirdik öğretmenim. Onları düşünüyorum. Bir şeyler verseydi daha güzel olurdu. Daha eğlenceli olurdu diye düşünüyorum öğretmenim. Bir şey, bilgisayar konusunda yazı yazın deseydi daha eğlenceli olurdu diye düşünüyorum. Yazı yazıyoruz da bazenleri yazıyoruz. Daha çok yazmak isterdim. Yazı yazmayı çok seviyorum. Bilgisayar ya da deftere yazı yazmayı çok seviyorum. Yazı yazmak çok güzel bir şey. Ben çabuk çabuk yazıyorum. O yüzden çok güzel oluyor. Benim için fark etmez.

zaman zaman derste "serbest" bırakma öğretmenin işi olması

c. İçerik ile ilgili sorular;

6. Bilgisayar dersinde en zevkle, isteyerek çalıştığın konular hangileri? Neden? Örnek verebilir misin?

Öğrn: Düşünemiyorum. Hepsinde birbirinden güzeldi. O yüzden hepsi de güzel olduğu için fazla konu söylemiyorum öğretmenim.

Şimdiye kadar hangi konuları öğrendiniz bilgisayarda?

Öğrn: Bir yere girdik ama onu çok hatırlamıyorum öğretmenim. Bir yere girdik. İsim yazmayı, katlamayı, böyle yamuk yazmayı öğrendik öğretmenim. Bunları öğrendik. En sevdiğim bence... düşünemiyorum. Hepsinde birbirinden güzel. O yüzden hepsi güzel olduğu için, fazla bir şey söyleyemiyorum.

? yazı biçimlendirme

7. Şimdi elinde bir sihirli değneğin olsa hangi konuları bilgisayar dersinden çıkarmak isterdin? Neden?

Öğm: Hayır, Hepsini öğrensinler.

çıkarılması istenen konu → yok

8. Görmediğiniz hangi konuları öğrenmek isterdin? / Hangi konuları bilgisayar dersine eklemek isterdin? Neden?

Öğm: Ben Atatürk'ün Çanakkale'de neler yaptığını öğrenmek istiyorum. Ben Atatürk'ün Çanakkale'de neler yaptığını fazla bilmiyorum. Sihirli değneğin olsa çok isterdim. Neden? Ben Atatürk'ün hayatını, şey yapmak için çalışırdım. Çünkü Atatürk'ü çok görmek istiyorum ben. Hiç görmedim de o yüzden. Ya bilmiyorum. Fazla bir düşüncem çok. Yok, hiç öyle konu. Ben hepsinden de zevk alıyorum bilgisayar dersinde. Çok seviyorum bilgisayar dersini. Hiç öyle bir şey olmadı.

eklemek istenen konu araştırma yapmak

d. Öğrenme-Öğretme Süreçleri ile ilgili sorular;

9. Bilgisayar dersine girmeden önce, internet taraması, ders kitabını okuma, hazırlık soruları vb., herhangi bir hazırlık yapman gerekiyor mu? Neler yapıyorsun? Biraz açıklayabilir misin?

Öğm: Öğretmenim ders kitabımız yok şu anda. Ama biraz bir şeyler yapsak daha iyi öğrenebiliriz diye düşünüyorum. Hem zihnimiz gelişir diye düşünüyorum. Mesela ben internete girmesini bilmiyorum. Onlara girebiliriz. Belki de başka şeyler girmesini bilebiliriz öğretmenim. Onları öğrenebiliriz.

hazırlık yapmıyor ders kitabı yok

Bilgisayar dersine girmeden önce herhangi bir hazırlık yapman gerekiyor mu?

Öğm: Bence hayır, her şeyi öğretebilir öğretmen. Zamanla her şeyi öğrenebiliriz diye düşünüyorum öğretmenim. — derste öğreniyoruz

10. Bilgisayar dersinde, öğretmenin kapıdan girdiği andan, çıktığı ana dek, bir ders saatinin nasıl geçtiğini anlatır mısın?

Öğm: Öğretmenimiz kapıdan girmiyor zaten biz sıraya geçiyoruz. Sonra öğretmen açıyor şeyini, biz de yerlerimize geçiyoruz. Sonra "Evet, çocuklar susun!" diyor bilgisayar öğretmenimiz. Biz de susuyoruz. Bilmediklerimizi öğretmenimize soruyoruz. Her şey çok güzel oluyor. Öğretmenimiz bize her şeyi öğretiyor. Hemen derse başlıyoruz. Öğretmenimiz bir yerleri açtıyor. Oraya basacaksınız, oraya tıklayacaksınız diyor. Biz de yapıyoruz. Çok eğleniyoruz. Çok da seviyoruz dersimizi. Ders çok iyi geçiyor bence. Bilgisayar öğretmenimizi de ok seviyoruz. Çünkü çok güzel

yöntem gösterip yaptırma

yöntem soru cevap

yerleri açtıyor. O yüzden biz de çok eğleniyoruz. Sonra bir yerleri açtığımız zaman, o yerleri kapatıyoruz, sonra başka yerleri açmaya başlıyoruz. Öğretmenimizin de bir işi çıktı diyelim. O zaman "çocuklar kapatın burayı, serbestsiniz" diyor. Biz de serbest oynamaya başlıyoruz öğretmenim. Biz de çok eğleniyoruz. Derste serbest bıraktıyor öğretmen işi çıkıyor!

11. Bir ders saati bu konuları öğrenmek için yeterli oluyor mu?

Öğrn: Öğretmenim, biz fazla yazı yazmıyoruz zaten. Hep bilgisayardan konular yapıyoruz. Bazı zamanları yazabiliriz. Daha yazı hiç yazamadık. O yüzden de yazabiliriz. Yani daha hiç yazmadık zaten. İyi olurdu, çünkü yazı yazsak, çünkü, neden? Onları yazarsak daha iyi olurdu, çünkü hem onları ezberlemeye çalışırdık öğretmenim. Bence de çok iyi olurdu Bence fazla yeterli olmuyor. Çünkü derse giriyoruz, kendimizi kaplıyoruz fazla konulara. Sonra fazla zamanımız kalmıyor. O yüzden de... Ama oyun oynarken çok güzel oluyor. Çok güzel eğleniyoruz. Çok hoşluk duyuyorum ben de. Arkadaşlarımız da istediği yeri açıyor. Ama bazenleri açabiliyor. Öğretmenimizin boş verdiği zamanları açabiliyor.

ders saati yetersiz

12. Genel olarak bilgisayar dersinin nasıl işlenmesini isterdin?

Öğrn: Bir şeyler çıkartmak isterdim bilgisayardan. Bilgisayardan yazı yazıp çıkartmak isterdim Atatürk'ün hayatı için. O çıktığı zaman da okuyup ezberlemek isterdim. Hem hoşluk duyardım, hem de sevinirdim böyle bir şey çıkarınca. Hem de çok güzel olurdu.

Yöntemin uygulanması ödev, - araştırma yapmak istiyor.

e. Değerlendirme ile ilgili sorular;

13. Öğretmeniniz size dersle ilgili ödevler veriyor mu?

Öğrn: Vermiyor. — ödev (—)

14. Diğer derslerin ödevlerini yapmak için bilgisayardan yararlanıyor musun? Evetse, bilgisayardan yararlanıyorsun? Bilgisayar dersinde öğrendiklerinin bu sırada sana yardım oluyor mu?

Öğrn: Bilgisayarım olmadığı için yapamam Bilgisayarım olsaydı yapardım. Çünkü benim bilgisayarım olmasını çok istiyorum. Abim... karne notları iyi gelirse bilgisayar alıncaktı. Biz de çok sevinecektik. O yüzden de abim yapamadığı için de olmadı. Bilgisayarım olamaz diye düşünüyorum. O yüzden de yararlanamam.

diğer derslerin ödevlerinde yararlanmam (—)

15. Şu anda karnenizde, bilgisayar dersinin notu yok. Bu durumla ilgili ne düşünüyorsunuz? (Bu durum derse daha çok ya da daha az çalışmana neden oluyor mu? Dersi dinlerken, dikkatini verirken etken bir unsur oluyor mu?)

Öğrn: Bilgisayar notumuz olmuş olsaydı daha iyi olurdu Neden? Çünkü ne güzel dersi de karnemize beş gelecekti bilgisayar notu da, belki de dört, üç gelecekti bilemeyiz. Çünkü bilgisayar öğretmenimizi notu. Ben isterdim karnemde bilgisayar notunun olmasını.

karnede
not
olmaması
-
isterdim

16. Öğretmenin nelere bakarak not vermesini isterdin? (Bilgisayarda yapılan çalışmalar, yazılı sınav, sözlü, defter düzeni, vb.)? Neden?

Öğrn: Eğer belki de, bir şey yapamadık, öğretmenimizi çağırdık. Öğretmenimiz belki de bu üç nattan kırmazdılar. Bilmiyorum. Çünkü daha yeni alışıyoruz biz de. Arkadaşlarımızın birçoğunun var bilgisayarı. Bizim yok da bazılarının, biz de olsun isterdik. Çünkü neden? Biz de yararlanabilirdik. Bilmediğimiz konuları açabilirdik. Hem güzel olurdu, hem de hoş olurdu. Bilmediğimiz konularda ağabeyimiz ya da annemiz, babamızdan yardım alırdık. Bence yazılı olarak not versin Neden? Çünkü öğretmenim yazarak yapmak daha iyi. Konuşup konuşmadığımızı bakarak olursa, hiç konuşamaz o zaman Neden? Karne notumuzdan kırar diye öğretmenimiz. Bence yazılı olmalı.

değerlendirme
+ yazılı
- uslu
durup
durmama

17. Son olarak bilgisayar dersi ile ilgili söylemek istediğin, eklemek istediğin bir şey var mı?

Öğrn: Yok.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler:

Adı Soyadı : Meltem ÇENGEL
Doğum Yeri ve Tarihi : Menemen 25.09.1981

Eğitim Durumu:

Lisans Ege Üniversitesi/ Eğitim Fakültesi
Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği
Yüksek Lisans Adnan Menderes Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı
Bildiği Yabancı Diller İngilizce (ÜDS 78,750),
Almanca (başlangıç düzeyinde)
Bilimsel Faaliyetler

İş Deneyimi

2003-2004 M.E.B. / Kadrolu Bilgisayar Öğretmenliği
2004-... Adnan Menderes Üniversitesi/ Eğitim Fakültesi
Araştırma Görevlisi
2006-2007 AB Projesi Drama ve Tiyatro Grubu Proje Asistanlığı

İletişim

mcengel@adu.edu.tr, m63cengel@yahoo.com

Tarih

01/09/2007